

Subnational Business Ready az Európai Unióban 2024: **MAGYARORSZÁG**

WORLD BANK GROUP
Development Economics | Global Indicators

**SUBNATIONAL
BUSINESS READY**

Az

finanszírozásával

© Nemzetközi Újjáépítési és Fejlesztési Bank/Világbank
1818 H Street NW, Washington, DC 20433
Telefonszám: 202-473-1000; webhely: www.worldbank.org

Néhány jog fenntartva

1 2 3 4 19 18 17 16

A jelen művet a Világbank munkatársai készítették, külső közreműködéssel. A műben megfogalmazott megállapítások, értelmezések és következtetések nem feltétlenül tükrözik a Világbank, annak ügyvezető igazgatósága vagy az általuk képviselt kormányok nézeteit. A Világbank nem garantálja a műben szereplő adatok pontosságát. A műben szereplő térképeken feltüntetett határok, színek, megnevezések és egyéb információk nem jelentenek a Világbank részéről semmilyen állásfoglalást bármely terület jogi státuszát illetően, illetve nem jelentik az ilyen határok jóváhagyását vagy elfogadását. A Világbank-csoport kartográfiai osztálya a jelentésben szereplő valamennyi térkép használatát jóváhagyta.

Az említett információk nem minősülnek és nem tekinthetők a Világbankot megillető kiváltságok és mentességek korlátozásának, illetve azokról való lemondásnak, továbbá az említett kiváltságok és mentességek mindegyike kifejezetten fenn van tartva.

Az Európai Bizottság e kiadvány elkészítéséhez nyújtott támogatása nem jelenti a kiadvány tartalmának jóváhagyását, amely csak a szerzők nézeteit tükrözi, és a Bizottság nem tehető felelőssé a kiadványban található információk esetleges felhasználásáért.

Jogok és engedélyek

Ez a mű a Creative Commons Attribution 3.0 IGO licenc (CC BY 3.0 IGO) feltételei mellett használható <http://creativecommons.org/licenses/by/3.0/igo/>. A Creative Commons Attribution licenc értelmében Ön szabadon másolhatja, terjesztheti, továbbíthatja és adaptálhatja ezt a művet, beleértve a kereskedelmi célú felhasználást is, az alábbi feltételekkel:

Szerző megjelölése—Kérjük, a műre a következőképpen hivatkozzon: World Bank. 2024. *Subnational Business Ready az Európai Unióban 2024: MAGYARORSZÁG*. Washington, DC: World Bank. Licenc: Creative Commons Attribution CC BY 3.0 IGO.

Fordítások—Ha fordítást készít erről a munkáról, kérjük, a szerző megjelölésével együtt tüntesse fel a következő nyilatkozatot: *Ezt a fordítást nem a Világbank készítette, és nem tekinthető a Világbank által kiadott hivatalos fordításnak. A Világbank nem vállal felelősséget a fordítás tartalmáért és az abban található hibákért.*

Adaptációk—Ha a művet adaptálja, kérjük, a szerző megjelölésével együtt tüntesse fel a következő nyilatkozatot: *Ez a mű a Világbank egy eredeti művének adaptációja. Az adaptációban kifejtett nézetekért és véleményekért kizárólag az adaptáció szerzője vagy szerzői felel(nek), és azokat a Világbank nem támogatja.*

Harmadik féltől származó tartalom—A Világbank nem feltétlenül rendelkezik a mű tartalmának minden egyes alkotóelemével. Ennek értelmében a Világbank ezért nem szavatolja, hogy a műben szereplő, harmadik felek tulajdonában lévő egyes alkotóelemek vagy részek felhasználása nem sérti az említett harmadik felek jogait. Az ilyen jogsértésből eredő követelések kockázata kizárólag Önt terheli. Ha a mű valamely alkotóelemét újra fel szeretné használni, az Ön felelőssége annak megállapítása, hogy szükséges-e engedélyt szerezni az újrafelhasználáshoz, valamint az engedély megszerzése a szerzői jog tulajdonosától. Ilyen alkotóelemek lehetnek például, de nem kizárólagosan, a táblázatok, az ábrák és a képek.

A jogokkal és licencekkel kapcsolatos kérdéseket beküldheti hagyományos formátumban (cím: World Bank Publications, The World Bank Group, 1818 H Street NW, Washington, DC 20433, USA) vagy e-mailben (pubrights@worldbank.org)

Tartalomjegyzék

Előszó.....	2
Köszönetnyilvánítás.....	4
Vezetői összefoglaló	6
Módszerek.....	12
1. Áttekintés	16
1.1 Összesített eredmények	17
1.2 Megállapítások a vállalati felmérésekből származó adatok alapján.....	21
1.3 Vállalkozás alapítása	24
1.4 Vállalkozás helye.....	27
1.5 Közüzemi szolgáltatások	34
1.6 Vitarendezés.....	41
1.7 Vállalati fizetéseképtelenség	45
2. A vállalkozás alapítása részletes bemutatása.....	49
3. A vállalkozás helye részletes bemutatása	59
3.1 Építési engedélyeztetés	60
3.2 Környezetvédelmi engedélyeztetés.....	70
3.3 Ingatlanátruházás	77
4. A közüzemi szolgáltatások részletes bemutatása	88
4.1 Áram.....	89
4.2 Víz.....	101
4.3 Internet	111
5. A vitarendezés részletes bemutatása.....	121
6. A vállalati fizetéseképtelenség részletes bemutatása.....	138
Hivatkozások.....	149

Előszó

A visszafogott üzleti növekedéssel, munkanélküliséggel és társadalmi-gazdasági válságok sorozatával jellemezhető környezetben nem lehet eléggé hangsúlyozni az üzleti hangulat felderítésének és javításának fontosságát. A *Subnational Business Ready* (B-READY) tanulmányok elindítása kulcsfontosságú pillanatban történik az európai gazdasági környezet szempontjából. A tanulmányok hat európai uniós tagállam – Bulgária, Horvátország, Magyarország, Portugália, Románia és Szlovákia – különböző régióinak üzleti környezetéről kínálnak szigorú és átfogó vizsgálatot. A kezdeményezés nem kizárólag elemző jellegű: alapvető célja az átalakítás, valamint az, hogy az Európai Unión belüli különböző regionális erősségek kihasználásával katalizálja a politikai reformokat és élénkítse a magánszektor.

A Világbank és az Európai Bizottság, különösen a Regionális és Várospolitikai Főigazgatóság (DG REGIO) közötti hatékony együttműködés jelentős szerepet játszott a tagállamoknak a koherens politikai célkitűzések megvalósítása céljából nyújtott támogatásban. Ez az együttműködés globálisan is releváns elemzési eredményeket és tudásátadást eredményezett. A *Subnational B-READY* tanulmányok indítása a DG REGIO által finanszírozott korábbi tanulmányokra épül, amelyek keretében 2017 és 2022 között 16 tagállam 115 helyszínéről készítettek összehasonlító értékelést.

A Világbank elkötelezettsége a gazdasági fejlődés előmozdítása és a magánszektor növekedését gátló akadályok enyhítése mellett szorosan illeszkedik a Világbank azon céljához, hogy a szegénység felszámolását egy elérhető bolygón valósítsa meg. Ez tükröződik a *Subnational B-READY* csapat módszertani megközelítésében, mely a fenntartható és inkluzív gazdasági növekedés elősegítése érdekében helyi szinten elemzi és hasonlítja össze az üz-

leti környezeteket. Azáltal, hogy a környezeti fenntarthatóság szempontjait beépíti értékeléseibe, a *Subnational* projekt közvetlenül támogatja a Világbank-csoportnak az elérhető bolygó megvalósítása iránti célkitűzését. Az Európai Bizottság folyamatos támogatásával a projekt áttekintést nyújt az országok szabályozói folyamatairól, kiemelve az üzleti szabályozásokban és azok gyakorlati végrehajtásában mutatkozó regionális eltéréseket. A *Subnational* tanulmányok utat mutatnak a hatékony szabályozási keretek és továbbfejlesztett adminisztratív folyamatok kialakításához, melyek a gazdasági ellenálló képesség és növekedés szempontjából kulcsfontossággal bírnak.

Azáltal, hogy a *Subnational* projekt számos témára összpontosít, többek között a vállalkozásalapításra, a vállalkozás helyére, a közüzemi szolgáltatásokra, a vitarendezésre és a fizetéseketelenségére, biztosítja az üzleti hangulatot befolyásoló tényezők átfogó értékelését. A vállalkozás alapításának megkönnyítése elengedhetetlen a munkahelyteremtés és a gazdasági növekedés szempontjából, mivel a regisztrációs folyamatok leegyszerűsítése és az átláthatóság biztosítja a vállalkozások integritását. A vállalkozás helyének biztonsága és a hatékony földügyi igazgatás segíti a beruházásokat és hatékonyabbá teszi a piacot, az építkezésekre vonatkozó környezetvédelmi keretrendszer szilárdsága pedig védi a lakosságot és biztosítja a fenntarthatóságot. A közüzemi szolgáltatások, különösen az áram- és vízszolgáltatás megbízhatósága kritikus fontosságú a működés és a nyereségesség szempontjából. A hatékony vitarendezés és az erős igazságszolgáltatási rendszerek az időszerű és költséghatékony eljárások biztosítása által ösztönző hatással vannak a beruházásokra. Végül pedig a gazdasági stabilitás, az ellenálló képesség és a munkahelyek megőrzése szempontjából elengedhetetlenek a

szilárd vállalati fizetéseket keretek. A fent említett területek megértése és optimalizálása kulcsfontosságú a fenntartható és inkluzív üzleti tevékenységeket elősegítő környezet kialakításához.

Ezen túlmenően a nemzeti és helyi kormányok prioritásaival összhangban végzett Subnational B-READY tanulmányok együttműködést kereső jellege garantálja, hogy a tanulmányok tanulságai relevánsak és megvalósíthatóak legyenek. Ez a kötelezettségvállalás a különböző kormányzati szintek azon közös elkötelezettségét bizonyítja, hogy a fokozott gazdasági hatás érdekében finomítsák az üzleti gyakorlatokat.

Az értékelések során a cél nem csupán az eltérések feltárása, hanem a politikai döntéshozók irányítása, valamint a helyi és nemzeti kormányok és a magánszektor közötti párbeszéd elősegítése. A bevált gyakorlatok és sikertörténetek megosztásának célja innovatív és hatékony reformok elindítása a régiókban, precedenst teremtve a jövőbeli gazdasági fejlesztésekhez.

A hat országra vonatkozó Subnational B-READY tanulmányok nem pusztán jelentések, hanem iránymutatókat tar-

talmaznak az okosabb, hatékonyabb politikák irányába, amelyek előnybe hozzák a vállalkozásokat, és jelentős gazdasági növekedést tesznek lehetővé. Bízunk abban, hogy az értékelések alapján levont következtetések mind regionális, mind nemzeti szinten lényeges fejlesztéseket ösztönöznek majd a magánszektorban és a gazdaságpolitikai döntéshozatal terén.

Mély hálánkat fejezzük ki minden közreműködőnek, partnernek és érdekelt félnek, akik szakértelme és rendíthetetlen elkötelezettsége nagyban hozzájárult az átfogó tanulmányok megalkotásához. Az Önök folytonos elkötelezettsége és tartalmas visszajelzései kulcsfontosságúak, mivel küldetésünk célja világszerte javítani az üzleti környezetet, előkészítve az utat a megújult növekedés és jólét korszaka előtt.

Norman V. Loayza

Igazgató, fejlesztési gazdaságtan
Global Indicators Group, Világbank

Köszönetnyilvánítás

A *Subnational Business Ready* (B-READY) Magyarországon című tanulmány a Pénzügyminisztérium (Nemzetközi Együttműködési és Elemzési Főosztály) égisze alatt készült, az Európai Bizottság Regionális és Várospolitikai Főigazgatóságának finanszírozásában.

A jelentést a Világbank csapata készítette, Tommaso Rooms és Fordos Lilla vezetésével. A csapatot a következők alkották: Razvan Antonescu, Gina Cardenas Varon, Edgar Chavez, Ana Santillana Farakos, Eva Gutman, Marko Grujicic, Maksym Iavorskyi, Marton Kerkapoly, Marietta Le, Mihir Nikhil Madhekar, Trimor Mici, Andrei Moarcăș, Mădălina Papahagi, Alberto Pellicano, Ben Solis, Somogyvari Csenedike, Predrag Sutanovac, Burak Turkugulu, Varga Eszter és Julien Vilquin. A csapat köszöni a Világbank-csoporton belüli szakértői véleményezők értékes észrevételeit. A teljes szöveget Marcel Ionescu-Heroiu, Arvind Jain, Klaus Adolfo Koch-Saldarriaga, Andres Federico Martinez, Nina Pavlova Mocheva, Sergio Ariel Muro és Pilar Salgado Otonel nézte át. Norman Loayza, Marina Wes, Goran Tinjic, Anna Akhalkatsi, Lasse Melgaard, Jehan Arulpragasam és Reena Badiani-Magnusson iránymutatást és vezetést biztosított. Giovanni Bo, Alina Gres, Corina Grigore, Irina Koval, Monique Pelloux, Julie Biau és Serge Randriamiharisoa a projekt különböző szakaszaiban értékes segítséget és hozzájárulást nyújtott.

A jelentést Matt Zoller, Deviah Machimanda Appaiah, Charles Hagner és Susan Boulanger szerkesztette, a formai megjelenésről pedig Luis Liceaga gondoskodott.

A Subnational B-READY csapat külön köszönetet kíván mondani a projekthez nyújtott támogatásáért a hét magyar önkormányzatnak, a Magyar Kereskedelmi és Iparkamara

mellett működő Választottbíróságnak, a Magyar Energetikai és Közmű-szabályozási Hivatalnak, a Magyar Nemzeti Múzeumnak, az Építésügyi és Közlekedési Minisztériumnak, az Energiaügyi Minisztériumnak, az Igazságügyi Minisztériumnak, a Nemzeti Média- és Hírközlési Hatóságnak, az Országos Bírósági Hivatalnak és a Miniszterelnökségnek, valamint a hét városban a Kormányhivatali Hálózat irodáinak, a kataszteri és földhivataloknak, a helyi víz-, áram és internetszolgáltatóknak és a bíróságoknak.

Az adatgyűjtés a Buildecon (Gáspár János és Falucska Eszter vezetése) és a Szecskay Ügyvédi Iroda (Kiss Lilla vezetése) együttműködésével valósult meg. A Magyar Bírósági Végrehajtói Kar és a Reorganizációs és Fizetési képtelenségi Szakértők Egyesülete értékes adatokat biztosított. A tanulmány elkészítéséhez több mint 150 üzleti tanácsadó, mérnök, ügyvéd, villanyszerelő, építész, építési szakértő, közüzemi szolgáltató, köztisztviselő, bíró és végrehajtó járult hozzá. A csapat külön köszönetét fejezi ki a nemzeti és helyi köztisztviselőknek, akik a konzultáció és az adatok felülvizsgálata során észrevételeket tettek.

A Subnational B-READY az Indermit Gill, a Világbank-csoport vezető alelnöke és vezető közgazdásza által vezetett Development Economics Vice Presidency (DECVP) terméke. A B-READY működése a Development Economics (DECIG) részét képező Global Indicators Group keretében történik, Norman Loayza (DECIG igazgató) felügyelete alatt. A Subnational B-READY projekteket a Mădălina Papahagi (vezető magánszektor-szakértő, DECSN) és Valentina Saltane (menedzser, DECSN) által vezetett csapat hajtja végre, további DECIG-egységekkel együttműködésben (*Business Ready*, Valeria Perotti vezetésével, illetve Enterprise Analysis, Jorge Rodriguez Meza vezetésével).

A B-READY összes vállalati szintű adatát a vállalkozáselemző csapat gyűjtötte kibővített vállalati felmérések segítségével, miközben felbecsülhetetlen értékű tanácsokat adott a kérdőívek kialakításával és a mutatók fejlesztésével kapcsolatban. A csapatot Jorge Rodriguez Meza (menedzser) vezeti, és a következő tagokból áll: Gemechu Aga, Nesma Ali, David C. Francis, Norma Janeth Gomez Caceres, Caroline Gomes Nogueira, Arvind Jain, Filip Jolevski, Nona Karalashvili, Hibret Maemir, Eugenia Aurora Rodriguez Cuniolo, Davide Salvatore Mare, William Soh, Nazim

Tamkoc, Kohei Ueda, Domenico Viganola, Rose Wairimu Gachina és Joshua Wimpey.

A csapat elnézést kér minden olyan személytől vagy szervezettől, aki vagy amelyik véletlenül kimaradt ebből a listából, és köszönetét fejezi ki a Subnational B-READY az Európai Unióban tanulmányokhoz hozzájáruló valamennyi munkatársnak, beleértve azokat is, akiknek a neve itt nem szerepel.

Vezetői összefoglaló

Subnational Business Ready (B-READY) az Európai Unióban: A regionális üzleti klíma átfogó értékelése

A Subnational B-READY az Európai Unióban (EU) sorozat a Világbank által az Európai Bizottság Regionális és Várospolitikai Főigazgatóságával (DG REGIO) partnerségben vezetett projekt, amelynek célja az üzleti környezet értékelése és javítása az EU különböző régióiban. Idén a Subnational B-READY sorozat hat uniós tagállam – Bulgária, Horvátország, Magyarország, Portugália, Románia és Szlovákia – 40 városára terjed ki, 36 európai régiót lefedve. Ez a szakasz a Világbank korábbi, 2017 és 2022 között ezekben az országokban végzett regionális tanulmányaira épül. A korábbi „Subnational az EU” jelentések az üzleti környezetet értékelték Bulgáriában, Magyarországon és Romániában (2017), Horvátországban, a Cseh Köztársaságban, Portugáliában és Szlovákiában (2018), Görögországban, Írországban és Olaszországban (2020), Ausztriában, Belgiumban és Hollandiában (2021), valamint Dániában, Finnországban és Svédországban (2022), 16 uniós tagállam 115 helyszínét lefedve. A tanulmányok megalapozták a szabályozási hiányosságok beazonosítását és a legjobb gyakorlatok megosztását az EU regionális gazdasági kohéziójának megerősítése érdekében. A csapat a folyamatos munka keretében indítja a mérések második körét, amely több mint 60 cseh, görög, ír, olasz, lengyel, spanyol és lengyel városra terjed ki. A harmadik forduló 2025-ben kezdődik, és az értékelést több uniós tagállamra is kiterjesztik.

Célkitűzés

A Subnational B-READY tanulmányok elsődleges célja a szabályozási környezet regionális egyenlőtlenségeinek beazonosítása és kezelése, valamint a magánszektor növekedését, a munkahelyteremtést és a fenntarthatóságot elősegítő reformok előmozdítása. A Subnational B-READY sorozat a helyi szintű üzleti környezet szigorú, adatalapú elemzését nyújtja, használható betekintést kínálva a politikai döntéshozóknak. A vállalatok életciklusának kulcsfontosságú területeit vizsgálva – vállalkozás alapítása, vállalkozás helye (beleértve az építési engedélyeztetést, a környezetvédelmi engedélyeztetést és az ingatlanátruházást), közüzemi szolgáltatások (áram, víz és internet), vitarendezés és vállalati fizetéseképtelenség – a jelentés útitervet kínál a vállalkozásokat helyi szinten közvetlenül érintő adminisztratív folyamatok és szabályozási kere-

tek javítására, a következő hét magyar városban: Budapest, Debrecen, Győr, Miskolc, Pécs, Szeged és Székesfehérvár.

Célközönség

Ez a Subnational B-READY jelentéssorozat széles közönséget céloz meg, a nemzeti és helyi kormányzati tisztviselőktől kezdve a magánszektor érdekelt felein át a fejlesztési ügynökségekig, a politikai döntéshozóig és a kutatókig. Az eredmények célja segíteni ezeket a csoportokat a legjobb gyakorlatok beazonosításában, a szabályozási szűk keresztmetszetek csökkentésében, valamint a régiók közötti egységesebb és hatékonyabb üzleti környezet kialakításában. Emellett az összegyűjtött adatokat a helyi önkormányzatok hatékony eszközként használhatják fel a teljesítmény összehasonlítására és időbeli nyomon követésére, nemcsak a nemzeti normákhoz képest, hanem nemzetközi viszonyításban is. Az alapul szolgáló átfogó, országspecifikus adatkészletek bőséges lehetőséget nyújtanak a magánszektor fejlődésének és növekedésének további kutatására.

A regionális adatok jelentősége

A regionális dinamika ismerete lehetővé teszi, hogy egy gazdaság befogadóbb és fenntarthatóbb növekedést érjen el. A Subnational B-READY jelentések a kormányok rendelkezésére bocsátják a célzott reformok megtervezéséhez szükséges bizonyítékokat, lehetővé téve a régiók számára az üzleti környezetük javítását és a teljesítménybeli különbségek áthidalását. Remény szerint a legfontosabb megállapítások a magasan teljesítő városokban megfigyelt bevált gyakorlatok terjesztésével ösztönzik majd a régiók közötti tudásátadást. A várakozásoknak megfelelően a legjobb gyakorlatok megosztása régiók közötti fejlesztésekhez vezet, ami végső soron az egész EU versenyképességét ösztönzi.

Az eredmények és a fejlesztendő területek kiemelésével ezek az értékelések a nemzeti és regionális politikai döntéshozókat kívánják támogatni az érdemi reformok előmozdításában. A projekt így példázza a Világbank és a Regionális Politikai Főigazgatóság közös elkötelezettségét az EU-n belüli gazdasági kohézió és ellenálló képesség szigorú elemzések és tényeken alapuló politikai ajánlások révén történő erősítése mellett.

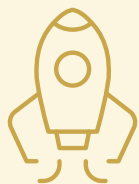
Főbb megállapítások

- ▶ A tanulmányban vizsgált hét magyar város különböző területeken rendelkezik erősségekkel. Miskolc két területen is élen jár (vitarendezés és vállalati fizetésképtelenség). Az építkezésekhez és ingatlanátruházáshoz (vállalkozás helye) szükséges építési és környezetvédelmi engedélyk beszerzése Budapesten a legkönnyebb, a közüzemi szolgáltatások (áram, víz és internet) terén pedig Debrecen vezet. Győr, annak ellenére, hogy egyik területen sem teljesít az élen, három témakörben is a második helyen végzett (vállalkozás helye, közüzemi szolgáltatások és vállalati fizetésképtelenség).
- ▶ A városok teljesítménye területenként jelentősen eltérő. Budapesten például van mit javítani a vállalkozások fizetésképtelensége, a közüzemi szolgáltatások és a vitarendezés terén. Debrecen a második legalacsonyabb pontszámot kapta vállalkozás helye terén. Pécs és Szeged jó teljesítményt mutatott a vállalkozás helye és a vitarendezés terén, de Pécs lemarad a vitarendezés terén, Szeged pedig mind a vállalkozás helye, mind a közüzemi szolgáltatások terén hátrányban van. Mivel különböző erősségeik vannak, mind a hét városnak van mit megosztania egymással és amit tanulnia egymástól.
- ▶ A magyar városok átlagosan a legmagasabb pontszámot a vállalkozás alapítása és a vállalkozás helye terén szerezték (100-ból 89,9, illetve 83,2). Ezek azok a területek, amelyeken a legkisebbek a városok közötti különbségek, ami azt jelzi, hogy a vállalkozás alapítása, valamint az ingatlanátruházás, és az építési és környezetvédelmi engedélyeztetés – a vállalkozás helye témakör alkotóelemei – a mért régiókban azonos hatékonysággal valósulnak meg.
- ▶ A közüzemi szolgáltatások témakör, amely az áram-, víz- és internetszolgáltatást foglalja magában, a leggyengébb országos átlagpontszámmal rendelkezik (64,8 pont). Az országnak a vitarendezés és a vállalati fizetésképtelenség témakörökben is van hova fejlődnie, ahol a városok átlagpontszáma 75,6, illetve 79,4.
- ▶ A vitarendezés az a terület, ahol az összes mért területet tekintve a legnagyobb a legrosszabbul (Pécs) és a legjobban (Miskolc) teljesítők között nyolc pont a különbség ebben a témakörben.
- ▶ A magyar városoknak a közüzemi szolgáltatások témakörében is van mit tanulniuk egymástól, ahol a legjobban (Debrecen) és a legrosszabbul (Szeged) teljesítő városok között 5,3 pont a különbség.
- ▶ A magyar városok általában jobban teljesítenek a szabályozási keret erőssége (I. pillér) és a működési hatékonyság (III. pillér) terén, ám jelentős kivételt képez a közüzemi szolgáltatások területe, ahol a működési hatékonyság pillér a legrosszabb a mért területek közül.
- ▶ A közszolgáltatások biztosítása (II. pillér) terén hiányosságok mutatkoznak, különösen a vállalkozás helye és a vitarendezés területén. Összefoglalva: annak ellenére, hogy a jogszabályok léteznek, és megfelelnek a nemzetközi bevált gyakorlatoknak, az országban érdemes volna fejleszteni a jogszabályok végrehajtásához szükséges szolgáltatásokat.
- ▶ Habár a magyar városok egységes szabályozási keretrendszer követnek és a közszolgáltatások színvonalá nagyra részét azonos, a szabályozás gyakorlati végrehajtása, valamint a közhivatalok hatékonysága országon belül eltérő értékeket mutat. A tanulmányban elemzett városok közötti eltérések nagyrészt az üzleti szabályozási folyamatok működési hatékonyságában mutatkozó különbségek okozzák, és a III. pillér tekintetében a vállalkozás alapítása kivételével minden témakörben regionális eltérések mutatkoznak.
- ▶ A hét mért városban az építési engedélyezés Győrben a leggyorsabb (76 nap) és Szegeden a leglassabb (122 nap). Hasonlóképpen az ingatlanok nyilvántartásba vétele esetében, ahol a főbb eljárási lépések városonként azonosak, a folyamat lebonyolításához szükséges idő 16 naptól (Székesfehérvár) 55 napig (Szeged) terjed – mely utóbbi érték több, mint háromszor hosszabb az előbbinél. Ennek oka elsősorban az adásvételi okirat földhivatali nyilvántartásba vételéhez szükséges idő.

- ▶ A három mért közüzemi szolgáltatás (áram, víz és internet) esetében az idő, a költségek, valamint a szolgáltatáskimaradások száma és gyakorisága jelentősen eltérő értékeket vesz fel. Miskolcon például 295 napot vesz igénybe az áramszolgáltatás bekötése, míg Budapesten és Győrben több mint két hónappal hosszabb ideig, összesen 360 napig kell várni erre.
- ▶ A két olyan témakörben, ahol a helyi bíróságok döntő szerepet játszanak – vitarendezés és vállalati fizetéseképtelenség – szintén mutatkoznak regionális különbségek. A hét város közül csak Budapesten és Debrecenben van kereskedelmi ügyekre szakosodott osztály a meglévő regionális bíróságokon belül, és a kereskedelmi jogviták rendezéséhez szükséges idő 420 naptól (Szeged) 605 napig (Győr) terjed. A vállalati fizetéseképtelenség tekintetében a regionális különbségek elsősorban a felszámolási eljárásokra vezethetők vissza, mivel a helyi bíróságok eltérő munkaterheléssel és belső szervezeti kérdésekkel szembesülnek.

Fejlesztendő területek

Vállalkozás alapítása

A magyarországi vállalkozások alapításának javítandó területei közé tartoznak többek között a korlátolt felelősségű társaságok induló tőkéjére vonatkozó követelmény eltörlése, a harmadik fél bevonásának opcionálissá tétele, valamint a kereskedelmi kamarai regisztrációs és díjfizetési kötelezettség felülvizsgálata. A minimálistőke-követelmény eltörlése összhangban van a többi uniós országban és világszerte tapasztalható tendenciákkal. A kutatások arra is utalnak, hogy a követelménynek korlátozott értéke van a hitelezők védelme szempontjából. A harmadik fél bevonásának opcionálissá tétele hozzájárulna a regisztrációval kapcsolatos költségek csökkentéséhez, ami különösen a kisebb vállalkozásoknak kedvezne. Végül Magyarország megfontolhatná a kötelező kamarai regisztráció felülvizsgálatát, és ehelyett önkéntes megközelítést alkalmazhatna.

Vállalkozás helye

A környezetvédelmi engedélyeztetési eljárás javítása érdekében elengedhetetlen a bíróságon kívüli vitarendezési mechanizmusok bevezetése, ami egyszerűsítheti a vitarendezést és javíthatja a környezetvédelmi viták kezelésének hatékonyságát. Emellett Magyarország számára előnyös lenne, ha jobban integrálná és megkönnyítené a nyilván-

nosság hozzáférést a környezetvédelmi engedélyeztetési eljáráshoz. Ingatlanátruházás tekintetében elengedhetetlen a földhivatali adatbázisok integrálása más ügynökségek, például a cégbíróság, az adóhatóság és a tényleges tulajdonosi nyilvántartás adatbázisával. Ezen túlmenően Magyarországnak az átláthatóság fokozása érdekében éves statisztikákat kell közzétennie a teljesített tranzakciókról és a földvitákról, valamint nemek szerinti bontásban a tulajdonjogra vonatkozó adatokról. Ezenkívül az országnak hatékony mechanizmusokat kell bevezetnie a földviták rendezésére. Az építési engedélyek tekintetében alapvető fontosságú az építési engedélyekre vonatkozó követelmények és előírások egységesítése, valamint a befejezett építkezések végső ellenőrzésének és jóváhagyásának leegyszerűsítése.

Közüzemi szolgáltatások

A magyarországi villamosenergia-ágazat egyik fő fejlesztési területe az áramcsatlakozások igénylésére szolgáló online platformok bevezetése és megerősítése. Míg egyes városok elektronikus platformokat vezettek be az új csatlakozási kérelmek benyújtására, más városokban ez még nem valósult meg. Ezen túlmenően az online platformok hatékony működéséhez ügyféltámogatás, a platformok működtetésére vonatkozó online iránymutatások biztosítása és tudatosságnövelő kampánynak kellene, hogy társuljon. A statisztikák gyűjtése és közzététele révén az átláthatóság

és az elszámoltathatóság további fokozására van szükség. Az adatvezérelt jelentéstétel segíthet a vállalkozóknak és a közműszolgáltatóknak világos és reális elvárásokat megfogalmazni. Az adatszolgáltatás közvetett elszámoltathatósági intézkedésként is működhetne, mely a közműszolgáltatókat és a közigazgatást a teljesítményük javítására ösztönözné. Végül az áramcsatlakozás kiépítésének hatékonyságát érdemes volna az országban a közös tervezést bevezető jogszabályi keret bevezetésével, az engedélyezési határozatokra vonatkozó szigorúbb határidők előírásával és a kockázatalapú engedélyezési megközelítés elfogadásával növelni.

Ami a vizet illeti, az új vízcsatlakozások kérelmezésének folyamatát országsszerte egységesíteni kell. Szeged egy olyan egyszerűsített megközelítést kínál, ahol a közműszolgáltató a csatlakozási javaslatokat közvetlenül a kérelmezőknek küldi meg az elektronikus platformon, egységesen 15 napos határidővel. A szegedi megközelítés országos szintű bevezetése Magyarország-szerte növelné a hatékonyságot, az egységesítést és a kiszámíthatóságot. A fogyasztók számára kihívást jelenthet a vízdíjak és azok kiszámítási módjának megtekintése. Jelenleg a tarifák nem könnyen hozzáférhetőek a nyilvánosság számára, és hiányzik a nemzeti szabályozó hatóság felügyelete. A szabályozó hatóságnak fel kell hatalmaznia a vízszolgáltatókat, hogy az átláthatóság fokozása és az ország közszolgáltatásokra vonatkozó szabályozási keretének és szabványainak javítása érdekében tegyék közzé a fogyasztási tarifákat az interneten. Végezetül a vízcsatlakozásra vágyó magyarországi ügyfelek számára lehetővé kell tenni, hogy saját vállalkozót bízzanak meg ahelyett, hogy a közműszolgáltatókra várnának. Ez nemcsak a folyamatot gyorsítaná fel, hanem erőforrásokat is felszabadítana a közműszolgáltatóknál, lehetővé téve számukra, hogy egyéb, magasabb prioritást élvező feladatokon dolgozzanak.

Vitarendezés

Magyarországon az egyik jelentős fejlesztendő terület a kis értékű követelésekkel foglalkozó bíróságok vagy eljárások létrehozása. A kereskedelmi jogviták idő- és költségigényesek lehetnek a kisvállalkozások számára. A

kis értékű követelésekkel foglalkozó bíróságok vagy eljárások, melyek Magyarországon jelenleg hiányoznak, jellemzően rövidebb határidőkkel és egyszerűbb szabályokkal dolgoznak, ami csökkenti az érintett felek költségeit. Ezen túlmenően nincs olyan jogi keret, amely kereskedelmi peres ügyekben meghatározná a szünetelés maximális

számát. Az Európa Tanács Miniszteri Bizottsága által javasolt ilyen korlátozások bevezetése szigorúbb határidőket biztosítana, és növelné a kereskedelmi peres eljárások hatékonyságát. Emellett a bírósági ítéletek kereshető adatbázisban való ingyenes hozzáférhetővé tétele növelné az igazságszolgáltatás átláthatóságát. Annak biztosítása, hogy az elsőfokú bíróságok valamennyi kereskedelmi ítélete elérhető legyen a vállalkozók és a jogalkalmazók számára, növelné az ügyek eredményeinek láthatóságát és erősítené a közbizalmat, ezáltal növelve a befektetők bizalmát a szabályozás alkalmazása iránt.

Vállalati fizetéseképtelenség

Bár a magyar fizetéseképtelenségi eljárások megfelelnek a nemzetközileg elismert bevált gyakorlatok többségének, néhány kulcsfontosságú területen van még mit javítani. Először is, a fizetéseképtelenségi eljárók kiválasztásának átláthatósága az

eljárás tisztességességének biztosítása érdekében naprakész lista fenntartását igényli. Emellett a helyi bíróságok technológiai infrastruktúrájának javítása elengedhetetlen az eljárások – különösen a virtuális tárgyalások – hatékony lefolytatásához. Az ítéletek időben történő közzététele és a lebontott statisztikák rendelkezésre állása fontos a fizetéseképtelenségi eljárások felgyorsítása és az átláthatóság növelése szempontjából. A további képzési programok elfogadása – mind a budapesti, mind a helyi bíróságok bevonásával – szintén hozzájárulna a régiókban mutatkozó kompetencia növeléséhez. Végezetül lépéseket kell tenni az ingatlanátruházások átláthatóságának fokozása érdekében, megfontolva az adósok szigorúbb felügyeletének bevezetését az ingatlanok eladása vagy elajándékozása során. A szakértők arról számoltak be, hogy egy vállalat felszámolásának késleltetése érdekében több esetben is csődeljárást alkalmaztak. Ezenkívül átláthatósággal kapcsolatos problémákról (az adósok a fizetéseképtelenség bejelentése előtt megpróbálják mesterségesen ügyletekkel eladni/elajándékozni eszközeiket a hitelezők egy kiválasztott csoportjának, és nem tartják be a *par condicio creditorum* elvét) is beszámoltak. Ennek keretében érdemes volna szilárdabb nyomon követési és jelentéstételi rendszereket bevezetni.

1. táblázat A magyarországi szabályozás javítására mutakozó potenciális lehetőségek összefoglalása

Téma	Fejlesztendő területek	Érintett érdekelt felek
Vállalkozás alapítása	A korlátolt felelősségű társaságokra vonatkozó indulótőke-követelmény megszüntetése	<ul style="list-style-type: none"> Igazságügyi Minisztérium
	A harmadik felek bevonásának opcionálissá tétele	<ul style="list-style-type: none"> Igazságügyi Minisztérium Cégbíróságok
	Megfontolandó a kereskedelmi kamarai nyilvántartásba vétel önkéntessé tétele	<ul style="list-style-type: none"> Magyar Kereskedelmi Kamara
Vállalkozás helye	Építési engedélyeztetés	
	A követelmények és szabályozások egységesítése	<ul style="list-style-type: none"> Miniszterelnökség Építésügyi és Közlekedési Minisztérium
	A végső ellenőrzések és jóváhagyások összevonása az építkezés befejezésekor	<ul style="list-style-type: none"> Miniszterelnökség Építésügyi és Közlekedési Minisztérium Megyei szintű kormányhivatalok Közműszolgáltatók
	Környezetvédelmi engedélyeztetés	
	Megfontolandó a bíróságon kívüli mechanizmusok beépítése	<ul style="list-style-type: none"> Miniszterelnökség Energiaügyi Minisztérium Nemzeti Hulladékgyűjtés és Kezelési Hivatal Pest Megyei Kormányhivatal Környezetvédelmi és Természetvédelmi Minisztérium
	A nyilvános hozzáférésnek a környezeti engedélyeztetési eljárásba való fokozott integrálása és a hozzáférés megkönnyítése	
	Ingatlanáruházás	
	A földhivatali adatbázisok integrálása más ügynökségek adatbázisaiba	<ul style="list-style-type: none"> Földhivatal Nemzeti Adó- és Vámhivatal (NAV)
	Éves statisztikák közzététele a teljesített tranzakciókról és a földvitákról, valamint a tulajdonjogra vonatkozó adatok közzététele nemek szerinti bontásban	<ul style="list-style-type: none"> Földhivatal
	A földviták hatékony kezelésére szolgáló mechanizmusok bevezetése	
Közüzemi szolgáltatások	Áram	
	Az online pályázati platformok megerősítése és megvalósítása	<ul style="list-style-type: none"> Elosztó közművek
	Az átláthatóság és az elszámoltathatóság növelése statisztikák gyűjtésével és közzétételeivel	<ul style="list-style-type: none"> Magyar Energetikai és Közmű-szabályozási Hivatal (MEKH) Elosztó közművek Önkormányzatok Beszállítók Kormányhivatalok
	Az áramellátás követelményeinek leegyszerűsítése	
	Víz	
	Az új vízcsatlakozás kialakítási folyamatának felgyorsítása a jóváhagyási lépések számának csökkentésével	<ul style="list-style-type: none"> Építésügyi és Közlekedési Minisztérium Vízművek
	Lehetőség biztosítása az ügyfeleknek arra, hogy a teljes csatlakozási folyamatot a közüzemi szolgáltatóra bizzák	<ul style="list-style-type: none"> Magyar Energetikai és Közmű-szabályozási Hivatal (MEKH) Vízművek
	A vízdíjak átláthatóságának és szabályozásának növelése	

1. táblázat A magyarországi szabályozás javítására mutató potenciális lehetőségek összefoglalása

Téma	Fejlesztendő területek	Érintett érdekelt felek
Vitarendezés	Kis értékű követelésekkel foglalkozó bíróságok vagy kis értékű követelésekkel kapcsolatos eljárások bevezetése	<ul style="list-style-type: none"> • Igazságügyi Minisztérium • Magyarország Bíróságai
	A szünetelésre vonatkozó jogi korlátozások bevezetése	
	Bírósági ítéletek közzététele	
Vállalati fizetésképtelenség	Az aktív fizetésképtelenségi eljárók tevékenységének átláthatóbbá tétele	<ul style="list-style-type: none"> • Igazságügyi Minisztérium • Országos Bírósági Hivatal (OBH) • Országos Bírói Tanács (OBT) • Reorganizációs és Fizetésképtelenségi Szakértők Egyesülete (RFE)
	A helyi bíróságok technológiai infrastruktúrájának javítása	
	Az ítéletek naprakész közzétételeinek biztosítása	
	A statisztikák átláthatóságának biztosítása minden szinten	
	Fizetésképtelenségi képzési programok végrehajtása helyi szinten	
	Tisztességes és egyenlő bánásmód biztosítása minden hitelezővel szemben	

Forrás: Subnational Business Ready

Módszerek

A Világbank által a magánszektor fejlődésének előmozdítására kifejlesztett átfogó erőfeszítések keretében készített Subnational B-READY tanulmány szerepe a földrajzi különbségek feltárása céljából kiértékelni az üzleti környezetet a mért gazdaságok kiválasztott városaiban. Az értékelések a magánszektor holisztikus szemléletét követik, mivel a magánszektor fejlesztésének valamennyi érdekeltjét figyelembe veszik, köztük a meglévő vállalatokat, a potenciális belépőket és a polgárokat, olyan szempontok kiértékelésével, mint az átláthatóság és a környezetvédelmi követelmények. Az értékelések a Subnational B-READY csapata által gyűjtött eredeti adatokon, valamint az interneten elérhető jelentéseken alapulnak.

Új termékként a Subnational B-READY a Global B-READY jelentés módszertanát használja, ez utóbbit az ügyfél igényei alapján a projektspecifikus összefüggésekhez igazítva. Idővel a projekt földrajzi lefedettsége növekedni fog, a módszertan pedig finomhangolttá válik. A Subnational Európai Unióban (EU) projekt első szakaszában hat uniós gazdaság – Bulgária, Horvátország, Magyarország, Portugália, Románia és Szlovákia – 40 városáról készültek Subnational B-READY értékelések.

Az EU-ban a Subnational B-READY-értékelések tárgyát képező városok kiválasztása a földrajzi lefedettség és a méret alapján történik, az Európai Bizottsággal és a nemzeti kormányokkal folytatott konzultációk alapján. Magyarországon a Subnational B-READY hét régió hét városára terjed ki a NUTS2¹ szinten: Budapest (Budapest),

Debrecen (Észak-Alföld), Győr (Nyugat-Dunántúl), Miskolc (Észak-Magyarország), Pécs (Dél-Dunántúl), Szeged (Dél-Alföld) és Székesfehérvár (Közép-Dunántúl) (1. térkép).

Az EU-ban a Subnational B-READY értékelések öt témakörbe vannak szervezve, amelyek a vállalat életciklusát követik: vállalkozás alapítása, vállalkozás helye, közüzemi szolgáltatások, vitarendezés és vállalati fizetéseképtelenség (1. ábra). Az értékelések magukba foglalják a digitális átvétel, a környezeti fenntarthatóság és a nemek közötti egyenlőség területeit, melyek átfedésben vannak az öt témakör tekintetében.

1. térkép A Subnational B-READY által lefedett magyarországi városok

Forrás: Subnational Business Ready

1 A statisztikai célú területi egységek nomenklatúrája (NUTS) az Európai Unió által kidolgozott és szabályozott geokódszabvány, amely az országok statisztikai célú közigazgatási felosztására szolgál. Az igazgatási osztályoknak három fő kategóriája van: NUTS1 (főbb társadalmi-gazdasági régiók), NUTS2 (regionális politikák alaprégiói) és NUTS3 (kistérségek speciális diagnózisokhoz). További részletekért lásd: <https://ec.europa.eu/eurostat/web/nuts>.

1. ábra Subnational B-READY témakörök

Forrás: Business Ready

Az öt Subnational B-READY téma mindegyike három pilléren nyugszik: szabályozási keret, közszolgáltatások és működési hatékonyság (2. ábra). A szabályozási keret pillér azokat a szabályokat és előírásokat foglalja magában, amelyeket a vállalkozásoknak be kell tartaniuk a vállalkozás megnyitása, működtetése és bezárása során. A közszolgáltatások egyaránt vonatkoznak azokra a létesítményekre, amelyeket a kormányok biztosítanak a szabályozásoknak való megfelelés támogatására, valamint az üzleti tevékenységeket lehetővé tevő intézményekre és infrastruktúrára. A projektben a közszolgáltatások a vállalat életciklusához kapcsolódó üzleti környezeti területekre korlátozódnak. A működési hatékonyság egyaránt vonatkozik a szabályozási keretnek való megfelelés egyszerűségére és a vállalkozások

számára közvetlenül releváns közszolgáltatások hatékony használhatóságára.

A Subnational B-READY módszertanja az egyes témakörökön belül minden pillérré vonatkozóan számos mutatót állít össze a Global B-READY kategorizálásnak megfelelően.² A mutatók kiválasztása azok relevanciája, hozzáadott értéke és kiegészítő jellege alapján történt. Ezeknek a mutatóknak öt fő jellemzője van: a bevált gyakorlatokat mutatják, számszerűsíthetőek és szakpolitikai reformok révén megvalósíthatók; a témákon belül a *de jure* és a *de facto* intézkedések egyensúlyára töreksznek, az egyes gazdaságok között összehasonlíthatók és az egyes gazdaságokon belül reprezentatívak, valamint az egyes témakörök legfontosabb aspektusait ölelik fel.

2. ábra A Subnational B-READY pillérei

Forrás: Business Ready

² A Global B-READY mutatókat úgy igazították ki, hogy jobban illeszkedjenek a Subnational B-READY értékelésekhez: a működési hatékonyság pilléréből a piacra lépés két mutatóját kihagyták, mivel azok regionális szinten nem relevánsak, a működési hatékonyság pilléréből pedig a telephely egy mutatóját kihagyták, mivel nem volt megfelelő a regionális lefedettség.

A szabályozási keret pillérében a mutatók a szabályok és szabályozások minőségével foglalkoznak, különbséget téve az üzleti környezet egyértelműségét, méltányosságát és fenntarthatóságát eredményező, illetve a vállalkozói tevékenységet szükségtelenül korlátozó szabályok és szabályozások között. A közszolgáltatások pillérében a mutatók a digitalizációt, az interoperabilitást, az átláthatóságot és a szolgáltatások megfelelőségét hangsúlyozzák, amivel a cél a szabályozásnak való megfelelés megkönnyítése és az üzleti tevékenységek lehetővé tétele. A működési hatékonyság pillérében a témakörökre vonatkozó mutatók a cégek gyakorlati tapasztalatait értékeli az üzleti környezettel kapcsolatban.

A Subnational B-READY a szakértői kérdőívekből származó elsődleges adatokat kombinálja a Global B-READY módszertan szerint végzett vállalati felmérések során gyűjtött adatokkal (3. ábra). Uniós kontextusban az egyes városok esetében a NUTS2 régió szintjén összesített vállalatközi felmérések adatait használták. A szabályozási keret és a közszolgáltatások mutatóinak összeállítását segítő részletes adatokat minden esetben szakértői kérdőívek segítségével gyűjtötték. A működési hatékonysági mutatókra vonatkozó adatokat a vállalkozás helye, a közüzemi szolgáltatások és a vitarendezés témakörében szakértői kérdőívek és vállalati felmérések kombinációjával gyűjtötték.³ Az olyan témakörök esetében, amelyekkel a vállalatok nem szembe-sülnek rendszeresen, mint például a vállalkozás alapítása vagy a vállalati fizetésektelenség, az adatgyűjtés kizárólag szakértői kérdőívekre támaszkodott.

A Global B-READY módszertanhoz hasonlóan a Subnational B-READY esetében a szakértői felmérésekkel gyűjtött adatokat az állami szervektől kapott válaszokkal összevetve érvényesítik. A szakértők minden olyan választ utánpótlásnak, amely ellentmondásos vagy nem meggyőző adatpontokat eredményez. Ezen túlmenően a Subnational B-READY módszertan esetében az egyeztetési folyamatot mindaddig folytatják, amíg az adatpontot további kutatásokon, a közreműködőkkel készített mélyinterjúkon vagy az állami szervekkel folytatott adatellenőrzésen alapuló szilárd bizonyítékokkal meg nem erősítik.

A Subnational B-READY olyan pontozási módszert alkalmaz, amely az egyes mutatókat a Global B-READY módszertanját követve alkategóriákba, kategóriákba és pillérekbe sorolja (4. ábra). A módszertan az egyes alkategóriák megfelelő súlyozásával lehetővé teszi a pillérek, illetve a gazdaságok közötti összehasonlítást. A mutatóktól a pillérekig a pontszámokat a súlyozott pontszámok összegzésével összesítik. Minden pillért 100 pontra értékelnek, a téma pontszámát pedig a pillérek pontszámainak átlagolásával számítják ki.

A Subnational B-READY szabályozása a legmagasabb szintű adatintegritási normák szerint történik, beleértve a megbízható adatgyűjtési folyamatokat, a szilárd adatvédelmet és az egyértelmű jóváhagyási protokollokat, amelyeket a Subnational B-READY weboldalon nyilvánosan elérhető [Subnational Business Ready \(B-READY\) kézikönyv és útmu-](#)

3. ábra Subnational B-READY adatforrások

Szakértői kérdőívek

- Az üzleti szabályozásokkal és a kapcsolódó közszolgáltatásokkal és intézményekkel rendszeresen foglalkozó szakértőktől származó adatok.
- Elsősorban *de jure*, adott esetben *de facto* információk nyújtása.
- Adatgyűjtés tematikus kérdőívek segítségével, amelyeket kérdőívenként és városonként három-öt szakértőnek adtak ki.
- A magánszektor és az állami szervek szakértőitől.

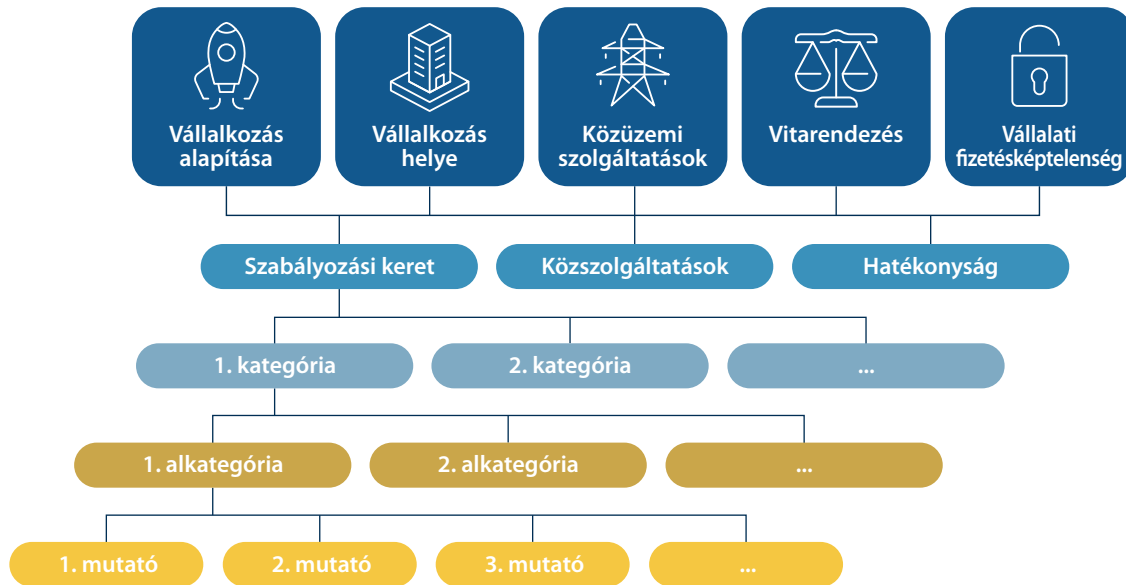
Vállalati felmérések

- Adatgyűjtés bejegyzett vállalatok reprezentatív mintájának tulajdonosaitól vagy vezetőitől.
- *De facto* tájékoztatás nyújtása.
- Az adatgyűjtés beágyazva a [Világbank vállalati felméréseibe](#) (évi 15-ről 65-re bővítve).
- Háromévente frissítve az egyes gazdaságokra vonatkozóan.

Forrás: Subnational Business Ready

³ A közüzemi szolgáltatások témakör működési hatékonyság pillérének egyik mutatója esetében a Global B-READY felmérésekkel ellentétben nem a vállalati felmérésekből, hanem a szakértői felmérésekből származó adatokat használták, mivel a vállalati felmérések adatai regionális szinten korlátozottak.

4. ábra Subnational B-READY pontozási szintek

Forrás: Business Ready

[tató](#) ismerteti. Ezenkívül a [B-READY módszertani kézikönyv](#) részletesen ismerteti a B-READY mutatókat és a pontozási módszert. A B-READY módszertani kézikönyvtől való esetleges eltéréseket a Subnational B-READY kézikönyv és útmutató tartalmazza. A projektirányítási dokumentumokat a

projekt kezdeti fázisainak előrehaladtával frissítik és javítják. Mivel a B-READY irányításának sarokköve az átláthatóság és a megismételhetőség, a pontszámok kiszámításához használt összes városi szintű adat nyilvánosan hozzáférhető lesz a projekt weboldalán.

Subnational Business Ready az
Európai Unióban 2024:
MAGYARORSZÁG

1. Áttekintés

1.1 Összesített eredmények

A magyar városok átlagosan a piacra lépés és a telephely témakörökben kapták a legmagasabb pontszámot (89,9, illetve 83,2 pont). E két témakörben nagyon alacsony a pontszámok városok közötti eltérése, ami azt jelzi, hogy a vállalat alapítás, az ingatlanáruházás, valamint az építési és környezetvédelmi engedélyeztetés a mért régiókban azonos hatékonysággal történik.

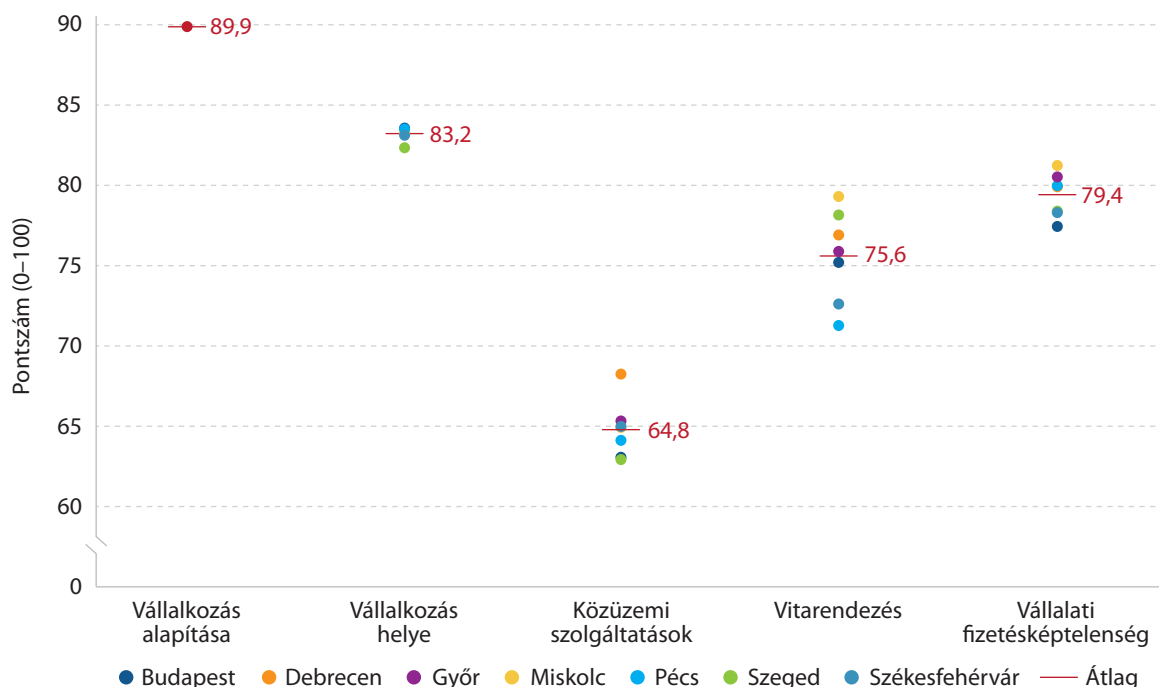
Ezzel szemben a vitarendezés és a vállalati fizetésképtelenség témakörökben az átlagos pontszám 75,6, illetve 79,4 pont, ami fejlesztés igényét jelzi. A vitarendezésben Miskolc és Szeged teljesít a legjobban, míg Pécs és Székesfehérvár a legrosszabbul. A vitarendezés terén szubnacionális különbségek vannak mind a közszolgáltatások elérhetősége, mind a hatékonyság tekintetében. A közszolgáltatások elérhetőségét tekintve csak Budapesten és Debrecenben van olyan speciális bírósági osztály, amely kizárólag kereskedelmi ügyek elsőfokú tárgyalására szakosodott. A hatékonyságot tekintve a bírósági peres eljárások Szegeden a leggyorsabbak (420 nap), míg az ítélet végrehajtása Miskolcon tart a legkevesebb ideig (30 nap). A viszonyítás kedvéért Győrben akár 605 napig is eltarthat egy bírósági peres eljárás, Debrecenben, Szegeden és Székesfehérváron pedig akár két hónapot is igénybe vehet egy ítélet végrehajtása. A legrosszabbul és a legjobban teljesítők közötti különbség ebben a témakörben nyolc pont, ami a legnagyobb különbséget jelenti az összes mért területen (5. ábra).

A vállalkozások fizetésképtelensége terén Miskolc vezet 81,3 ponttal, míg Budapest az utolsó 77,4 ponttal. A hatékonyság tekintetében a különbségek elsősorban a felszámolási eljárások hosszában mutatkoznak, az egyes bíróságok munkaterhelésétől és belső szervezési problémáitól, valamint – különösen Budapesten – a felszámolási⁴ és az átszervezési⁵ eljárások költségeitől függően.

A közüzemi szolgáltatások témakör, amely az áram-, víz- és internetszolgáltatást foglalja magában, a leggyengébb átlagos és városspecifikus pontszámokat kapta. A hatékonyság szempontjából például az áramcsatlakozás kiépítése Budapesten és Győrben közel egy évig (360 nap), de még a leggyorsabb városban is (Miskolc) 295 napig tart. Szabályozási oldalról az erőfeszítések megkettőződése abból adódik, hogy az új hálózatok kiépítéséhez szükséges ásatások során nem követelik meg a közös tervezést és a közművek közötti koordinációt. A legrosszabbul teljesítő városok ezen a területen Szeged 63 ponttal és Budapest 63,1 ponttal. A legjobban Debrecen teljesít 68,3 ponttal. Különösen Szegeden a legdrágább és a második leghosszabb az áramhoz jutás folyamata (3 788 900 HUF és 354 nap). A közüzemi szolgáltatások terén a legtöbb eltérést az internet altémakör pontszámai okozzák. Például azon vállalatok aránya, amelyek kimaradásokat tapasztaltak a szolgáltatásban, a budapesti 69 százaléktól a Debrecennek otthont adó észak-alföldi régióban mindössze 15 százalékig terjed.

4 A felszámolás a fizetésképtelen adós eszközeinek összegyűjtése és értékesítése a vállalat feloszlata és a bevétel hitelezői között történő felosztása érdekében. A felszámolás magában foglalhatja az adós eszközeinek részleges értékesítését, illetve az adós összes vagy legtöbb eszközének értékesítését a vállalkozás folytatása érdekében. A *felszámolás* kifejezés csak a hivatalos bírósági fizetésképtelenségi eljárásra vonatkozik, és nem foglalja magában a vállalat önkéntes felszámolását.

5 Az átszervezés az olyan eljárások gyűjtőneve, amelyek révén az adós vállalkozásának pénzügyi jólétét és életképességét egy átszervezési terv alapján helyre lehet állítani, hogy a vállalkozás tovább működhessen, beleértve az adósság elengedését, átütemezését vagy tőkévé alakítását és a vállalkozás (vagy annak részei) értékesítését. Az *átszervezés* kifejezés kizárólag a valamennyi kereskedelmi adós számára rendelkezésre álló hivatalos bírósági eljárásokra vonatkozik, és nem foglalja magában a csődegyezségi terveket és a hitelezőkkel kötött peren kívüli megállapodásokat.

5. ábra Általános pontszámok témakörönként és városonként

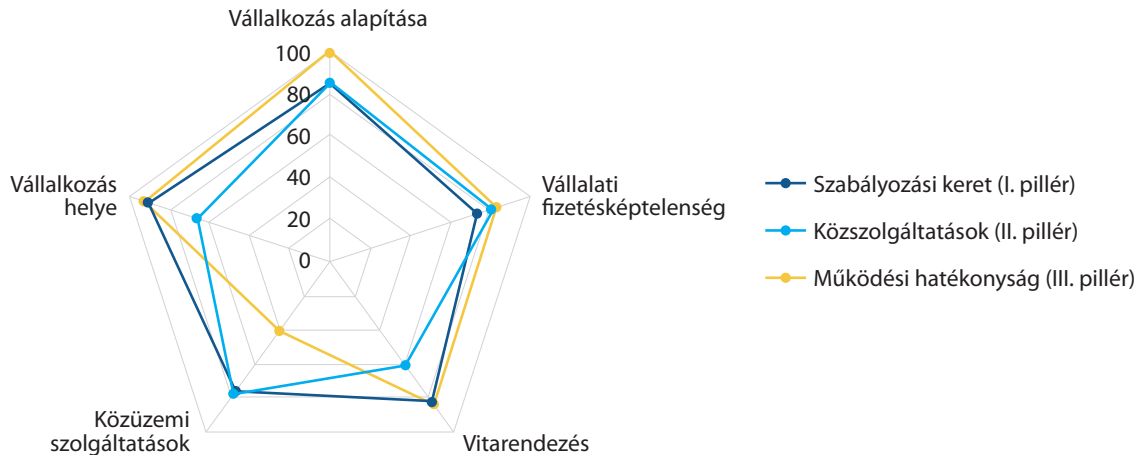
Forrás: Subnational Business Ready

Nincsenek egyértelműen meghatározott, minden témakörben legjobban teljesítő városok. Budapest, Győr és Pécs például a legjobban teljesít a telephely témakörében, ugyanakkor a vitarendezés terén elmaradnak a többi régiótól. Miskolc és Szeged magas pontszámot kap a vitarendezés terén, de ez a magas pontszám ellentétben áll a közüzemi szolgáltatások és a telephely terén elért gyengébb teljesítményükkel.

Az öt témakörben a magyarországi városok általában jobban teljesítenek a szabályozási keret erősségét, illetve a működési hatékonyságot mérő I. és III. pillérben, mint a II. pillérben, amely a közszolgáltatások minőségét és megbízhatóságát értékeli. Mind a hét város viszonylag magas pontszámot kapott az I. és III. pillérben a telephely és a vitarendezés témakörökben. Ezen túlmenően a vállalkozás alapítása területén valamennyi város szinte tökéletes, 99,5 pontos működési hatékonysági pontszámot ért el a III. pillérben. Az új korlátolt felelősségű társaságok bejegyzése mindenhol elektronikus úton történik, és a vállalkozásalapításhoz szükséges folyamatra, valamint a bejegyzett vállalkozásokra vonatkozó információk nyilvánosan elérhetőek az interneten. A másik két pillérrel összehasonlítva a városok átlagosan a legmagasabb pontszámot a III. pillérben, a piacra lépés, a vállalati fizetésektelenség, a te-

lephely és a vitarendezés témakörökben érték el (6. ábra). Érdekes kiemelni, hogy a közszolgáltatások pillérében (II. pillér) az átlagpontszám a közüzemi szolgáltatások esetében a második legmagasabb, míg a működési hatékonyság pillérének összesített városi teljesítménye (40,7 pont) a legrosszabb a mért területek közül, különösen az áramcsatlakozás kiépítéséhez szükséges hosszú várakozási idő (295–360 nap, helytől függően) és az internetszolgáltatás megszakadásának gyakorisága miatt (országszerte a vállalkozások 55 százaléka számolt be leállásokról). A II. és a III. pillér pontszámai közötti különbség 37 pont. Ez az eredmény azt jelenti, hogy jelentős különbség van a közszolgáltatások és az infrastruktúra biztosítása, illetve azok tényleges aktualizálása és végrehajtása között.

A témakörökhez tartozó értékek pillérenkénti bontása azt mutatja, hogy a városok közötti eltérések legnagyobb részét a szabályozási hatékonyságot mérő III. pillér okozza (7. ábra). Ez egy várható eredmény, különösen az EU kontextusában, ahol a szabályozási keretek és a közszolgáltatások nyújtása nemzeti és szubnacionális szinten általában egységesen történik. Az I. pillér tekintetében, amely a szabályozási keretet vizsgálja, az országon belül nincsenek városi szintű eltérések. Ebben a pillérben a legjobban teljesítő témakör a telephely (90,6 pont a 100-ból), amelyet a piacra

6. ábra Átlagos pontszámok pillérenként témakörök szerint

Forrás: Subnational Business Ready

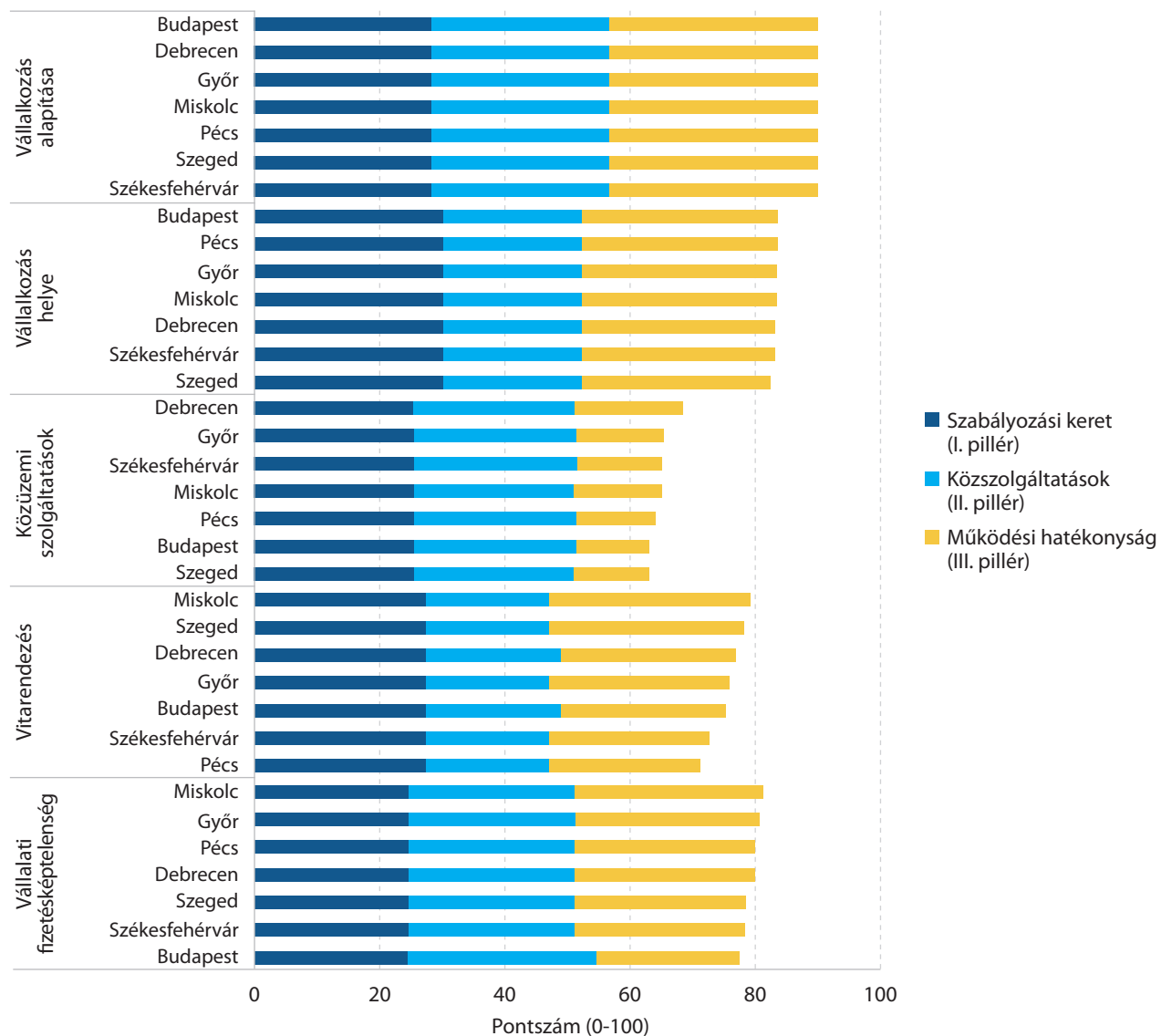
lépés (85 pont) és a vitarendezés (82 pont) követ. A mért területeken a legtöbb törvényt és rendeletet nem regionális, hanem nemzeti szinten fogadják el és alkalmazzák.

Hasonló mintázat figyelhető meg a II. pillérben, amely a közszolgáltatások elérhetőségét vizsgálja – ez utóbbi nagyrészt harmonizáltan történik a magyar városokban. Ugyanakkor azokon a területeken, ahol a helyi bíróságok kulcsszerepet játszanak (vitarendezés és vállalati fizetéseképtelenség), a közszolgáltatások elérhetőségében szubnacionális különbségek vannak. A vállalati fizetéseképtelenség terén Budapest a II. pillér egyértelmű éllovasa, a 100 pontból 10 pont különbséggel a többi városhoz képest. A budapesti fizetéseképtelenségi bíróság szervezete egyedülálló, mivel fizetéseképtelenségre szakosodott bírákat alkalmazó gazdasági kollégiummal rendelkezik, és kizárólagos hatáskörrel bír a szerkezetátalakítási eljárásokban. Ezzel szemben a többi bíróság nem alkalmaz fizetéseképtelenségi eljárásokra szakosodott bírákat. A vitarendezés terén a II. pillérben Budapest és Debrecen teljesíti a legjobban, a többi városhoz képest 5,6 pontos különbséggel. A meglévő regionális bíróságokon belül kizárólag Budapesten és Debrecenben működnek speciális kereskedelmi részlegek.

Habár a magyar városok egységes szabályozási keretrendszert követnek, és a közszolgáltatások színvonala nagyrészt azonos, a szabályozás gyakorlati végrehajtása, valamint a közhivatalok hatékonysága országon belül eltérő értékeket mutat. A tanulmányban elemzett városok közötti eltérések nagy részét az üzleti szabályozási folyamatok működési hatékonyságában mutatkozó különbségek okozzák, és a III. pillér tekintetében a piacra lépés kivételével min-

den témakörben szubnacionális eltérések mutatkoznak. A hét mért városban például az építési engedélyezés Győrben a leggyorsabb (76 nap) és Szegeden a leglassabb (122 nap). Hasonlóképpen az ingatlanok nyilvántartásba vétele esetében, ahol a főbb eljárási lépések városonként azonosak, a folyamat lebonyolításához szükséges idő 16 naptól (Székesfehérvár) 55 napig (Szeged) terjed – mely utóbbi érték több, mint háromszor hosszabb az előbbinél. Ennek oka elsősorban az adásvételi okirat földhivatali nyilvántartásba vételéhez szükséges idő. A három mért közütemi szolgáltatás (áram, víz és internet) esetében az idő, a költségek, valamint a szolgáltatáskimaradások száma és gyakorisága eltérő értékeket vesz fel. A vitarendezés és a vállalati fizetéseképtelenség terén is vannak szubnacionális különbségek. Például egy kereskedelmi jogvita rendezéséhez szükséges idő 420 naptól (Szeged) 605 napig (Győr) terjed. A vállalati fizetéseképtelenség tekintetében a szubnacionális különbségek elsősorban a felszámolási eljárásokra vezethetők vissza, mivel a helyi bíróságok eltérő munkaterheléssel és belső szervezeti kérdésekkel szembesülnek.

7. ábra Témakörökhöz kapcsolódó pontszámok városonként és pillérenként

Forrás: Subnational Business Ready

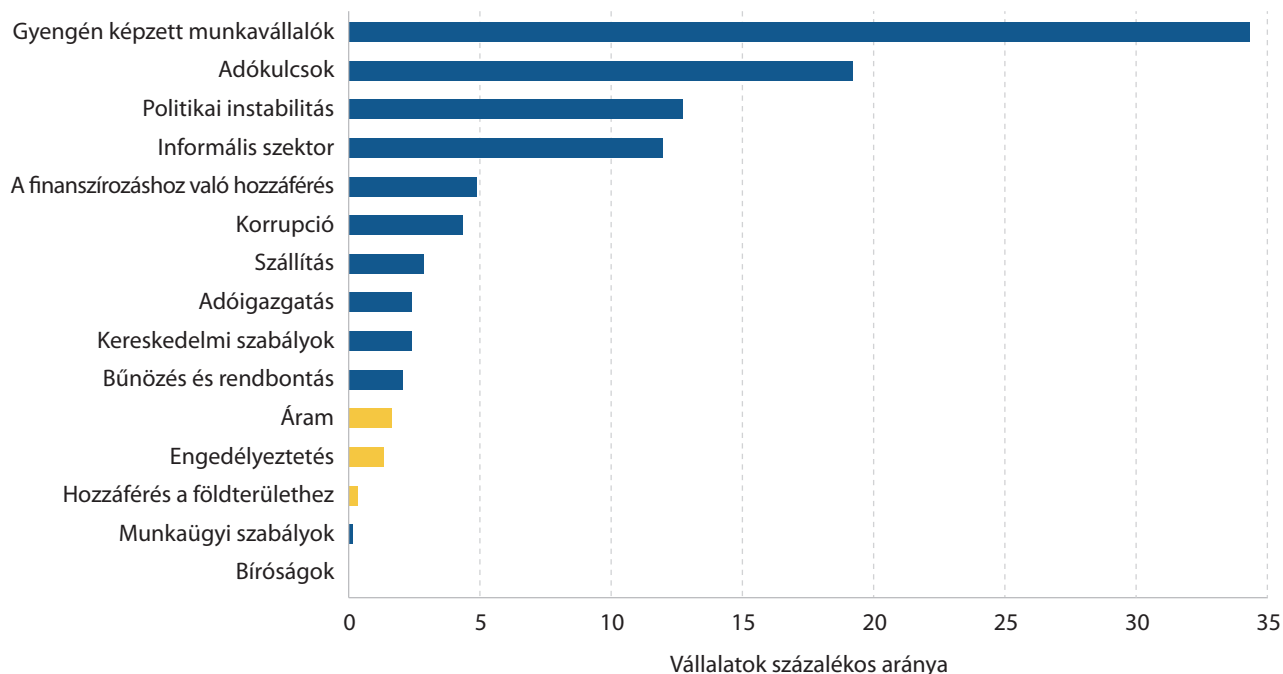
1.2 Megállapítások a vállalati felmérésekből származó adatok alapján

A Világbank által 2023-ban Magyarországon végrehajtott vállalati felmérések eredményei⁶ azt mutatják, hogy a magyarországi vállalatok szerint az üzleti környezetben tapasztalt legfontosabb akadály a szakképzett munkaerő hiánya (8. ábra). A *Subnational Business Ready* által mért területekhez közvetlenül kapcsolódó válaszok – áram, vállalati engedé-

lyeztetés, földterülethez való hozzáférés és a bíróságok – mindegyike az öt legsúlyos helyen szerepelt, amikor a vállalatokat arra kérték, hogy jelöljék meg a legfontosabb akadályt.

A magyarországi vállalatok felső vezetői átlagosan idejük 3,6 százalékát töltik a szabályozási követelményekkel, ami az

8. ábra A vállalatok által jelentett legnagyobb üzleti-környezeti akadályok

Forrás: A Világbank 2023-as vállalati felmérései

Megjegyzés: A válaszadókat arra kérték, hogy egy 15 akadályból álló listából válasszák ki a legnehezebb akadályt. A sárga sávok a *Subnational Business Ready* által vizsgált területekhez közvetlenül kapcsolódó válaszokat mutatják.

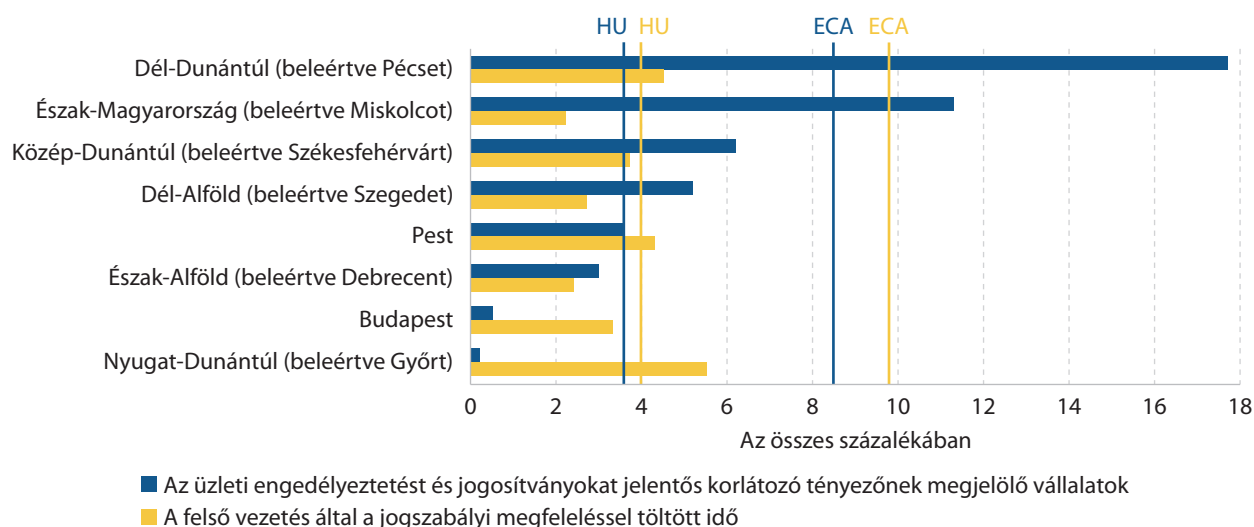
6 További információért látogasson el a vállalati felmérések weboldalára a következő címen: <https://www.enterprisesurveys.org/>.

üzleti léggör általános hatékonyságát jelzi. Ez a becslés körülbelül 2,5-szer kevesebb, mint az európai és közép-ázsiai regionális átlag. A földrajzi helyszíneket tekintve a felső vezetők az észak-magyarországi régióban töltik a legkevesebb időt a kormányzati szabályozásnak való megfeleléssel, míg a Nyugat-Dunántúlon a legtöbbet. A nagyvállalatoknál a felső vezetők több időt fordítanak a jogszabályoknak való megfelelésre (5,7 százalék), mint a kis- és középvállalkozásoknál (3,7 százalék). A magyarországi vállalatok mintegy 4 százaléka a működési engedélyeket nevezi meg a működésük fő korlátjaként, ami szintén körülbelül 2,5-szer kevesebb, mint az európai és közép-ázsiai átlag. A vállalkozói engedélyek beszerzése a Dél-Dunántúlon és Észak-Magyarországon a legproblémásabb, Nyugat-Dunántúlon pedig a legkönnyebb (9. ábra).

A vállalati szintű adatok alapján országosan a vállalatok mintegy 27,5 százalékánál fordul elő évente áramkimara-

dás, ami hasonló a körülbelül 28 százalékos európai és közép-ázsiai átlaghoz. A legtöbb üzemszünetről a dél-alföldi, az észak-magyarországi és a dél-dunántúli vállalatok számoltak be (10. ábra). Az áramkimaradások miatti átlagos veszteségek minimálisak, a nagyvállalatok esetében jelentett 0,1 százaléktól a kis- és középvállalkozások esetében jelentett 0,2 százalékig terjednek. A nagyvállalatok 39 százaléka, a középvállalkozások 12 százaléka és a kisvállalkozások 8 százaléka rendelkezik saját vagy közösen használt generátorral. Összességében a nagyvállalatok mintegy 17 százaléka azonosítja az áramot vállalati tevékenysége fő korlátjaként, míg a kis- és középvállalkozások esetében ez kevesebb, mint 4, illetve 3 százalék. Az áramhoz való hozzáférést fő korlátként megjelölő vállalatok aránya a Közép-Dunántúlon a legmagasabb (15 százalék).

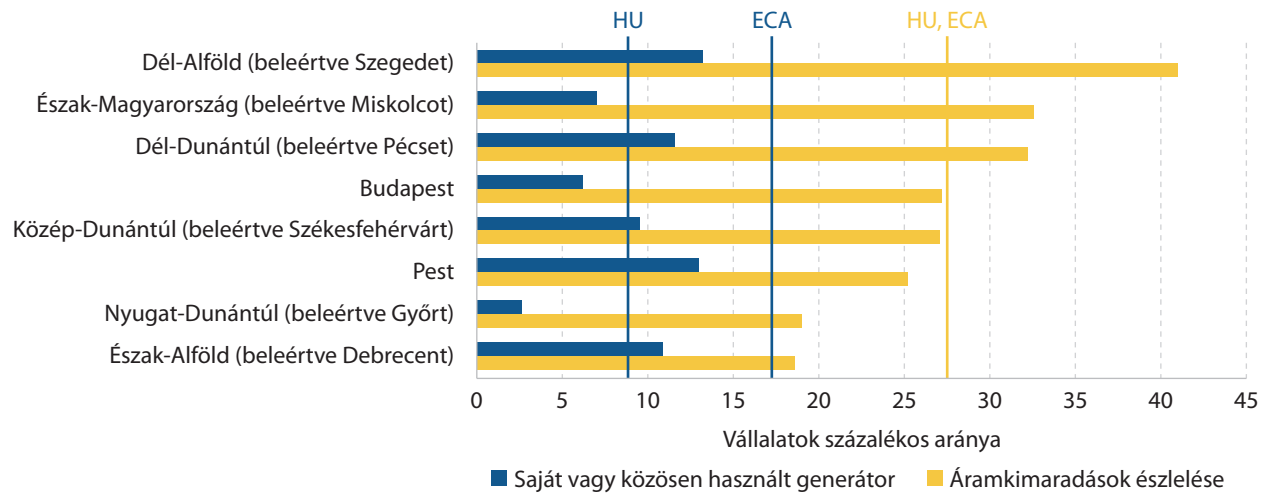
9. ábra Az engedélyeztetést korlátozó tényezőként megjelölő vállalatok százalékos aránya és a szabályozási megfelelésre fordított idő százalékos aránya régióként

Forrás: A Világbank 2023-as vállalati felmérései

Megjegyzés: A függőleges vonalak az intézkedések országos és regionális átlagait jelzik. HU = Magyarország. ECA = Európa és Közép-Ázsia.

10. ábra Saját vagy közösen használt generátorral rendelkező áramkimaradást tapasztaló vállalatok százalékos aránya régióinként

Forrás: A Világbank 2023-as vállalati felmérései

Megjegyzés: A függőleges vonalak az intézkedések országos és regionális átlagait jelzik. HU = Magyarország. ECA = Európa és Közép-Ázsia.

1.3 Vállalkozás alapítása⁷

A vállalkozás alapítása folyamata a hét magyarországi városban harmonizálva van. Az ország szorosan igazodik a nemzetközi szabványokhoz a vállalkozások alapításával kapcsolatos szabályozási követelmények és eljárási normák tekintetében. A közelmúltbeli reformok olyan változásokat vezettek be, mint például a Nemzeti Adó- és Vámhivatal által 2021 májusában létrehozott központi tényleges tulajdonosi nyilvántartás, amelynek célja az átláthatóság fokozása és a tiltott pénzügyi tevékenységek elleni küzdelem.

A jelenlegi szabályozás azonban még mindig megköveteli a harmadik felek, például ügyvéd vagy közjegyző közreműködését egy új társaság alapításához vagy a társasági adatok frissítéséhez. A közvetítőkre való támaszkodás az egy főre jutó jövedelem 4,9 százalékára emeli a vállalkozás alapítása költségeit,⁸ ami az egyik legmagasabb az EU-ban. Ezenkívül a szabályozás fenntartja a 3 000 000 HUF minimális tőkekövetelményt a korlátolt felelősségű társaságok esetében, mind a belföldi, mind a külföldi befektetőkre vonatkozóan. Ez ellentétben áll a többi uniós tagállam tendenciájával, ahol az ilyen követelményeket vagy megszüntették, vagy jelentősen csökkentették már.

Magyarország betartja a digitális eszközök és elektronikus szolgáltatások elérhetőségére vonatkozó nemzetközi szabványokat az új vállalkozások bejegyzése és a céginformációk elérhetősége tekintetében. A különböző ügynökségek – köztük a cégbíróságok, a Nemzeti Adó- és Vámhivatal és

a Statisztikai Hivatal – között összekapcsolt digitális szolgáltatások elérhetősége leegyszerűsíti a cégbejegyzési folyamatot. Emellett az elektronikus aláírási és hitelesítési lehetőségek is könnyen elérhetők. Míg a legtöbb szolgáltatás online elérhető, a vállalkozók továbbra sem tudják harmadik fél közreműködése nélkül hivatalosan ellenőrizni a célzott vállalatnevet.

Ami az online információk elérhetőségét és átláthatóságát illeti, a hivatalos honlapok részletesen tájékoztatnak az új vállalkozások alapításához szükséges dokumentumokról, a kapcsolódó díjakról, a szolgáltatási előírásokról, valamint a kis- és középvállalkozásokat támogató állami programokról. Az alacsony kockázatú vállalkozások környezetvédelmi engedélyezési követelményeire és a nők által vezetett kis- és középvállalkozásokat támogató programokra vonatkozó információk azonban nem nyilvánosak. Minden vállalati nyilvántartás elektronikusan kereshető. A tényleges tulajdonosi struktúrára vonatkozó információkat⁹ azonban a cégnyilvántartási adatbázis nem tartalmazza. Habár a Központi Statisztikai Hivatal honlapja statisztikákat közöl az újonnan bejegyzett vállalkozásokról, a női vállalkozók által kezdeményezett vállalkozások számáról nem állnak rendelkezésre nyilvános adatok.

A vállalkozók az elektronikus regisztrációnak és a közszolgáltatások összekapcsolásának köszönhetően az ország hét városában mindössze hat nap alatt elvégezhetik egy új

⁷ A témával kapcsolatos további információkat, az országspecifikus összefüggéseket és az adatok részletes értékelését „A vállalkozás alapítása részletes bemutatása” című 2. szakaszban találhatja.

⁸ Magyarország 2021-es egy főre jutó bruttó nemzeti jövedelme (GNI) 5 377 718 HUF.

⁹ Tényleges tulajdonosnak az a természetes személy minősül, aki végső soron tulajdonosa vagy irányítója egy társaságnak, még akkor is, ha az ingatlan tulajdonjoga más néven szerepel (azaz a tulajdonjog vagy az irányítás tulajdonosi láncolaton keresztül vagy a közvetlen részvénytulajdonostól eltérő irányítás révén valósul meg).

vállalkozás bejegyzését. Ezen túlmenően a törvényes határidők betartása biztosítja, hogy a cégbejegyzés gyorsan befejeződjön. Magyarország egyszerűsített cégbejegyzési lehetőséget kínál, amely mindössze két nap alatt lehetővé teszi a bírósági és adóhatósági nyilvántartásba vételt. 2023-ban a magyarországi új cégbejegyzések 84 százalékát ezzel az egyszerűsített eljárással bonyolították le. 2018. január 1-je óta tovább egyszerűsödött a helyi adókra való regisztráció folyamata. A Nemzeti Adó- és Vámhivatal elkezdte elektronikus úton továbbítani az újonnan alapított vállalkozásokra vonatkozó információkat a vállalkozás székhelye szerinti önkormányzati adóhatóságnak. Ez leegyszerűsíti a folyamatot a vállalkozók számára, akiknek korábban külön kellett bejelenteniük a helyi adókat az önkormányzatnál. Az új vállalkozásokat Magyarországon továbbra is regisztrálni kell, és működésük megkezdésekor 5000 HUF hozzájárulást kell fizetni a Magyar Kereskedelmi Kamarának.

A 2. táblázat részletes áttekintést nyújt a magyar városok teljesítményéről a vállalkozás alapítása témakörében pillérenként, kategóriánként és alkategóriánként. Az átskálázott pontokat tartalmazó oszlop jelzi, hogy egy város az egyes mért területeken összesen hány pontot kaphat. Például egyik város sem kap pontot (a lehetséges 10 pontból) az I. pillér (A vállalkozások alapítására vonatkozó szabályozás minősége) 1.1. kategóriájának (Tájékoztatási és eljárási szabványok) 1.1.3. alkategóriája (Az egyszerűsített nyilvántartásba vétel elérhetősége) alapján, mivel az egyszerűsített cégbejegyzés csak harmadik fél közvetítésével érhető el. Ezzel szemben a másik három alkategóriában minden város a maximális pontszámot kapja – cégszerűsítésre vonatkozó követelmények (15-ből 15), tényleges tulajdonosra vonatkozó bejelentési követelmények (15-ből 15), valamint a működő vállalkozások és környezetvédelmi engedélyek kockázatalapú értékelése¹⁰ (10-ből 10).

2. táblázat A vállalkozás alapításával kapcsolatos pontszámok

	Mutatók száma	Átmértékelt pontok	Budapest	Debrecen	Győr	Miskolc	Pécs	Szeged	Székesfehérvár	
I. pillér: A vállalkozások alapítására vonatkozó szabályozás minősége										
1.1	Tájékoztatási és eljárási szabványok	18	50	40,0	40,0	40,0	40,0	40,0	40,0	40,0
1.1.1	Cégszerűsítésre vonatkozó követelmények	7	15	15,0	15,0	15,0	15,0	15,0	15,0	15,0
1.1.2	Tényleges tulajdonosra vonatkozó bejelentési követelmények	6	15	15,0	15,0	15,0	15,0	15,0	15,0	15,0
1.1.3	Az egyszerűsített nyilvántartásba vétel elérhetősége	3	10	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0
1.1.4	A működő vállalkozások és környezetvédelmi engedélyek kockázatalapú értékelése	2	10	10,0	10,0	10,0	10,0	10,0	10,0	10,0
1.2	Vállalkozás alapítására vonatkozó korlátozások	19	50	45,0	45,0	45,0	45,0	45,0	45,0	45,0
1.2.1	Belföldi vállalatok	9	25	22,5	22,5	22,5	22,5	22,5	22,5	22,5
1.2.2	Külföldi vállalatok	10	25	22,5	22,5	22,5	22,5	22,5	22,5	22,5
	Összesen	37	100	85,0	85,0	85,0	85,0	85,0	85,0	85,0
II. pillér: Digitális közszolgáltatások és a vállalkozásalapításhoz szükséges információk átláthatósága										
2.1	Digitális szolgáltatások	11	40	36,7	36,7	36,7	36,7	36,7	36,7	36,7
2.1.1	Vállalkozásindítási folyamat	6	20	16,7	16,7	16,7	16,7	16,7	16,7	16,7
2.1.2	Vállalati és tényleges tulajdonosi információk tárolása	3	10	10,0	10,0	10,0	10,0	10,0	10,0	10,0
2.1.3	Személyazonosság ellenőrzése	2	10	10,0	10,0	10,0	10,0	10,0	10,0	10,0
2.2	A szolgáltatások átjárhatósága	4	20	20,0	20,0	20,0	20,0	20,0	20,0	20,0
2.2.1	Vállalati információ-csere	2	10	10,0	10,0	10,0	10,0	10,0	10,0	10,0

¹⁰ Az üzleti és környezetvédelmi engedélyezés kockázatalapú megközelítése az egyes üzleti tevékenységekhez vagy ágazatokhoz kapcsolódó kockázati szint alapján rangsorolja az erőforrásokat és a felügyeletet.

2. táblázat A vállalkozás alapításával kapcsolatos pontszámok

		Mutatók száma	Átmértékelt pontok	Budapest	Debrecen	Győr	Miskolc	Pécs	Szeged	Székesfehérvár
2.2.2	Egyedi vállalati azonosító	2	10	10,0	10,0	10,0	10,0	10,0	10,0	10,0
2.3	Az online információk átláthatósága	9	40	28,5	28,5	28,5	28,5	28,5	28,5	28,5
2.3.1	Vállalkozásindítással kapcsolatos információk elérhetősége (beleértve a nemek közötti egyenlőséget és a környezetvédelmet)	5	20	14,0	14,0	14,0	14,0	14,0	14,0	14,0
2.3.2	Az általános vállalati információk elérhetősége	2	10	9,5	9,5	9,5	9,5	9,5	9,5	9,5
2.3.3	Az újonnan bejegyzett vállalkozásokra vonatkozó és nemek szerinti statisztikák	2	10	5,0	5,0	5,0	5,0	5,0	5,0	5,0
	Összesen	24	100	85,2	85,2	85,2	85,2	85,2	85,2	85,2
III. pillér: A vállalkozás alapításának működési hatékonysága										
3.1	Belföldi vállalatok	2	100	99,5	99,5	99,5	99,5	99,5	99,5	99,5
3.1.1	Belföldi vállalat bejegyzésének teljes ideje	1	50	50,0	50,0	50,0	50,0	50,0	50,0	50,0
3.1.2	Belföldi vállalat bejegyzésének teljes költsége	1	50	49,5	49,5	49,5	49,5	49,5	49,5	49,5
	Összesen	2	100	99,5	99,5	99,5	99,5	99,5	99,5	99,5

Forrás: Subnational Business Ready

Megjegyzés: Mivel a jelentett egyéni pontszámokat kerekítették, előfordulhat, hogy az egyéni pontszámok összege nem egyezik meg az összpontszámokkal.

1.4 Vállalkozás helye

Építési engedélyeztetés¹¹

Magyarország városrendezési szabályozása megfelel a nemzetközi szabványoknak, regionális eltérések nélkül.¹² Magyarország városrendezési szabályozása megfelel a nemzetközi szabványoknak, regionális eltérések nélkül. 2013 óta elektronikus platformokat építettek be az építési engedélyezési folyamatba, amelyek leegyszerűsítik az építési engedélyek iránti kérelmek benyújtását, és segítik a belső adminisztratív eljárásokat az építkezés során. 2020. március 1-jétől az engedélyezési hatáskörök a helyi önkormányzatoktól a központi közigazgatás hivatalaihoz kerültek. Jelenleg az önkormányzatok csak az építési engedélyezési eljárás várostervezési engedélyezési szakaszában vesznek részt.

A magyarországi építési előírások átfogóak, nemzeti szinten vannak meghatározva, és minden építési projektre vonatkoznak. A jogi keret világosan körvonalazza a biztonsági előírásokat, beleértve az egészségügyi kockázatot jelentő építőanyagokra vonatkozó előírásokat, és listázza a szabályozott anyagokat. A helyi hatóságok alkalmazásában okleveles építészek és mérnökök állnak, akik ellenőrzik, hogy az építési tervek megfelelnek-e az építési előírásoknak. Az építkezés során a törvény által előírt végső ellenőrzésen kívül (kockázatalapú vagy szakaszos) műszaki ellenőrzéseket kell végezni, a kötelező kockázatalapú szerkezeti biztonság garantálása céljából. A műszaki felügyeletet végző szakem-

berekre szigorú képesítési követelmények vonatkoznak. A szerkezeti hibákért való felelősség szintén törvényben van rögzítve, az építési szabványok pedig lehetővé teszik, hogy az építési engedéllyel kapcsolatosan kifogást emeljenek a kibocsátó hatóságnál.

Magyarország energiakódex-szabványai a nemzetközi legjobb gyakorlatokhoz igazodnak, és minimális energiahatékonysági teljesítményelvárásokat tartalmaznak. Az építési engedélyek kibocsátásának feltétele az említett előírásoknak való megfelelés igazolása. Magyarországon az építetőkre vonatkozó ösztönzők támogatják a zöld építési szabványok betartását. A területfelhasználási és övezetbe sorolási szabályok tartalmazzák a törzsinfrastruktúra-szolgáltatásokhoz való hozzáférésre vonatkozó követelményeket, továbbá használat szerint osztályozzák a területeket (például lakó-, kereskedelmi, mezőgazdasági, rekreációs vagy közcélú/intézményi területek). A veszélytérképek azokat az övezeteket jelölik, ahol természeti veszélyek miatt tilos építkezni. Ezenkívül azokat a területeket is megjelölik, ahol az építkezésre a természeti erőforrásokkal kapcsolatos megfontolások miatt korlátok vonatkoznak. Az építési és használatbavételi kérelmek benyújtására, valamint az építési engedélyek kiadására online platform áll rendelkezésre, amely azonban nem rendelkezik olyan funkciókkal, mint az online fizetés vagy az automatikusan generált ellenőrző listák. A vállalkozók az építési engedélyekkel kapcsolatos jogvitákat is benyújthatják az interneten keresztül. Minden magyar városban nyilvánosan hozzáférhető ugyan az övezetbe sorolási előírások, de a helyi

¹¹ A témával kapcsolatos további információkat, az országspecifikus összefüggéseket és az adatok részletes értékelését, „A vállalkozás helye részletes bemutatása – építési engedélyeztetés” című 3.1. szakaszban találhatja.

¹² 312/2012. (XI. 8.) Korm. rendelet, 531/2017. (XII. 29.) Korm. rendelet és a 2019. évi CX. törvény.

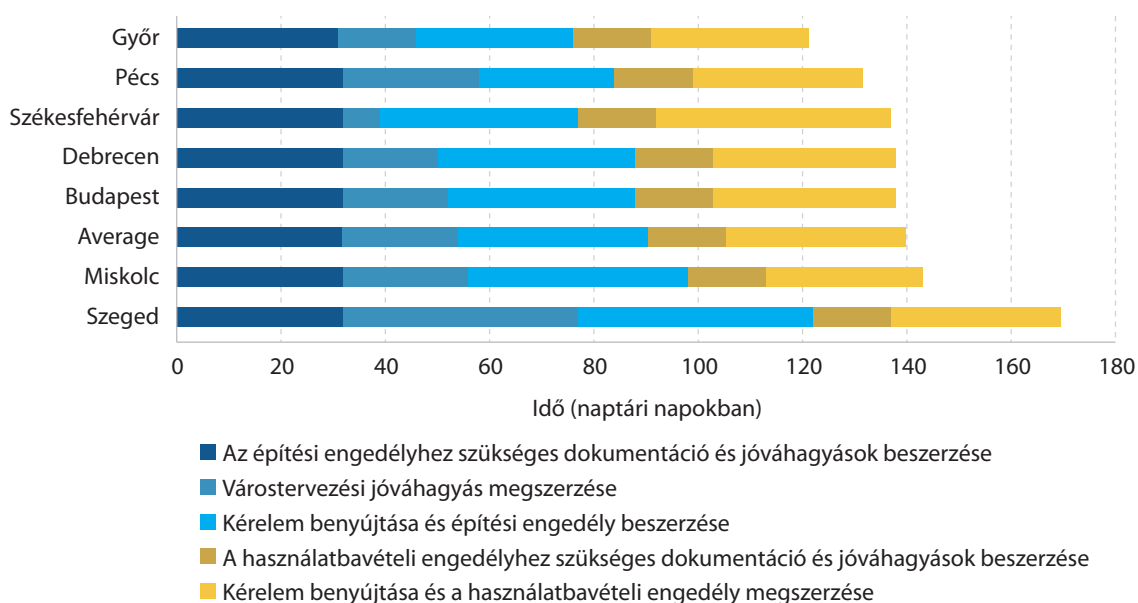
terveket tartalmazó térinformatikai rendszert vagy más téradatplatformot még nem fogadtak el.

A tervezési és építésfelügyeleti szabályok nyilvánosan hozzáférhetőek, és felsorolják az építéssel kapcsolatos engedélyek minden típusának megszerzéséhez szükséges követelményeket. Az építési engedélyek kérelmezéséhez szükséges naprakész díjtáblázatok online elérhetőek. Emellett a kiadott építési engedélyek számát nyomon követő online statisztikák is frissülnek és nyilvánosan elérhetőek az interneten. A város főtervét/övezetbe sorolási szabályzatát az elmúlt 10 évben aktualizálták és hozzáférhetővé tették. Az övezetbe sorolási és földhasználati tervek módosítására vonatkozó eljárások egyértelműen meg vannak határozva, csakúgy, mint az övezetbe sorolási előírások betartását biztosító ellenőrzési eljárások.

Az építéssel kapcsolatos engedélyek megszerzése, amely magában foglalja az építési és használatbavételi engedélyezési eljárások lezárását, Győrben a leggyorsabb, Szegeden pedig a leglassabb (11. ábra). Az építési engedélyezési eljárás lefolytatásának ideje a győri 76 naptól a szegedi 122 napig terjed. A városok közötti időbeli eltérések legnagyobb része a várostervezési és építési engedélyek megszerzéséhez kötődik. Az építési engedélyek megszerzé-

sének költsége az egy főre jutó jövedelem 9,7 és 10 százaléka között mozog,¹³ minimális különbségeket mutatva az egyes magyar városok között. Csak Győrben és Pécsen számítanak fel díjat az útépítési hatósági engedélyért. A lakhatási engedélyek esetében a feldolgozási idő 45 és 60 nap között mozog, a költségek pedig minden városban egységesen az egy főre jutó jövedelem 6,4 százalékát teszik ki. A jogerős engedélyek megszerzése és a használatbavételi engedély megszerzése Székesfehérváron átlagosan 13 nappal több időt vesz igénybe, mint az ország többi részén.

11. ábra Építési és használatbavételi engedélyek megszerzési ideje Magyarországon, városonként és szakaszonként

Forrás: Subnational Business Ready

Megjegyzés: A használatbavételi engedély megszerzésének ideje nem szerepel a Subnational Business Ready módszertanban.

13 Magyarország 2021-es egy főre jutó GNI-je 5 377 718 HUF.

Környezetvédelmi engedélyeztetés¹⁴

A környezetvédelmi engedélyezési előírások Magyarország egész területén egységesek.¹⁵ A nemzeti környezetvédelmi szabályozásokat rendszeresen frissítik, hogy az építőipari ágazatban bekövetkezett környezetvédelmi és technológiai fejlődésnek megfeleljenek. A szabályok be nem tartása esetén szankciókat vagy pénzbírságokat szabnak ki, a jogi keretben pedig világosan körvonalazódnak a szabályozások és a környezeti kockázatok.

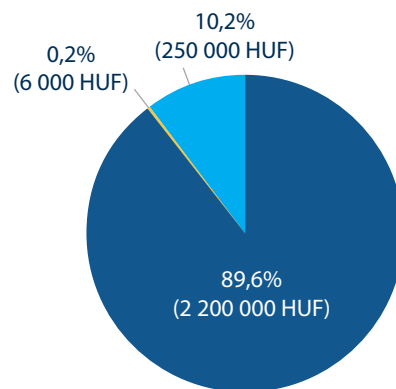
A környezeti hatásvizsgálatok elvégzéséhez képzett szakemberek/ügynökségek igénybevételét, valamint a vizsgálat elvégzésének konkrét kritériumait jogszabály írja elő. Hiányzik azonban a környezeti hatásvizsgálatoknak való megfelelés független külső felülvizsgálata, és a jogi keret nem terjed ki az összes olyan tevékenységre és megközelítésre, amely megkönnyíti az érdekelt felek bevonását az értekezési döntéshozatali folyamatokba (például az érdekelt felek visszajelzéseinek összegyűjtésére szolgáló felmérések és közvélemény-kutatások, vagy a projektben érintett feleknek nyújtott képzések, erőforrások és műszaki segítség). Habár a szabályozási keret lehetővé teszi a környezetvédelmi engedélyek vitatását a kibocsátó hatóságnál, a környezetvédelmi viták rendezésére nincsenek bíróságon kívüli mechanizmusok.

Létezik egy online környezetvédelmi engedélyezési rendszer, de hiányzik belőle néhány, a kérelmezőket segítő funkció, például az online fizetés és az automatikusan generált ellenőrző listák. A környezetvédelmi engedélyeztetéssel kapcsolatos információk átláthatóak, beleértve a mérsékelt környezeti kockázatot jelentő építési projektek környezetvédelmi engedélyeztetésének követelményeit. Emellett a környezetvédelmi engedélyek megszerzéséhez szükséges naprakész díjtáblázat is elérhető az interneten.

A környezetvédelmi engedélyeztetési eljárás hatékonysága városonként eltérő. Miskolcon és Székesfehérváron 76, míg Pécsen mintegy 91 napot vesz igénybe a folyamat. Ez az eltérés az egyes eljárási lépések időtartamában mutató különbségeket tükrözi. Míg például az előzetes átvilágítás dokumentálása és a kormányhivatallal való utólagos egyeztetés jellemzően minden városban körülbelül egy

hónapot vesz igénybe, addig a végső lépés, a szükséges környezeti vizsgálati határozat megszerzése 45 naptól (Székesfehérvár) 60 napig (Pécs) terjed. Ez a végső szakasz, amely magában foglalja a nyilvános offline konzultációt és a honlapon történő közzétételt, jelentősen befolyásolja a környezetvédelmi engedélyeztetési folyamatok teljes időtartamát. A környezetvédelmi engedélyek megszerzésének költsége azonban – az egy főre jutó jövedelem 46 százaléka,¹⁶ azaz 2 456 000 HUF – a hét vizsgált városban egységes (12. ábra).

12. ábra A környezetvédelmi engedélyek megszerzésének díjai Magyarországon HUF-ban és az átlagos összköltség százalékában szakaszonként

- Környezetvédelmi szakértő vagy vállalat felkérése előzetes környezetvédelmi tanulmány (EDV) elkészítésére
- Konzultáció a kormányhivatallal
- Előzetes környezeti tanulmány benyújtása és a környezeti vizsgálat szintjét tartalmazó határozat megszerzése

Forrás: Subnational Business Ready

¹⁴ Az áltéma áttekintését, az országspecifikus összefüggéseket és az adatok részletes értékelését a „A vállalkozás helye részletes bemutatása – környezetvédelmi engedélyeztetés” című 3.2. szakaszban találhatja.

¹⁵ A környezeti hatásvizsgálatokról és az integrált környezetvédelmi engedélyezési eljárásról szóló 314/2005. (XII. 25.) Korm. rendelet.

¹⁶ Magyarország 2021-es egy főre jutó GNI-je 5 377 718 HUF.

Ingyanatrúházás¹⁷

A szabályozási keret¹⁸ az ingatlanatrúházás és a földhivatali ügyintézés tekintetében minden városban azonos. A rendelet előírja az ingatlan-nyilvántartási dokumentumok jogszerűségének ellenőrzését, az érintett felek személyazonosságának megerősítését és az ingatlan-nyilvántartási bejegyzést a földhivatalban.¹⁹ Az elektronikus és a papíralapú dokumentumoknak azonos jogi súlya van az ügyletekben. A törvény rendelkezik a magánfelek közötti alternatív vitarendezési mechanizmusokról (AVM) a bejegyzett tulajdonjogokkal kapcsolatban. Mindazonáltal nincs peren kívüli mechanizmus a jóhiszemű magánfelek által a földhivatali hibák miatt elszenvedett veszteségek kompenzálására. Magyarország földhivatali rendszere megfelel a nemzetközileg elismert szabványoknak, beleértve a tulajdonjogokra vonatkozó információkhoz és a kataszteri térképekhez való hozzáférésre vonatkozó rendelkezéseket, valamint a kataszteri hivatal jelenlétét. A belföldi és külföldi vállalatok számára nincsenek korlátozások az ingatlanok bérlésére vagy birtoklására vonatkozóan, kivéve a mezőgazdasági földterületeket.

Az ingatlanatrúházásokhoz kapcsolódó digitális közszolgáltatások hozzáférhetők, és elektronikus platformot kínálnak az átvilágításhoz, a terhek ellenőrzéséhez és az online panaszok benyújtásához. Nem létezik azonban az ingatlan-nyilvántartás lebonyolítására szolgáló elektronikus platform. Az ingatlanok tulajdonjogát és a kataszteri terveket digitalizálták, és minden ingatlant pontosan regisztráltak és feltérképeztek. A térinformatikai rendszeren kívül az ingatlanok egyedi azonosítóját a Magyarországon egyetlen ügynökségben egyesített földhivatal és kataszter is használja. Ugyanakkor a földhivatali és kataszteri adatbázis azonban más ügynökségekkel nem átjárhatóan működik.

A díjtáblázatok, valamint az ügyletek számáról és típusairól szóló statisztikák online elérhetők a földhivatalban és a kataszterben, de az ingatlanatrúházásokra vonatkozó követelmények listáját nem teszik közzé elektronikusan. A földhivatal és a kataszter weboldalain nincsenek közzétett

szolgáltatási szabványok, sem online statisztikák a tranzakciókról, a földvitákról vagy a megoldási időkről. Ezenfelül nemek szerinti bontásban nem állnak rendelkezésre az ingatlanok tulajdonosi szerkezetével kapcsolatos adatok.

A Világbank vállalati felméréseinek adatai azt mutatják, hogy azon magyar vállalatok aránya, amelyek a földhöz jutást akadályként jelölték meg, régióként eltérő (2. térkép). Míg a Közép-Dunántúlon (beleértve Székesfehérvárt is) a vállalatok 20 százaléka jelöli meg a földterülethez való hozzáférést akadályként, addig Észak-Magyarországon (beleértve Miskolcot is) ez az arány csak 2 százalék.

Az ingatlanatrúházás folyamata városonként hasonló. Három fő szakasz van: (i) átvilágítás, (ii) okiratkészítés és -hitelesítés, valamint (iii) nyilvántartásba vétel az állami szerveknél. Minden szakasz több lépésből áll. A teljes folyamat Székesfehérváron 16, Szegeden 55 napot vesz igénybe (13. ábra). A harmadik szakasz egyik lépése – nevezetesen a hitelesített okirat földhivatali nyilvántartásba vétele – teszi ki a folyamat nagy részét, és az időbeli eltérések városonként eltérőek: Székesfehérváron 9 nap, Szegeden 48 nap.

A munkaterhelésbeli különbségek ellenére a helyi hivatalok hatékonysága jelentős eltéréseket mutat, mivel az okiratok nyilvántartásba vételének sebessége nem feltétlenül függ össze a munkaterheléssel. 2023-ban a budapesti földhivatal 167 tisztviselője 125 620 átrúházást jegyzett be, míg a szegedi 26 tisztviselő 23-szor kevesebb átrúházást (5390).²⁰ Az ingatlan átrúházásának költségei között nincsenek különbségek a városok között. Az ingatlanatrúházás során az ingatlanatrúházási adó a legjelentősebb kiadás. Az ingatlan értékének 4 százalékában meghatározott²¹ az ingatlanatrúházás teljes költségének 89 százalékát teszi ki. A jogi költségek a teljes költség fennmaradó 11 százalékát teszik ki.

A 3. táblázat részletes áttekintést nyújt a magyar városok teljesítményéről a vállalkozások elhelyezkedése témakörben pillérenként, kategóriánként és alkategóriánként. A témakör három altémát foglal magában: ingatlanatrúházás, építési engedélyek és környezetvédelmi engedélyek, amelyeket az alábbiakban részletezünk. Az átskálázott

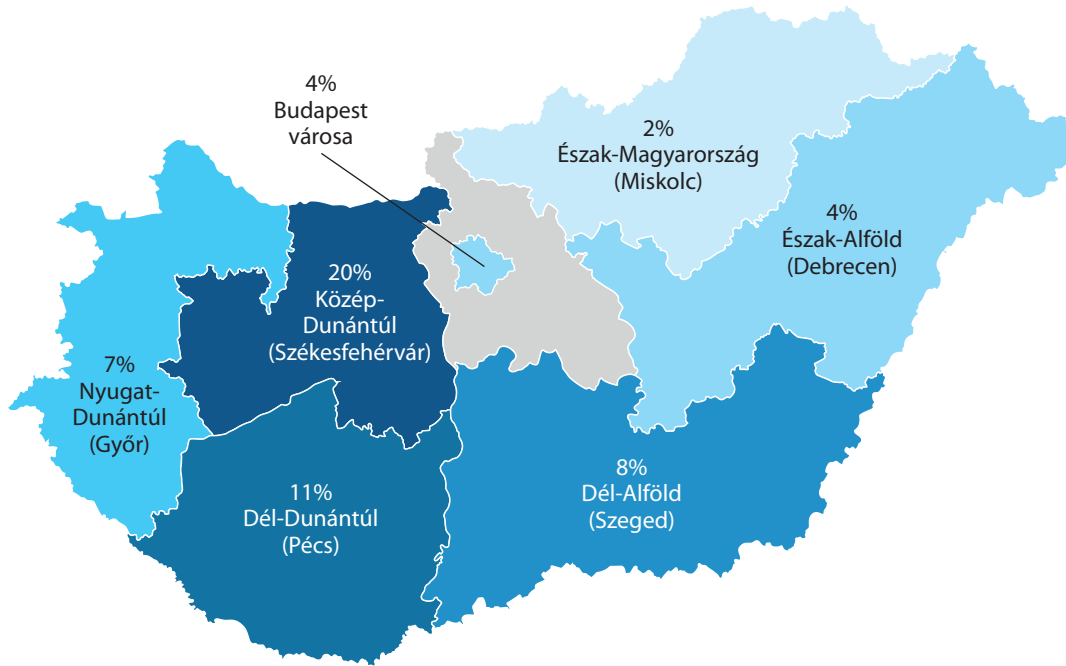
17 A témával kapcsolatos további információkat, az országspecifikus összefüggéseket és az adatok részletes értékelését „A vállalkozás helye részletes bemutatása – ingatlanatrúházás” című 3.3. szakaszban található.

18 A szabályozási keret magában foglalja az ingatlan-nyilvántartásról szóló 1997. évi CXLI. törvényt, a Polgári Törvénykönyvről szóló 2013. évi V. törvényt, az általános közigazgatási rendtartásról szóló 2016. évi CL. törvényt, az illetékekről szóló 1990. évi XCIII. törvényt és az ügyvédi tevékenységről szóló 2017. évi LXXVIII. törvényt.

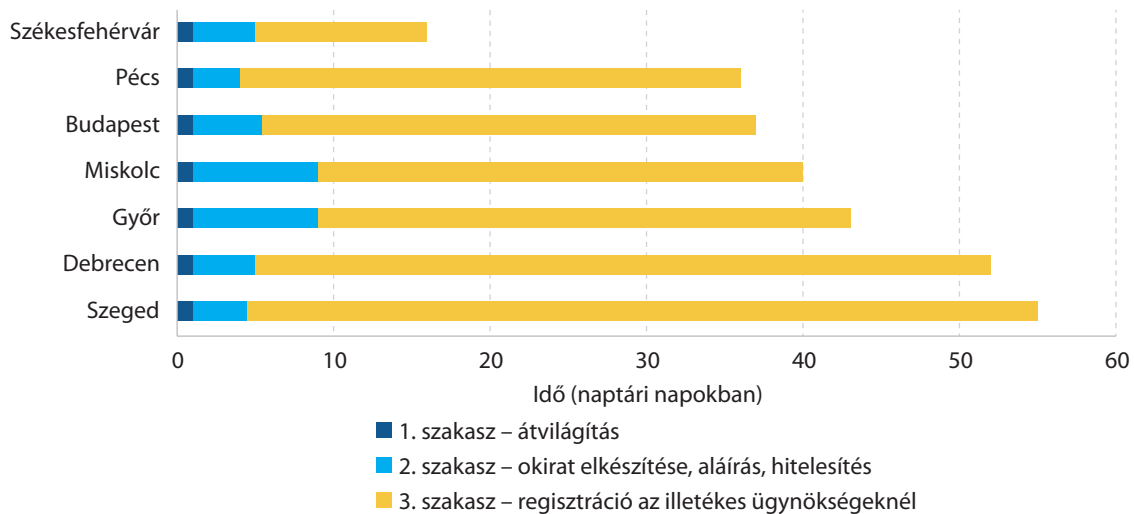
19 A földnyilvántartás egy olyan hivatalos, nyilvános nyilvántartás, amely a földtulajdonra vonatkozó információkat a földtulajdonjogok (földhöz fűződő jogok) vagy okiratok (a föld jogi helyzetében bekövetkezett változásokra vonatkozó dokumentumok) nyilvántartásával dokumentálja és karbantartja.

20 A Világbank csapatának számításai a földhivatal és a kataszter által 2024 februárjában szolgáltatott adatok alapján.

21 537 771 800 HUF értékű ingatlanra, ami a 2021-es egy főre jutó GNI 100-szorosának felel meg. Magyarország 2021-es egy főre jutó GNI-je 5 377 718 HUF.

2. térkép A földterülethez való hozzáférést akadályként megjelülő vállalatok aránya régióinként

Forrás: A Világbank 2023-as vállalati felmérései

13. ábra Az ingatlan átruházásához szükséges napok száma városonként és szakaszonként

Forrás: Subnational Business Ready

pontokat tartalmazó oszlop jelzi, hogy egy város az egyes mért területeken összesen hány pontot kaphat. Például egyik város sem kapja meg az I. pillér (A vállalkozások telephelyére vonatkozó szabályozás minősége) 1.1. kategóriájának (Ingatlanátruházás és földhivatali ügyintézés) 1.1.2. alkategóriája (Földviták mechanizmusa) szerinti

maximálisan adható 15 pontot. Ezzel szemben az 1.1.1. (Ingatlanátruházási standardok) és az 1.1.3. (Földhivatali rendszer) alkategóriában minden város a maximális pontszámot kapja: 15-ből 15, illetve 10-ből 10. A III. pillérben figyelhető meg a legtöbb városok közötti eltérés.

3. táblázat A vállalkozás helyének kapcsolatos pontszámok

	Mutatók száma	Átmértékelt pontok	Budapest	Debrecen	Győr	Miskolc	Pécs	Szeged	Székesfehérvár	
I. pillér: A vállalkozások telephelyére vonatkozó szabályozás minősége										
1.1	Ingtatlanáruházas és földhivatali ügyintézés	11	40	36,3	36,3	36,3	36,3	36,3	36,3	36,3
1.1.1	Ingtatlanáruházas standardok	4	15	15,0	15,0	15,0	15,0	15,0	15,0	15,0
1.1.2	Épületenergetikai szabványok	4	15	11,3	11,3	11,3	11,3	11,3	11,3	11,3
1.1.3	Földhivatali rendszer	3	10	10,0	10,0	10,0	10,0	10,0	10,0	10,0
1.2	Építkezés, övezetbe sorolás és földhasználat	20	40	40,0	40,0	40,0	40,0	40,0	40,0	40,0
1.2.1	Építkezési szabványok	11	15	15,0	15,0	15,0	15,0	15,0	15,0	15,0
1.2.2	Épületenergetikai szabványok	4	15	15,0	15,0	15,0	15,0	15,0	15,0	15,0
1.2.3	Övezetbe sorolási és földhasználati szabályok	5	10	10,0	10,0	10,0	10,0	10,0	10,0	10,0
1.3	Az ingatlanok tulajdonlására és bérbeadására vonatkozó korlátozások	19	10	7,4	7,4	7,4	7,4	7,4	7,4	7,4
1.3.1	Belföldi vállalatok – tulajdonlás	4	2,5	1,9	1,9	1,9	1,9	1,9	1,9	1,9
1.3.2	Belföldi vállalatok – bérlet	5	2,5	2,0	2,0	2,0	2,0	2,0	2,0	2,0
1.3.3	Külföldi vállalatok – tulajdonlás	5	2,5	1,5	1,5	1,5	1,5	1,5	1,5	1,5
1.3.4	Külföldi vállalatok – bérlet	5	2,5	2,0	2,0	2,0	2,0	2,0	2,0	2,0
1.4	Környezetvédelmi engedélyek	12	10	7,0	7,0	7,0	7,0	7,0	7,0	7,0
1.4.1	Környezetvédelmi engedélyek építkezéshez	10	5	4,5	4,5	4,5	4,5	4,5	4,5	4,5
1.4.2	Építkezéssel kapcsolatos környezetvédelmi engedélyek vitarendezési mechanizmusai	2	5	2,5	2,5	2,5	2,5	2,5	2,5	2,5
	Összesen	62	100	90,6	90,6	90,6	90,6	90,6	90,6	90,6
II. pillér: A közszolgáltatások minősége és az információk átláthatósága a vállalkozások telephelye szempontjából										
2.1	A digitális szolgáltatások elérhetősége és megbízhatósága	21	40	32,0	32,0	32,0	32,0	32,0	32,0	32,0
2.1.1	Ingtatlanáruházas – digitális közszolgáltatások	6	8	2,4	2,4	2,4	2,4	2,4	2,4	2,4
2.1.2	Ingtatlanáruházas – digitális földhivatali és azonosító rendszer	5	8	8,0	8,0	8,0	8,0	8,0	8,0	8,0
2.1.3	Ingtatlanáruházas – a földhivatal és a térképészeti hivatal lefedettsége	4	8	8,0	8,0	8,0	8,0	8,0	8,0	8,0
2.1.4	Építési engedélyek – digitális közszolgáltatások	4	8	7,2	7,2	7,2	7,2	7,2	7,2	7,2
2.1.5	Környezetvédelmi engedélyek – digitális közszolgáltatások	2	8	6,4	6,4	6,4	6,4	6,4	6,4	6,4
2.2	A szolgáltatások átjárhatósága	6	20	7,5	7,5	7,5	7,5	7,5	7,5	7,5
2.2.1	Az ingatlanáruházas szolgáltatások átjárhatósága	4	10	7,5	7,5	7,5	7,5	7,5	7,5	7,5
2.2.2	Az építési engedélyekkel kapcsolatos szolgáltatások átjárhatósága	2	10	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0
2.3	Az információ átláthatósága	19	40	26,7	26,7	26,7	26,7	26,7	26,7	26,7
2.3.1	Ingtalanok (beleértve a nemeket)	9	20	6,7	6,7	6,7	6,7	6,7	6,7	6,7
2.3.2	Építkezés, övezetbe sorolás és földhasználat	8	15	15,0	15,0	15,0	15,0	15,0	15,0	15,0
2.3.3	Környezetvédelmi engedélyek	2	5	5,0	5,0	5,0	5,0	5,0	5,0	5,0
	Összesen	46	100	66,2	66,2	66,2	66,2	66,2	66,2	66,2

3. táblázat A vállalkozás helyének kapcsolatos pontszámok

		Mutatók száma	Átmértékelt pontok	Budapest	Debrecen	Győr	Miskolc	Pécs	Szeged	Székesfehérvár
III. pillér: A telephely működési hatékonysága										
3.1	Ingtatlanátruházás és földhivatali ügyintézés	3	40	35,2	33,7	34,5	34,9	34,8	33,2	33,2
3.1.1	A földterülethez való hozzáférés főbb korlátai	1	13,3	13,3	13,3	13,2	13,3	12,9	13,2	10,5
3.1.2	Ingtatlanátruházás végrehajtásához szükséges idő	1	13,3	12,4	10,9	11,9	12,1	12,4	10,5	13,2
3.1.3	Ingtatlanátruházási költségek	1	13,3	9,5	9,5	9,5	9,5	9,5	9,5	9,5
3.2	Építési engedélyek	2	40	39,0	39,0	39,4	38,6	39,2	37,2	39,4
3.2.1	Építési engedély megszerzéséhez szükséges idő	1	20	19,0	19,0	19,4	18,6	19,2	17,2	19,4
3.2.2	Építési engedély megszerzésének költségei	1	20	20,0	20,0	20,0	20,0	20,0	20,0	20,0
3.3	Környezetvédelmi engedélyek	2	20	19,8	19,8	19,8	19,8	19,8	19,8	19,8
3.3.1	Környezetvédelmi engedély megszerzéséhez szükséges idő	1	10	9,9	9,9	9,9	9,9	9,9	9,9	9,9
3.3.2	Környezetvédelmi engedély megszerzésének költségei	1	10	9,9	9,9	9,9	9,9	9,9	9,9	9,9
	Összesen	7	100	99,4	92,5	93,7	93,3	93,8	90,2	92,4

Forrás: Subnational Business Ready

Megjegyzés: Mivel a jelentett egyéni pontszámokat kerekítették, előfordulhat, hogy az egyéni pontszámok összege nem egyezik meg az összpontszámokkal.

1.5 Közüzemi szolgáltatások

Áram²²

Az áramszolgáltatásra vonatkozó szabályozási keret minden régióra egységesen vonatkozik²³ – a legtöbb szubnacionális különbség a közszolgáltatások minőségében tapasztalható. Azzal együtt, hogy Magyarország figyelemmel kíséri a villamos energiával kapcsolatos szolgáltatások minőségét, a közműszolgáltatók tekintetében hiányzik a közös tervezés és építés, beleértve a közös ásatási engedélyekre és az „egy ásás” politikára vonatkozó rendelkezéseket. Az áramcsatlakozások biztonságára és a környezeti fenntarthatóságra vonatkozó előírások összhangban vannak a nemzetközileg elismert bevált gyakorlatokkal.

A kulcsfontosságú teljesítménymutatókat az áramellátás minőségének, megbízhatóságának és fenntarthatóságának nyomon követésére használják. A fogyasztói elégedettségre és az ügyfélpanaszokra vonatkozó, nemek szerinti bontásban közölt adatok hiányoznak, de létezik egy független panaszkezelési mechanizmus, és az áramcsatlakozásokat átfogó rendszer keretében ellenőrzik. A digitális szolgáltatások Budapesten, Győrben, Pécsen és Székesfehérváron fejlettebbek, ahol az ügyfelek online platformon keresztül igényelhetnek új csatlakozásokat, és követhetik a kérelmek állapotát. Ezzel szemben más városokban, például Debrecenben, Miskolcon és Szegeden ezek a szolgáltatások nincsenek kiépítve. A csatlakozási díjakat Miskolcon és Szegeden nem lehet az interneten

keresztül megtekinteni, és a hét mért város egyikében sincsenek megszabva az időkorlátok.

Az új áramcsatlakozás bekötése Miskolcon a leggyorsabb, ahol 295 napot vesz igénybe, a leglassabb pedig Budapesten és Győrben, ahol 360 napot vesz igénybe. A városok közötti eltérések elsősorban a külső csatlakozási munkák elvégzéséből és az építés utáni feladatokból erednek, beleértve a mérőórák felszerelését, valamint a szállítási és hálózathasználati szerződéseket. A leginkább időigényes feladatok a szükséges jóváhagyások és engedélyek beszerzése, amihez átlagosan 150 napra van szükség, valamint a külső munkálatok elvégzése, ami átlagosan 140 napba telik. A szolgáltatások lassúsága a villamosenergia-ágazatban tapasztalható szakemberhiánynak tudható be. A csatlakozási költségek tekintetében a szabályozó hatóság határozza meg a maximális díjat, amelyet a közműszolgáltatók az új áramcsatlakozásért felszámíthatnak. A csatlakozási költségek Miskolcon és Szegeden a legmagasabbak (3 788 900 HUF), míg Debrecenben ez a költség mindössze 2 710 488 HUF, ami a kábeldíjak hiányának köszönhető, jellemzően 50 méter alatti csatlakozási hosszúság esetében (14. ábra). A csatlakozási díjak közötti eltéréseket a számítási formuláknak a csatlakozás műszaki feltételeiből fakadó kis mértékű eltérései is befolyásolják.

Magyarország áramellátása az egyik legmegbízhatóbb az uniós országok közül. 2022-ben a magyar vállalkozók átlagosan 0,7 kimaradást tapasztaltak, amelyek egyenként 50 percig tartottak. Ugyanakkor az áramkimaradások gyako-

²² A témával kapcsolatos további információkat, az országspecifikus összefüggéseket és az adatok részletes értékelését, „A közüzemi szolgáltatások részletes bemutatása – áram” című 4.1. szakaszban találhatja.

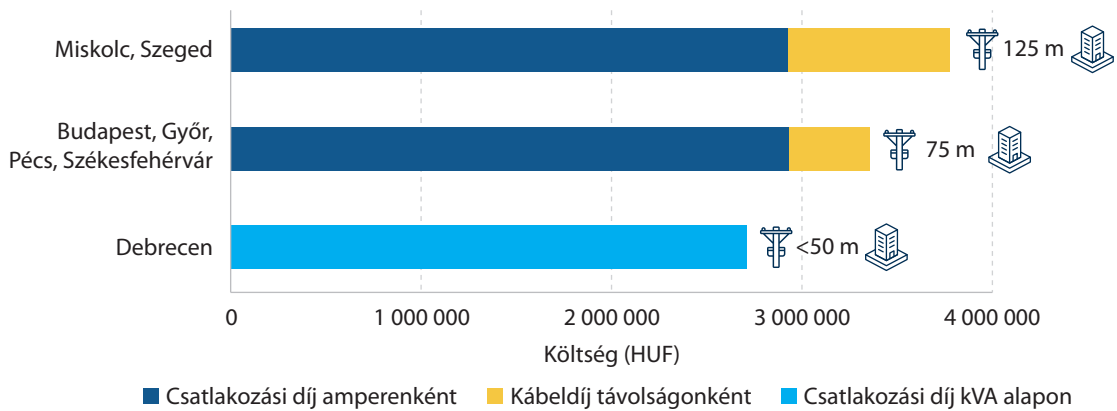
²³ A 2007. évi LXXXVI. törvény a villamos energia elosztásáról (Vet.), a 273/2007. (X. 19.) Korm. rendelet és a 2015. évi LVII. törvény.

risága városenként eltérő. Pécssett a legalacsonyabb a gyakoriság – átlagosan 0,3, egyenként 18 perces megszakítással –, míg Debrecenben a legmagasabb – átlagosan 1,08, egyenként több mint kétórás megszakítással. A tervezett áramkimaradásokról bejelentéseket tesznek közzé a köz-műszolgáltató honlapján.

A Világbank vállalati felméréseinek adatai szerint a magyar vállalatok kilenc százaléka rendelkezik saját vagy megosztott generátorral, de az arányok városenként eltérőek. Az arány a Dél-Alföldön (Szegedet is beleértve) a legmagasabb (13 százalék), Nyugat-Dunántúlon (Győrt is beleértve) pedig a legalacsonyabb (3 százalék) (3. térkép).

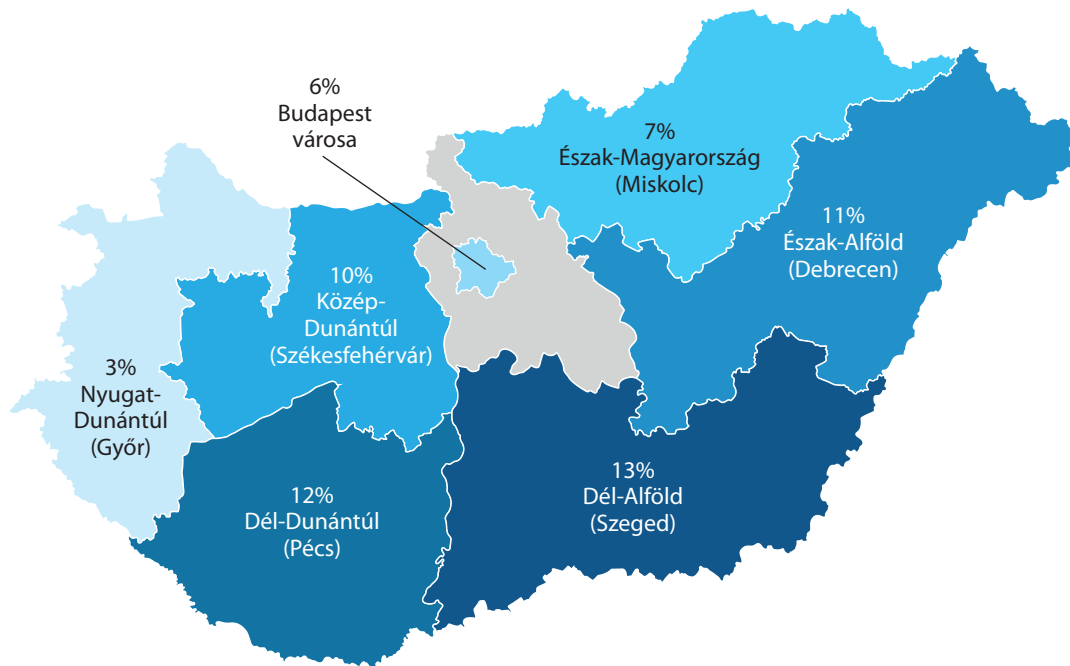
14. ábra Az áramcsatlakozás létesítésének költségei városenként és kategóriánként

Forrás: Subnational Business Ready

Megjegyzés: Az áramcsatlakozás létesítésének költségeit a Subnational Business Ready módszertan nem pontozza. HUF = magyar forint.

3. térkép A saját vagy megosztott generátorral rendelkező vállalatok aránya régióinként

Forrás: A Világbank 2023-as vállalati felmérései

Víz²⁴

A víziközmű-szolgáltatások szabályozási kerete az ország mind a hét városában egységes.²⁵ A szabályozás biztosítja a vízcsatlakozások hatékony kiépítését és az ellátás minőségének fenntartását. Magyarországon azonban nemcsak a különböző hálózatüzemeltetők által történő közös tervezésre és építésre vonatkozó követelmények hiányoznak, hanem a belső vízügyi létesítmények ellenőrzési rendszere is. Habár a jelenlegi szabályozás támogatja a víztakarékos és fenntartható szennyvízkezelési gyakorlatokat, a vízellátás és a vízfelhasználás környezeti fenntarthatóságára vonatkozó szabályozás hiányzik. Ezenkívül semmilyen ösztönző nem létezik a víztakarékos gyakorlatok alkalmazására, mivel a vízdíjakat és a vízszolgáltatások minőségét nem ellenőrzik.

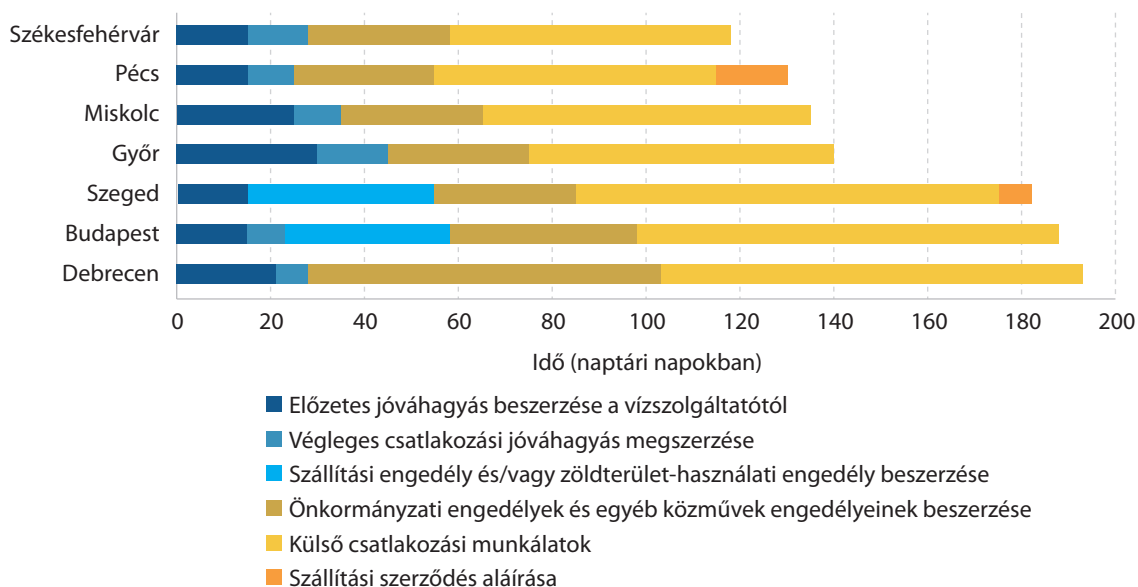
A vízszolgáltatások irányítása és átláthatósága mind a hét városban egységes. A vízellátás minőségének és megbízhatóságának nyomon követésére kulcsfontosságú teljesítménymutatók vannak ugyan érvényben, de a fenntarthatóság értékelésére szolgáló mutatók hiányoznak. Azzal együtt, hogy a csatlakoztatási követelményekről tájéko-

zódni lehet az interneten, és az új csatlakozásokhoz elektronikus fizetési lehetőségek és kérelmezési folyamatok állnak rendelkezésre, az online kérelmek nem követhetők nyomon. Létezik független panaszkezelési mechanizmus, de a vízcsatlakozások átfogó ellenőrzési rendszerét nem vezették be.

A vízcsatlakozás megvalósításához szükséges idő jelentősen eltér az egyes városokban – 118 és 193 nap között változik. A folyamat Pécsen és Székesfehérváron a leggyorsabb, míg Budapesten és Debrecenben a leglassabb. Pécsen és Székesfehérváron a földmunkához szükséges engedélykészesítés egy hónapot, a munka lebonyolítása pedig további két hónapot vesz igénybe. Ezzel szemben Budapesten és Debrecenben az összes engedély megszerzése két és fél hónapot vesz igénybe, az infrastrukturális munkálatokhoz pedig további három hónapra van szükség.

Szeged kivételével minden értékelt magyar városban a vízbekötést igénylő ügyfelek részére kétlépcsős engedélyeztetési folyamatot írnak elő a közszolgáltatók. Míg Budapesten, Pécsen, Szegeden és Székesfehérváron jellemzően betartják az előzetes engedélyezés 15 napos ha-

15. ábra A vízcsatlakozás megvalósításához szükséges napok száma városonként és szakaszonként

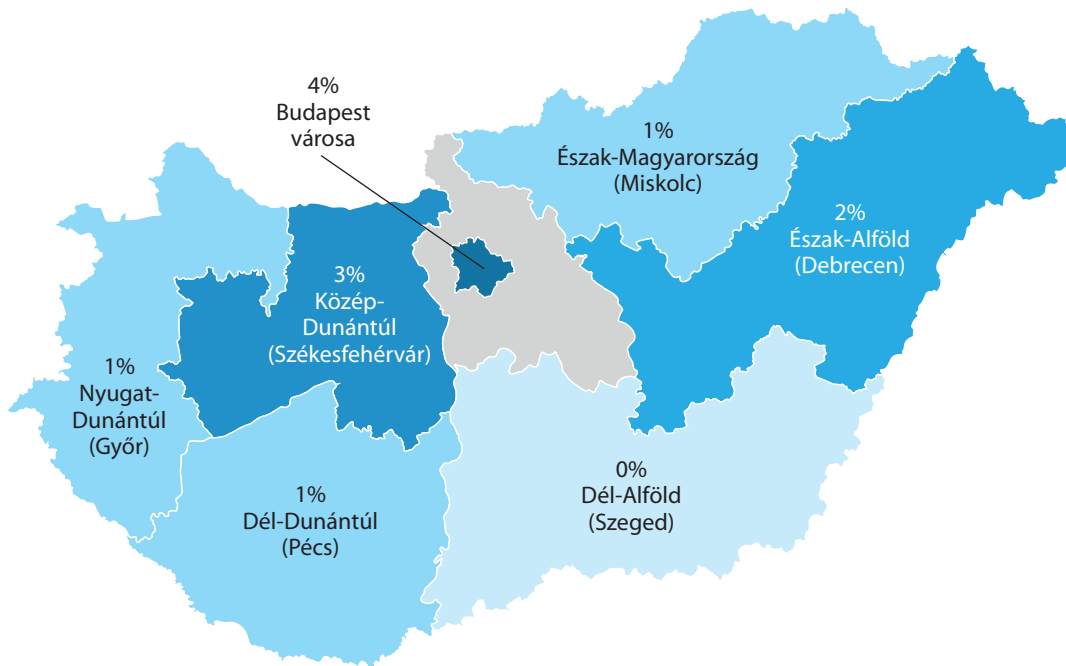

Forrás: Subnational Business Ready

24 A témával kapcsolatos további információkat, az országspecifikus összefüggéseket és az adatok részletes értékelését „A közüzemi szolgáltatások részletes bemutatása – víz” című 4.2. szakaszban találhatja.

25 201/2001. Korm. rendelet és a [vízgazdálkodásról szóló 1995. évi LVII. törvény](#).

4. térkép Vízellátási hiányosságokat jelző vállalatok aránya régióként

Forrás: A Világbank 2023-as vállalati felmérései

táridejét, más városokban gyakran fordulnak elő késések. Győrben a leghosszabb a várakozási idő az előzetes jóváhagyásra (30 nap) és a leghosszabb a második jóváhagyás feldolgozási ideje (15 nap), ami összesen 45 napot vesz igénybe. Ezzel szemben Debrecenben a végső jóváhagyási lépés egy hétig tart. Budapesten a legrövidebb a kétlépcsős engedélyezési eljárás (23 nap). A szegedi ügyfelek gyorsított, egylépcsős jóváhagyási eljárásban vesznek részt (15. ábra).

A Világbank vállalati felméréseinek adatai szerint a magyarországi régiókban a legtöbb vállalatnál nem, vagy csak kisebb mértékben tapasztalható vízhiány. A regionális adatok azt mutatják, hogy míg a Dél-Alföldön (beleértve Szegedet is) egyetlen vállalat sem számolt be elégtelen vízellátásról, addig a fővárosi régióban, azaz Budapesten a vállalatok 4 százaléka jelzett hiányosságot (4. térkép).

A vízcsatlakozás megvalósításának költségei jelentősen eltérnek az egyes magyarországi városokban. Minden vízszolgáltató saját díjszabást állapít meg, ami jelentős különbségeket eredményez az azonos típusú csatlakozások költségei

között. Debrecenben, ahol a legolcsóbb az eljárás, egy bekapcsolás 4,6 millió forintba kerül, ami körülbelül harmada a hasonló miskolci díjnak, ami 13,5 millió forint. Hasonlóképpen Budapesten, Győrben és Pécsen is több mint kétszer olyan drága a vízbekötés folyamata, mint Székesfehérváron. A költségekben felmerülő különbségeket részben a közműszolgáltatási hozzájárulás mértéke adja.

Internet²⁶

Magyarország az egész országban egységes internet-szabályozást alkalmaz.²⁷ A nemzetközi bevált gyakorlatokhoz igazodva a Nemzeti Média- és Hírközlési Hatóság (NMHH) felügyeli a nagykereskedelmi csatlakozási tarifákat, és hatáskörrel rendelkezik a versenyellenes magatartás kivizsgálására. Az NMHH az internetszolgáltatás minőségének és megbízhatóságának biztosítása érdekében teljesítménykövetelményeket is meghatároz és ellenőriz. A szabályozási keret a közös tervezésre és építésre, valamint az infrastruktúra megosztására vonatkozó rendelkezéseket tartalmaz. Ezenkívül a keret biztonsági

²⁶ A témával kapcsolatos további információkat, az országspecifikus összefüggéseket és az adatok részletes értékelését „A közüzemi szolgáltatások részletes bemutatása – internet” című 4.3. szakaszban találhatja.

²⁷ 2003. évi C. törvény az elektronikus hírközlésről (Eht).

szabályokat is megállapít, például a személyes adatok védelmének megsértéséért való felelősséget. Emellett a Nemzeti Kibervédelmi Intézet koordinálja a nemzeti kiberbiztonsági erőfeszítéseket, kockázatértékeléseket, auditokat és gyakorlatokat végez, valamint érvényre juttatja a kiberbiztonsági törvényeket. Bár a jogszabályok előírják a digitális összeköttetésre és az adatinfrastruktúrára vonatkozó környezetvédelmi jelentéstételi vagy közzétételi szabványokat, az elektronikus kommunikációs hálózatokra és az adatinfrastruktúrára vonatkozóan nincsenek nemzeti kibocsátási vagy energiahatékonysági célkitűzések.

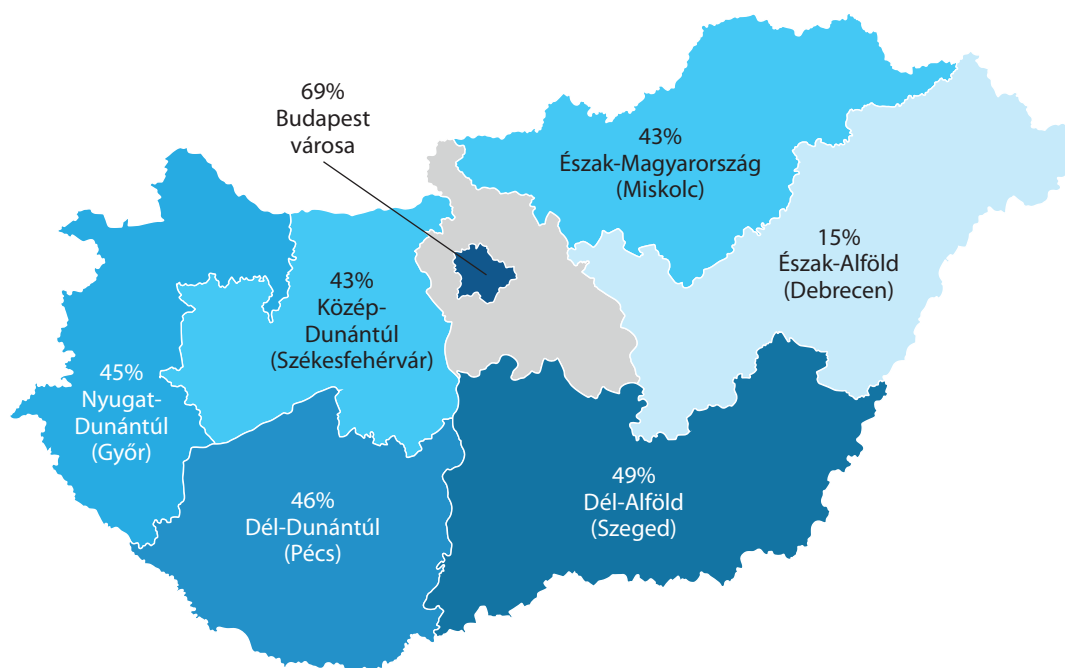
Az új kereskedelmi internetkapcsolatok elektronikus kérelmezésére minden magyarországi városban lehetőség van, és ezeket a kérelmeket online is nyomon lehet követni. Magyarország rendelkezik az internetszolgáltatók hálózatainak azonosítására szolgáló infrastrukturális adatbázissal, amelyhez több közműszolgáltató hálózati vonalainak közös adatbázisa társul. Elektronikus fizetési rendszer működik, és koordinációs mechanizmusok léteznek az ásatási engedélyek megszerzésére.

Az átláthatósági intézkedések közé tartozik a szolgáltatásminőségi mutatók és az internet megbízhatóságára és minőségére vonatkozó kulcsfontosságú teljesítmény-

mutatók online elérhetősége. Emellett a csatlakozási követelmények és a tervezett internetkimaradásokkal kapcsolatos információk nyilvánosan hozzáférhetőek. Független panaszmechanizmus foglalkozik az internetszolgáltatások nyújtásával kapcsolatos problémákkal. Míg az internetes havidíjakat és a díjmódosításokat online közzéteszik és közlik az ügyfelekkel, a díjszintek meghatározásának módját magyarázó képleteket nem teszik közzé.

Az internetszolgáltatás hatékonysága a magyar városok között eltérő. A kapcsolat megszerzéséhez átlagosan 10 nap szükséges. Győrben ez a folyamat hét napot vesz igénybe, míg más városokban, például Miskolcon, Pécsen és Szegeden a vállalkozások akár 12 napos várakozási idővel is szembesülhetnek. Ezek a késedelmek egyes városokban a korlátozott versenynek tudhatók be, mivel az internetszolgáltatók működési zónákat hoztak létre, felosztva a vezetékessé szűk piacot. A késésekhez hozzájáruló másik tényező az internetkapcsolattal foglalkozó technikusok hiánya. A Világbank vállalati felméréseinek adatai szerint a magyar vállalatok 55 százaléka számolt be internetszolgáltatási zavarokról. Budapesten a vállalatok közel 70 százaléka szembesült internetszolgáltatási zavarral, ami a legmagasabb arány az országban (5. térkép).

5. térkép Az internetszolgáltatásban zavarokat tapasztaló vállalatok aránya régióinként

Forrás: A Világbank 2023-as vállalati felmérései

A 4. táblázat részletes áttekintést nyújt a magyar városok közüzemi szolgáltatások témakörben nyújtott teljesítményéről pillérenként, kategóriánként és alkategóriánként. A téma három altémát foglal magában: villany, víz és internet, amelyeket az alábbiakban részletezünk. Az átskálázott pontokat tartalmazó oszlop jelzi, hogy egy város az egyes mért területeken összesen hány pontot kaphat. Például a hét város egyike sem kapja meg a maximálisan elérhető 8,33 pontot az I. pillér (A közüzemi szolgáltatá-

sokra vonatkozó szabályozás minősége) 1.1. kategóriája (Áram), 1.1.1. alkategóriája (A tarifák és a szolgáltatás minőségének szabályozói ellenőrzése) és 1.1.2. alkategóriája (Közműinfrastruktúra-megosztási és minőségbiztosítási mechanizmusok) alapján. Ezzel szemben a másik két alkategóriában a városok kapják a legtöbb pontot (8,3): 1.1.3 (A közműcsatlakozások biztonsága) és 1.1.4 (Környezeti fenntarthatóság). A III. pillérben figyelhető meg a legtöbb városok közötti eltérés.

4. táblázat Közüzemi szolgáltatásokkal kapcsolatos pontszámok

	Mutatók száma	Átméretezett pontok	Budapest	Debrecen	Győr	Miskolc	Pécs	Szeged	Székesfehérvár
I. pillér: A közüzemi szolgáltatásokra vonatkozó szabályozás minősége									
1.1	Áram	10	33,3	27,1	27,1	27,1	27,1	27,1	27,1
1.1.1	A tarifák és a szolgáltatás minőségének szabályozói ellenőrzése	2	8,3	4,2	4,2	4,2	4,2	4,2	4,2
1.1.2	Közműinfrastruktúra-megosztási és minőségbiztosítási mechanizmusok	2	8,3	6,3	6,3	6,3	6,3	6,3	6,3
1.1.3	A közműcsatlakozások biztonsága	3	8,3	8,3	8,3	8,3	8,3	8,3	8,3
1.1.4	Környezeti fenntarthatóság	3	8,3	8,3	8,3	8,3	8,3	8,3	8,3
1.2	Víz	12	33,3	17,4	17,4	17,4	17,4	17,4	17,4
1.2.1	A tarifák és a szolgáltatás minőségének szabályozói ellenőrzése	2	8,3	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0
1.2.2	Közműinfrastruktúra-megosztási és minőségbiztosítási mechanizmusok	2	8,3	6,3	6,3	6,3	6,3	6,3	6,3
1.2.3	A közműcsatlakozások biztonsága	3	8,3	6,9	6,9	6,9	6,9	6,9	6,9
1.2.4	Környezeti fenntarthatóság	5	8,3	4,2	4,2	4,2	4,2	4,2	4,2
1.3	Internet	11	33,3	31,7	31,7	31,7	31,7	31,7	31,7
1.3.1	A tarifák és a szolgáltatás minőségének szabályozói ellenőrzése	2	8,3	8,3	8,3	8,3	8,3	8,3	8,3
1.3.2	Közműinfrastruktúra-megosztási és minőségbiztosítási mechanizmusok	4	13,3	13,3	13,3	13,3	13,3	13,3	13,3
1.3.3	A közműcsatlakozások biztonsága	3	8,3	8,3	8,3	8,3	8,3	8,3	8,3
1.3.4	Környezeti fenntarthatóság	2	3,3	1,7	1,7	1,7	1,7	1,7	1,7
	Összesen	33	100	76,1	76,1	76,1	76,1	76,1	76,1
II. pillér: Az irányítás minősége és a közüzemi szolgáltatások átláthatósága									
2.1	Áram	15	33,3	29,6	28,6	29,6	28,2	29,6	28,2
2.1.1	Digitális szolgáltatások és átjárhatóság	4	8,3	8,3	7,3	8,3	7,3	8,3	7,3
2.1.2	Az információk hozzáférhetősége és átláthatósága	6	8,3	8,0	8,0	8,0	7,6	8,0	7,6
2.1.3	A szolgáltatásnyújtás nyomon követése (beleértve a nemek közötti egyenlőséget és a környezetvédelmet)	3	8,3	5,0	5,0	5,0	5,0	5,0	5,0

4. táblázat Közülemi szolgáltatásokkal kapcsolatos pontszámok

		Mutatók száma	Átmeretezett pontok	Budapest	Debrecen	Győr	Miskolc	Pécs	Szeged	Székesfehérvár
2.1.4	A biztonsági előírások és a fogyasztóvédelmi mechanizmusok betartatása	2	8,3	8,3	8,3	8,3	8,3	8,3	8,3	8,3
2.2	Víz	15	33,3	22,2	22,2	22,2	22,2	22,2	22,2	22,2
2.2.1	Digitális szolgáltatások és átjárhatóság	4	8,3	7,3	7,3	7,3	7,3	7,3	7,3	7,3
2.2.2	Az információk hozzáférhetősége és átláthatósága	6	8,3	5,3	5,3	5,3	5,3	5,3	5,3	5,3
2.2.3	A szolgáltatásnyújtás nyomon követése (beleértve a nemek közötti egyenlőséget és a környezetvédelmet)	3	8,3	3,3	3,3	3,3	3,3	3,3	3,3	3,3
2.2.4	A biztonsági előírások és a fogyasztóvédelmi mechanizmusok betartatása	2	8,3	6,3	6,3	6,3	6,3	6,3	6,3	6,3
2.3	Internet	13	33,3	26,5	26,5	26,5	26,5	26,5	26,5	26,5
2.3.1	Digitális szolgáltatások és átjárhatóság	4	8,3	7,3	7,3	7,3	7,3	7,3	7,3	7,3
2.3.2	Az információk hozzáférhetősége és átláthatósága	5	8,3	6,7	6,7	6,7	6,7	6,7	6,7	6,7
2.3.3	A szolgáltatásnyújtás nyomon követése (beleértve a nemek közötti egyenlőséget és a környezetvédelmet)	2	8,3	4,2	4,2	4,2	4,2	4,2	4,2	4,2
2.3.4	A biztonsági előírások és a fogyasztóvédelmi mechanizmusok betartatása	2	8,3	8,3	8,3	8,3	8,3	8,3	8,3	8,3
	Összesen	43	100	78,3	77,2	78,3	76,8	78,3	76,8	78,3
III. pillér: A közülemi szolgáltatások nyújtásának működési hatékonysága										
3.1	Áram	5	33,3	17,1	17,3	17,1	19,6	17,2	17,1	17,4
3.1.1	Kapcsolat kiépítéséhez szükséges idő	1	16,7	0,5	0,8	0,5	3,0	0,7	0,7	0,8
3.1.2	Az ellátás megbízhatósága	4	16,7	16,6	16,5	16,6	16,6	16,5	16,4	16,5
3.2	Víz	2	33,3	16,5	16,5	17,0	17,2	17,3	16,7	18,0
3.2.1	Kapcsolat kiépítéséhez szükséges idő	1	16,7	0,0	0,0	0,3	0,5	0,7	0,0	1,5
3.2.2	Az ellátás megbízhatósága	1	16,7	16,5	16,5	16,7	16,7	16,7	16,7	16,5
3.3	Internet	2	33,3	1,3	17,7	7,5	5,3	3,5	2,3	5,3
3.3.1	Kapcsolat kiépítéséhez szükséges idő	1	16,7	1,3	1,3	3,3	0,0	0,0	0,0	0,3
3.3.2	Az ellátás megbízhatósága	1	16,7	0,0	16,3	4,2	5,3	3,5	2,3	5,0
	Összesen	9	100	34,9	51,5	41,6	42,1	38,0	36,1	40,7

Forrás: Subnational Business Ready

Megjegyzés: Mivel a jelentett egyéni pontszámokat kerekítették, előfordulhat, hogy az egyéni pontszámok összege nem egyezik meg az összpontszámokkal.

1.6 Vitarendezés²⁸

A vitarendezésre vonatkozó jogszabályokat Magyarország egész területén alkalmazzák.²⁹ 2017 óta az ország több, a polgári eljárásokat és a bírósági működést érintő jogi reformot hajtott végre. A polgári perrendtartásról szóló 2016. évi CXXX. törvény, amely 2018-ban lépett hatályba, bevezetett egy előkészítő szakaszt, amelynek során a bírák a tárgyalás előtt értékeli az ügy részleteit és a bizonyítékokat, korlátozva a felek lehetőségét arra, hogy később új bizonyítékokat mutassanak be. A törvény a jogi személyek és a bíróságok közötti digitális kommunikációt is előírta, és lehetővé tette a távmeghallgatások lefolytatását. 2021-ben Magyarország független felügyeletet hozott létre a bírósági végrehajtók felett, ami az öngazgatástól való eltávolodást jelenti, és minden végrehajtó számára külön jogi képzés és vizsga van előírva. Ezen túlmenően az Országos Bírósági Hivatal (OBH) elindította a Digitális Bíróság című projektet. Ez a kezdeményezés a papíralapú bírósági dokumentumok digitalizálását és egy elektronikus iktatási rendszer létrehozását foglalja magában. A bírósági rendszerek integrálásán túlmenően a projekt célja az anonimizált bírósági ítéletek digitalizálása és közzététele, a hitelesített adatokhoz és kormányzati szolgáltatásokhoz való közvetlen hozzáférés biztosítása érdekében. 2018-ban az OBH elindította a VIA VIDEO című projektet, amelynek célja egy országos bírósági videó- és hangrögzítő rendszer kifejlesztése. Jelenleg az OBH egy új digitális eszköz kifejlesztésén dolgozik, amellyel minden dokumentumot elektronikusan lehet majd benyújtani.

A bírói integritás tekintetében Magyarország számos nemzetközi bevált gyakorlatot követ. Összeférhetetlenség

esetén a bírák kötelessége felmenteni saját magukat és a feleknek is lehetősége van megtámadni a bíró pártatlanságát, viszont a bírák nem kötelesek évente vagyoni helyzetükről nyilatkozni. A bírákra és a végrehajtókra etikai kódexek vonatkoznak és a nők bíróvá válását nem korlátozzák, továbbá, a nők a férfiakkal egyenlő jogokkal rendelkeznek a kereskedelmi peres eljárásokban. Ezenkívül a Magyarországon érvényes szabályozási keret jogi védelmet nyújt a választottbíráskodás és a közvetítés terén is, de nem léteznek kifejezetten a harmadik fél általi finanszírozásra vonatkozó rendelkezések a befektető és az állam közötti választottbíráskodásban, és nincsenek konkrét szabályok a bírósági jóváhagyást nem igénylő nemzetközi közvetítői egyezmények elismerésére és végrehajtására vonatkozóan.

A vitarendezéssel kapcsolatos közszolgáltatások tekintetében a szakosodott bíróságok vagy részlegek jelenléte városonként eltérő. A hét vizsgált magyarországi város közül Budapesten és Debrecenben van olyan bíróság, amely kereskedelmi ügyekre szakosodott részleggel rendelkezik (gazdasági kollégium). E bíróságok bírái kizárólag kereskedelmi jogi ügyek elbírálására szakosodtak. Ezzel szemben Győrben, Miskolcon, Pécsen, Szegeden és Székesfehérváron a bírák polgári, kereskedelmi és munkaügyi ügyekkel egyaránt foglalkozó osztályokat vezetnek. A bírósági részlegek létrehozását a jogi keret a bíróságok elnökeinek belátása szerint engedélyezi. Ami a digitalizálást illeti, a hét magyarországi város közül csak egy tart virtuális tárgyalást bármilyen ügyben, amennyiben azt valamelyik

²⁸ A témával kapcsolatos további információkat, az országspecifikus összefüggéseket és az adatok részletes értékelését, „A vitarendezés részletes bemutatása” című 5. szakaszban találhatja.

²⁹ A polgári perrendtartásról szóló 2016. évi CXXX. törvény, a 2021. évi XXVII. törvény és az Igazságügyi Minisztérium 13/2021. sz. utasítása.

fél kéri. A többi hat városban csak sürgős ügyekben tartanak virtuális tárgyalásokat.

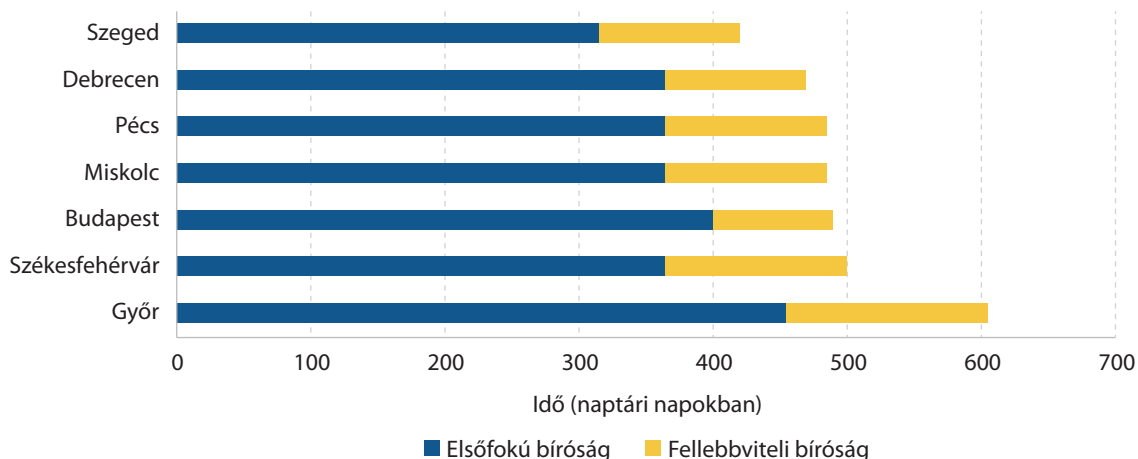
Ami az átláthatóságot illeti, valamennyi bírósági tárgyalás nyilvános, valamint a kötelező erejű jogi eszközök, legfelsőbb és fellebbviteli szintű ítéletek is nyilvánosak. Ezzel szemben az elsőfokú bíróságok által hozott ítéleteket nem teszik közzé. Ezen túlmenően nem állnak rendelkezésre statisztikák az ügyek elintézési és lezárási arányáról, valamint a bírák számáról nem és bíróság szerinti bontásban. Rendelkezésre állnak ugyan olyan szolgáltatások, mint például a kereskedelmi választottbíróság, a minősített választottbírák összesített névjegyzékének közzététele, az elérhető virtuális konferenciák vagy a választottbírósági ítéletek összefoglalása, viszont nem érhető el a választottbírósági ítéletek elektronikus aláírása, és nem állnak rendelkezésre nyilvános statisztikák a választottbírósági ügyek számát és a megoldásukhoz szükséges időt tekintve. A kereskedelmi közvetítésben lehetőség van virtuális eszközök használatára és pénzügyi ösztönzőkre, de a közvetítési ügyek számáról nem állnak rendelkezésre statisztikák, és nincs külön rendelkezés a közvetítési kérelmek elektronikus benyújtásáról.

Az egyes városokban a bírósági peres ügyek megoldásához szükséges idő 420 és 605 nap között változik (16. ábra). A leghosszabb ideig, 455 napig Győrben tart az elsőfokú eljárás, majd Budapest következik 400 nappal. Az olyan vá-

rosokban, mint Debrecen, Miskolc, Pécs és Székesfehérvár, egy évbe telik az elsőfokú bírósági eljárások lefolytatása. Ez az idő Szegeden a legrövidebb, ahol 315 nap szükséges az elsőfokú kereskedelmi ügyek elbírálásához. Szegeden alig 35 nap alatt ütemezik be az új tárgyalásokat, míg Győrben ehhez 60 napra van szükség. A tárgyalások száma is eltérő a városok között. Győrben négy tárgyalást tartanak kereskedelmi ügyekben, míg Szegeden általában csak kettőt. A Magyarországon mért városok között az elsőfokú eljárások lebonyolításához szükséges idő tekintetében kialakult különbségek legfontosabb oka a bírák időbeosztása.

Magyarországon minden bíróság nemzeti szinten van szabályozva, és ugyanazokat a díjakat számítja fel. Ugyanakkor Magyarországon eltérő az ügyvédi díjak mértéke. Az elsőfokú ügyek esetében a díjak a követelés értékének 2,1 százalékától (Miskolcon) 5 százalékig terjednek (Budapesten és Pécsen).³⁰ Ugyanez vonatkozik a fellebbezési eljárásra is, ahol az ügyvédek Miskolcon a követelés értékének 1,5 százalékát, Budapesten pedig annak 5 százalékát számítják fel. Olyan tényezők, mint az ügyvédi iroda mérete, a városok gazdasági fejlődése és az ügyfelek pénzügyi lehetőségei nagyban befolyásolják az ügyvédi díjakat. A 2016-os szabályozási reform az ügyvédek által felszámított díjak növekedéséhez vezetett a megnövekedett előzetes munkaterhelés és a polgári perrendtartásról szóló törvény követelményeinek megfelelő eredeti keresetek megfogalmazására vonatkozó megnőtt felelősség miatt. A reform előtt

16. ábra Bírósági peres eljárás útján történő vitarendezéshez szükséges napok száma városonként

Forrás: Subnational Business Ready

30 107 554 370 HUF értékű követelés esetén, ami a 2021-es egy főre jutó GNI 20-szorosának felel meg. Magyarország 2021-es egy főre jutó GNI-je 5 377 718 HUF.

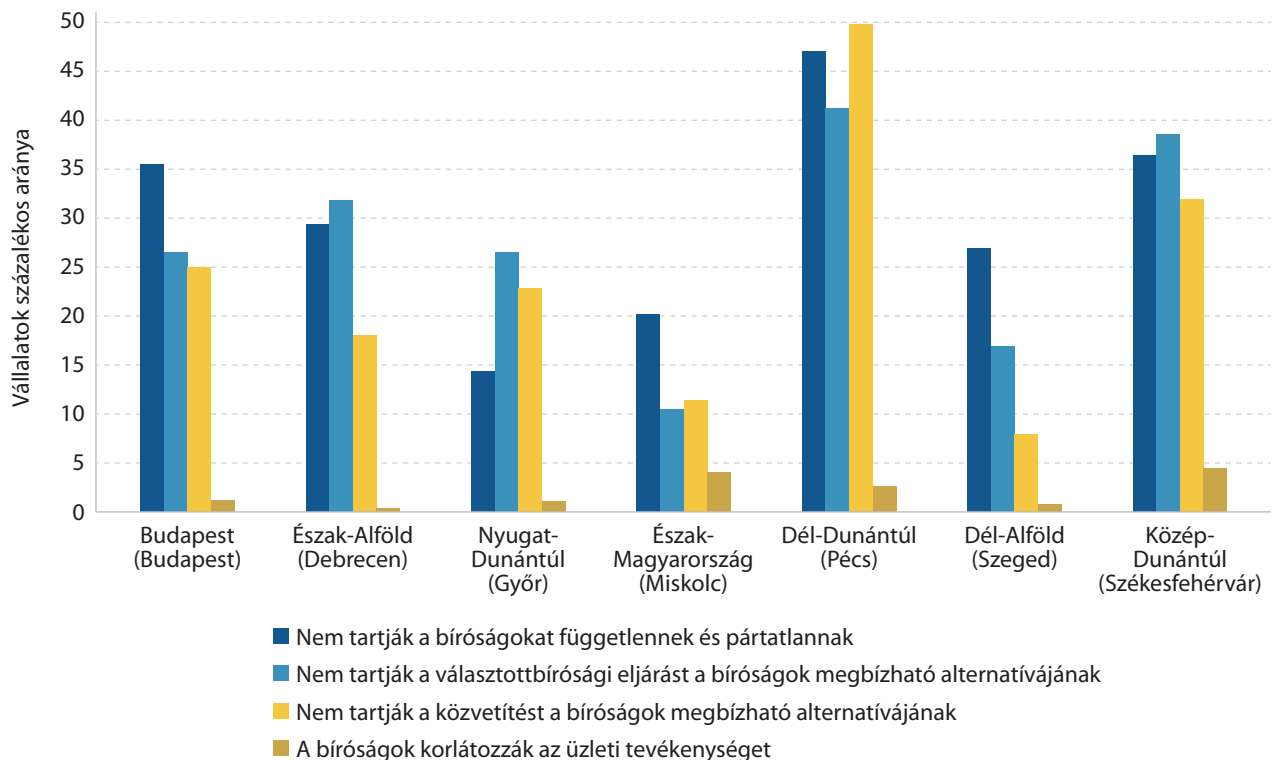
a követeléseket jellemzően két-három oldalban fogalmazták meg. A reform által bevezetett szigorúbb szabályok nyolc-tíz oldalra növelték a terjedelmet és ennek következtében a bírósági eljárások költségesebbé váltak.

Az ítéletek végrehajtásához szükséges idő az egyes magyarországi városokban más és más. Miskolcon és Pécsen 30 napot, míg Budapesten, Debrecenben, Győrben, Szegeden és Székesfehérváron akár 60 napot is igénybe vehet a jogerős belföldi ítéletek végrehajtása. Az ítélet végrehajtásának költsége a követelés értékének 0,5 és 2,3 százaléka között mozog és főként az ügyvédi költségekből áll. Az ügyvédek Debrecenben a követelési érték mintegy 0,5 százalékát számítják fel, míg Miskolcon 0,8 százalékot, Budapesten, Győrben, Pécsen és Székesfehérváron 1 százalékot, Szegeden pedig 2,3 százalékot. Ezen túlmenően a hitelezők a végrehajtási kérelemért a követelés értékének 0,33 százalékát kitevő díjat fizetnek. Ezt a díjat azonban visszatérítik, amint a vagyontárgyakat lefoglalják az adósnál, ezért ebben a tanulmányban nem számítjuk végrehajtási költségnek.

A Világbank vállalati felméréseinek adatai azt mutatják, hogy bár a magyar vállalatok 27 százaléka szerint a bíróságok nem függetlenek és pártatlanok, a bíróságok mindössze 3 százaléka szerint korlátozzák az üzleti tevékenységet. A régiókat tekintve a dél-dunántúli vállalatok (beleértve Pécsen) ítélik meg a bíróságokat és az alternatív vitarendezési mechanizmusokat a legkedvezőtlenebbül. A vállalatok 47 százaléka nem tartja a bíróságokat függetlennek és pártatlannak, míg a választottbírói és közvetítői eljárást 41, illetve 50 százaléka nem tartja megbízható alternatívának (17. ábra). Az észak-magyarországi (köztük Miskolc) és a dél-alföldi (köztük Szeged) vállalatok ítélik meg a legpozitívabban a választottbírói és a közvetítői eljárásokat a bíróságok megbízható alternatíváiként.

Az 5. táblázat részletes áttekintést nyújt a magyar városok teljesítményéről a vitarendezés témakörében pillérenként, kategóriánként és alkategóriánként. Az átskalázott pontokat tartalmazó oszlop jelzi, hogy egy város az egyes mért területeken összesen hány pontot kaphat. Például a vizsgált városok egyike sem kapja meg a lehetséges ma-

17. ábra A bíróságok és az alternatív vitarendezési mechanizmusok megítélése kategóriánként és régiónként

Forrás: A Világbank 2023-as vállalati felmérései

ximális 40 pontot az I. pillér (A vitarendezési szabályozás minősége) 1.1. kategóriájának (Bírósági peres eljárások) 1.1.1.1. alkategóriájában (Az eljárások kiszámíthatósága), amely a környezetvédelmi jogvitákat is magában foglalja. Valójában egyik város sem kap maximális pontszámot a vitarendezés témakör egyik alkategóriájában sem, bár néhány város nagyon közel van a felső határhoz. Konkrétan a

III. pillér 3.2.1. alkategóriájában (Az alternatív vitarendezési módok megbízhatósága) Miskolc szinte tökéletes pontszámot kapott (13,3 pontból 12,7), szemben Péccsel és Székesfehérvárral, amelyek egyaránt nulla pontot kaptak ebben az alkategóriában. A III. pillérben figyelhető meg a legtöbb városok közötti eltérés.

5. táblázat Vitarendezéssel kapcsolatos pontszámok

	Mutatók száma	Átmértékelt pontok	Budapest	Debrecen	Győr	Miskolc	Pécs	Szeged	Székesfehérvár
I. pillér: A vitarendezési szabályozás minősége									
1.1	Bírósági peres eljárások	14	66,7	52,1	52,1	52,1	52,1	52,1	52,1
1.1.1	Az eljárások kiszámíthatósága (beleértve a környezetvédelmi jogvitákat is)	9	40	30,8	30,8	30,8	30,8	30,8	30,8
1.1.2	Igazságügyi integritás (beleértve a nemi hovatartozást)	5	26,7	21,3	21,3	21,3	21,3	21,3	21,3
1.2	Alternatív vitarendezés	10	33,3	29,9	29,9	29,9	29,9	29,9	29,9
1.2.1	Jogi biztosítékok a választottbíráskodásban	6	16,7	15,3	15,3	15,3	15,3	15,3	15,3
1.2.2	Jogi biztosítékok a közvetítésben	4	16,7	14,6	14,6	14,6	14,6	14,6	14,6
	Összesen	24	100	82,0	82,0	82,0	82,0	82,0	82,0
II. pillér: Vitarendezési közszolgáltatások									
2.1	Bírósági peres eljárások	19	66,7	43,0	43,0	37,4	37,4	37,4	37,4
2.1.1	A bíróságok szervezeti felépítése	4	22,2	11,1	11,1	5,6	5,6	5,6	5,6
2.1.2	A bírósági eljárások digitalizálása	8	22,2	21,3	21,3	21,3	21,3	21,3	21,3
2.1.3	A bíróságok átláthatósága (beleértve a nemek közötti egyenlőséget)	7	22,2	10,6	10,6	10,6	10,6	10,6	10,6
2.2	Alternatív vitarendezés	9	33,3	21,9	21,9	21,9	21,9	21,9	21,9
2.2.1	Választottbírási eljárás (a nemek közötti egyenlőséget is beleértve)	4	16,7	10,8	10,8	10,8	10,8	10,8	10,8
2.2.2	Közvetítői eljárás (a nemek közötti egyenlőséget is beleértve)	5	16,7	11,1	11,1	11,1	11,1	11,1	11,1
	Összesen	28	100	64,9	64,9	59,3	59,3	59,3	59,3
III. pillér: Kereskedelmi jogvita-megoldás hatékonysága									
3.1	Bírósági peres eljárások	8	66,7	57,6	60,5	64,6	64,3	53,5	61,9
3.1.1	A bíróságok megbízhatósága	2	26,7	18,7	21,7	26,1	25,1	14,5	22,9
3.1.2	A bírósági eljárások működési hatékonysága	6	40	38,9	38,8	38,5	39,3	38,9	39,0
3.2	Alternatív vitarendezés	6	33,3	21,2	23,4	21,8	32,3	19,0	31,4
3.2.1	Az alternatív vitarendezési módok megbízhatósága	2	13,3	1,5	3,7	2,1	12,7	0,0	11,6
3.2.2	A választottbírási eljárások működési hatékonysága	4	20	19,7	19,8	19,7	19,6	19,0	19,8
	Összesen	14	100	78,7	83,9	86,4	96,7	72,5	76,5

Forrás: Subnational Business Ready

Megjegyzés: Mivel a jelentett egyéni pontszámokat kerekítették, előfordulhat, hogy az egyéni pontszámok összege nem egyezik meg az összpontszámokkal.

1.7 Vállalati fizetéseképtelenség³¹

A magyar jogi keretrendszer egységes minden mért városban. Magyarországon a fizetéseképtelenségi eljárásoknak három típusa van, melyek a felszámolási (a fizetéseképtelen vállalat végleges működésének befejezésére és a vagyonának a hitelezők közötti felosztására irányul), csődeljárás (megegyezésre irányuló adósság-átszervezésre irányul) és szerkezetátalakítási eljárások (ezt az eljárást jelen tanulmány nem méri).³² Az szerkezetátalakítási eljárást a 2021-ben elfogadott és 2022 júliusában hatályba lépett (EU) 2019/1023 irányelv végrehajtásának részeként vezették be, és már eddig is adósok szélesebb köre élt vele. Ezzel szemben a csődeljárás keretében történő átszervezésre ritkán kerül sor.

A vállalkozási fizetéseképtelenségére vonatkozó legtöbb információ és eljárási szabály összhangban van a nemzetközi bevált gyakorlatokkal. A jogi keret a fizetéseképtelenségi eljárás hivatalos megindítását megelőzően kötelezettségeket ró a vállalat vezetésére. Lehetővé teszi továbbá az elektronikus szavazást az átszervezési tervekről, és lehetőséget biztosít a csődeljárás felszámolássá történő átalakítására. A fizetéseképtelenségi eljárók kiválasztására és felmentésére jogi követelmények vonatkoznak. A vagyon és az érdekeltek tekintetében a jogi keret védelmet is biztosít, beleértve a moratórium intézményét, a lényeges szerződések folytatását és a terhelt szerződések elutasításának lehetőségét. Hiányoznak azonban a bíróságon kívüli szerkezetátalakítási mechanizmusok, és az átszervezési folyamaton belül a terv-

vel nem egyetértő hitelezők jogi védeleme. Ezenkívül a törvény nem rendelkezik az eljárás automatikus felfüggesztése alóli kivételekről és enyhítésekről. Továbbá, a jogi keret – a mért eljárások tekintetében - nem tartalmaz olyan konkrét rendelkezéseket, amelyek elismerik az eljárás megkezdését követő finanszírozás szükségességét és kifejezetten engedélyezik annak igénybevételét, és nincsenek rendelkezések azt illetően, hogy az eljárás megkezdését követően nyújtott hitelek tekintetében a hitelezőknek a rendes, fedezetlen hitelezőknél elsőbbségi ranghelyet kellene biztosítani. Végezetül, bár a külföldi fizetéseképtelenségi ügyekre speciális eljárások állnak rendelkezésre, a jogi keret nem rendelkezik a mikro-, kis- és középvállalkozásokra szabott speciális fizetéseképtelenségi eljárásokkal.

Általánosságban elmondható, hogy a magyarországi vállalati fizetéseképtelenséggel kapcsolatos hivatali szolgáltatások nagyjából egységesek a városokban, egyetlen kivételtől eltekintve. A Fővárosi Törvényszék kiemelkedik a fizetéseképtelenségi ügyek kezelésére szakosodott infrastruktúrájával. A kísérleti projektek keretében új kezdeményezéseket tesztelnek, például a Budapesti Gazdasági Egyetemmel közös képzési programot nyújtanak a bírák szakosodása érdekében. Továbbá, a tudás nemzeti szintű terjesztése érdekében fontos megemlíteni a bírák továbbképzésére szolgáló Magyar Igazságügyi Akadémiát is, amely intézmény a bírák képzéséért felel. A fentieknek megfelelően a Fővárosi Törvényszék szakosodott bírái nagyobb szakértelemmel rendelkeznek az

³¹ A témával kapcsolatos további információkat, az országspecifikus összefüggéseket és az adatok részletes értékelését „A vállalati fizetéseképtelenség részletes bemutatása” című 6. szakaszban található.

³² A csődeljárásról és a felszámolási eljárásról szóló 1991. évi XLIX. törvény, a nemzetközi magánjogról szóló 2007. évi XXVIII. törvény, a Bér garancia Alapról szóló 1994. évi LXVI. törvény, a szerkezetátalakításról szóló, az (EU) 2019/1023 irányelvet gyakorlatba ültető 2021. évi LXIV. törvény, a felszámoló névjegyzékéről szóló, a Szabályozott Tevékenységek Felügyeleti Hatósága által kiadott 14/2021. (X. 29.) SZTFH rendelet, a 75/2018. (IV. 20.) Korm. rendelet és a 263/2022. (VII. 27.) Korm. rendelet.

ítélkezésben, ami az ország egyetlen más városában sem található meg. A különbség ellenére a nem budapesti régiók bíróságai a kisebb ügyterhelés miatt gyorsabban lezárhatják a fizetésképtelenségi eljárásokat. A szakértők aggodalmukat fejezték ki az informatikai eszközök korlátozott elérhetőségével és a helyi bíróságok kapcsolódó infrastrukturális kihívásaival kapcsolatban, amelyek befolyásolhatják az online platformok működését és hozzáférhetőségét.

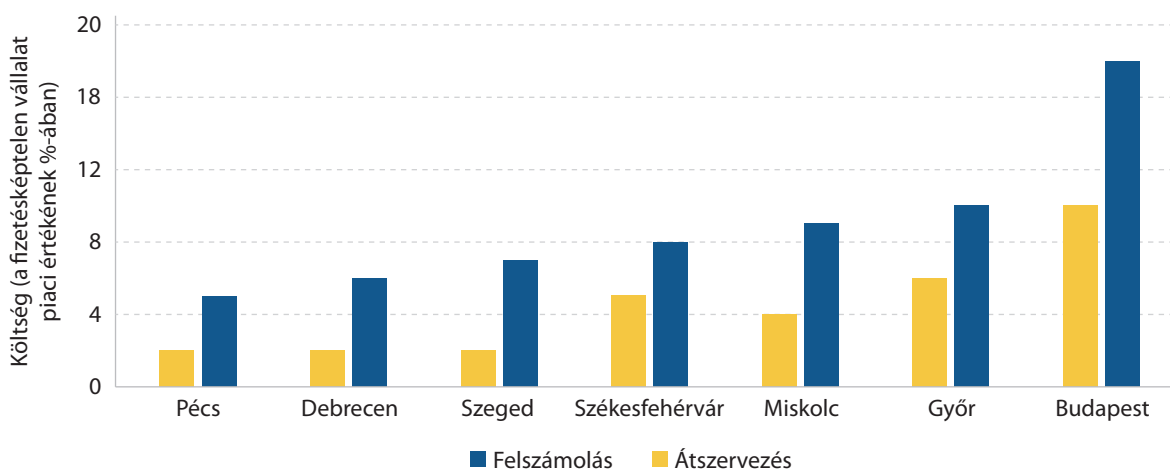
A vállalati fizetésképtelenséggel kapcsolatos online szolgáltatások minden magyar városban elérhetők, beleértve az elektronikus bíróságokat, amelyek megkönnyítik a fizetésképtelenségi eljárások benyújtását, az értesítések fogadását, a díjfizetést, valamint a fizetésképtelenségi eljárók, ügyvédek és bírák közötti kommunikációt. Az ügyvédek elektronikus úton kapják meg az értesítéseket és a határozatokat, a hitelezők pedig a bíróságon vagy az ügyvédeken keresztül figyelemmel kísérhetik az eljárást. Online elektronikus árverés és virtuális meghallgatások is rendelkezésre állnak. A fizetésképtelenségi eljárásokban hozott ítéletek, valamint a fizetésképtelenségi eljárások számára és típusaira vonatkozó adatok minden szinten nyilvánosan hozzáférhetők.

Magyarországon a fizetésképtelenségi eljárások költségei és időtartama nagyrészt egységesek, és a mivel az országos szintű törvények szabályozzák őket. A költségváltozások elsősorban az ügyvédi díjakból adódnak, amelyeket a piaci dinamika befolyásol, mivel minden más költségelemet országosan egységesen szabályoznak. A felek mérlegelési

jogkörrel rendelkeznek a jogi képviselőt megválasztásakor, és az ügyvédek különböző illetékességű ügyfeleket is képviselhetnek. A bírák csak akkor avatkoznak be, ha az ügyvédek és a felszámolók túlzott mértékű díjakat számolnának fel. A városok közül Budapesten a legmagasabbak a felszámolási és csőd-költségek, Pécs pedig a legalacsonyabbak a felszámolási költségek. Az időtartamot tekintve Szegeden a leghosszabb az átlagos felszámolási idő (33 hónap), míg Budapesten, Győrben és Miskolcon ez az eljárás körülbelül 24 hónapig tart. Az átszervezéshez szükséges idő tekintetében a regionális különbségek korlátozottak, tekintettel a nemzeti szinten folyamatban lévő csődeljárások alacsony számára (mindössze 15 eset).³³ Székesfehérvár a leghatékonyabb az átszervezésben (8,5 hónapig tartó folyamat), szemben Győrrel és Miskolccal (egyenként 12 hónapig tartó folyamat).

A felszámolási törvény szigorú határidőket ír elő az eljárás kulcsfontosságú elemeire vonatkozóan. Az előírások szerint a felszámolásnak két éven belül kell befejeződnie, míg a csődeljárásnak egy éven belül kell lezárulnia. Míg az csődeljárásra vonatkozó határidőket általában országszerte betartják, a bíróságoknak az ügyterhek miatt gyakran több időre van szükségük a felszámolások véglegesítéséhez. Szegeden például jellemzően 33 hónapot vesz igénybe a felszámolás. A Fővárosi Törvényszék azonban a leterheltsége ellenére hatékonyan, a törvényes kétéves határidőn belül intézi a legtöbb felszámolási ügyet. A gazdasági kollégiumokkal rendelkező törvényszékek, mint például

18. ábra A vállalati fizetésképtelenségi eljárások költségei a fizetésképtelenségi határozat típusa szerint

Forrás: Subnational Business Ready

33 Az Országos Bírósági Hivatal által biztosított 2023-as statisztikák a csődeljárási ügyekről.

Debrecen és Miskolc, rendelkeznek a jelenlegi munkaterhelés kezeléséhez szükséges kapacitással.

A fizetésképtelenségi eljárások költségei közé tartoznak a bírósági illeték, a felszámoló és az ügyvédek díjai. Az ügyvédi díjak a piaci feltételektől függően az összköltségeket alakító elsődleges tényezőnek minősülnek. A bíróság és a felszámoló díjainak kisebb a hatása, mivel azokat a városok között egységességet biztosító nemzeti jogszabályok szabályozzák. A budapesti költségek lényegesen magasabbak – felszámolás esetében a teljes költség 18 százalékát, csődeljárás esetében pedig annak 10 százalékát teszik ki (18. ábra). Ezzel szemben a legalacsonyabb felszámolási költségeket Pécs jelenti (5 százalék), a legalacsonyabb átszervezési költségeket pedig Debrecen, Pécs és Szeged (2 százalék). A költségek közötti eltérés nagyrészt Budapestnek, mint a gazdasági tevékenység fókuszpontjának tulajdonítható. Ezzel szemben más városok egységesebb képet mutatnak a lakosság száma és a gazdasági feltételek tekintetében. Egyes kisebb városokban kisebb a verseny az ügyvédi irodák között, ami Győrben, Miskolcon és Székesfehérváron kissé magasabb díjakat eredményez.

A felszámolói díjak kiszámításának módszere minden városban egységes marad.

A 6. táblázat pillérenként, kategóriánként és alkategóriánként részletes áttekintést nyújt a magyar városok teljesítményéről a vállalkozások fizetésképtelensége témakörben. Az átskálázott pontokat tartalmazó oszlop jelzi, hogy egy város az egyes mért területeken összesen hány pontot kaphat. Például egyik város sem kapja meg a maximálisan elérhető 15 pontot az I. pillér (A fizetésképtelenségi bírósági eljárásokra vonatkozó szabályozás minősége) 1.1. kategóriájának (A fizetésképtelenségi eljárások jogi és eljárási normái) 1.1.1. alkategóriájában (A felszámolás és az átszervezés megkezdésére és az azt megelőző lépésekre vonatkozó előírások). Ezzel szemben az 1.2. kategória (Az adós vagyona és a hitelező részvétele a fizetésképtelenségi eljárásban), az 1.2.2. alkategória (Hitelezői jogok a felszámolás és az átszervezés során (beleértve a környezetvédelmet)) és az 1.2.3. alkategória (A fizetésképtelenségi gondnok kiválasztása és felmentése) esetében minden város maximális, azaz 20, illetve 10 pontot kap. A III. pillérben figyelhető meg a legtöbb városok közötti eltérés.

6. táblázat Vállalati fizetésképtelenséggel kapcsolatos pontszámok

	Mutatók száma	Átméretezett pontok	Budapest	Debrecen	Győr	Miskolc	Pécs	Szeged	Székesfehérvár	
I. pillér: A fizetésképtelenségi bírósági eljárásokra vonatkozó szabályozás minősége										
1.1	A fizetésképtelenségi eljárások jogi és eljárási normái	10	30	22,5	22,5	22,5	22,5	22,5	22,5	22,5
1.1.1	A felszámolás és a csődeljárás megkezdésére és az azt megelőző lépésekre vonatkozó előírások	5	15	10,5	10,5	10,5	10,5	10,5	10,5	10,5
1.1.2	A felszámolás és a csődeljárás megkezdése utáni lépésekre vonatkozó szabályok	5	15	12,0	12,0	12,0	12,0	12,0	12,0	12,0
1.2	Az adós vagyona és a hitelező részvétele a fizetésképtelenségi eljárásban	14	50	41,0	41,0	41,0	41,0	41,0	41,0	41,0
1.2.1	Az adós vagyonának kezelése és védelme a felszámolás és a csődeljárás során (beleértve a környezetvédelmi intézkedéseket is)	6	20	11,0	11,0	11,0	11,0	11,0	11,0	11,0
1.2.2	Hitelezői jogok a felszámolás és az átszervezés során (beleértve a környezetvédelmi intézkedéseket is)	5	20	20,0	20,0	20,0	20,0	20,0	20,0	20,0
1.2.3	A fizetésképtelenségi eljáró kijelölése és felmentése	3	10	10,0	10,0	10,0	10,0	10,0	10,0	10,0
1.3	Speciális fizetésképtelenségi eljárások és nemzetközi fizetésképtelenség	5	20	10,0	10,0	10,0	10,0	10,0	10,0	10,0
1.3.1	Mikro- és kisvállalkozásokra vonatkozó speciális fizetésképtelenségi eljárások	3	10	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0
1.3.2	Határokon átnyúló fizetésképtelenség	2	10	10,0	10,0	10,0	10,0	10,0	10,0	10,0
	Összesen	29	100	73,5	73,5	73,5	73,5	73,5	73,5	73,5

6. táblázat Vállalati fizetéseképtelenséggel kapcsolatos pontszámok

		Mutatók száma	Átmeretezett pontok	Budapest	Debrecen	Győr	Miskolc	Pécs	Szeged	Székesfehérvár
II. pillér: A bírósági fizetéseképtelenségi eljárások intézményi és működési infrastruktúrájának minősége										
2.1	Digitális szolgáltatások (e-bíróságok) a fizetéseképtelenségi eljárásokban	7	40	40,0	40,0	40,0	40,0	40,0	40,0	40,0
2.1.1	Elektronikus szolgáltatások a felszámolás és a csődeljárás során	4	20	20,0	20,0	20,0	20,0	20,0	20,0	20,0
2.1.2	Elektronikus ügyviteli rendszerek a felszámolás és a csődeljárás során	3	20	20,0	20,0	20,0	20,0	20,0	20,0	20,0
2.2	Átjárhatóság a fizetéseképtelenségi eljárásokban	2	20	10,0	10,0	10,0	10,0	10,0	10,0	10,0
2.2.1	Digitális szolgáltatások összekapcsolhatósága külső rendszerekkel a felszámolás és a csődeljárás során	1	10	10,0	10,0	10,0	10,0	10,0	10,0	10,0
2.2.2	Az elektronikus ügykezelő rendszer és az e-nyilvántartó rendszerek összekapcsolása a felszámolás és a csődeljárás során	1	10	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0
2.3	A fizetéseképtelenségi eljárásokra vonatkozó nyilvános információk és a fizetéseképtelenségi szakemberek nyilvántartása	5	20	20,0	20,0	20,0	20,0	20,0	20,0	20,0
2.3.1	Nyilvános információk a felszámolási- és csődeljárások számáról és időtartamáról, valamint a fizetéseképtelenséggel kapcsolatos ítéletekről	3	10	10,0	10,0	10,0	10,0	10,0	10,0	10,0
2.3.2	A fizetéseképtelenségi szakértők nyilvános listájának rendelkezésre állása	2	10	10,0	10,0	10,0	10,0	10,0	10,0	10,0
2.4	Bírák és fizetéseképtelenségi eljárók	3	20	20,0	10,0	10,0	10,0	10,0	10,0	10,0
2.4.1	Az csőd- és felszámolási eljárásokban illetékes bíróságok szakosodása	2	10	10,0	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0
2.4.2	A fizetéseképtelenségi eljárók szakértelme a gyakorlatban	1	10	10,0	10,0	10,0	10,0	10,0	10,0	10,0
	Összesen	17	100	90,0	80,0	80,0	80,0	80,0	80,0	80,0
III. pillér: A bírósági fizetéseképtelenségi eljárások lebonyolításának működési hatékonysága										
3.1	Felszámolási eljárások	2	50	29,0	36,8	41,8	42,5	37,0	32,3	33,0
3.1.1	Egy felszámolási eljárás lebonyolításához szükséges idő	1	25	20,0	12,5	20,0	20,0	12,5	8,3	9,8
3.1.2	Egy felszámolási eljárás lebonyolításának költsége	1	25	9,0	24,3	21,8	22,5	24,5	24,0	23,3
3.2	Csődeljárások	2	50	39,8	49,5	46,5	47,8	49,5	49,5	48,5
3.2.1	Egy csődeljárás lebonyolításához szükséges idő	1	25	24,5	24,5	23,5	23,5	24,5	24,5	24,5
3.2.2	Egy csődeljárás lebonyolításának költsége	1	25	15,3	25,0	23,0	24,3	25,0	25,0	24,0
	Összesen	4	100	68,8	86,3	88,3	90,3	86,5	81,8	81,5

Forrás: Subnational Business Ready

Megjegyzés: Mivel a jelentett egyéni pontszámokat kerekítették, előfordulhat, hogy az egyéni pontszámok összege nem egyezik meg az összpontszámokkal.

2. A vállalkozás alapítása részletes bemutatása

Vállalkozás alapítása Magyarországon

I. pillér:
Szabályozási keret

Pontszám
(minden város): **85/100**

II. pillér:
Közzolgáltatások

Pontszám
(minden város): **85,2/100**

III. pillér:
Működési
hatékonyság

Pontszám
(minden város): **99,5/100**

Idő (napokban): **6**

Költségek (az egy főre jutó jövedelem százalékában*): **4,9%**

*Magyarország 2021-es egy főre jutó GNI-je 5 377 718 HUF

Főbb megállapítások

- A vállalkozások alapításának folyamata a hét vizsgált magyarországi városban harmonizálva van.
- A vállalkozók számára az olyan üzleti szabályozása előnyös, amely a nemzetközi bevált gyakorlatokat követi a regisztrációs követelmények és a vállalkozásba kezdésre vonatkozó szabályozási korlátozások tekintetében.
- A jogszabályok azonban továbbra is megkövetelik harmadik fél (ügyvéd vagy közjegyző) közreműködését egy új korlátolt felelősségű társaság (kft.) alapításához. Ez az egy főre jutó jövedelem 4,9%-ára növeli a vállalkozások alapításának költségét, ami az Európai Unióban (EU) a legmagasabbak közé tartozik.
- Ezenkívül a jogszabályok továbbra is 3 000 000 HUF minimális tőkekövetelményt írnak elő a kft.-k számára, mely a követelményt az Európai Unió más tagállamaiban már eltörölték vagy jelentősen csökkentették.
- A cégbejegyzésben részt vevő különböző ügynökségeket összekapcsoló digitális szolgáltatások elérhetősége megkönnyíti a vállalatok bejegyzését. A cégbejegyzés Magyarországon teljes mértékben elektronikus úton történik. Az egyszerűsített cégbejegyzés lehetővé teszi, hogy a bírósági és adóhatósági bejegyzés akár két nap alatt megtörténjen. 2023-ban az új magyarországi vállalatok 84%-át egyszerűsített eljárással jegyezték be.

Vállalkozás alapítása Magyarországon

Miért fontos a vállalkozásalapítás?

- A munkahelyteremtés és az erőteljesebb gazdasági növekedés szempontjából kulcsfontosságú a vállalkozások formalizálódását elősegítő üzleti környezet.³⁴ A vállalkozások alapítására vonatkozó szabályozói korlátozások akadályokat gördíthetnek a vállalkozásfejlesztés elé, és gátolhatják az új vállalatok potenciálját.
- A vállalkozásokra és a tényleges tulajdonosokra vonatkozó információk átláthatóságát ösztönző szabályozások hozzájárulnak az üzleti szektor integritásának és jó hírnevének védelméhez, mivel kevésbé vonzóvá teszik azt a tiltott céllal alapított vállalatok számára.³⁵
- A regisztrációs folyamatok leegyszerűsítése, az online eszközök használata és az alacsony cégalapítási költségek a gazdaságba való belépésre ösztönzik a vállalkozókat.³⁶

³⁴ Rand and Torm, 2012; Medvedev and Oviedo Silva, 2015; La Porta and Shleifer, 2014.

³⁵ UNCITRAL, 2019; OECD and IDB, 2021; World Bank, 2020.

³⁶ Klapper, Lewin, and Quesada Delgado, 2011.

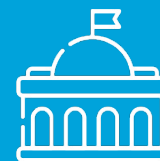
Mit mér a vállalkozás alapítása témakör?

I. pillér: Szabályozási keret

A vállalkozások alapítására vonatkozó szabályozás minősége

- A társaságokra és a tényleges tulajdonosokra vonatkozó információk benyújtásával kapcsolatos tájékoztatási és eljárási szabályok
- Egyszerűsített bejegyzés az új vállalatok számára
- Kockázatalapú megközelítés a vállalkozások engedélyezéséhez
- Az új vállalatok alapítására vonatkozó szabályozói korlátozások

II. pillér: Közszolgáltatások

Digitális közszolgáltatások és a vállalkozásalapításhoz szükséges információk átláthatósága

- Digitális szolgáltatások elérhetősége a vállalkozások bejegyzéséhez, a céginformációk tárolásához és a személyazonosság ellenőrzéséhez
- A szolgáltatások átjárhatósága a cégbejegyzésben érintett hatóságok között
- A vállalkozások bejegyzésével kapcsolatos online információk átláthatósága

III. pillér: Működési hatékonyság

A vállalkozásalapítás működési hatékonysága

- Új vállalat bejegyzéséhez szükséges idő
- Új vállalat bejegyzésének költsége

Kérjük, további információkért olvassa el a *Business Ready* módszertani kézikönyvet: <https://www.worldbank.org/en/businessready>

Vállalkozás alapítása Magyarországon

A legújabb reformok és változások a vállalkozások alapítása terén

- A tényleges tulajdonosok központi nyilvántartása** 2021 májusában jött létre a pénzügyi és egyéb szolgáltatásokat nyújtók azonosítási kötelezettségével összefüggő adatszolgáltatási háttér létrehozásáról és működtetéséről szóló 2021. évi XLIII. törvény elfogadásával. A nyilvántartás tartalmazza a tényleges tulajdonos nevét, születési évét, állampolgárságát és lakóhelye szerinti országot, valamint a tulajdonos érdekelttség jellegét és mértékét. A nyilvántartást a Nemzeti Adó- és Vámhivatal (NAV) vezeti. Magyarország esetében a tényleges tulajdonosokra vonatkozó információk nyilvántartásba való bevitelének kötelezettsége a pénzforgalmi szolgáltatókat (pl. bankokat) terheli, mivel minden vállalkozásnak rendelkeznie kell bankszámlával. A vállalatok viszont kötelesek ezeket az adatokat a pénzforgalmi szolgáltatók rendelkezésére bocsátani.
- Egyszerűsített regisztráció a helyi adóhatóságnál.** 2018. január 1-től kezdődően és a helyi adókról szóló 1990. évi C. törvény 42/E. cikke alapján a NAV a cégbíróságon keresztül kapott cégszolgálatokat elektronikus úton továbbíthatja a vállalat székhelye szerinti önkormányzati adóhatósághoz. Ez megkönnyíti a folyamatot a vállalkozók számára, akiknek korábban külön kellett regisztrálniuk az önkormányzatnál.

A vonatkozó magyarországi jogszabályok

- 2006. évi V. törvény a nyilvános céginformációról, a cégbejegyzésről és a felszámolási eljárásról:** az új vállalatok alapítását és bejegyzését szabályozza.
- A pénzmosás és a terrorizmus finanszírozásának megelőzéséről és megakadályozásáról szóló 2017. évi LIII. törvény:** a pénzmosásra és a terrorizmus finanszírozásának megakadályozására vonatkozó megelőző intézkedéseket és bejelentési kötelezettségeket tartalmazza.
- 2021. évi XLIII. törvény a pénzügyi és egyéb szolgáltatók azonosítási feladatához kapcsolódó adatszolgáltatási háttér megteremtéséről és működtetéséről:** létrehozta a teljes körű tényleges tulajdonosi nyilvántartást.

A vállalkozásalapítást elősegítő hatóságok és szolgáltatások

- A cégjegyzéket** a Fővárosi Törvényszék Cégbírósága vezeti. A cégnylvántartás információt cserél az összes érintett állami szervvel, beleértve a Nemzeti Adó- és Vámhivatalt is.
- A központi tényleges tulajdonosi nyilvántartás** egy olyan adatbázis, amely információkat tartalmaz a vállalatok végső tulajdonosairól, valamint tulajdonosi érdekeltségük jellegéről és mértékéről.
- A Magyar Kereskedelmi és Iparkamara** a magyarországi vállalkozások érdekképviselői szervezete. A magyarországi vállalkozásoknak regisztrálniuk kell, és a regisztrációkor díjat kell fizetniük a kamarának.

Vállalkozás alapítása Magyarországon

I. pillér: A vállalkozásalapítás szabályozási minősége (1/2)

Magyarország
pontszáma
(minden város): **85** 100 pontból

Magyarország a bevált nemzetközi gyakorlatokkal egyenrangúan teljesít a vállalkozások alapítására vonatkozó tájékoztatói és eljárási előírásokkal kapcsolatos szabályozási követelmények tekintetében. Ellenben, továbbra is korlátozzák az egyszerű szabványos regisztrációs formanyomtatványok használatának és a cégszolgálatok harmadik fél közvetítői nélkül történő módosításának lehetőségét.

A vállalkozásalapítással kapcsolatos információs és eljárási szabványok

15/15

Vállalati információk benyújtására vonatkozó követelmények

A jogszabályok követelményeket tartalmaznak a következőkkel kapcsolatosan:

- ✓ A vállalatnév jóváhagyása
- ✓ A vállalkozók személyazonosságának ellenőrzése
- ✓ A részvényesi információk nyilvántartásba vétele
- ✓ Éves bevallások/pénzügyi kimutatások benyújtásának kötelezettsége
- ✓ A vállalatnév, tulajdonosi adatok és az alapszabály változásainak nyilvántartásba vétele

15/15

Tulajdonosra vonatkozó bejelentési követelmények

A jogszabályok követelményeket tartalmaznak a következőkkel kapcsolatosan:

- ✓ A tényleges tulajdonosok nyilvántartásba vétele és a róluk gyűjtött információk típusa
- ✓ A tényleges tulajdonosok bejegyzésére vonatkozó különleges határidő a cégbejegyzéskor
- ✓ A tulajdonosok személyazonosságának ellenőrzése
- ✓ Korlátozások a jelölt részvényesekre és igazgatókra vonatkozóan
- ✓ A tulajdonosi információk változásainak nyilvántartásba vétele

0/10

Az egyszerűsített nyilvántartásba vétel elérhetősége

- ✗ Közvetítők (üggyédek/közjegyzők) igénybevétele nélkül használható, egyszerű regisztrációs űrlap nem áll rendelkezésre
- ✗ Nincs lehetőség a vállalati adatok közvetítők nélküli módosítására

10/10

A működő vállalkozások és környezetvédelmi engedélyek kockázatalapú értékelése

- ✓ Kockázatalapú értékelés a vállalkozások engedélyezéséhez
- ✓ Kockázatalapú értékelés a vállalkozások környezetvédelmi engedélyezéséhez

✓ A nemzetközileg elismert bevált gyakorlatokkal összhangban szabályozott szempontok ✗ Nem a nemzetközileg elismert bevált gyakorlatokkal összhangban szabályozott szempontok

Vállalkozás alapítása Magyarországon

I. pillér: A vállalkozásalapítás szabályozási minősége (2/2)

Magyarország
pontszáma
(minden város): **85** 100
pontból

Magyarország követi a bevált nemzetközi gyakorlatokat a vállalkozások belépési korlátozásai tekintetében. A szabályozás azonban továbbra is tartalmazza az új kft.-kre vonatkozó minimálistőke-befizetési követelményt.

A vállalkozás bejegyzésére vonatkozó korlátozások

A hazai vállalatokra vonatkozó korlátozások

A rendelet nem állapít meg általános korlátozásokat a belföldi vállalkozók piacra lépésére, ideértve a következőket:

- ✓ Az alapítók minimális végzettsége vagy képzettsége
- ✓ Az alapítók bünyügyi nyilvántartása
- ✓ Az üzleti terv jóváhagyása
- ✓ Általános működési engedély megszerzése
- ✓ Konkrét társadalmi-demográfiai csoportokra vonatkozó korlátozások
- ✓ Általános tulajdonosi korlátozások egyes gazdasági ágazatokban

Érvényben lévő korlátozások:

- ✗ A törvény 3 000 000 HUF minimális tőkét ír elő egy új kft. alapításához

A külföldi vállalatokra vonatkozó korlátozások

A rendelet nem állapít meg általános korlátozásokat a külföldi vállalkozók piacra lépésére, ideértve a következőket:

- ✓ A vállalkozások tulajdonjogára és a kapcsolt vállalkozásokban való részvételre vonatkozó korlátozások
- ✓ A beruházás kormányzati szerv általi átvilágítása és jóváhagyása
- ✓ A kulcsfontosságú alkalmazottak állampolgárságára vonatkozó korlátozások
- ✓ A külföldi és helyi személyzet foglalkoztatására vonatkozó korlátozások
- ✓ Helyi partner vagy helyi beszállítók bevonásának kötelezettsége
- ✓ Az osztlékfizetésre vagy bankszámla létrehozására vonatkozó korlátozások
- ✓ Általános tulajdonosi korlátozások egyes gazdasági ágazatokban

Korlátozások a következőkkel kapcsolatban:

- ✗ A törvény 3 000 000 HUF minimális tőkét ír elő egy új kft. alapításához (ugyanúgy, mint a hazai vállalkozók esetében)

✓ A nemzetközileg elismert bevált gyakorlatokkal összhangban szabályozott szempontok ✗ Nem a nemzetközileg elismert bevált gyakorlatokkal összhangban szabályozott szempontok

Vállalkozás alapítása Magyarországon

II. pillér: Digitális közzolgáltatások és az alapításához szükséges információk átláthatósága (1/2)

Magyarország
pontszáma
(minden város): **85,2** 100 pontból

A magyarországi vállalkozásalapítási infrastruktúra elektronikus szolgáltatásokat nyújt a cégszervezetekhez való hozzáféréshez és a bejegyzési folyamat megkönnyítéséhez. Az új kft.-k minden bejegyzése elektronikusan történik.

A digitális szolgáltatások elérhetősége

16,7/20

Vállalkozásindítási folyamat

Elektronikus szolgáltatások:

- ✓ A teljes cégbejegyzési folyamat lebonyolítása
- ✓ Vállalati információk frissítése
- ✓ A tulajdonosi információk nyilvántartásba vétele és frissítése
- ✓ A bejegyzési díjak megfizetése
- ✓ A társaság alapító okiratának kiállítása
- ✗ A vállalkozók nem tudják ellenőrizni a vállalatnevet

10/10

Vállalati és tulajdonosi információk tárolása

- ✓ A vállalati információk digitálisan vannak nyilvántartva
- A céginformációs és a tulajdonosi adatbázis:
 - ✓ Teljesen elektronikus
 - ✓ Központosított, országos lefedettséggel
 - ✓ Minden típusú vállalatra és létesítményre kiterjed

10/10

Személyazonosság ellenőrzése

- ✓ Elektronikus aláírás és hitelesítés elérhető
- ✓ Teljesen automatizált személyazonosítási okmány-ellenőrzés a vállalkozók és tényleges tulajdonosok számára

10/10

Vállalati információk cseréje

- ✓ A cégbíróságok kicserélik a céginformációkat az adóhatósággal és a statisztikai hivatallal az új cégbejegyzésekről és a céginformációk frissítéséről

10/10

Egyedi vállalati azonosító

- ✓ A bejegyzéskor a bíróság egyedi cégjegyzékszámot rendel hozzá a vállalathoz, amelyet a kulcsfontosságú állami szervek használnak

✓ A nemzetközileg elismert bevált gyakorlatoknak megfelelő szempontok ✗ A nemzetközileg elismert bevált gyakorlatoknak nem megfelelő szempontok

Vállalkozás alapítása Magyarországon

II. pillér: Digitális közszolgáltatások és az alapításához szükséges információk átláthatósága (2/2)

Magyarország
pontszáma
(minden város): **85,2** 100 pontból

Magyarország online hozzáférést biztosít a vállalkozásalapítási folyamatra vonatkozó információkhoz és a bejegyzett vállalkozásokra vonatkozó információkhoz.

Az online információk átláthatósága

14/20

Vállalkozásindítás (beleértve a nemek közötti egyenlőséget és a környezetvédelmet)

A hivatalos weboldal a következőkről nyújt tájékoztatást:

- ✓ Az új vállalkozás alapításához szükséges dokumentumok listája
- ✓ A vonatkozó díjak listája
- ✓ Szolgáltatási normák
- ✗ Az alacsony kockázatú üzleti tevékenységekhez igényelhető környezetvédelmi engedélyekre vonatkozó követelményekről szóló információk nem nyilvánosak
- ✓ Információk állnak rendelkezésre a kis- és középvállalkozásokat (kkv-kat) támogató állami programokról
- ✗ Nem áll rendelkezésre információ a nők által vezetett kkv-kat támogató programokról, vagy ilyen programok nem léteznek

9,5/10

Az általános vállalati információk elérhetősége

- ✓ Minden vállalati nyilvántartás elektronikusan kereshető
- ✓ A cégbázis információkat nyújt a vállalat nevével, a cégjegyzékszámáról, az igazgatók és a tulajdonosok nevével, a bejegyzés időpontjáról, a jogi és fizikai címről, valamint a tevékenység típusáról
- ✗ A tényleges tulajdonosok nevére vonatkozóan nem áll rendelkezésre információ

5/10

Az újonnan bejegyzett vállalkozásokra vonatkozó általános és nemek szerint bontott statisztikák

- ✓ A Központi Statisztikai Hivatal elérhetővé teszi a honlapján az újonnan bejegyzett vállalkozásokról készített statisztikát
- ✗ A női vállalkozók által alapított vállalkozások számáról nem állnak rendelkezésre nyilvános statisztikák

✓ A nemzetközileg elismert bevált gyakorlatoknak megfelelő szempontok ✗ A nemzetközileg elismert bevált gyakorlatoknak nem megfelelő szempontok

Vállalkozás alapítása Magyarországon

III. pillér: A vállalkozásalapítás működési hatékonysága

Magyarország pontszáma
(minden város):

99,5 / 100 pontból

Idő: **6** nap Költségek: **4,9%** az egy főre jutó jövedelemre vetítve

A vállalkozók a hét vizsgált magyarországi városban akár hat nap alatt is bejegyeztethetnek egy új kft.-t, az egy főre jutó jövedelem 4,9%-ának megfelelő költséggel.

Magyarország követi a cégbejegyzést és a működés megkezdését támogató **bevált gyakorlatokat**, többek között:

- A cégbejegyzés elektronikusan történik a *Cégkapu* portálon keresztül.
- A vállalkozásokat a cégbejegyzéskor az adóhatóság (jövedelemadó és HÉA tekintetében) és a statisztikai hivatal nyilvántartásba veszi.
- A jogszabály törvényes határidőket ír elő a cégbejegyzés lebonyolítására. Ami a cégbejegyzés leegyszerűsítését illeti, a 2006. évi V. törvény 48. § előírja a bíróságoknak, hogy a cégbejegyzésről szóló határozatot egy munkanapon belül hozza meg azt követően, hogy az adóhatóság – melynek szintén egy nap áll rendelkezésére a kérelem teljesítésére – kiadta az adószámot.

Az ügyvédek kötelező igénybevétele miatt azonban az egy főre jutó jövedelem 4,9%-át kitevő összköltség az egyik legmagasabbnak számít az Európai Unióban.

Hogyan működik egy új kft. bejegyzése Magyarországon?

Ügyvéd felkeresése

- Az ügyvéd elkészíti a kérelmet és a dokumentumokat
- Idő: 1 nap
- Költségek: 262 500 HUF (esetenként változó)

Bankszámlanyitás

- Kereskedelmi bank
- Idő: 1 nap
- Nincs költség

Regisztráció a Magyar Kereskedelmi és Iparkamaránál

- Regisztráció és díjfizetés a kereskedelmi kamaránál
- Idő: 1 nap
- Nincs költség

Az alapítás előtt

Alapítás

Az alapítás után

Cégbejegyzés

- Ügyvéd kéri a cégbíróságnál történő nyilvántartásba vételt
- A folyamat magában foglalja a következőket:
 - ✓ Adó- és HÉA-regisztráció
 - ✓ Cégonosító szám kiadása
- Idő: 2 nap
- Nincs költség

A munkáltató és az alkalmazottak nyilvántartásba vétele

- Az alkalmazottak nyilvántartásba vétele a Nemzeti Adó- és Vámhivatalnál
- Idő: 1 nap
- Nincs költség

Forrás: Subnational Business Ready

Vállalkozás alapítása Magyarországon

A vállalkozásalapítás javítandó területei

A korlátolt felelősségű társaságokra vonatkozó indulótőke-követelmény megszüntetése

Az új kft-knek Magyarországon legalább 3 000 000 HUF törzstőkével kell rendelkezniük, ami az egy főre jutó jövedelem 55,8%-ának felel meg. Bár a követelmény célja hagyományosan a hitelezők védelme és a pénzügyi piacokba vetett bizalom előmozdítása volt, a kutatások azt mutatják, hogy a gyakorlatban kevés védelmet nyújt a hitelezők és a befektetők számára fizetési képtelenség esetén.³⁷ Az Európai Unió több tagállama, köztük Belgium, Finnország, Írország és Hollandia, valamint a világ több más országa már eltörölte a minimáltőke-követelményt. Mások, például Bulgária, Görögország és Portugália az egy főre jutó jövedelem kevesebb mint 0,1%-ára csökkentették.

Érintett érdekelt fél: Igazságügyi Minisztérium

A harmadik fél bevonásának opcionálissá tétele

Magyarországon továbbra is kötelező a külső közvetítő igénybevétele. A cégbejegyzés költségeit jelentősen növeli, hogy ügyvédet kell fogadni a vállalat képviselőjére és az alapítási dokumentumok elkészítésére. A megkérdezett szakértők szerint a költségek 160 000 és 550 000 HUF között változhatnak, olyan tényezőktől függően, mint a vállalat mérete, az alapító dokumentumok összetettsége és a piaci körülmények. A vállalkozók számára költségcsökkentést jelentene – különösen kisebb vállalkozások esetében –, ha lehetővé tennék a nyilvános hozzáférést a cégbejegyzési rendszerhez, és lehetőséget biztosítanának a közvetítők nélküli nyilvántartásba vételre.

Több ország is választhatóvá tette a harmadik felek igénybevitelét a cégbejegyzéshez. Olyan szabványos alapító dokumentumokat dolgoztak ki, amelyeket a vállalkozók maguk is használhatnak és kitölthetnek. Ez a gyakorlat rugalmassá teszi a folyamatot, mivel az egyszerűbb vállalati struktúrával rendelkező vállalatok szabványosított formanyomtatványokat használhatnak, míg az összetettebb struktúrával rendelkező vállalatok továbbra is igénybe vehetik külső szakemberek szolgáltatásait. Portugália és Románia fakultatívvá tette az ügyvédek igénybevitelét azáltal, hogy a nyilvántartó hivatal szabványosított formanyomtatványokat adott ki, ami jelentősen csökkentette a vállalkozások piacra lépési költségeit.

Érintett érdekelt felek: Igazságügyi Minisztérium; cégbíróságok

Megfontolandó a kereskedelmi kamarai nyilvántartásba vétel önkéntessé tétele

A magyarországi vállalkozásoknak továbbra is regisztrálniuk kell a Magyar Kereskedelmi Kamaránál, és éves hozzájárulást kell fizetniük. Világszerte kevés ország alkalmaz ilyen kötelezettséget. Számos országban a kamarai szolgáltatásokat igénybe vevő vállalatok önkéntes regisztrációs rendszerben veszik igénybe a kamarai szolgáltatásokat.

Érintett érdekelt fél: Magyar Kereskedelmi és Iparkamara

³⁷ Elkind, 2007; Kubler, 2004; Simon, 2004; Mülberrt and Birke, 2002.

3. A vállalkozás helye részletes bemutatása

3.1 Építési engedélyeztetés Magyarországon

I. pillér:
Szabályozási
keret

Pontszám (minden város):

100/100

II. pillér:
Közszolgál-
tatások

Pontszám (minden város):

76/100

III. pillér:
Működési
hatékonyság

Építési engedélyek megszerzése:

Idő (napokban): **76** (Győr) – **122** (Szeged)

Költségek (az egy főre jutó jövedelem százalékában*):

9,7% (5 város) – **10%** (Győr, Pécs)

Használatbavételi engedélyek megszerzése:

Idő (napokban): **45** (Győr, Miskolc) – **60** (Székesfehérvár)

Költségek (az egy főre jutó jövedelem százalékában*):

6,4% (minden város)

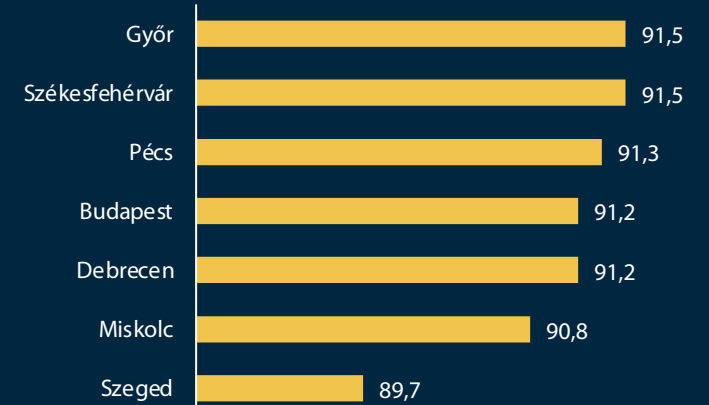
Pontszám: **93** (Szeged) – **98,5** (Győr, Székesfehérvár) /100

*Magyarország 2021-es egy főre jutó GNI-je 5 377 718 HUF

Főbb megállapítások

- Magyarország a lehető legtöbb pontot kapja a várostervezési szabályozás minősége tekintetében.
- 2013 óta Magyarország az építési engedélyeztetés során elektronikus platformokat alkalmaz, amelyek megkönnyítik az építési engedélykérelmek benyújtását és az építkezés során a belső adminisztratív folyamatok irányítását. 2020. március 1-jétől az engedélyezési hatáskörök a helyi önkormányzatoktól a központi közigazgatás részét képező kormányhivatalokhoz kerültek át. Jelenleg az önkormányzatok csak az engedélyeztetés várostervezési jóváhagyási szakaszában vesznek részt.
- Annak ellenére, hogy az online szolgáltatások megbízhatók, a kérelmezési és jóváhagyási folyamatokat tovább lehetne egyszerűsíteni egy térinformatikai rendszer vagy más teradatplatform bevezetésével. Jelenleg a magyarországi tervezési és területrendezési követelmények nyilvánosan elérhetőek az interneten PDF formátumban.
- A hét magyar város közül Győrben a leggyorsabb (76 nap), Szegeden pedig a leglassabb (122 nap) az építési engedélyeztetés.
- Az építési engedélyek megszerzésének költségei minden vizsgált magyar városban hasonlóak.

Összesített pontszám városonként építési engedélyeztetésben*

Forrás: Subnational Business Ready *Skála 0-tól 100-ig (magasabb = jobb)

Építési engedélyeztetés Magyarországon

Miért fontos az építési engedélyeztetés?

- Az építési projektek alapos és szilárd környezetvédelmi keretrendszere létfontosságú szerepet játszik a lakosságnak a hibás építési gyakorlatokkal szembeni védelmében és a fenntarthatóságnak az építkezésbe való beépítésében azáltal, hogy idejében beazonosítja és kezeli a lehetséges környezeti hatásokat.³⁸
- Az építési szabványok bevált szabályozási gyakorlatának elfogadása javítja a biztonsági mechanizmusokat és a zöld építési gyakorlatot, miközben csökkenti a korrupció lehetőségét.
- Az építési engedélyekre vonatkozó információk átláthatósága a minimálisra csökkenti a közszolgáltatók és a felhasználók közötti információáramlás hiányosságait, továbbá a szabályozáshoz, a díjakhoz és a fizetések nyomon követéséhez való könnyű hozzáférés révén elősegíti az elszámoltathatóságot.

³⁸ World Bank, 2024.

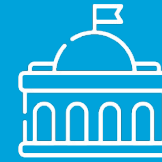
Mit mér az építési engedélyeztetés témakör?

I. pillér: Szabályozási keret

Az építési engedélyezésre vonatkozó szabályozás minősége

- Építkezési szabványok
- Épületenergetikai szabványok
- Földhasználati és övezetbe sorolási előírások

II. pillér: Közszolgáltatások

A közszolgáltatások minősége és az információk átláthatósága az építési engedélyeztetés szempontjából

- Az online szolgáltatások elérhetősége és megbízhatósága
- A szolgáltatások átjárhatósága az építési engedélyezésben részt vevő hatóságok között
- Az építési engedélyezési hatóságok átláthatósága és hozzáférhetősége

III. pillér: Működési hatékonyság

Az építési engedélyeztetés működési hatékonysága

- Építési engedély megszerzéséhez szükséges idő
- Építési engedély megszerzésének költségei
- Használatbavételi engedély megszerzéséhez szükséges idő
- Használatbavételi engedély megszerzésének költségei

Kérjük, további információért olvassa el a *Business Ready* módszertani kézikönyvet: <https://www.worldbank.org/en/businessready>

Építési engedélyeztetés Magyarországon

Reformok és változások 2017 óta

- Az építési engedélyezéshez szükséges dokumentációról szóló 312/2012. (XI. 8.) Korm. rendeletet 2017. július 1-jén frissítették. A közműtervek ma már formális vagy informális adatgyűjtést tartalmaznak, és az építési engedély megszerzéséhez benyújtott műszaki dokumentáció részét képezik. Az építési engedélykérelmekhez már nem szükséges a közműszolgáltatóktól hivatalos dokumentumot beszerezni.
- 2017 előtt bevett gyakorlat volt a tulajdonosi igazolás benyújtása, amelyre azonban már nincs szükség. A hatóságok ezt nem kérik, mivel az informatikai integrációk lehetővé tették, hogy az építésügyi hatóságok – a megyei kormányhivatalok építésügyi és örökségvédelmi osztályai – az eljárás részeként hozzáférjenek a földhivatali adatbázishoz. Egy 2023-as új informatikai fejlesztés lehetővé teszi azt is, hogy az építési hatóságok munkatársai az engedélyeztetés részeként értesítsék a szomszédokat.
- A 2016. évi CL. törvény 2020. március 1-jétől hatályos módosítása kivette a másodfokú panaszokat az engedélyeztetésből, így a hatósági döntéseket csak a közigazgatási bíróságokon keresztül lehet megátadni.
- A 2019. évi CX. törvény 2020. március 1-jei hatállyal az elsőfokú építési engedélyezési hatásköröket a helyi önkormányzatoktól a központi közigazgatás részét képező megyei kormányhivatalokhoz helyezte át.

A vonatkozó magyarországi törvények és rendeletek

- **312/2012. (XI. 8.)** Korm. rendelet az építésügyi és építésfelügyeleti hatósági eljárásokról és ellenőrzésekről, valamint az építésügyi hatósági szolgáltatásokról.
- **531/2017. (XII. 29.)** Korm. rendelet az egyes közérdeken alapuló kényszerítő indok alapján eljáró szakhatóságok kijelöléséről.
- **2019. évi CX. törvény** a fővárosi és megyei kormányhivatalok működésének egyszerűsítése érdekében egyes törvények módosításáról.

Az építési engedélyeztetést elősegítő hatóságok és szolgáltatások

- A **megyei kormányhivatalok építésügyi és örökségvédelmi osztályai**, vagyis az építésügyi hatóságok felügyelik az építési és használatbavételi engedélyeket az állami és regionális szintű hivatalokban. Az engedélyezés elektronikusan történik az *Építésügyi hatósági engedélyezési eljárásokat Támogató elektronikus Dokumentációs Rendszer (ÉTDR)* online platformján.
- Az engedélyeztetés háttérintézményi jóváhagyásában részt vevő kormányhivatalok részét képezik a **különböző szakhatóságok**.
- Az engedélyeztetés részeként a **helyi tervbizottságok** adják ki a városrendezési engedélyeket.

Építési engedélyeztetés Magyarországon

I. pillér: Az építési engedélyezésre vonatkozó szabályozás minősége

Magyarország
pontszáma
(minden város): **100** 100 pontból

A magyar városok a lehető legtöbb pontot kapják a várostervezési szabályozás minősége tekintetében.

Az építési engedélyeztetéssel kapcsolatos szabályozási előírások

37,5/37,5

Építkezési szabványok

- ✓ Meglévő építési szabályzatok/egységes szabványok, amelyek minden építményre alkalmazandók
- ✓ A biztonsági előírásokra vonatkozó egyértelmű rendelkezések vagy iránymutatások a jogi keretben
- ✓ Az egészségügyi kockázatot jelentő építőanyagok szabályozása
- ✓ A jogi keret tartalmazza a szabályozott anyagok jegyzékét
- ✓ Az építési terveknek a hatályos építési szabályoknak való megfeleléséért felelős, jogszabályilag kijelölt, hitelesített mérnök vagy építész (állami vagy magán és külső)
- ✓ Kockázatalapú vagy szakaszos szerkezeti biztonsági ellenőrzések, amelyeket a törvény szerint az építkezés során el kell végezni
- ✓ A jogszabály kötelező végső ellenőrzést ír elő
- ✓ Törvényileg kötelező módon vizsgálandó/tesztelendő anyagok (pl. azbeszt)
- ✓ Felelősség a jogszabályban meghatározott szerkezeti hibákért/problémákért
- ✓ A műszaki felügyelet/ellenőrzések elvégzéséhez szükséges képesítések
- ✓ Az építési engedélyt kiadó hatósággal szembeni jogorvoslati lehetőség az építési engedélyezési határozatokkal szemben

37,5/37,5

Épületenergetikai szabványok

Jogilag kötelező:

- ✓ Minimális energiahatékonysági teljesítménynormák
- ✓ Az építési engedély kibocsátásához szükséges energiahatékonysági teljesítménynormáknak való megfelelés igazolása
- ✓ Az energiahatékonysági teljesítménynormák ellenőrzése
- ✓ Ösztönzők a zöld építési szabványok előmozdítására

25/25

Földhasználati és övezetbe sorolási előírások

A területfejlesztés jogszabályban előírt tervezési eszközei:

- ✓ A törzsinfrastruktúrához való hozzáférésre vonatkozó követelmények (víz, villany, szennyvízelvezetés)
- ✓ A lakó-, kereskedelmi, mezőgazdasági, rekreációs, köz- és intézményi, valamint vegyes használatra kijelölt területeket azonosító térképek
- ✓ Veszélytérképek, amelyek azokat a területeket jelölik, ahol természeti veszélyek miatt tilos az építkezés
- ✓ Veszélytérképek, amelyek meghatározzák a lakóterületek és a veszélyes elfoglalt területek közötti minimális elkülönítést
- ✓ Térképek azokkal a területekkel, amelyeken a természeti erőforrások megőrzése miatt tilos az építkezés

✓ A nemzetközileg elismert bevált gyakorlatokkal összhangban szabályozott szempontok ✗ Nem a nemzetközileg elismert bevált gyakorlatokkal összhangban szabályozott szempontok

Építési engedélyeztetés Magyarországon

II. pillér: A közszolgáltatások minősége és az információk átláthatósága az építési engedélyeztetés szempontjából

Magyarország
pontszáma
(minden város): **76** 100 pontból

36/40

A digitális szolgáltatások elérhetősége és megbízhatósága

- ✓ Online platform az építési engedélyek kiadásához
- ✓ Online engedélyezési rendszerek számos funkcióval
 - ✗ Online fizetés
 - ✓ Online kommunikáció
 - ✓ Online értesítés
 - ✓ Online benyújtás
 - ✗ Automatikusan generált ellenőrző lista
- ✓ Online engedélyezési rendszerek az építési és használatbavételi engedélyek benyújtásához
- ✓ Az építési engedélyekkel kapcsolatos jogviták online benyújtása

40/40

Az információ átláthatósága

- ✓ A tervezési és építésfelügyeleti szabályok nyilvános hozzáférhetősége
- ✓ Az építéssel kapcsolatos valamennyi engedélytípus megszerzéséhez szükséges követelmények nyilvános online elérhetősége
- ✓ Az interneten elérhető, naprakész díjtáblázatok az összes építési engedélytípushoz
- ✓ Nyilvánosan hozzáférhető, hivatalos, naprakész online statisztikák a kiadott építési engedélyek számának nyomon követéséhez
- ✓ Frissített városi főterv/övezetbe sorolási terv rendelkezésre állása
- ✓ Egyértelmű, meghatározott lépések az övezetbe sorolási/földhasználati terv módosításához
- ✓ Nem lehetséges az interneten keresztül ellenőrizni, hogy az építetető betartja-e az övezeti előírásokat

0/20

A szolgáltatások átjárhatósága

- ✗ A területi tervek és övezetbe sorolási követelmények nem állnak rendelkezésre földrajzi információs rendszer (GIS) vagy más téradatplatformok formájában valamennyi érdekelt fél számára
- ✗ A térinformatikai rendszerek vagy nemzeti térbeli platformok integrációja nincs megvalósítva

Javítandó: Habár minden magyar város nyilvánosságra hozza az övezetbe sorolási követelményeket, van még mit javítani a földrajzi információs rendszer vagy más, a helyi terveket is magában foglaló téradatplatformok alkalmazása terén, továbbá ajánlott egy automatikusan generált ellenőrző lista beépítése az online engedélyezési rendszerbe, mellyel tovább egyszerűsíthetők a kérvényezési és jóváhagyási folyamatok.

✓ A nemzetközileg elismert bevált gyakorlatoknak megfelelő szempontok ✗ A nemzetközileg elismert bevált gyakorlatoknak nem megfelelő szempontok

Építési engedélyeztetés Magyarországon

III. pillér: Az építési engedélyeztetés működési hatékonysága (1/4)

III. pillér: Működési hatékonyság

Pontszám:

93 – 98,5/100

Szeged Győr,
Székesfehérvár

- Magyarországon az építési engedélyeztetés túlnyomórészt országos szinten szabályozva van, és megyei szinten a kormányhivatalok hajtják végre.
- Az építetők több jóváhagyást is beszereznek, mielőtt építési és használatbavételi engedélyért folyamodnának.
- Az engedéllyel rendelkező magánzakértők vagy -vállalkozások jelentős mértékben részt vesznek mind a tervezés, mind az építésfelügyelet szakaszában, valamint az építés utáni geodéziai mérések frissítésében.

Hogyan működik az építési engedélyeztetés Magyarországon

ÉPÍTÉS ELŐTT – építési engedély megszerzése

- Helyszíntérkép megszerzése a földhivatalból
- Geotechnikai jelentés megszerzése
- Topográfiai felmérés megszerzése
- Előzetes régészeti dokumentum megszerzése a Magyar Nemzeti Múzeumtól
- Az útépitési ügynökség jóváhagyásának megszerzése
- Városrendezési jóváhagyás megszerzése a Polgármesteri Hivaltól
- Építési engedély megszerzése az építési hatóságtól*

ÉPÍTÉS UTÁN – használatbavételi engedély megszerzése

- Végső kimutatások letöltése az elektronikus építési naplóból
- Energiatanúsítvány megszerzése
- Víz tisztasági tanúsítás megszerzése
- Új geodéziai térkép megszerzése az ingatlan-nyilvántartásba vételhez
- Geodéziai térkép feltöltése a földhivatali honlapra
- Végső ellenőrzés a tűzvédelmi egységtől
- Végső ellenőrzés a közegészségügyi egységtől
- Végső ellenőrzés az építési hatóságtól*
- Lakhatási engedély megszerzése az építési hatóságtól*

Nemzeti kormány

Helyi önkormányzat

Engedéllyel rendelkező vállalat/szakértő

*Megyei Kormányhivatal Építésügyi és Örökségvédelmi Főosztálya

Forrás: Subnational Business Ready

Megjegyzés: Az ismertetett lépések az összes vizsgált város esetében azonosak. A nemzeti ügynökségek által kezelt eljárásokat az adott nemzeti ügynökségek regionális kirendeltségei végzik vagy hajtják végre.

Építési engedélyeztetés Magyarországon

III. pillér: Az építési engedélyeztetés működési hatékonysága (2/4)

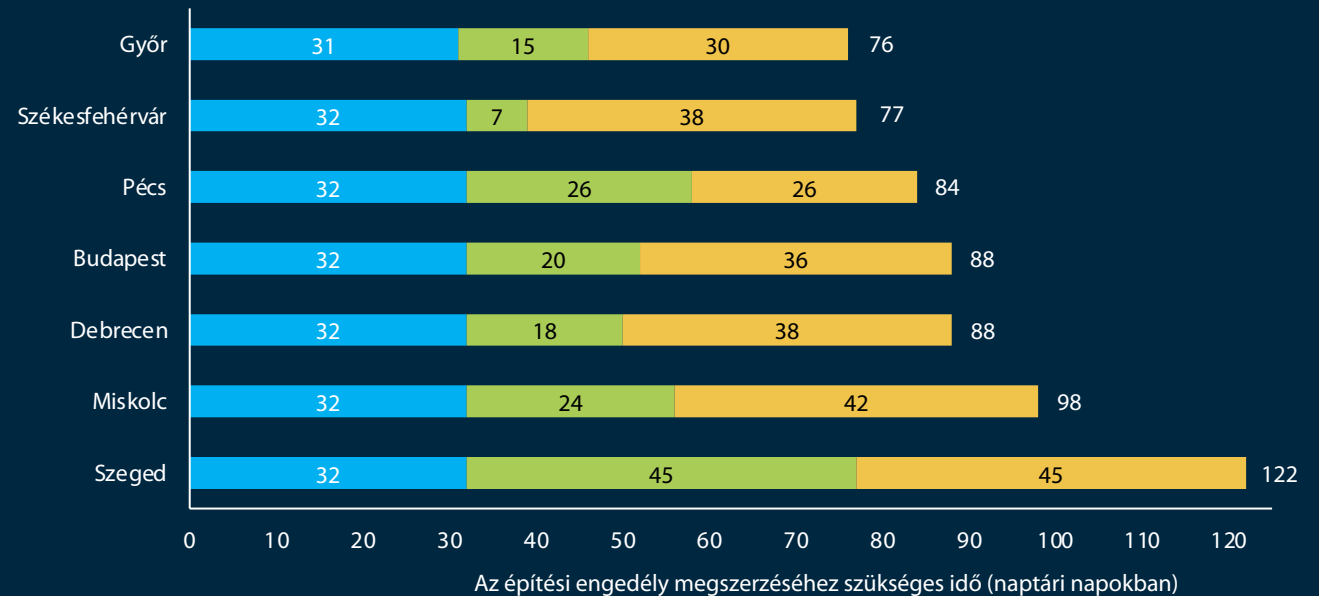

III. pillér:
**Működési
hatékonyság**

Építési engedélyek
megszerzése:
Idő (napokban):
76 (Győr) – 382 (Szeged)

- A városok közötti időbeli eltérések legnagyobb része a várostervezési és építési engedélyek megszerzéséhez kötődik.
- Az építési engedély megszerzése Pécsen a leggyorsabb.
- A várostervezési engedély megszerzése Székesfehérváron a leggyorsabb.

Az építési engedélyeztetés teljesítéséhez szükséges idő a győri és a székesfehérvári két és fél hónaptól a szegedi közel négy hónapig terjed

- Az építési engedélyhez szükséges dokumentáció és jóváhagyások megszerzése*
- Várostervezési jóváhagyás megszerzése
- Kérelem benyújtása az engedélyező hatósághoz és építési engedély megszerzése

Forrás: Subnational Business Ready

*A helyszínrajz, a topográfiai felmérés, a geodéziai vizsgálat, a régészeti dokumentáció és az utépítési hatósági jóváhagyás megszerzése egyszerre történhet. Az építető és az engedélyező hatóság közötti konzultáció minden városban a folyamat részét képezi, kivéve Győrben, ahol ez a konzultáció a gyakorlatban nem jellemző.

Építési engedélyeztetés Magyarországon

III. pillér: Az építési engedélyeztetés működési hatékonysága (3/4)

III. pillér:
**Működési
hatékonyság**

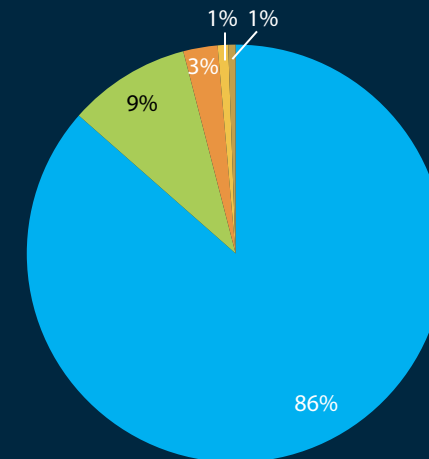
**Építési engedélyek
megszerzése:**

Költségek (az egy főre jutó
jövedelem százalékában):
9,7% (5 város) – **10%** (Győr, Pécs)

- Magyarországon sem az építési, sem a használatbavételi engedély megszerzéséért nem kell fizetni. A szakosodott kormányzati szervek azonban díjat számítanak fel az építési és használatbavételi engedélykérelmek felülvizsgálatáért.
- A magyarországi városok között a költségek tekintetében alig van eltérés. Az ügyi hatóság csak Győrben és Pécsen számít fel díjat az engedélyeztetésért.

A szakmai szolgáltatások díjai teszik ki a teljes költség nagy részét (86%)

Díj az átlagos összköltség százalékában

- Magánjellegű díjak
- Előzetes régészeti dokumentáció megszerzése
- A szakosodott ügynökségek dokumentáció-felülvizsgálati díjai
- Az útépítési ügynökség jóváhagyásának megszerzése
- Helyszíntérkép megszerzése

Forrás: Subnational Business Ready

Építési engedélyeztetés Magyarországon

III. pillér: Az építési engedélyeztetés működési hatékonysága (4/4)

III. pillér: Működési hatékonyság

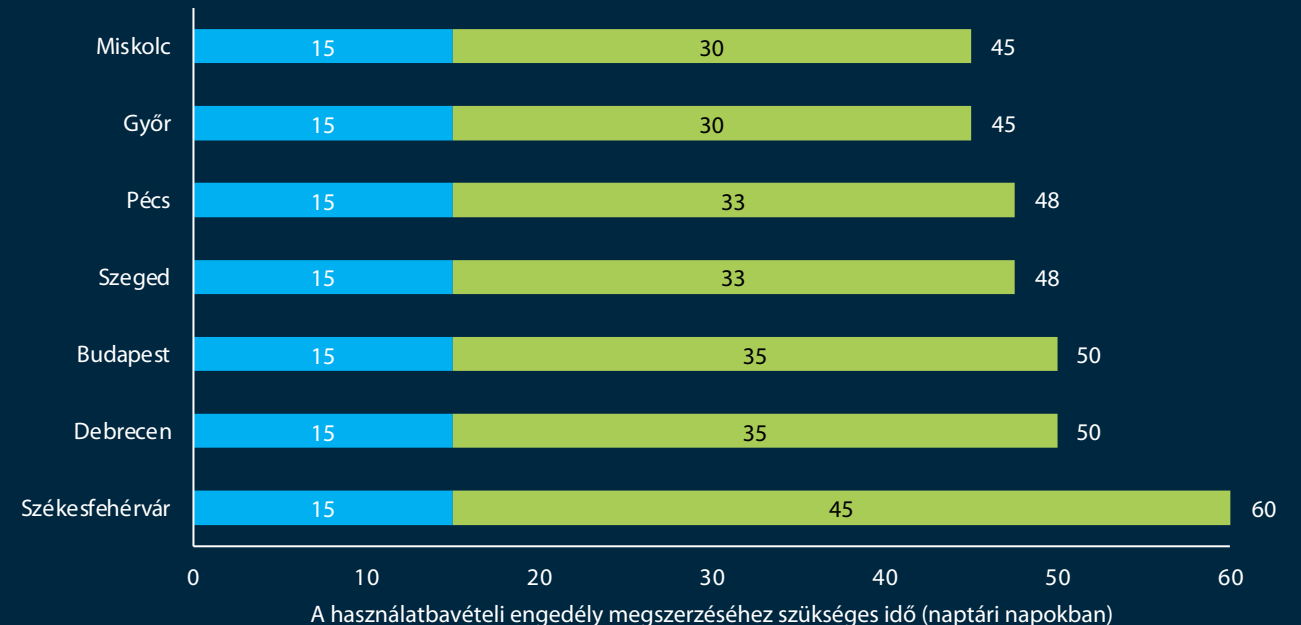
Használatbavételi engedély megszerzése:

Idő (napokban): 45 (Győr, Miskolc) – 60 (Székesfehérvár)

Költségek (az egy főre jutó jövedelem százalékában): 6,4% (minden város)

- Magyarországon az illetékes hatóságok (a Tűzvédelmi Osztály, a Közegészségügyi Osztály és az Építésügyi Osztály) az épületeket legtöbbször külön-külön ellenőrzik.
- A használatbavételi engedély megszerzésének költségei a hét vizsgált városban egységesek.

A végső engedélyek és a használatbavételi engedély megszerzése Székesfehérváron tart a legtöbbször: átlagosan 13 nappal több időt vesz igénybe, mint az ország többi részén

- A használatbavételi engedélyhez szükséges dokumentáció és jóváhagyások megszerzése
- A kérelem benyújtása és a használatbavételi engedély megszerzése

Forrás: Subnational Business Ready

Építési engedélyeztetés Magyarországon

Az építési engedélyeztetés javítandó területei

A követelmények és szabályozások egységesítése

Magyarországon a fejlesztőknek számos törvényt és rendeletet kell áttanulmányozniuk, hogy beazonosítsák az építési engedélykérelemhez szükséges dokumentációt, valamint az általuk követendő építési szabványokat. A szükséges információk összevonása és a hozzáférhetővé tétel leegyszerűsítése csökkentené a dokumentumok elkészítéséhez és felülvizsgálatához szükséges időt. Magyarország jó irányba mozdult el a polgárok és a vállalatok bürokratikus eljárásainak digitalizálásával. A magyar „e-építés” platform (<https://www.e-epites.hu/>) lehetővé teszi az építetteknek, hogy áttekinthessék az építési engedélyeztetés különböző szempontjait szabályozó követelményeket és jogszabályokat, valamint statisztikai adatokat szolgáltasson az építési engedélykérelemről és döntésekről. Az információk azonban elsősorban a kis méretű családi házakra vonatkozó, egyszerűsített engedélyeztetésre összpontosítanak.

Bár az építési engedélyeztetésben részt vevő valamennyi hatóság köteles tájékoztatást nyújtani az eljárásáról és követelményeiről, az általános eljárásról szóló tájékoztatásért az engedélyező hatóság, vagyis a megyei kormányhivatalok építésügyi és örökségvédelmi osztálya felel. Az „e-építés” platformon központosított rendeleteken túlmenően az építési projektek minden típusához átfogó, mégis könnyen követhető iránymutatásokat kell biztosítani a legfontosabb lépések, az érintett ügynökségek, a dokumentációs követelmények, a szükséges tanúsítványok, engedélyek és jóváhagyások, illetve az időtartamok és díjak feltüntetésével. Az elmúlt években számos gazdaság javította az átláthatóságot, pozitív eredményekkel. Bécsben például – további bevált gyakorlatok mellett – a hatóságok minden tervezési információt egy webalapú GIS-platfomra vittek fel. 2006-ban Magyarország bevezette a nemzeti prioritást élvező projektekre vonatkozó szabályozást, amely lehetővé teszi, hogy bizonyos projekteket kormányrendeletek alapján gyorsított eljárással bonyolítsanak le. A projektek kiemelésének átláthatóbbá tétele és a szabályozott, gyorsított engedélyezés bevezetése kedvező hatással lehet a gazdaságra.

Érintett érdekelt felek: Miniszterelnöki Hivatal; Építésügyi és Közlekedési Minisztérium

A végső ellenőrzések és jóváhagyások összevonása az építkezés befejezésekor

Magyarországon az építkezés befejezése után különböző záró ellenőrzésekre kerül sor, amelyeket a Tűzvédelmi Osztály, a Közegészségügyi Osztály és az Építési Osztály végez. Bár elméletileg ezeket közös helyszíni szemle keretében is meg lehetne tenni, a gyakorlatban a hatóságok legtöbbször külön-külön ellenőrzik az épületet. Az építési osztály koordinálhatná a közös ellenőrzést, csökkentve a vállalkozók várakozási idejét. Románia jó példa erre. Az építkezés befejezéséről szóló értesítést követő 15 napon belül egy, a beruházóból, műszaki szakértőkből és a helyi közigazgatás tisztviselőiből álló „átvételi bizottság” részvételével záró ellenőrzést kell szervezni. Mivel mindannyian együtt látogatják meg a helyszínt, a befektetőnek nem kell több helyszíni ellenőrzésre várnia.

Érintett érdekelt felek: Miniszterelnöki Hivatal; Építésügyi és Közlekedési Minisztérium; megyei kormányhivatalok; közműszolgáltatók

3.2 Környezetvédelmi engedélyeztetés Magyarországon

I. pillér:
Szabályozási keret

Pontszám (minden város):

70/100

II. pillér:
Közszolgáltatások

Pontszám (minden város):

90/100

III. pillér:
**Működési
hatékonyság**

Idő (napokban):
76 (Miskolc,
Székesfehérvár) –
91 (Pécs)

Költségek (az egy
főre jutó jövedelem
százalékában*):
46% (minden város)

Pontszám (minden város):

99/100

*Magyarország 2021-es egy főre jutó GNI-je 5 377 718 HUF

Főbb megállapítások

- A környezetvédelmi engedélyezési szabályozási előírások, valamint a digitális közszolgáltatások elérhetősége és az információk átláthatósága egységesek Magyarországon.
- A környezetvédelmi engedélyek megszerzéséhez szükséges idő Magyarországon városonként eltérő: Miskolcon és Székesfehérváron 76 napot, míg Pécsen 91 napot vesz igénybe. Az engedélyek megszerzésének költségei azonban országszerte egységesek.
- A magyarországi vállalkozók számára előnyös lenne a környezetvédelmi engedélyeztetésre vonatkozó szabályozási előírások javítása, valamint a környezetvédelmi engedélyeztetéshez használt elektronikus platform továbbfejlesztése. Emellett a környezetvédelmi viták bíróságon kívüli rendezési mechanizmusainak bevezetése jelentősen javíthatja az ilyen kérdések kezelésének hatékonyságát és eredményességét.

Környezetvédelmi engedélyeztetés Magyarországon

Miért fontos a környezetvédelmi engedélyeztetés?

- A megfelelő helyszín kiválasztása még a digitális korban is kulcsfontosságú a vállalkozások sikeréhez. A vevőkhöz, a munkaerőhöz és a szállításhoz való hozzáférés mellett a vállalkozás fizikai tere a vállalatok adó-, szabályozási és környezetvédelmi kötelezettségeit is meghatározza.³⁹
- Az egyértelmű és hozzáférhető környezetvédelmi szabályozások nélkül kezelhetik az aggályokat, hogy a vállalatokat szükségtelen megfeleléségi követelményekkel terhelnék.
- Az építési projektek alapos és szilárd környezetvédelmi keretrendszere létfontosságú szerepet játszik a fenntartható építkezésben azáltal, hogy idejében beazonosítja és kezeli a lehetséges környezeti hatásokat.
- A környezetvédelmi engedélyekkel kapcsolatos bevált szabályozási gyakorlat és az információk átláthatósága javítja a biztonsági mechanizmusokat és a zöld építőipart, minimalizálja a tájékoztatási hiányosságokat, és elősegíti az elszámoltathatóságot.

³⁹ Carlson, 2000.

Mit mér a környezetvédelmi engedélyeztetés témakör?

I. pillér: Szabályozási keret

A környezetvédelmi engedélyeztetésre vonatkozó szabályozás minősége

- Környezetvédelmi engedélyek az építéshez
- Az építési környezetvédelmi engedélyekkel kapcsolatos vitarendezési mechanizmusok

II. pillér: Közszolgáltatások

A közszolgáltatások minősége és az információk átláthatósága a környezetvédelmi engedélyeztetés szempontjából

- A környezetvédelmi engedélyeztetéshez kapcsolódó online szolgáltatások elérhetősége
- A környezetvédelmi engedélyekkel kapcsolatos online információk átláthatósága

III. pillér: Működési hatékonyság

A környezetvédelmi engedélyeztetés működési hatékonysága

- Az építési környezetvédelmi engedélyek megszerzéséhez szükséges idő
- Az építési környezetvédelmi engedélyek megszerzésének költségei

Kérjük, további információkért olvassa el a *Business Ready módszertani kézikönyvet*: <https://www.worldbank.org/en/businessready>

Környezetvédelmi engedélyeztetés Magyarországon

I. pillér: A környezetvédelmi engedélyeztetésre vonatkozó szabályozás minősége

Magyarország
pontszáma
(minden város): **70** 100 pontból

45/50

Környezetvédelmi engedélyek építkezéshez

- ✓ Nemzeti környezetvédelmi előírások megléte az építkezés során
- ✓ A nemzeti szabályozások frissítése vagy felülvizsgálata az építőiparban a legújabb környezetvédelmi és technológiai innovációk integrálása érdekében
- ✓ Szankciók és bírságok a rendeletek be nem tartása esetén
- ✓ A jogi keretben világosan meghatározott környezeti kockázatok
- ✓ A környezeti hatásvizsgálatok (KHV) elvégzéséhez képzett szakemberek/ügynökségek igénybevételére vonatkozó jogi követelmény
- ✓ A jogi keretben meghatározott, a KHV-t kiváltó konkrét kritériumok
- ✓ A jogi keretben meghatározott, a KHV-re vonatkozó kötelező követelmények
- ✓ A KHV-re vonatkozó törvény által előírt nyilvános konzultációk az érintett érdekelt felekkel
- ✗ Jogi követelmény a független külső KHV felülvizsgálati eljárásra vonatkozóan
- ✗ A jogi keret nem tartalmaz minden olyan tevékenységet és megközelítést, amely megkönnyítené az érdekelt felek hozzájárulását a KHV döntéshozatali folyamathoz

25/50

Építkezéssel kapcsolatos környezetvédelmi engedélyek vitarendezési mechanizmusai

- ✓ Lehetőség a környezetvédelmi engedélyek és jogosítványok megtámadására az engedélyező hatóságnál
- ✗ Bíróságon kívüli környezetvédelmi vitarendezési mechanizmusok

Javítandó: Magyarországnak a környezeti hatásvizsgálatok terén elért teljesítményét a jogi keretbe való beágyazással lehetne javítani: (i) a KHV-nek való megfelelés független külső felülvizsgálata; (ii) bíróságon kívüli megoldási mechanizmusok a környezetvédelmi engedélyeztetési döntések vitatására az engedélyt kiadó hatósággal szemben; és (iii) olyan tevékenységek és megközelítések, amelyek megkönnyítik az érdekelt felek hozzájárulását a döntéshozatali folyamathoz (például felmérések és közvélemény-kutatások az érintett érdekelt felek hozzájárulásának és visszajelzéseinek összegyűjtésére, valamint képzés, erőforrások és technikai segítségnyújtás a projektben érintett feleknek).

VONATKOZÓ TÖRVÉNYEK ÉS RENDELETEK:

- 314/2005. (XII. 25.) a környezeti hatásvizsgálati és az egységes környezethasználati engedélyezési eljárásról

✓ A nemzetközileg elismert bevált gyakorlatokkal összhangban szabályozott szempontok ✗ Nem a nemzetközileg elismert bevált gyakorlatokkal összhangban szabályozott szempontok

Környezetvédelmi engedélyeztetés Magyarországon

II. pillér: A közszolgáltatások minősége és az információk átláthatósága a környezetvédelmi engedélyeztetés szempontjából

Magyarország
pontszáma
(minden város): **90** 100
pontból

40/50

A digitális szolgáltatások elérhetősége és megbízhatósága

- ✓ Online környezetvédelmi engedélyezési rendszerek számos funkcióval:
 - ✗ Online fizetés
 - ✓ Online kommunikáció
 - ✓ Online értesítés
 - ✓ Online benyújtás
 - ✗ Automatikusan generált ellenőrző lista, amely segíti a kérelmezőket a teljes és pontos beadványok benyújtásában
- ✓ Az építési környezetvédelmi engedélyekkel kapcsolatos jogviták online benyújtása

50/50

Az információ átláthatósága

- ✓ A mérsékelt környezeti kockázatú épületek építéséhez szükséges környezetvédelmi engedélyre vonatkozó követelmények online elérhetők
- ✓ A környezetvédelmi engedélyek megszerzésének naprakész díjtáblázata online elérhető

Javítandó: A magyarországi környezetvédelemért felelős ügynökségek fontolóra vehetik a környezetvédelmi engedélyekhez használt meglévő elektronikus platform továbbfejlesztését egy automatikusan generált ellenőrző lista kidolgozásával, amely segíti a kérelmezőket a hiánytalan és pontos benyújtásban. Emellett az online fizetési funkciónak a platformba történő integrálása javítaná a platform funkcionalitását, felhasználóbarátabbá és hatékonyabbá téve azt. Ezek a fejlesztések leegyszerűsítenek az engedélyeztetést és javítanák a hozzáférhetőséget, ezáltal növelve a környezetvédelmi szabályozási tevékenységek átláthatóságát és hatékonyságát.

✓ A nemzetközileg elismert bevált gyakorlatoknak megfelelő szempontok ✗ A nemzetközileg elismert bevált gyakorlatoknak nem megfelelő szempontok

Környezetvédelmi engedélyeztetés Magyarországon

III. pillér: A környezetvédelmi engedélyeztetés működési hatékonysága (1/2)

Magyarország
pontszáma
(minden város): **99** 100
pontból

A környezetvédelmi engedélyeztetés működése Magyarországon

Magyarországon a környezetvédelmi engedélyeztetés magában foglalja a projekt előzetes átvilágítását, amely lehetővé teszi a környezetvédelmi hatóság (azaz a megyei szintű központi kormányhivatal) számára, hogy információt szerezzen a fejlesztési projektről, mielőtt az eljutna a teljes körű KHV-ig. Azokat a tevékenységeket és feltételeket, amelyek nem vonják automatikusan maguk után teljes körű KHV elvégzését, a 314/2005. (XII. 25.) Korm. rendelet határozza meg. A Business Ready (B-READY) módszertan szerinti lakóépület építésére irányuló projekt olyan kategóriába tartozik, amelyhez nem szükséges teljes körű KHV elvégzése. Ehelyett *előzetes vizsgálati dokumentáció*, azaz EVD a környezetvédelmi hatóságnak történő benyújtását írja elő. A képzett környezetvédelmi szakemberek által készített dokumentáció tájékoztatást nyújt a hatóságnak az értékelés szintjét illető döntéséről, és a leírt lakóépület esetében lehetővé tenné, hogy a projekt az összes vizsgált városban az építési engedélyeztetés szakaszába lépjen.

Környezetvédelmi engedélyeztetés

I. FÁZIS: A
környezetvédelmi
szakember elkészíti az
előzetes vizsgálat
dokumentációt (EVD-t)

II. FÁZIS: A fejlesztő
konzultál a
környezetvédelmi
hatósággal

III. FÁZIS: A fejlesztő
benyújtja az előzetes
dokumentációt és
megkapja a környezeti
vizsgálatról szóló
határozatot

Forrás: Subnational Business Ready

Környezetvédelmi engedélyeztetés Magyarországon

III. pillér: A környezetvédelmi engedélyeztetés működési hatékonysága (2/2)

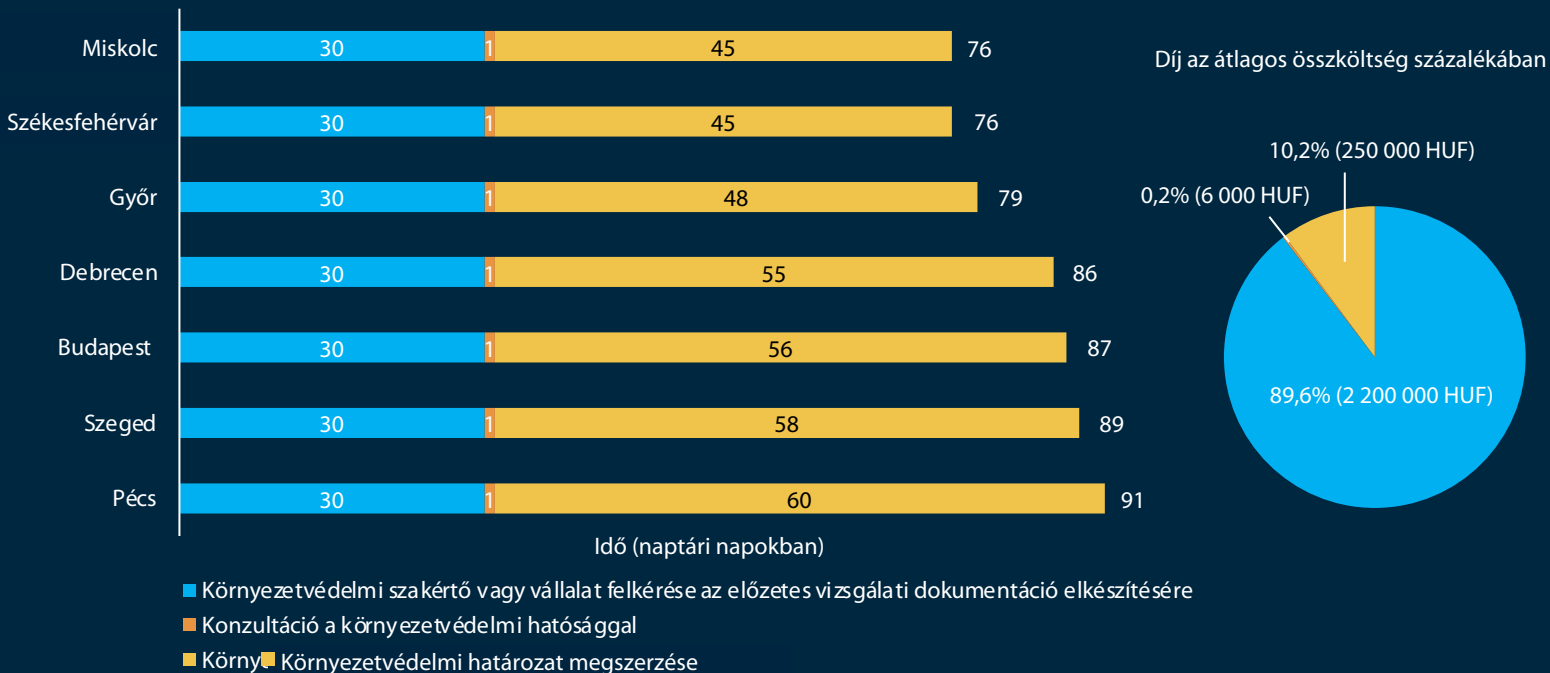
III. pillér: Működési hatékonyság

Idő: 76 – 91 nap

Költségek (minden város): az egy főre jutó jövedelem **46%-a** vagy 2 456 000 HUF

- Magyarországon Miskolcon és Székesfehérváron viszonylag hatékonyabb a környezetvédelmi engedélyeztetés, mivel ezekben a városokban 76 nap alatt meg lehet szerezni az engedélyt. Ezzel szemben Pécsen a leghosszabb az ehhez szükséges idő (91 nap). Az eltérés az egyes eljárási lépések eltérő hosszúságát tükrözi az egyes városokban. Míg például az előzetes átvilágítási dokumentáció és az azt követő konzultáció a kormányhivatallal minden városban egységesen egy hónapot és egy napot vesz igénybe, addig az utolsó lépéshez, vagyis a határozat megszerzéséhez 45–60 napra van szükség. Ez a végső szakasz, amely magában foglalja az offline módszerekkel és a honlapon közzétett tájékoztatással történő nyilvános konzultációra szánt időt, jelentősen hozzájárul a környezetvédelmi engedélyeztetés teljes időtartamában mutatkozó különbségekhez.
- Magyarországon a környezetvédelmi engedélyek megszerzésének költségei a hét vizsgált városban egységesek.

Az építési környezetvédelmi engedélyek megszerzéséhez szükséges idő

Forrás: Subnational Business Ready
Megjegyzés: HUF = magyar forint

Környezetvédelmi engedélyeztetés Magyarországon

Az építési engedélyeztetés javítandó területei

Megfontolandó a bíróságon kívüli megoldási mechanizmusok beépítése

Magyarországon a környezetvédelmi engedélyeztetés a projekt előzetes környezeti vizsgálatával kezdődik, amely nélkülözhetetlen a hatóság számára a teljes körű KHV megfontolásához. Ezt a lépést, valamint a teljes körű környezeti hatásvizsgálat alóli mentesség feltételeit a 314/2005. (XII. 25.) Korm. rendelet szabályozza. Ezenkívül az akkreditált környezetvédelmi szakembereknek az engedélyeztetésbe való bevonását a 297/2009. (XII. 21) Korm. rendelet szabályozza.

Ez a keret biztosítja a környezeti hatások strukturált és szakszerű kiértékelését. Ugyanakkor a 2016. évi CL. törvény 2020. március 1-jén hatályba lépett módosítása leegyszerűsítette a fellebbezési eljárást, és megszüntette a másodfokú panaszokat. Ennek következtében a hatósági döntésekkel kapcsolatos jogviták már kizárólag a közigazgatási bíróságokon keresztül zajlanak [Ákr. 112 (1-2)]. Ebben az összefüggésben a bíróságon kívüli vitarendezési mechanizmusok beépítése ésszerűsítheti a vitarendezési eljárást, és ezáltal hatékonyabbá és eredményesebbé teheti a környezetvédelmi viták kezelését.

Érintett érdekelt felek: Miniszterelnökség; Energiaügyi Minisztérium; Pest Megyei Kormányhivatal; Környezetvédelmi és Természetvédelmi Minisztérium; Nemzeti Hulladékgazdálkodási Hivatal

A nyilvános hozzáférésnek a környezeti engedélyeztetési eljárásba való fokozott integrálása és a hozzáférés megkönnyítése

A környezetvédelmi hatóságokat törvény kötelezi arra, hogy a központi hivatal honlapján és a helyi önkormányzat hirdetőtábláján közzétegyék a környezetvédelmi engedélyeztetésekre vonatkozó hirdetményeket és releváns információkat. A környezetvédelmi határozatok száma megtalálható ugyan az interneten, de a határozatok több értékelési fokozatot tartalmazhatnak. Magyarországon a KHV-k számáról nem tesznek közzé információt. Az építési engedélyek esetében a nyilvános jelentéstétel nincs megfelelően fejlesztve.

2006-ban Magyarország bevezette a kiemelt nemzeti projektek koncepcióját. Ez a rendelet lehetővé teszi, hogy bizonyos projekteket kormányrendeletek alapján gyorsított eljárásban bonyolítsanak le. A projektek kiemelésének átláthatóbbá tétele és a szabályozott, gyorsított engedélyezés bevezetése javíthatja a környezetvédelmi engedélyeztetés hatékonyságát, és kedvező hatással lehet a gazdaságra.

Ami a teljes körű KHV-t igénylő projekteket illeti, a kormány 2023-ban bevezette a lehetőséget, hogy az engedélyező hatóságok kizárólag online, videóhíváson keresztül tarthassanak teljes körű nyilvános meghallgatásokat [146/2023. (IV.27.)] Az elektronikus hozzáférés megkönnyíti a részvételt, ugyanakkor a civil társadalom a nyilvánosság részvételének korlátozása miatt bírálta a személyes közmeghallgatások eltörlését.

Érintett érdekelt felek: Miniszterelnökség; Energiaügyi Minisztérium; Pest Megyei Kormányhivatal; Környezetvédelmi és Természetvédelmi Minisztérium; Nemzeti Hulladékgazdálkodási Hivatal

3.3 Ingatlanátruházás Magyarországon

I. pillér:
Szabályozási
keret

Pontszám (minden város):

87,3/100

II. pillér:
Köszolgáltatások

Pontszám (minden város):

59/100

III. pillér:
Működési
hatékonyság

Pontszám:

83 (Szeged, Székesfehérvár) – **88** (Budapest) /100

Idő (napokban):
16 (Székesfehérvár) –
55 (Szeged)

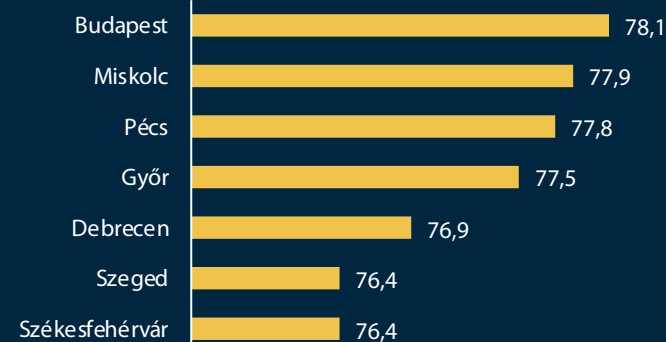
Költség (az ingatlan értékének
%-a*): **4,3%** (minden város)

*537 771 800 HUF értékű ingatlanra, ami a 2021-es egy főre jutó GNI 100-szorosának felel meg. Magyarország 2021-es egy főre jutó GNI-je 5 377 718 HUF

Főbb megállapítások

- A földhivatali ügyintézésben Magyarország számos szabályozási és közszolgáltatási bevált gyakorlatot alkalmaz, melyek az egész országban egységesek.
- Az ingatlanátruházás bejegyzésének fő lépései minden vizsgált városban azonosak. A folyamat lebonyolításához azonban mindenhol különböző hosszúságú időre van szükség. A városok közötti különbségért elsősorban az utolsó lépés, vagyis az adásvételi okirat földhivatali nyilvántartásba vétele felelős.
- A közelmúltban a nemzeti földhivatali rendszert érintő széles körű reformot fogadtak el, amely 2024 októberétől lép életbe. A cél a hatékonyság fokozása az ingatlanátruházások nyilvántartásba vétele során.

Összesített ingatlanátruházási pontszám városonként*

Forrás: Subnational Business Ready *Skála 0-tól 100-ig (magasabb = jobb)

Ingyanatrúházás Magyarországon

Miért fontos az ingatlanatrúházás?

- A biztonságos tulajdonjogok ösztönzik a beruházásokat, mivel megerősítik az ingatlanok jogbiztonságát.⁴⁰
- A tulajdonjogok kezelésének vizsgálata megbízható előrejelzést adja annak, hogy milyen valószínűséggel várható gazdasági növekedés.⁴¹
- A hatékony földhivatali ügyvitel csökkenti az információs aszimmetriát, növeli a piaci hatékonyságot, és biztosítja a tulajdonjog átláthatóságát.
- A jó kormányzás előmozdítása a földhivatali rendszerben ösztönzi a tulajdonjogi és bérbeadási törvények nyilvános hozzáférhetőségének biztosítását, a biztonságos földbirtoklást, valamint a földviták és a korrupció kockázatának elkerülését szolgáló biztosítékokat és szolgáltatási normákat.
- A földnyilvántartás és a kataszteri rendszer integrációja megkönnyíti a megbízható és naprakész földhasználati nyilvántartást, és létfontosságú a földgazdálkodás szempontjából.

⁴⁰ De Soto, 2000; Johnson, McMillan, and Woodruff, 2002.

⁴¹ Field, 2007; Green and Moser, 2013.

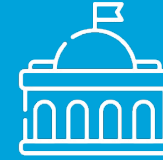
Mit mér az ingatlanatrúházás témakör?

I. pillér: Szabályozási keret

Az ingatlanatrúházási és földhivatali szabályozás minősége

- Ingatlantranzakciók és földhivatali ügyintézés
 - Ingatlantranzakciós normák
 - Földvitarendezési mechanizmusok
 - Földhivatali rendszerek
- A hazai és külföldi vállalatok általi tulajdonlásra és bérlésre vonatkozó korlátozások

II. pillér: Közzolgáltatások

A közzolgáltatások minősége és az információk átláthatósága az ingatlanatrúházás szempontjából

- Az ingatlanügyletekkel kapcsolatos online szolgáltatások elérhetősége és megbízhatósága
- Az ingatlanügyletekhez kapcsolódó szolgáltatások átjárhatósága
- Az ingatlanokra vonatkozó információk átláthatósága

III. pillér: Működési hatékonyság

Az ingatlanatrúházás működési hatékonysága

- Két vállalat közötti ingatlan tulajdonjog-átrúházás bejegyzéséhez szükséges idő
- Két vállalat közötti tulajdonjog-átrúházás bejegyzésének költségei
- A földterülethez való hozzáférés főbb korlátai

Kérjük, további információért olvassa el a *Business Ready* módszertani kézikönyvet: <https://www.worldbank.org/en/businessready>

Ingyantruházás Magyarországon

Az ingatlanbejegyzési folyamat reformjai és változásai 2017 óta

Az átvilágítási folyamatot 2018-ban biztonságosabbá és hatékonyabbá tették

Egyszerűbb és alaposabb jogi követelmények vonatkoznak a személyazonosság ellenőrzésére.

Megerősítették a tranzakcióban részt vevő felek személyazonosságának ellenőrzését. Mind az eladók, mind a vevők törvényes képviselőit törvény kötelezi a vállalati képviselők aláírási jogának ellenőrzésére. Minden személyazonosságot a JÜB online platformon keresztül kell ellenőrizni. Korábban az alapító okirat egyszerű bemutatása elegendő volt az átvilágításhoz.

A Belügyminisztérium adatbázisát összekapcsolták más közintézményekkel.

A JÜB a Belügyminisztérium által létrehozott és kezelt elektronikus platform. Különböző nyilvánosan elérhető nyilvántartásokkal összekapcsolva hitelesítő adatokon alapuló hozzáférést biztosít az ügyvédek számára a különböző nyilvántartásokban való kereséshez és ellenőrzéshez, beleértve a vállalatok azonosítására szolgáló adatokat is.

Biztonságos, online, egyablakos ügyintézési pont a vállalatok hatóságokkal való hivatalos kommunikációjához

2018 óta a hatóságok és a vállalatok (ideértve az összes jogi szakembert) közötti kommunikációt elektronikus úton kell lebonyolítani.

E célból a kormány bevezette a *Cégkapu* elektronikus postafiókot a gazdasági szervezetek számára, ahol minden érintett és felhatalmazott személy egy helyen hozzáférhet az adott vállalat vagy szervezet hivatalos levelezéséhez.

Ezenkívül természetes személyeknek is külön platformot indítottak *Ügyfélkapu* néven, amely egyablakos rendszerben biztosítja a közszolgáltatásokhoz kapcsolódó összes interakciót.

Hosszabb jogi határidők

2018-ban a tulajdoni lapok nyilvántartásba vételének törvényes határidejét 21 napról 60 napra hosszabbították meg.

Csökkentett díjak

A terhek ellenőrzésének díját 3600 forintról 3000 forintra csökkentették.

Közelgő átfogó reform: Újratervezett és teljesen digitalizált földhivatali nyilvántartási rendszer

A földhivatali nyilvántartási rendszer átfogó reformját készítik elő. A tervek szerint 2024 októberétől nagyszabású változások lépnek életbe, mint például:

- **A folyamatok teljes digitalizálása.** Kivezetésre kerülnek az elektronikus lépéseken kívül még mindig igényelt, aláírással ellátott és kinyomtatott másolatok, valamint a belső ügyintézésben még meglévő kézi műveletek.
- A földhivatali nyilvántartás vonatkozó adatbázisainak **teljes körű átjárhatósága.**
- A földhivatalhoz benyújtott bizonyos típusú kérelmek kezelésének **automatizálása.**
- A kérelmeket már nem kizárólag az a helyi hivatal fogja feldolgozni, ahol az ingatlant nyilvántartásba vették, hanem **egy nemzeti elektronikus rendszerben fogják összevonni**, ahonnan bármelyik helyi hivatalba továbbítható lesz.

Ingyanatrúházás Magyarországon

A vonatkozó jogszabályok és a főbb érdekelt felek

A vonatkozó magyarországi jogszabályok

- **Az ingatlan-nyilvántartásról szóló törvény:** a magyarországi ingatlan-nyilvántartást szabályozó legfontosabb szabályozási eszköze.
- **Polgári törvénykönyv:** a magánjog, a szerződések és a tulajdonjogok általános keretét adja.
- **Az általános közigazgatási eljárásokról szóló törvény:** az általános ügyintézés minden aspektusát szabályozza (például az eljárási lépéseket és azok ütemezését), és ezáltal a földhivatal működését.
- **Az illetékekről szóló törvény:** az összes illeték mennyiségét, valamint a bevallás és a befizetés módját szabályozza.
- **Az ügyvédek feladatáról szóló törvény:** meghatározza az ügyvédek feladatait, beleértve a szerződések jogszabályoknak való megfelelésének biztosításában betöltött szerepüket.

Hatóságok és ingatlanatrúházási szolgáltatások

- A **Földhivatal** a Földművelésügyi Minisztérium felügyelete alatt kezeli a földdel kapcsolatos (jogi és kataszteri) nyilvántartásokat. Funkcióját helyi kirendeltségein keresztül biztosítja, melyek egyúttal a kapcsolódó közszolgáltatások nyújtásának helye is, ideértve az átrúházasok nyilvántartásba vételét. Ezenkívül a Földhivatal felügyeli a geodéziai és térképészeti tevékenységeket is.
- A Pénzügyminisztérium alá tartozó **Nemzeti Adó- és Vámhivatal (NAV)** az adóügyekért felelős, ideértve az ingatlanatrúházásra vonatkozó adókat. A kataszter és a földhivatal az adóhatósággal kommunikál az ingatlanatrúházásokról.
- Az **ügyvédek (és különleges esetekben a jogi képvisellel megbízott közjegyzők)** feladata az ingatlanatrúházási szerződések és a kapcsolódó dokumentáció hivatalos hitelesítése. Ezenkívül a felek személyazonosságát is ellenőrizniük kell.

Ingyatlanátruházás Magyarországon

I. pillér: Az ingatlanátruházási és földhivatali szabályozás minősége

Magyarország
pontszáma
(minden város): **87,3** 100 pontból

30/30

Ingyatlanátruházási szabványok

Követelmények a következőkkel kapcsolatban:

- ✓ A nyilvántartásba vételi okmányok jogszerűségének ellenőrzésére vonatkozó jogi kötelezettség
- ✓ Mindkét fél személyazonosságának ellenőrzésére vonatkozó jogi kötelezettség
- ✓ Ingatlan kötelező nyilvántartásba vétele a földhivatalban
- ✓ Az elektronikus és a papíralapú dokumentumok azonos jogállást élveznek az ingatlanügyletekben

22,5/30

Földvitakezelési mechanizmusok

A magánfelek közötti alternatív vitarendezési mechanizmusokat lehetővé tevő jogi rendelkezések:

- ✓ Közvetítés és békéltetés ingatlanügyletek esetében
- ✓ Választottbírósi eljárás ingatlanügyletek esetén

Jogbiztonsági rendelkezések:

- ✓ A bejegyzett tulajdonjogok garantálva vannak
- ✗ A bíróságon kívüli kártérítési mechanizmus hiánya az ügyletet megkötő felek részére a földhivatali hibák miatt elszenvedett veszteségek tekintetében

20/20

Földhivatali rendszer

- ✓ Jogi rendelkezések határozzák meg, hogy ki férhet hozzá a tulajdonjoggal kapcsolatos információkhoz
- ✓ Jogi rendelkezések határozzák meg, hogy ki férhet hozzá a kataszteri térképeken szereplő információkhoz
- ✓ Kataszteri hivatal létezése

14,8/20

Az ingatlanok tulajdonlására és bérbeadására vonatkozó korlátozások

- ✓ Nincs korlátozás a hazai vállalatok ingatlanbérletére vagy tulajdonlására vonatkozóan
- ✓ Nincs korlátozás a külföldi vállalatok ingatlanbérletére vagy tulajdonlására vonatkozóan
- ✗ A hazai és külföldi vállalatok mezőgazdasági földterületek tulajdonlására vonatkozó korlátozások

✓ A nemzetközileg elismert bevált gyakorlatokkal összhangban szabályozott szempontok ✗ Nem a nemzetközileg elismert bevált gyakorlatokkal összhangban szabályozott szempontok

Ingyantruházás Magyarországon

II. pillér: A közszolgáltatások minősége és az információk átláthatósága az ingatlantruházás szempontjából

Magyarország
pontszáma
(minden város): **59** 100
pontból

A digitális szolgáltatások elérhetősége és megbízhatósága

4/13,3

Digitális közszolgáltatások

- ✓ Elektronikus platform az *átvilágításhoz**
- ✗ Nincs elektronikus platform az *ingatlan nyilvántartásba vételére*
- ✗ Nincs online panasztételi mechanizmus a földhivatalnál és a kataszternél

13,3/13,3

Digitális földhivatali és azonosító rendszer

- ✓ Elektronikus platform az ingatlanterhek ellenőrzésére
- ✓ A tulajdoni lapok és kataszteri tervek digitalizálva vannak
- ✓ A kataszteri hivatal a földmérés közvetlen és közvetett módszereinek keverékét alkalmazza
- ✓ Elektronikus platform a tranzakcióban részt vevő felek személyazonosságának ellenőrzésére

13,3/13,3

A földhivatal és a térképészeti hivatal lefedettsége

- ✓ Minden ingatlant nyilvántartásba vettek és feltérképeztek

15/20

Az ingatlantruházási szolgáltatások átjárhatósága

- ✓ Működő földrajzi információs rendszer (GIS)
- ✓ Az ingatlanok egyedi azonosítóját a földhivatal és a kataszter használja
- ✗ A földhivatal adatbázisa nem átjárható más ügynökségek adatbázisaival

13,3/40

Az ingatlanokra vonatkozó információk átláthatósága

- ✓ A díjtáblázatok az interneten elérhetőek a földhivatali nyilvántartásban és a kataszterben
- ✓ Az ingatlantruházására vonatkozó követelmények listája elérhető az interneten
- ✗ Nincsenek közzétéve szolgáltatási normák a földhivatal és a kataszter weboldalán
- ✗ Nincsenek közzétéve statisztikák a tranzakciókról, a földvitákról és a megoldásukhoz szükséges időről
- ✗ Nem érhető el nemek szerint bontott adatok az ingatlantulajdonlásról

*Ugyanakkor nem teszi lehetővé a kiegyenlített adók keresését

✓ A nemzetközileg elismert bevált gyakorlatoknak megfelelő szempontok ✗ A nemzetközileg elismert bevált gyakorlatoknak nem megfelelő szempontok

Ingyanatrúházás Magyarországon

III. pillér: Az ingatlanatrúházás működési hatékonysága (1/4)

Magyarország
pontszáma: **83** – **88** 100
Szeged, Székesfehérvár Budapest pontból

Az ingatlanatrúházás működése Magyarországon

Átvilágítás

Az átvilágítás az ingatlan-nyilvántartás és a felek személyazonosságának online ellenőrzéséből áll.

Az ingatlan-nyilvántartást a Földhivatal által fenntartott, nyilvánosan elérhető elektronikus platformon vizsgálják. Minden ingatlanhoz egy „tulajdoni lapnak” nevezett nyilvántartás tartozik, amely tartalmazza az ingatlan elhelyezkedésére vonatkozó információkat, a bármilyen jellegű tulajdoni jogok jogosultjainak megnevezését és az esetleges terheket. A tulajdoni lap a tulajdonjogok mértékadó jogi forrása. A keresést a felek saját maguk vagy megbízott ügyvéden keresztül végezhetik. Ha ügyvégzi a keresést, akkor 3000 forintos díj ellenében elektronikus tulajdoni lapot állít ki.

Tulajdoni lap

Az átvilágítás elvégzése után az ügyvégzi elkészíti a szerződést, majd a felek találkoznak annak aláírására.

A felek személyazonosságát a jogi szakértő az aláírásra irányuló találkozó során a JÜB online platformján ellenőrzi, a felek által bemutatott személyazonosító igazolványok alapján.

Aláírás előtt az ügyvégzi elmagyarázza a feleknek a szerződés rendelkezéseit, majd a felek aláírják a szerződést, és az ügyvégzi hitelesítés céljából ellenjegyzi azt.

Regisztráció

Az aláírás és a hitelesítés után a bejegyzési kérelmet az ügyvégzi vagy a közjegyző online nyújtja be a Földhivatalhoz, és ezzel egyidejűleg befizeti a bejegyzési díjat (6600 forint).

A Földhivatal megkapja a dokumentumokat, és nyolc napon belül elvégzi az első vizsgálatot. Ha problémák merülnek fel, a kérelmet visszaküldik a kérelmezőnek. Ellenkező esetben a kérelmet belső feldolgozásra továbbítják, amelyet a benyújtástól számított 60 napon belül kötelesek elvégezni. Miután a bejegyzést megtették, a vevő minősül új tulajdonosnak, és onnantól számítva jogában áll újra eladni vagy biztosítékként használni az ingatlant.

Emellett az adóhatóságot *hivatalból* felszólítják az ingatlanatrúházási adó pontos összegének kiszámítására. A vevők ennek megállapítása után fizetik meg az adót.

Ingyantruházás Magyarországon

III. pillér: Az ingatlanátruházás működési hatékonysága (2/4)

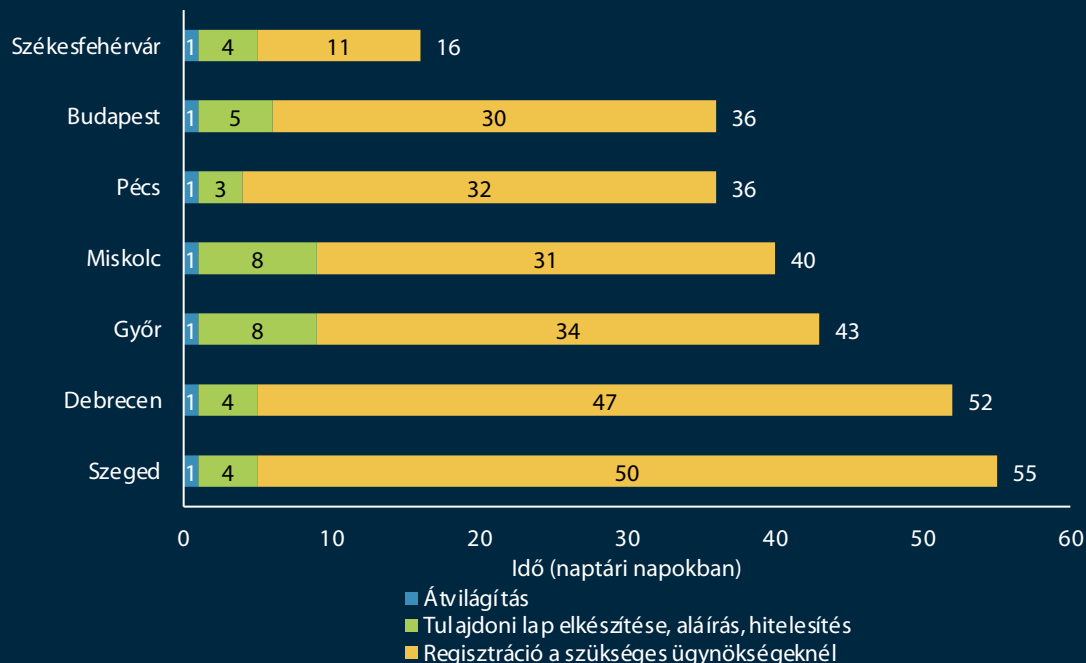

III. pillér:
**Működési
hatékonyság**

Idő (napokban):
16 (Székesfehérvár) – 55 (Szeged)

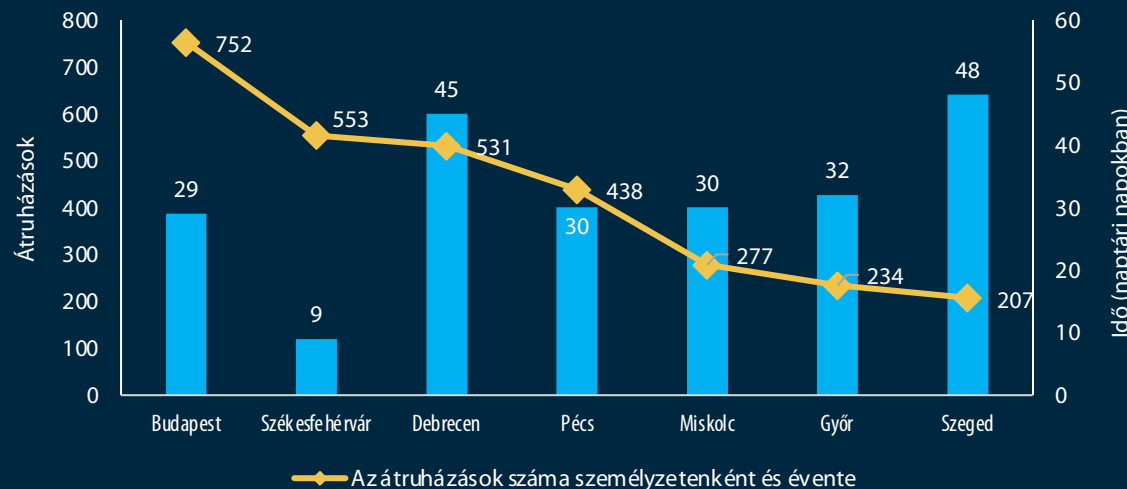
- Székesfehérváron háromszor gyorsabb az ingatlanátruházás, mint Szegeden.
- Az ingatlan átruházásakor a legtöbb időt a tulajdoni lapnak a helyi földhivatalban történő bejegyztetése teszi ki. Egyúttal ez az eljárás okozza a városok közötti eltérések nagy részét is.
- A helyi hivatalok hatékonysága nagy különbségeket mutat, mivel a tulajdoni lapok nyilvántartásba vételéhez szükséges idő nincs összefüggésben a munkaterhelésükkel. 2023-ban a budapesti földhivatal 167 tisztviselője 125 620 átruházást tudott bejegyezni, míg a szegedi 26 tisztviselő tizenkétszer kevesebbet (5390 átruházást).*

Az ingatlan átruházásának főbb szakaszai

Forrás: Subnational Business Ready

A regisztrációk/személyzet átlagos száma a napok számához viszonyítva

Forrás: Subnational Business Ready

*A Földhivatali Főosztály által 2024 februárjában szolgáltatott adatok szerint.

Ingyantruházás Magyarországon

III. pillér: Az ingatlantruházás működési hatékonysága (3/4)

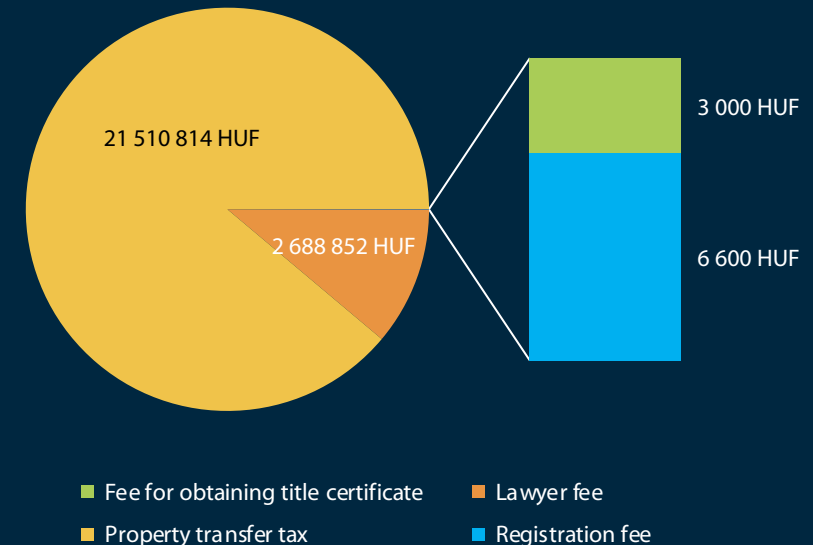
III. pillér: Működési hatékonyság

Költség (az ingatlan értékének %-a):
4,3% vagy **24 209 266 HUF** (minden városban)

- A költségek fő összetevőjét az **ingatlantruházási adó** jelenti, amely az ingatlan értékének 4,3%-a. Az adó az ingatlantruházás teljes költségének 89%-át teszi ki (24 209 266 HUF).
- A fennmaradó költségek csaknem teljes egészében, mintegy 11%-ban a jogi költségekből adódnak. A jogi díjakat a piac határozza meg, és az összeg minden ügyvéd esetében más és más.
- A földhivatali szolgáltatások díja 9600 HUF, amely tartalmazza az elektronikus tulajdoni lap megszerzésének költségét az átvilágítási és a bejegyzési illeték-eljárás keretében.

A költségek fő összetevője az ingatlantruházási adó

Költségelemek Magyarországon

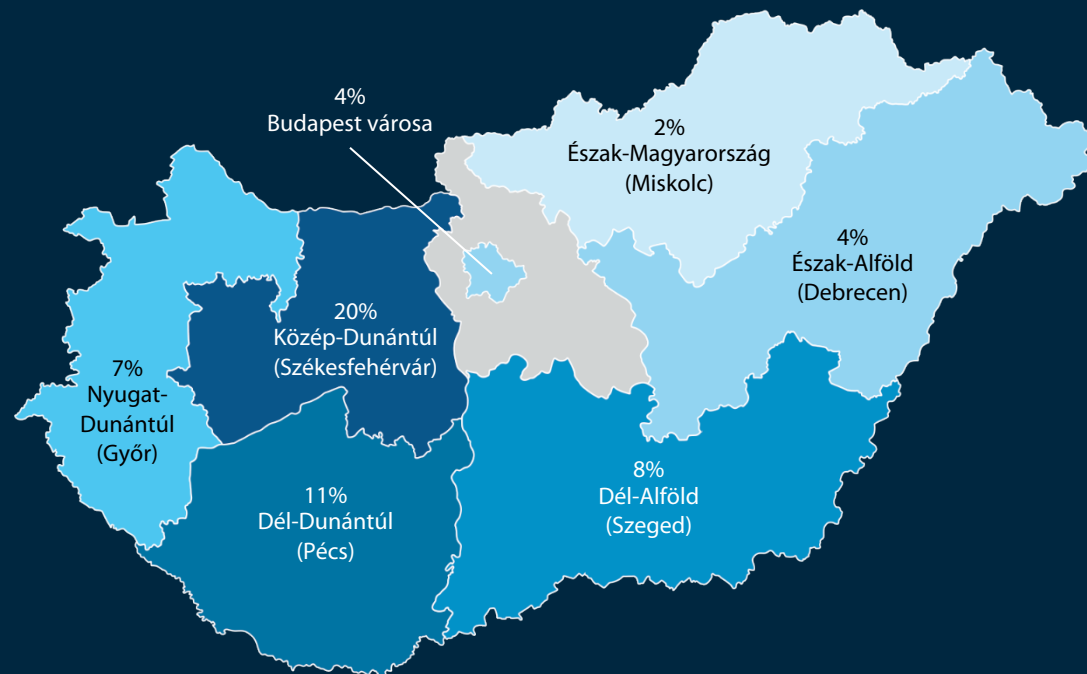
Forrás: Subnational Business Ready
Megjegyzés: HUF = magyar forint

Ingyanatrúházas Magyarország

III. pillér: Az ingatlanatrúházas működési hatékonysága (4/4)

A földterülethez való hozzáférést akadályként megjelölő vállalatok százalékos aránya régióként*

Forrás: A Világbank 2023-as vállalati felmérései

*NUTS (Statistikai célú területi egységek nomenklatúrája), <https://ec.europa.eu/eurostat/web/nuts/overview>

- Országos szinten a magyar vállalatok 8%-a jelezte, hogy a földterülethez való hozzáférés akadály, ami lényegesen alacsonyabb, mint néhány hasonló országban, például Szlovákiában, Romániában vagy Portugáliában, de egy szinten van a Horvátországban jelentett aránnyal.
- A magyarországi régiók között jelentős eltérések vannak abban, hogy a vállalatok milyenek tapasztalják a földterülethez való hozzáférést. A Közép-Dunántúlon (Székesfehérvár) a vállalatok 20%-a jelezte, hogy a földterülethez való hozzáférés akadály, szemben az észak-magyarországi (Miskolc) vállalatok alig 2%-ával.

A földterülethez való hozzáférést akadályként megjelölő vállalatok százalékos aránya (országos átlagok)

Forrás: A Világbank 2023-as vállalati felmérései

Ingyantruházás Magyarországon

Az ingatlantruházás javítandó területei

A földhivatali adatbázisok integrálása más ügynökségek adatbázisaival

Magyarországon érdemes volna megfontolni a földhivatali adatbázisok integrálását más ügynökségek, például a kereskedelmi nyilvántartás, egyéb adóhatósági és a tényleges tulajdonosi adatbázissal. A hivatalok adatbázisai közötti adatcsere lehetővé tételével növelné az ingatlantruházási folyamat hatékonyságát, tekintettel arra, hogy más intézmények jelentős mértékben vezetnek és kezelnek olyan nyilvántartásokat, melyek az ingatlantruházás és a földhivatali ügyintézés szempontjából releváns adatokat tartalmaznak. Az automatikus adatcsere megkímélné a földhivatalt attól, hogy minden egyes ingatlantruházásról külön értesítenie kelljen az adóhatóságot. Magyarország példát vehetne Lettország és Dánia példájából az adatbázisokat összekötő platformok fejlesztésére.

Érintett érdekelt felek: Földhivatal; Nemzeti Adó- és Vámhivatal (NAV)

A földviták hatékony kezelésére szolgáló mechanizmusok bevezetése

Intézkedéseket lehet hozni a vitarendezés hatékonyságának javítása érdekében olyan esetekben, amikor egy ingatlanügyletben részt vevő felet a földhivatal hibája miatt kár vagy veszteség ér, ezáltal elkerülhetővé téve a bírósági eljárást. Egyes országok, például Írország, Svédország és az Egyesült Királyság alapokat hoztak létre a földhivatali hibák miatt kárt szenvedett felek kompenzálására, különösen azokra az esetekre, amikor a hibákat nem lehet kijavítani a jóhiszemű jogtulajdonosokat érintő következmények nélkül.

Érintett érdekelt fél: Földhivatal

Éves statisztikák közzététele a teljesített tranzakciókról és a földvitákról, valamint a tulajdonjogra vonatkozó adatok közzététele nemek szerinti bontásban

A földhivatalok és kataszterek által végrehajtott ügyletek számáról és típusáról szóló éves statisztikák közzététele tovább növelheti az átláthatóságot. A bolgár, horvát, portugál és román földhivatalok közzéteszik ezeket a statisztikákat, melyeket évente többször frissítenek. Ezt a magyarországi *Földhivatalok* is megtehetnék. További lépés lenne a földvitákról és a megoldásukhoz szükséges időről szóló statisztikák összegyűjtése és közzététele. Ha földviták merülnek fel, fontos biztosítani, hogy azok gyorsan lezáruljanak a bíróságokon, és a polgároknak a jogrendszerbe fektetett erőforrásait minél hamarabb felszabadítsák. A földviták rendezési rendszerének figyelése céljából egyes országok gondosan nyomon követik a földvitákat, és legalább a bíróságok elé terjesztett ilyen viták számát közzéteszik. Magyarország ebben a tekintetben Finnország vagy Lettország példáját vehetné alapul.

Érintett érdekelt fél: Földhivatal

4. A közüzemi szolgáltatások részletes bemutatása

4.1 Közüzemi áramszolgáltatás Magyarországon

I. pillér:
Szabályozási
keret

Pontszám (minden város):
81,3/100

II. pillér:
Közműszolgáltatások

Pontszám:
84,6 – 88,9/100
Miskolc, Szeged
4 város

III. pillér:
Működési hatékonyság

Pontszám:
51,3 – 58,8/100
Budapest, Szeged
Miskolc

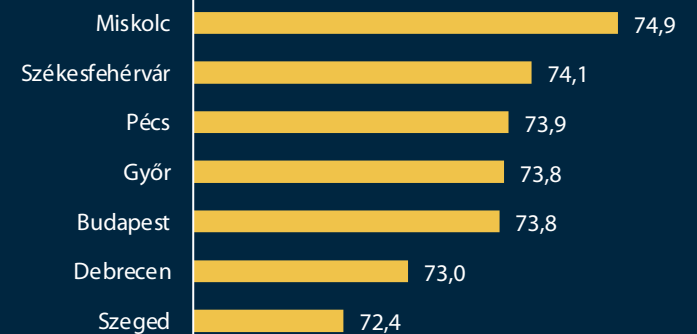
Idő (napokban):	295 (Miskolc) és 360 (Budapest, Győr)
Költségek (az egy főre jutó jövedelem százalékában*):	50,4% (Debrecen) és 70,3% (Miskolc, Szeged)
SAIFI-index:	0,24 (Pécs) és 1,08 (Debrecen)
SAIDI-index:	0,3 óra (Pécs) – 2,14 óra (Debrecen)
Áramszünetek miatti éves veszteségek az árbevétel százalékában:	Nincs
Generátorokkal rendelkező vagy azokat megosztva használó vállalatok %-a:	3% (Győr) – 13% (Szeged)

*Magyarország 2021-es egy főre jutó GNI-je 5 377 718 HUF

Főbb megállapítások

- A magyarországi vállalkozók számára előnyt jelent az áramcsatlakozás kiépítésének egységesített folyamata, de az ehhez szükséges idő és költségek helytől függően változnak. Az új kapcsolat bekötése Miskolcon a leggyorsabb (295 nap), Budapesten és Győrben pedig a leglassabb (360 nap).
- A közműszolgáltató által felszámítható maximális költséget nemzeti szinten szabályozzák, viszont a közműszolgáltatók által a bekötési díjak kiszámításához használt képlet némileg eltér.
- Debrecenben gyakoribbak az áramszünetek, míg Pécsen a legstabilabb a fogyasztók ellátása.
- A magyarországi áramszabályozási keretrendszer minden területen egységes. A közműszolgáltatások minősége tekintetében eltérések mutatkoznak. A digitális szolgáltatások színvonala Budapesten, Győrben, Pécsen és Székesfehérváron fejlettebb, mivel itt az ügyfelek az áramszolgáltató (EON) által bevezetett online platformon nyújthatják be az új bekötési kérelmeket és követhetik nyomon a kapcsolódó ügyintézés előrehaladását. A többi városból hiányoznak ezek a funkciók. Mi több, egyes városokban, például Miskolcon és Szegeden még a bekötési díjakat sem lehet megtekinteni az interneten.
- Magyarország új jogszabályokat vezethetne be a közműszolgáltatók közös tervezéséről és az „egy ásás” politikáról, összehangolva a földmunkákat és az infrastruktúra-fejlesztési projekteket.

Általános áramszolgáltatási pontszám városonként*

Forrás: Subnational Business Ready *Skála 0-tól 100-ig (magasabb = jobb)

Közüzemi áramszolgáltatás Magyarországon

Miért fontos a közüzemi áramszolgáltatás?

- A megbízható áramszolgáltatás támogatja az üzleti tevékenységet, és a vállalatok által használt kritikus termelési tényezőként szolgál.⁴²
- A megbízhatatlan villamosenergia-ellátás negatívan hat a vállalkozásokra, és korlátozza működésüket, növekedésüket és nyereségességüket.
- A fenntartható átvitelre és elosztásra vonatkozó iránymutatások, például az intelligens mérőórák telepítésére és az intelligens hálózati technológiák bevezetésére irányuló kezdeményezések fokozhatják a hálózati rendszerek hatékony működését, csökkentve a kiadásokat és az ökológiai lábnyomot.⁴³
- A teljesítménynormák, elszámoltathatósági mechanizmusok, ellenőrzések és szakmai normák biztosíthatják, hogy a közműszolgáltatók megbízható módon elegendő áramot szolgáltatassanak.

⁹ World Bank, 2016.
¹⁰ OECD, 2015.

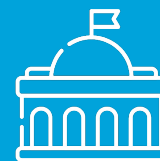
Mit mér a közüzemi áramszolgáltatás témakör?

I. pillér: Szabályozási keret

Az áramra vonatkozó szabályozás minősége

- Az áramcsatlakozások és az ellátás minőségének hatékony biztosítását szolgáló szabályozás
- Az áramcsatlakozások biztonságára vonatkozó előírások (pl. az elektromos berendezéseket és ellenőrzéseket végző személyzet képesítésére vonatkozó előírások)
- Az áramtermelés, -szállítás és -elosztás környezeti fenntarthatósága

II. pillér: Közszolgáltatások

Az irányítás minősége és az áramszolgáltatás átláthatósága

- Az elektromos szolgáltatások megbízhatóságának és minőségének nyomon követése kulcsfontosságú teljesítménymutatók segítségével
- A szolgáltatáskiesések, a tarifák, a bekötési követelmények és a panaszmechanizmusok átláthatósága, valamint fogyasztói felmérések kezdeményezése
- Átjárhatóság más közművekkel
- Az áramcsatlakozások ellenőrzésének gyakorlati végrehajtása
- Elektronikus kérelmek és kifizetések

III. pillér: Működési hatékonyság

Az áramszolgáltatás működési hatékonysága

- Az új áramcsatlakozás létesítéséhez szükséges idő
- Az áramcsatlakozás és áramellátás költségei
- Az áramellátás megbízhatósága
- Az áramszünetek miatti veszteségek (az éves értékesítés százalékában)
- Generátorokat birtokló vagy megosztva használó vállalatok

Kérjük, további információkért olvassa el a *Business Ready módszertani kézikönyvet*: <https://www.worldbank.org/en/businessready>

Közüzemi áramszolgáltatás Magyarországon

A legújabb reformok az áramszolgáltatások terén

- Magyarország 2013-ban kezdte meg az online platformok kialakítását,** elsőként az *e-építés* (<https://www.e-epites.hu/>) elindításával, amely egységes felhasználói felületet kínál az építő- és közműipari tevékenységek megkönnyítésére. Az évek során ezt a platformot több különböző oldallal bővítették ki, például: (i) a *Kormányhivatal* által az áramcsatlakozások kiépítésével kapcsolatosan kiadott engedélyeit tartalmazó oldal (<https://www.e-epites.hu/etdr/>); (ii) a belső ellenőrzésekkel kapcsolatos dokumentumok benyújtására szolgáló oldal (<https://www.e-epites.hu/e-naplo/>); és (iii) az *e-közmű*, mely hozzáférést biztosít a különböző közműszolgáltatók által lefektetett földkábelek térképeihez (<https://www.e-epites.hu/e-kozmu/>). Emellett 2016-ban bevezették az *e-papír* platformot (<https://epapir.gov.hu/>), melynek szerepe tovább javítani a kommunikációt és leegyszerűsíteni a földmunkálatok engedélyezésével kapcsolatos követelmények benyújtását. 2020-ban az *e-építés* további funkciókat kapott, és az *e-közmű* közműtérképeket is átfogóan frissítették.
- 2017 óta minden közműszolgáltató lehetővé teszi a kérelmek elektronikus benyújtását, ami történhet e-mailben vagy egy erre a célra létrehozott online platformon keresztül.** A négy vizsgált városban (Budapest, Győr, Pécs és Székesfehérvár) működő E-ON közműszolgáltató a csatlakozási kérelmek leegyszerűsítése érdekében online felületet vezetett be, nyomon követési funkcióval (bekapcsoljuk.eon.hu). A többi város engedélyezi az új bekötési kérelmek e-mailben történő benyújtását.

A vonatkozó magyarországi törvények és rendeletek

- 2007. évi LXXXVI. törvény (Vet.) a villamos energiáról:** szabályozza az energiahatékonyság minden aspektusát, érvényesíti az energiatakarékosság és a fenntartható fejlődés elveit, és integrálja a magyar villamosenergia-piacot az egységes uniós piacba. Ezen túlmenően a törvény szabályozza az új áramcsatlakozás megszerzésének bizonyos elemeit.
- 273/2007. (X. 19.) Korm. rendelet:** előírja az új áramcsatlakozás létesítéséhez szükséges lépéseket.
- 2015. évi LVII. törvény:** az energiatakarékossági kötelezettségek és energiahatékonysági intézkedések kötelező százalékos arányát írja elő éves szinten.

Az áramellátáshoz való csatlakozást elősegítő intézmények és szolgáltatások

- A Magyar Energetikai és Közmű-szabályozási Hivatal (MEKH)** a magyarországi energiaszektor szabályozó szerve. Rendeltetése az áram-, hő-, víz- és földgázágazat hatékony, versenyképes, átlátható és fogyasztóvédelmi szempontból megfelelő működését szolgáló kötelező előírások kidolgozása, jóváhagyása és betartatása.
- A hét vizsgált városban **három elosztórendszer-üzemeltető** működik: E.ON (Budapest, Győr, Pécs, Székesfehérvár), MVM (Miskolc, Szeged) és Opus-Titász (Debrecen).
- A helyi önkormányzatok** közterületekre és nem minősített utakra vonatkozó földmunkaengedélyeket adnak ki. Egyéb közüzemi szolgáltatók is szerepet játszanak az új elektromos bekötésekhez szükséges infrastruktúra kiépítésének koordinálásában és jóváhagyásában.
- A Kormányhivatal** koordinálja az engedélyek megszerzését az illetékes hatóságoktól (például régészeti és örökségvédelmi, környezetvédelmi, erdőszeti engedélyek).

Közüzemi áramszolgáltatás Magyarországon

I. pillér: Az áramra vonatkozó szabályozás minősége

Magyarország
pontszáma
(minden város): **81,3** 100 pontból

12,5/25

A tarifák és a szolgáltatás minőségének szabályozási ellenőrzése

- ✗ A szabályozás nem biztosítja a felügyeletet és az áramtarifák jóváhagyását
- ✓ Az áramszolgáltatás minőségének szabályozási felügyelete a teljesítménynormák alapján

18,8/25

Közműinfrastruktúra-megosztási és minőségbiztosítási mechanizmusok

- ✗ Közös tervezés és építés a különböző közműszolgáltatók között, beleértve a közös földmunkaengedélyekre, a közös ásásra vagy az „egy ásás” politikára vonatkozó rendelkezéseket is
- ✓ Minőségbiztosítási mechanizmusok, például pénzügyi elrettentő mechanizmusok vannak érvényben a szolgáltatásokra vonatkozóan, azzal a céllal, hogy korlátozzák a szolgáltatáskiesések számát

25/25

A közműcsatlakozások biztonsága

- Követelmények a következőkkel kapcsolatban:**
- ✓ A villanyszerelő szakemberek szakmai képezésére vonatkozó követelmények
 - ✓ A belső és külső villamosenergia-berendezésekhez törvényileg előírt ellenőrzési rendszerek
 - ✓ Az áramcsatlakozásokra vonatkozó jogszabályi felelősségi rendszerek

25/25

Környezeti fenntarthatóság

- ✓ Jogilag előírt környezetvédelmi előírások az áramtermelésre, -szállításra és -elosztásra vonatkozóan
- Az áramfelhasználás környezeti fenntarthatósága:**
- ✓ A vállalkozásokat célzó jogi követelmények az energiahatékonysági gyakorlatokra való áttéréssel kapcsolatos környezetvédelmi normákról, továbbá elrettentő vagy végrehajtási mechanizmusok annak biztosítására, hogy a vállalkozások megfeleljenek az energiatakarékosági céloknak
- A vállalkozások ösztönzése energiatakarékos gyakorlatok bevezetésére:**
- ✓ A vállalkozásoknak szánt pénzügyi és nem pénzügyi ösztönzők az energiatakarékos gyakorlatok bevezetésére

✓ A nemzetközileg elismert bevált gyakorlatokkal összhangban szabályozott szempontok ✗ Nem a nemzetközileg elismert bevált gyakorlatokkal összhangban szabályozott szempontok

Közüzemi áramszolgáltatás Magyarországon

II. pillér: Az irányítás minősége és az áramszolgáltatás átláthatósága

Magyarország
pontszáma: **84,6 – 88,9** 100 pontból
Miskolc, Szeged 4 város

15/25

A szolgáltatásnyújtás nyomon követése (beleértve a nemek közötti egyenlőséget és a környezetvédelmet)

Követelmények a következőkkel kapcsolatban:

- ✓ Az áramellátás minőségének és megbízhatóságának nyomon követésére szolgáló fő teljesítménymutatók (KPI-k) megléte
- ✓ Az áramszolgáltatás fenntarthatóságának nyomon követésére szolgáló fő teljesítménymutatók megléte
- ✗ Nemek szerinti bontású adatok az ügyfél-elégedettségi felmérésekről és az ügyfélpanaszokról

25/25

A biztonsági előírások és a fogyasztóvédelmi mechanizmusok betartatása

- ✓ Független panaszkezelési mechanizmus megléte
- ✓ Az áramcsatlakozások teljes körű ellenőrzési rendszerének gyakorlati megvalósítása

5 város:

23,9/25

Miskolc,
Szeged:

22,7/25

Az információk hozzáférhetősége és átláthatósága

Követelmények a következőkkel kapcsolatban:

A bekötési követelmények online elérhetősége:

- ✓ Szükséges dokumentumok
- ✓ Szükséges eljárások
- ✗ Meghatározott időnormák

5 város:

- ✓ Bekötési költség

Miskolc, Szeged:

- ✗ Bekötési költség

- ✓ A tarifák és tarifabeállítások átláthatósága
- ✓ Panasztételi mechanizmusok és a panasz eljárások átláthatósága
- ✓ A tervezett szolgáltatáskiesések közzététele és bejelentése
- ✓ Az áramellátás környezeti fenntarthatóságának nyomon követésére szolgáló fő teljesítménymutatók online elérhetősége

4 város:

25/25

Debrecen,
Miskolc,
Szeged:

21,9/25

Digitális szolgáltatások és átjárhatóság

Az áramcsatlakozással kapcsolatos elektronikus funkciók:

- ✓ Elektronikus fizetések
- ✓ Elektronikus alkalmazás

4 város:

- ✓ Elektronikus nyomon követés

Debrecen, Miskolc, Szeged:

- ✗ Elektronikus nyomon követés

Átjárhatóság közüzemi szinten:

- ✓ Adatbázis az áramelosztó hálózatokhoz
- ✓ Közös adatbázis több közüzemi szolgáltató hálózatához, ideértve az áram-, víz- és internetszolgáltatókat
- ✓ A közműhálózatokon tervezett munkálatokról szóló információkat tartalmazó platform
- ✓ Online rendszer vagy koordinációs mechanizmus a földmunkák engedélyezéséhez

✓ A nemzetközileg elismert bevált gyakorlatoknak megfelelő szempontok ✗ A nemzetközileg elismert bevált gyakorlatoknak nem megfelelő szempontok

Közüzemi áramszolgáltatás Magyarországon

III. pillér: Az áramszolgáltatás működési hatékonysága (1/5)

Magyarország pontszáma: **51,3 – 58,8** 100 pontból
 Budapest, Szeged Miskolc

- A 180 kVA-s csatlakozást jellemzően kiefeszültségű hálózatban hozzák létre.
- A folyamat akkor kezdődik, amikor az ügyfél bekötési kérelmet nyújt be a közműszolgáltatóhoz. A közműszolgáltató egy előzetes bekötési jóváhagyás (pénzügyi és műszaki terv) részeként megküldi a bekötési díj becsült összegét. Az ajánlat elfogadását követően az ügyfél aláírja a bekötési szerződést.
- A közműszolgáltató beszerzi az összes szükséges engedélyt a Kormányhivatal különböző osztályaitól, más közműszolgáltatóktól és a helyi önkormányzattól (ez utóbbi a földmunkaengedélyt adja ki). Ezután kezdődnek a külső munkálatok, amelyeket a közműszolgáltató vagy annak alvállalkozói végeznek.
- Ezt követően a közműszolgáltató ellenőrzi az ügyfél magánvállalkozója által telepített mérődobozt, hogy megbizonyosodjon a fogyasztásmérővel való kompatibilitásról. A közműszolgáltató beszereli a mérőórát a mérőszekrénybe, az ügyfél pedig ellátási szerződést köt a szolgáltatóval.
- Végül az ügyfél a hálózathasználati szerződés aláírásának előfeltételeként benyújtja a szolgáltató nyilatkozatát a közműszolgáltatónak. A szerződés aláírása után el lehet kezdeni használni az áramot.

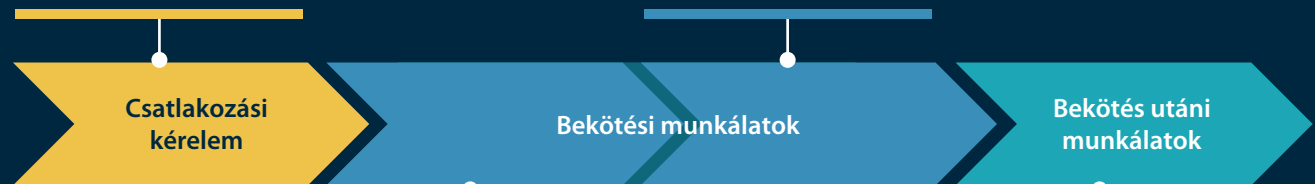
180 kVA-s bekötés megvalósításának folyamata Magyarországon

Kérelem benyújtása, valamint előzetes csatlakozási jóváhagyás és szerződés megszerzése

- Elosztó közmű
- Módszer: E-mail (MVM, Opusz-Titasz); Online platform (E.ON)
- Átlagos idő: 30 nap
- Nincs költség

Külső csatlakozási munkák

- Az elosztó közmű és annak engedéllyel rendelkező magánvállalkozói
- Átlagos idő: 140 nap
- Átlagos költség: 3 383 407 HUF

A szükséges jóváhagyások és engedélyek megszerzése

Ez a lépés magában foglalja (i) a különböző kormányhivatalok engedélyeit (*e-epites-ETDR*, e-mailben vagy személyesen), (ii) a közműszolgáltatók jóváhagyásait (*e-kozmu*) és (iii) a földmunkák engedélyeztetését (*e-papir*)

- Kormányhivatalok, közüzemi szolgáltatók, helyi önkormányzatok
- Átlagos idő: 150 nap
- Nincs költség

Bekötés utáni folyamatok

Ez a lépés a következőket foglalja magában: (i) mérőszekrény ellenőrzése, (ii) mérő felszerelése, (iii) ellátási szerződés és (iv) hálózathasználati szerződés

- Elosztó közmű és szállító
- Átlagos idő: 30 nap

Forrás: Subnational Business Ready

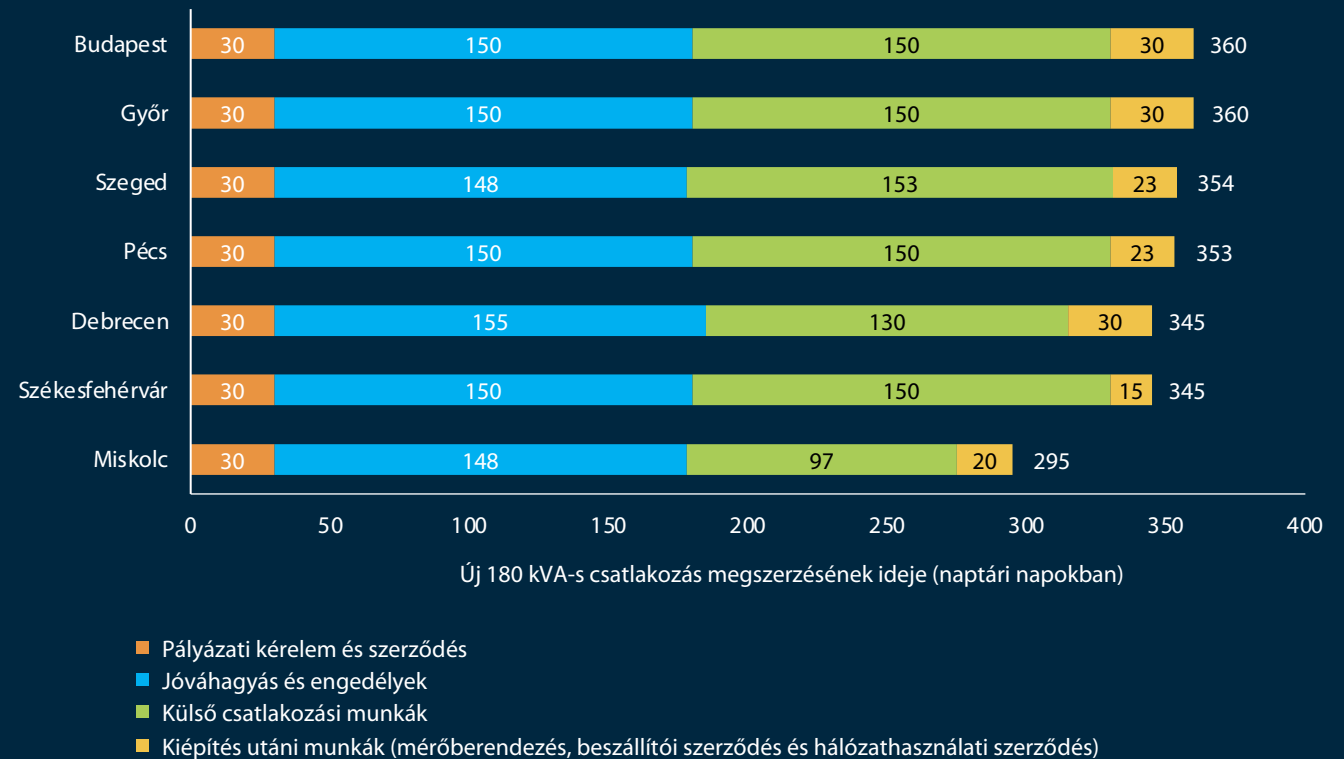
Közüzemi áramszolgáltatás Magyarországon

III. pillér: Az áramszolgáltatás működési hatékonysága (2/5)

- Az új bekötés megvalósítása Miskolcon a leggyorsabb (295 nap), Budapesten és Győrben a leglassabb (360 nap).
- A városok közötti eltérések elsősorban a külső bekötési munkálatok elvégzéséből és a bekötés utáni munkálatokból (mérőórák felszerelése, ellátási szerződés és hálózathasználati szerződés) adódnak.
- A legtöbb időt felemésztő lépés a szükséges jóváhagyások és engedélyek megszerzése, valamint a külső munkálatok elvégzése, amelyek átlagosan 150, illetve 140 napot vesznek igénybe.
- A magánszektor válaszadói arról számoltak be, hogy a késedelmek egy részét a villamosenergia-ágazatban dolgozó szakemberek hiánya okozhatja.

Miskolcon két hónappal gyorsabb az új 180 kVA-s áramcsatlakozáshoz való hozzájutás ideje, mint Budapesten és Győrben

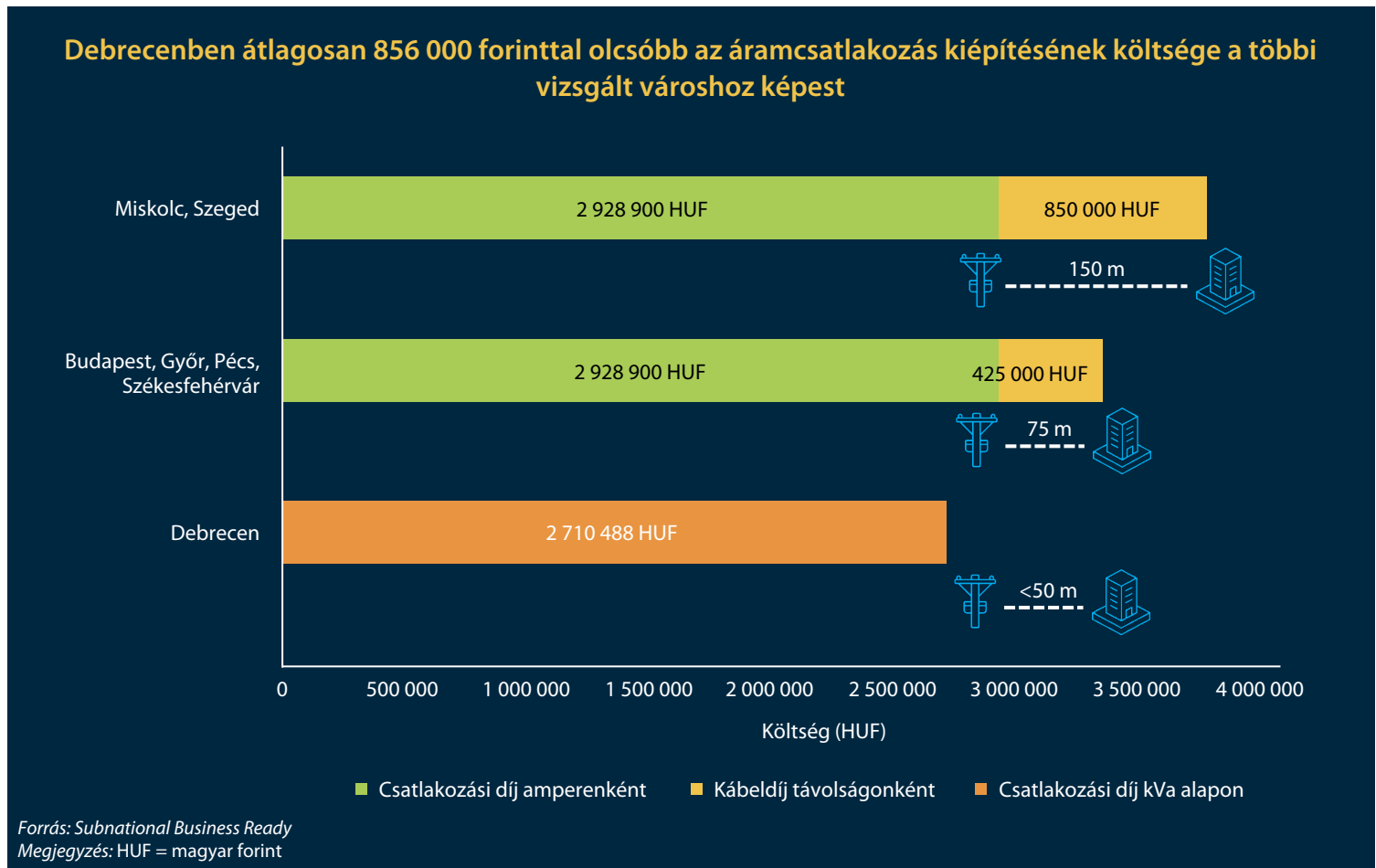
Forrás: Subnational Business Ready

Közüzemi áramszolgáltatás Magyarországon

III. pillér: Az áramszolgáltatás működési hatékonysága (3/5)

- A szabályozó hatóság, a MEKH határozza meg az áramszolgáltató által felszámítható maximális csatlakozási díjat. A csatlakozási díjakat országosan szabályozza a 15/2016. (XII. 20.) MEKH rendelet.
- Miskolcon és Szegeden a legmagasabb az áramcsatlakozás költsége (3 788 900 HUF), míg Debrecenben ez az összeg mindössze 2 710 488 HUF.
- A költségek eltérése annak tulajdonítható, hogy Debrecenben, ahol a bekötési hosszúság jellemzően 50 méter alatt van, nincs kábeldíj (lásd az ábrát). Az országos törvény előírja, hogy ha a fővonal és az épület közötti távolság nem éri el az 50 métert, akkor a kábeldíj Magyarországon mindenhol elengedésre kerül.
- Az eltérésekhez hozzájárul a bekötési díj kiszámításának módszere is. Debrecenben a kapacitásdíjat 15 700 HUF/kVA alapon számítják, 7,36 kVA levonásával, ami összesen 2 710 488 HUF összegnek felel meg. Ezzel szemben más városokban a kapacitásdíjat 3 900 HUF/ampere alapon számítják, 32 ampere levonásával, ami összesen 2 928 900 HUF összegnek felel meg.

Közüzemi áramszolgáltatás Magyarországon

III. pillér: Az áramszolgáltatás működési hatékonysága (4/5)

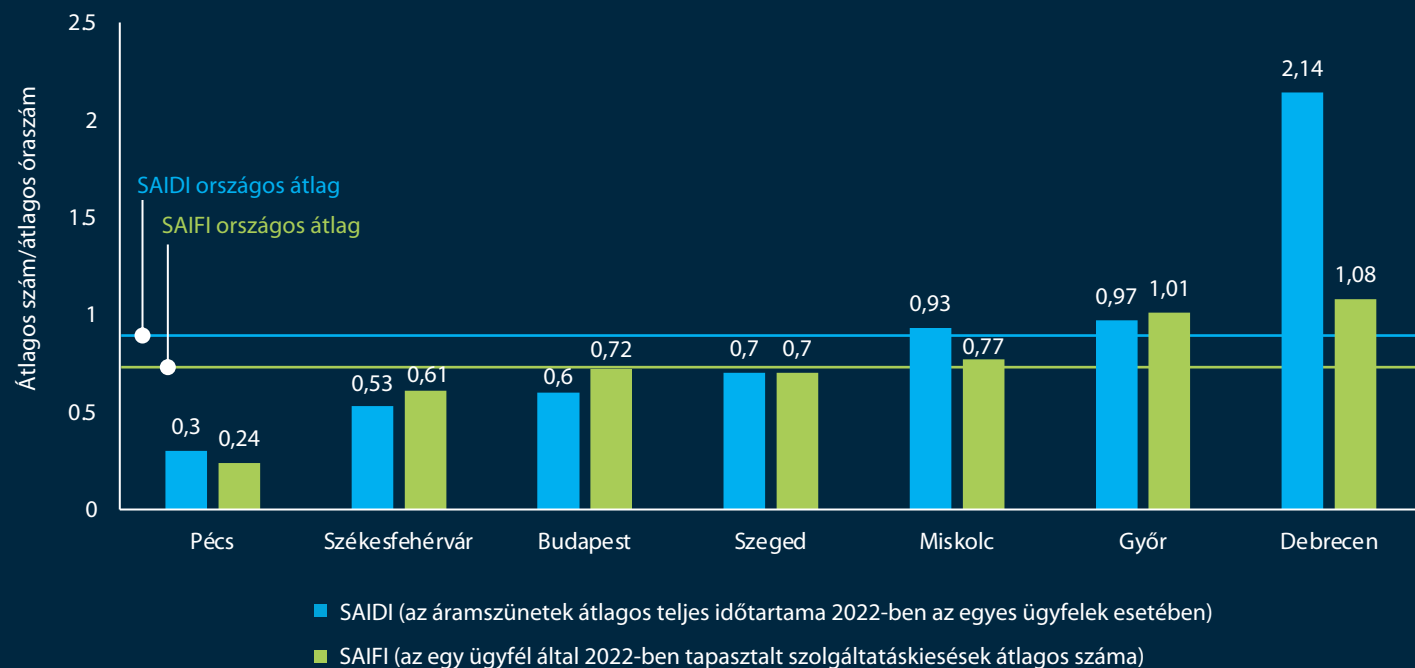
- A mért uniós országok közül – Magyarországon kívül Horvátország, Bulgária, Portugália, Románia és Szlovákia – Magyarországon a legmegbízhatóbb az áramellátás.
- 2022-ben a magyarországi vállalkozások átlagosan 0,7 megszakítást tapasztaltak, amelyek egyenként 50 percig tartottak.
- A mért magyar városok között különbségek tapasztalhatók. A pécsi ügyfeleknél a legalacsonyabb, átlagosan 0,3 az áramszünetek gyakorisága, amelyek egyenként 18 percet tartanak.
- Debrecenben a legmagasabb, átlagosan 1,08 az áramszünetek gyakorisága, amelyek egyenként több mint 2 órát tartanak.

✓ Az áramellátás bevált gyakorlatai Magyarországon:

- A tervezett áramszünetekről szóló bejelentéseket a közműszolgáltatók honlapjain teszik közzé.

Az áramellátás megbízhatósága (SAIDI és SAIFI) 2022-ben

Debrecenben gyakoribbak az áramszünetek, míg Pécsen stabilabb az ellátás

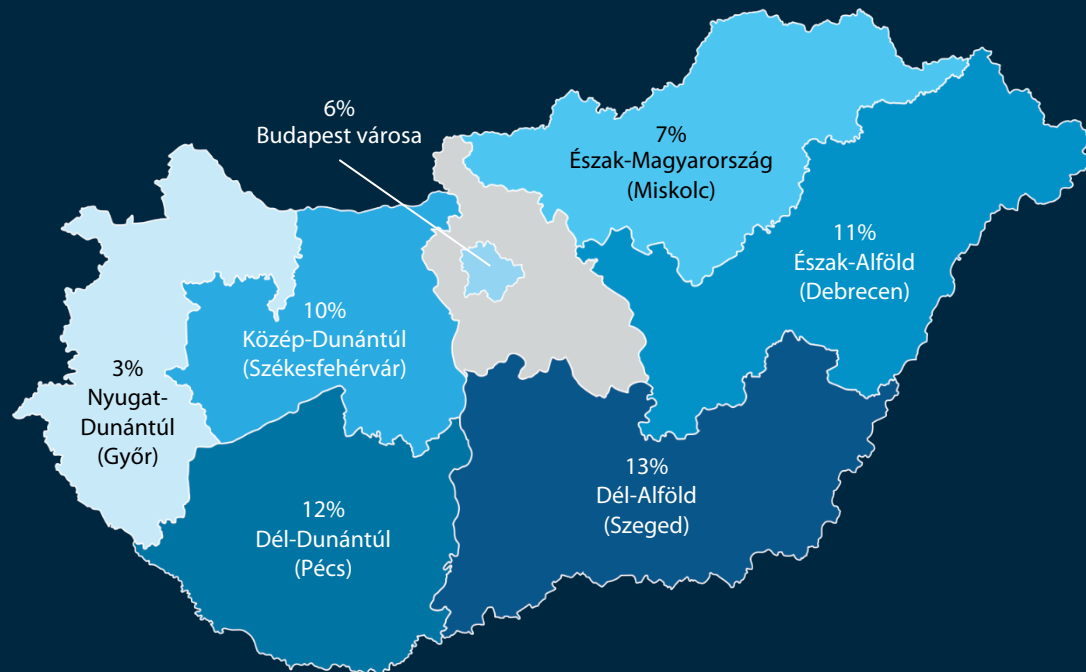
Forrás: Subnational Business Ready

Közüzemi áramszolgáltatás Magyarországon

III. pillér: Az áramszolgáltatás működési hatékonysága (5/5)

A saját vagy megosztott generátorral rendelkező vállalatok százalékos aránya régióinként*

Forrás: A Világbank 2023-as vállalati felmérései

*NUTS (Statistikai célú területi egységek nomenklatúrája), <https://ec.europa.eu/eurostat/web/nuts/overview>

- A generátorral rendelkező vállalatok aránya a dél-alföldi régióban (Szeged) és a dél-dunántúli régióban (Pécs) a legnagyobb, míg a legalacsonyabb arányt a nyugat-dunántúli régióban (Győr) jelentették (lásd a térképet).
- A generátorokkal rendelkező magyar vállalatok országos átlaga mindössze 9%, ami uniós társaikhoz képest viszonylag alacsonyabb tulajdonosi arányt jelez.
- A magyar vállalatok nem számoltak be az éves forgalmukban az áramszünetek miatt bekövetkező veszteségekről.
- Magyarországon átlagosan a vállalatok 4,5%-a nevezi meg az áramot a fő korlátozó tényezők egyikeként.

A saját vagy megosztott generátorral rendelkező vállalatok százalékos aránya (országos átlagok)

Forrás: A Világbank 2023-as vállalati felmérései

Közüzemi áramszolgáltatás Magyarországon

Az áramszolgáltatás javítandó területei (1/2)

Az online pályázati platformok megerősítése és megvalósítása

Valamennyi közüzemi szolgáltató lehetőséget biztosít az ügyfeleknek arra, hogy az új elektronikus kérelmeket e-mailben vagy az új csatlakozási kérelmekhez külön erre a célra létrehozott online platformon keresztül nyújtsák be. A hét vizsgált város közül csak Budapest, Győr, Pécs és Székesfehérvár vezetett be nyomon követési funkciót tartalmazó online platformot (bekapcsoljuk.eon.hu). Más városok számára is előnyös lehet online platformokat bevezetni a bekötési folyamat leegyszerűsítésére, mivel jelenleg csak e-mailben lehet kérést benyújtani.

Az elektronikus platformok hatékony működéséhez a bevezetést ügyfélszolgálat, a platformon való működésre vonatkozó online iránymutatások és tudatosságnövelő kampány kell kísérje. Emellett a folyamat rendszeres felülvizsgálata és értékelése elengedhetetlen az optimalizálható és hatékonyabbá tehető területek beazonosításához. Az ügyfelek, az érdekelt felek és az érintett személyzet visszajelzéseinek kikérése segítene a gyenge pontok beazonosításában és célzott fejlesztések végrehajtásában.

Érintett érdekelt felek: elosztó közművek

Az átláthatóság és az elszámoltathatóság növelése statisztikák gyűjtésével és közzétételével

Rendkívül fontos, hogy az áramellátás bekötésében részt vevő szervek (önkormányzatok, elosztók, áramszolgáltatók, közüzemi szolgáltatók, kormányhivatalok stb.) nyilvánosan hozzáférhetővé tegyék a feldolgozási időkre vonatkozó adatokat. Ezek közzététele lehetővé teszi a vállalkozóknak a várakozási idő pontos felmérését. Jelenleg Magyarországon a bekötés átfutási idejéről egyik érintett ügynökség honlapján sem lehet tájékozódni. Ausztriában a szabályozó hatóság szabványosított áramminőségi jelentést ad ki (*Kommerzielle Qualität Storm*), amely az árambekötésre vonatkozóan átfogó adatokat tartalmaz. Évente kérdőíves adatgyűjtés történik a közműszolgáltatóktól. Mivel a jelentés adatokat tartalmaz a kérelmek feldolgozásához és a bekötéshez szükséges időről különböző feszültségszinteken, az egyes városok és közműszolgáltatók adatai könnyen összehasonlíthatókká válnak. Egy hasonló, adatokon alapuló jelentés segíthetne a magyar villamosenergia-ágazat racionalizálásában, valamint abban, hogy a vállalkozók és a közműszolgáltatók világos és reális elvárásokat fogalmazzanak meg. Az adatszolgáltatás közvetett elszámoltathatósági intézkedésként is működhetne, mely a közműszolgáltatókat és a közigazgatást a teljesítményük javítására ösztönözné.

Ezen túlmenően a szabályozó hatóság, a MEKH SAIDI és SAIFI adatokat gyűjt a közműszolgáltatóktól. Ezeket a fő teljesítménymutatókat azonban nem teszik közzé a szabályozó hatóság vagy a közműszolgáltatók honlapján. Az Európai Unió számos más tagállamában, köztük Horvátországban és Portugáliában a szabályozó hatóság és a közműszolgáltatók közzéteszik ezeket az értékeket az interneten.

Érintett felek: elosztó közművek; önkormányzatok; beszállítók; kormányhivatalok; Magyar Energetikai és Közmű-szabályozási Hivatal (MEKH)

Közüzemi áramszolgáltatás Magyarországon

Az áramszolgáltatás javítandó területei (2/2)

Az áramellátás követelményeinek leegyszerűsítése

Az áramcsatlakozás kiépítéséhez szükséges lépések számának csökkentése kulcsfontosságú a folyamat karcsúsítása szempontjából. Habár Magyarország jelentős előrelépést tett a különböző engedélyezési folyamatokhoz (pl. földmunkaengedélyek, közműengedélyek és egyéb szükséges engedélyek kiadása) használható online platformok bevezetésével, a követelmények teljesítése terén még van hova fejlődni. Első lépésként Magyarország számára előnyös lenne egy olyan jogszabályi keret megalkotása, amely közös tervezési vagy „egy ásás” politikát vezet be. Ez a politika segítené az infrastruktúra-fejlesztési projektek több közműszolgáltató közötti összehangolását. Másrészt a földmunkák engedélyezéséhez szükséges idő további csökkentése és az eljárás egységesítése érdekében Magyarország a hollandiai városok példáit követhetné. Utrechtben az önkormányzat köteles a nem invazív munkálatokra vonatkozó engedélykérelem beérkezésétől számított három munkanapon belül kiadnia az engedélyezési határozatot. Az enschedei önkormányzat egy lépéssel tovább ment, és a 25 méternél nem hosszabb közúti keresztezések esetében megszüntette a földmunkaengedély kiváltásának követelményét. Habár Arnheimben az önkormányzat nem tesz különbséget a kereszteződés hosszúsága alapján, a törvényes időkorlát csökkentése tekintetében helyi bevált gyakorlatot alkalmaz, amelyet első lépésként Magyarország is megfontolhatna.

Egy másik szűk keresztmetszet a bekötési munkálatok megkezdése előtt a különböző kormányhivataloktól és az önkormányzattól beszerzendő egyéb engedélyek, például a környezetvédelmi, közúti, városrendezési stb. engedélyek megszerzése. Az egyes illetékes ügynökségek külön-külön vizsgálják meg a dokumentumokat, és észrevételekkel kiegészítve visszaküldhetik azokat javításra, ami a jóváhagyási határidők újraindítását jelenti. Hasonlóképpen az időkeretekre vonatkozó szabályozás értelmében az ügynökségek további időt kapnak a felülvizsgálatra, ha egy dokumentumcsomagot javítandó megjegyzésekkel együtt küldenek vissza, vagy ha új dokumentumokat kérnek be. Magyarország számára két lehetséges előnnyel járna a folyamat: i) egyablakos ügyintézési rendszer bevezetése a szükséges dokumentumok egyidejű benyújtására az összes érintett félhez; és ii) a jogi keret karcsúsítása a kevésbé összetett projektek engedélyeztetésének felgyorsítására. A teljes eljárás akkor is túl sok időt vesz igénybe, ha a törvényes határidőket betartják. Ez arra utal, hogy felül kell vizsgálni és szigorítani kell a jogszabályban meghatározott határidőket, különösen az egyszerű, szabványos csatlakozások esetében. A modern szabályozás különböző szintű vizsgálatokat – és ennek megfelelően különböző időkereteket – határoz meg a különböző összetettségi szintekhez. Ez a megközelítés lehetővé teszi az egyszerűbb bekötések jóváhagyásának gyorsított ütemezését, lehetővé téve az érintett feleknek és hatóságoknak a kockázatosabb projektekre való összpontosítást. A biztonság érdekében a kockázatalapú megközelítéseknek tartalmazniuk kell a kockázatok átfogó osztályozását.

Érintett felek: elosztó közművek; önkormányzatok; különböző közműszolgáltatók; kormányhivatalok; Magyar Energetikai és Közmű-szabályozási Hivatal (MEKH)

4.2 Közütemi vízszolgáltatás Magyarországon

I. pillér:
Szabályozási
keret

Pontszám (minden város):
52,1/100

II. pillér:
Közütemi szolgáltatások

Pontszám (minden város):
66,5/100

III. pillér:
Működési
hatékonyság

Pontszám:
49,5 – 54/100
Budapest, Székesfehérvár
Debrecen

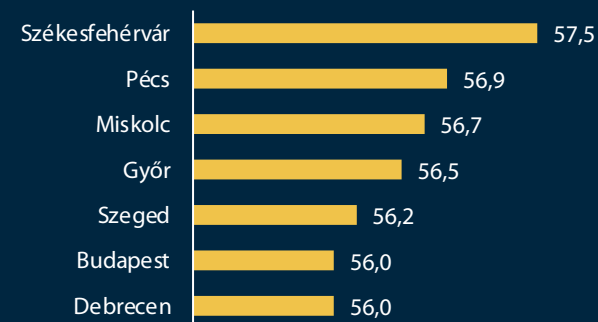
Idő (napokban):	118 (Székesfehérvár) – 193 (Debrecen)
Költségek (az egy főre jutó jövedelem százalékában*):	102,3% (Debrecen) – 267,3% (Miskolc)
Vízhiányt jelentő vállalkozások %-ban:	0% (Szeged) – 4% (Budapest)

*Magyarország 2021-es egy főre jutó GNI-je 5 377 718 HUF

Főbb megállapítások

- A vízbekötés megvalósítása országsszerte átlagosan 155 napot vesz igénybe, és 10 670 138 HUF költséggel jár. A vállalkozók azonban székhelytől függően eltérő átfutási időikkel és kapcsolattartási díjakkal szembesülnek.
- A hét vizsgált város közül Székesfehérváron a leggyorsabb a vízbekötési folyamat. A székesfehérvári vállalatok valamivel kevesebb, mint négy hónapot kell várjanak az új bekötésre (118 nap). Ugyanez a folyamat Szegeden (182 nap), Budapesten (188 nap) és Debrecenben (193 nap) több, mint hat hónapig tart.
- A vízbekötés költségei Magyarországon belül jelentősen különböznek. A debreceni ügyfelek 5 499 000 HUF költséggel kell számoljanak. Ugyanez a bekötés Miskolcon, Budapesten és Győrben több mint kétszer annyiba kerül.
- A legtöbb vállalatot országsszerte megbízható vízellátó rendszer szolgálja ki. A vállalkozások kevesebb, mint 2%-a számolt be vízhiányról. Ez az arány a fővárosban, Budapesten a legmagasabb (4,5%).
- Magyarország korszerűsíthetné a víziközmű-szolgáltatásokra vonatkozó szabályozási keretet azáltal, hogy pénzügyi és nem pénzügyi ösztönzőket vezet be vízgazdálkodási gyakorlatok elfogadására (pl. a vállalkozásokra vonatkozó követelményeket a vízfogyasztás szempontjából hatékony készülékek beszerzésére és a víztakarékossági célok betartására). Bevezethetné továbbá az „egy ásás” politikát, és szabályozhatná a vízi létesítményeket üzemeltető szakemberek képzési követelményeit.
- Magyarország egész területén igényelhető új vízcsatlakozás az interneten keresztül, a kapcsolódó díjak befizetésével együtt. A kérelem státuszát azonban nem lehet online nyomon követni. Magyarország javíthatná az átláthatóságot a vízdíjak és a díjszabás online közzétételével, valamint a vízellátás környezeti fenntarthatóságának nyomon követését szolgáló fő teljesítménymutatók közzétételével.

Általános víziközmű-szolgáltatási pontszám városonként*

Forrás: Subnational Business Ready *Skála 0-tól 100-ig (magasabb = jobb)

Közüzemi vízszolgáltatás Magyarországon

Miért fontos a közüzemi vízszolgáltatás?

- A nem megfelelő vízellátás – az előregedő infrastruktúra, a rossz vízminőség és a víznyomás változása miatt – a vállalatok termelékenységének csökkenéséhez, a gépek állapotának romlásához és a nyereség csökkenéséhez vezethet.⁴⁴
- A jó szabályozási keretek kulcsfontosságúak a megfizethető és jó minőségű vízellátás biztosításához.⁴⁵
- Az ösztönzőrendszerrel párosuló teljesítménynormák biztosítják a közműszolgáltatások hatékony kiépítését és a megfelelő vízellátást.⁴⁶

⁴⁴ World Bank, 2017.

⁴⁵ OECD, 2021.

⁴⁶ Foster and Rana, 2020.

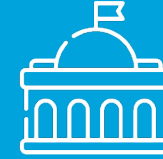
Mit mér a közüzemi vízszolgáltatás témakör?

I. pillér: Szabályozási keret

A vízre vonatkozó szabályozás minősége

- A vízcsatlakozás hatékony kiépítésére (pl. az infrastruktúra megosztására) és az ellátás minőségére vonatkozó szabályozás
- A vízszolgáltatás biztosításának és használatának környezeti fenntarthatósága, beleértve a fenntartható szennyvízkezelési gyakorlatokat is

II. pillér: Közszolgáltatások

Az irányítás minősége és a vízszolgáltatás átláthatósága

- A szolgáltatásnyújtás megbízhatóságának és fenntarthatóságának, valamint a vízellátás biztonságának nyomon követése
- Átláthatóság a szolgáltatáskiesések, tarifák, bekötési követelmények és panaszkezelési mechanizmusok tekintetében
- Átjárhatóság más közművekkel (pl. áram), valamint interneten keresztül beküldhető kérelmek és díjak

III. pillér: Működési hatékonyság

A vízszolgáltatás működési hatékonysága

- A vízbekötés kiépítéséhez szükséges idő
- A vízbekötés és -ellátás költségei
- A vízellátás megbízhatósága

Kérjük, további információkért olvassa el a *Business Ready* módszertani kézikönyvet: <https://www.worldbank.org/en/businessready>

Közüzemi vízszolgáltatás Magyarországon

I. pillér: A vízre vonatkozó szabályozás minősége

Magyarország
pontszáma
(minden város): **52,1** 100 pontból

0/25

A tarifák és a szolgáltatás minőségének szabályozói ellenőrzése

- ✗ A tarifákat nem ellenőrzik
- ✗ A vízszolgáltatás minőségét nem ellenőrzik

18,8/25

Közműinfrastruktúra-megosztási és minőségbiztosítási mechanizmusok

- ✓ Pénzügyi elrettentő mechanizmusok vannak életben, melyek célja a vízellátási zavarok korlátozására
- ✗ Hiányoznak a közös tervezésre és építésre vonatkozó követelmények (pl. „egy ásás” politika)

20,8/25

A közműcsatlakozások biztonsága

- ✓ A vízműlétesítményeket üzemeltető szakemberekre vonatkozó képesítési követelmények
- ✓ Szabályozott felelősségi rendszerek megléte a vízcsatlakozásokkal kapcsolatban
- ✓ Szabályozott ellenőrzési rendszerek megléte a külső vízi létesítményekkel kapcsolatban
- ✗ Szabályozott ellenőrzési rendszer a belső vízi létesítményekkel kapcsolatban

12,5/25

Környezeti fenntarthatóság

- ✓ A víztakarékos gyakorlatokra vonatkozó szabályozás megléte
- ✓ A fenntartható szennyvízkezelési gyakorlatokra vonatkozó követelmények megléte
- ✓ A szennyvíz újrafelhasználására vonatkozó szabályok megállapítása
- ✗ A vízellátás és a vízhasználat környezeti fenntarthatósága nem biztosított
- ✗ Nem ösztönzik a víztakarékos gyakorlatok alkalmazását

✓ A nemzetközileg elismert bevált gyakorlatokkal összhangban szabályozott szempontok ✗ Nem a nemzetközileg elismert bevált gyakorlatokkal összhangban szabályozott szempontok

Közüzemi vízszolgáltatás Magyarországon

II. pillér: Az irányítás minősége és a vízszolgáltatás átláthatósága

Magyarország
pontszáma
(minden város): **66,5** 100 pontból

10/25

A szolgáltatásnyújtás nyomon követése (beleértve a nemek közötti egyenlőséget és a környezetvédelmet)

- ✓ A vízellátás minőségének és megbízhatóságának nyomon követésére szolgáló fő teljesítménymutatók megléte
- ✗ Nem léteznek a fenntarthatóságot nyomon követő KPI-k
- ✗ Nem létezik nemek szerint bontott ügyfélfelmérés

18,8/25

A biztonsági előírások és a fogyasztóvédelmi mechanizmusok betartatása

- ✓ Független panaszkezelési mechanizmus megléte
- ✗ Nincs a gyakorlatba ültetve a vízbekötések teljes körű ellenőrzési rendszere

15,9/25

Az információk hozzáférhetősége és átláthatósága

A bekötési követelmények online elérhetősége:

- ✓ A bekötéshez szükséges dokumentumok és eljárások nyilvános hozzáférhetősége
- ✓ A bekötési költségek nyilvános hozzáférhetősége
- ✓ A tervezett szolgáltatáskiesések nyilvános bejelentése

Nem érhető el az interneten a következő információk:

- ✗ A vízellátás környezeti fenntarthatóságának nyomon követésére szolgáló KPI-k
- ✗ Tarifák és tarifabeállítások

21,9/25

Digitális szolgáltatások és átjárhatóság

- ✓ Az áram-, víz- és internethálózatokért felelős közművek közötti átjárhatóság
- ✓ A bekötési díjak elektronikus fizetésének elérhetősége
- ✓ Az új bekötési kérelem elektronikus beküldésének lehetősége
- ✓ Koordinációs mechanizmusok rendelkezésre állása a földmunkaengedélyekhez
- ✗ Nincs lehetőség az online alkalmazások nyomon követésére

✓ A nemzetközileg elismert bevált gyakorlatokkal összhangban szabályozott szempontok ✗ Nem a nemzetközileg elismert bevált gyakorlatokkal összhangban szabályozott szempontok

✓ A nemzetközileg elismert bevált gyakorlatoknak megfelelő szempontok ✗ A nemzetközileg elismert bevált gyakorlatoknak nem megfelelő szempontok

Közüemi vízszolgáltatás Magyarországon

III. pillér: A vízszolgáltatás működési hatékonysága (1/5)

Magyarország
pontszáma: **49,5 – 54** 100 pontból
Budapest, Debrecen Székesfehérvár

A vízbekötés folyamata

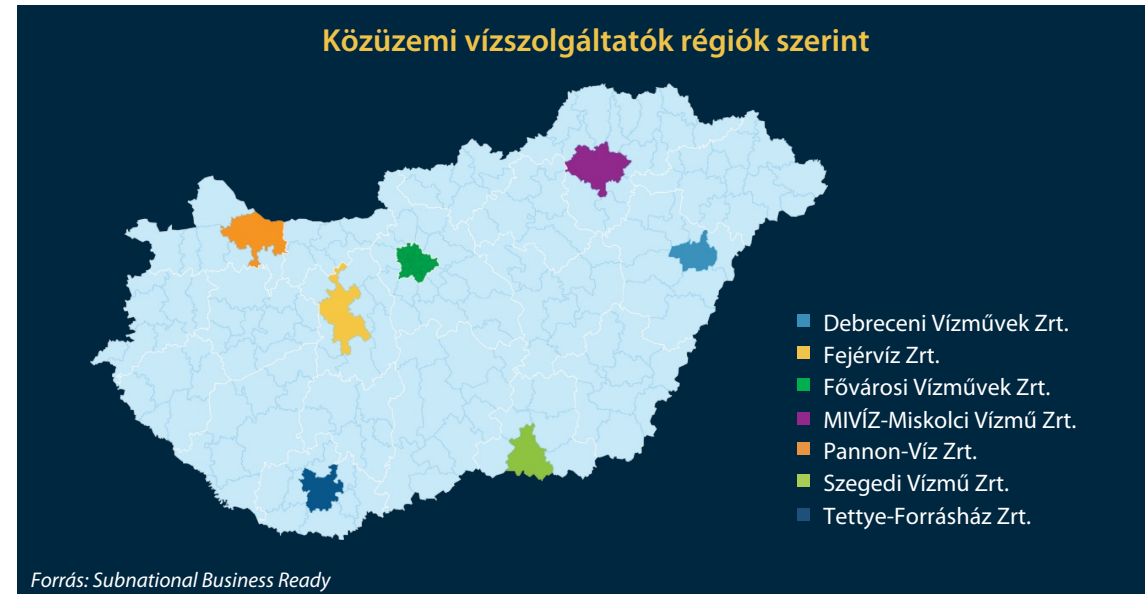
A vízbekötés folyamatának hosszúsága Magyarországon belül jelentős eltéréseket mutat. A folyamatban részt vevő főbb érdekelt felek a következők: (i) az új csatlakozás megvalósíthatóságának ellenőrzéséért és a bekötési munkálatok elvégzéséért felelős vízszolgáltató – minden városban más vízszolgáltató működik (lásd a térképet); (ii) egyéb közműszolgáltatók (áram, gáz, internet stb.), amelyek engedélyt kell kiadjanak az új csatlakozás kiépítéséhez; és (iii) az önkormányzat, amely kiadja a csatlakozás kiépítéséhez szükséges földmunka- és egyéb engedélyeket.

A vízcsatlakozás kiépítéséhez a vállalkozók először a csatlakozási projekt előzetes jóváhagyása iránti kérelmet nyújtanak be a vízszolgáltatóhoz a közműhálózatok *e-kozmú* (<https://www.e-epites.hu/e-kozmú>) online nemzeti platformján és adatbázisán keresztül. Miután a közműszolgáltató jóváhagyta a terveket, a legtöbb városban az ügyfél személyesen vagy e-mailben egy második kérelmet kell benyújtson a közműszolgáltatóhoz, és meg kell várnia a közműszolgáltató végső jóváhagyását a tervekre. Ez alól Szeged a kivétel, ahol a Szegedi Vízmű Zrt. nem igényel második engedélyezési lépést.

A vízcsatlakozás tervezését, a szükséges engedélyek beszerzését és a munkálatok elvégzését minden városban jellemzően az ügyfél és nem a közműszolgáltató végzi. Budapesten azonban az ügyfelek választhatják az úgynevezett Privát prémium ügyfélkezelés szolgáltatást, amelynek keretében a közműszolgáltató külön napidíj ellenében az ügyfél nevében elvégzi a teljes bekötési folyamatot, a tervezéssel és a vonatkozó engedélyek beszerzésével együtt.

A kiépítési munkálatok megkezdése előtt a közműszolgáltatók egy sor felhatalmazást és engedélyt kell beszerezzenek. Minden helyszínen be kell szerezni a következőket: (i) az önkormányzat által kiadott földmunkaengedély és „tulajdonosi hozzájárulás” a közterületen végzett munkálatok elvégzéséhez. Ezeket az engedélyeket az *e-papír* nemzeti online platformon (<https://epapir.gov.hu/>) keresztül lehet beszerezni, amelyet kifejezetten a kommunikáció és a földmunkák engedélyeztetésével kapcsolatos követelmények benyújtásának megkönnyítésére terveztek; ii) más közműszolgáltatók (áram, gáz, távközlés stb.) engedélyei, annak ellenőrzésére, hogy a tervezett bekötés nem ütközik-e a meglévő hálózataikkal. Az ilyen önkormányzati jóváhagyásokat és közműengedélyeket egyidejűleg is lehet kérni, anélkül, hogy az egyiket előbb meg kellene szerezni, mielőtt egy másikért folyamodnának. Budapesten és Szegeden további engedélyk szükségesek az ásás megkezdése előtt: mindkét városban „zöldterület-engedélyt” kell kérni az önkormányzattól, Budapesten pedig önkormányzati közlekedési engedélyre is szükség van. Földmunkákat és bekötési munkákat akkor lehet elkezdni, miután minden engedélyt beszereztek.

A legtöbb városban a munkálatok befejezése és a fogyasztásmérő felszerelése után az ügyfelek elkezdhetik használni az új csatlakozást. Pécsen és Szegeden azonban egy további lépésre van szükség – az ügyfeleknek szállítási szerződést kell kötniük. Az ország többi részén erre a lépésre nincs szükség, mivel a folyamat elején a bekötési szerződéssel együtt aláírásra kerül a szállítási szerződés is.

Közüzemi vízszolgáltatás Magyarországon

III. pillér: A vízszolgáltatás működési hatékonysága (2/5)

Magyarország pontszáma: **49,5 – 54** 100 pontból
 Budapest, Debrecen Székesfehérvár

A vízbekötési folyamat működése Magyarországon

1. lépés:

Minden város

A bekötési projekt előzetes víziközmű-engedélyeztetése (online az *e-kozmu* nemzeti platformon)

2. lépés:

Minden város, kivéve Szeged

Kérelem benyújtása és a közüzemi szolgáltatótól kapott bekötési ajánlat kézhezvétele

3. lépés:

Minden város

- Földmunkaengedély és „tulajdonosi jóváhagyás” az önkormányzattól (online az *e-papír* nemzeti platformon)
- Más közművek jóváhagyásai

4. lépés:

Csak Budapesten és Szegeden

- Zöldterület-engedély az önkormányzattól (Budapesten és Szegeden online az *e-papír* nemzeti platformon)
- Szállítási engedély (csak Budapesten)

5. lépés:

Minden város

Külső bekötési munkák és mérőfelszerelés

6. lépés:

Csak Pécsen és Szegeden

A beszállítási és szolgáltatási szerződés aláírása
 (Megjegyzés: Minden más városban ez a lépés a 2. lépés részét képezi.)

Közüzemi vízszolgáltatás Magyarországon

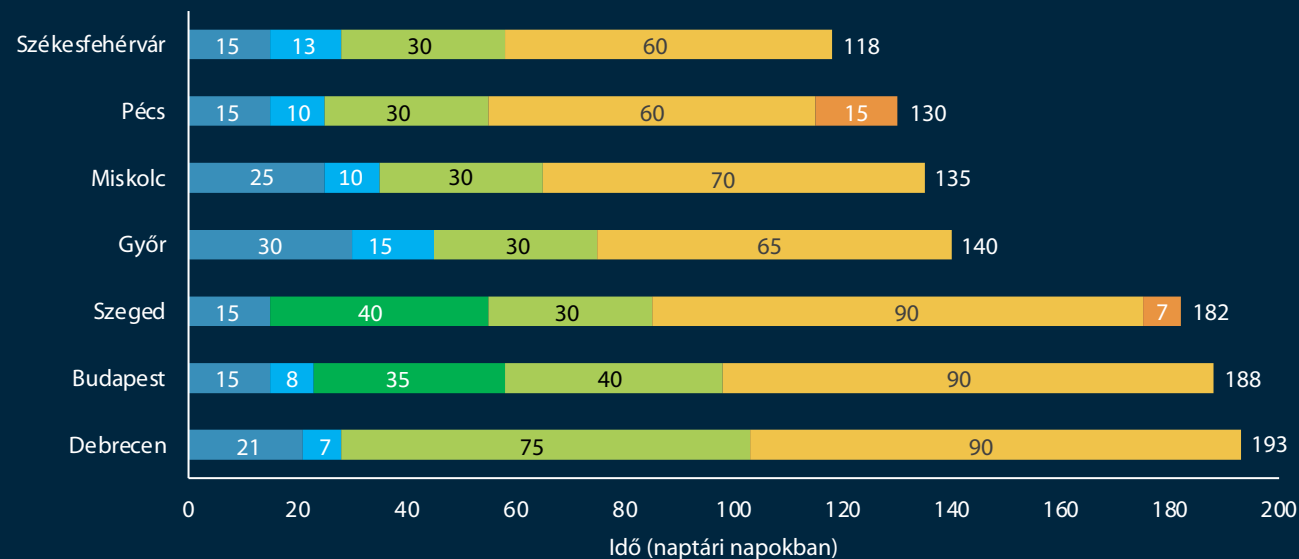
III. pillér: A vízszolgáltatás működési hatékonysága (3/5)

A vízcsatlakozás bekötése Magyarországon a helyszíntől függően több, mint fél évig is eltarthat

A vízcsatlakozás kiépítésének ideje a magyarországi városokban 118 és 193 nap között változik. A folyamat Székesfehérváron és Pécsen a leggyorsabb, Budapesten és Debrecenben pedig a leglassabb. Székesfehérváron és Pécsen az ásás megkezdéséhez szükséges engedélyek megszerzése egy hónapot vesz igénybe, a közművek pedig két hónap alatt befejezik a munkát. Ezzel szemben Budapesten és Debrecenben az összes engedély és jóváhagyás megszerzése két és fél hónapot vesz igénybe, az infrastrukturális munkálatok befejezése pedig három hónapba telik.

Szeged kivételével az ügyfelekre a közműszolgáltató minden városban kétlépcsős engedélyeztetési folyamatot alkalmaz. Először az ügyfeleknek a nemzeti online platformon (*e-kozmu*) keresztül benyújtott kérelemmel jóváhagyást kell szerezniük a bekötési projekthez. Egy nemzeti rendelet előírja, hogy a közműszolgáltatóknak az előzetes kérelem benyújtásától számított 8 napon belül válaszolniuk kell az előzetes kérelemre. További 22 nap áll rendelkezésre, ha a kérelmet hiányos benyújtás vagy nem megfelelő státusz miatt visszaküldik az ügyfélnek. Ha a kérelmet nem hagyják jóvá vagy utasítják el a megadott határidőn belül, a nemzeti szabályozó hatóság (MEKH) bírságot szabhat ki a késedelem miatt. A gyakorlatban a jelen tanulmányban példaként használt bekötés esetében a projekt jóváhagyásának megszerzése Budapesten, Pécsen, Szegeden és Székesfehérváron 15 napot, Győrben pedig egy hónapot vesz igénybe. A második, végső jóváhagyás megszerzése Győrben tart a leghosszabb ideig, 15 napig, míg Debrecenben ugyanehhez a lépéshez egy hétre van szükség. Összességében a kétlépcsős jóváhagyás Budapesten a leggyorsabb (23 nap). A szegedi ügyfelekre még gyorsabb határidő vonatkozik. A közműszolgáltató ugyanis megszüntette a második, végső jóváhagyás szükségességét, és ennek köszönhetően a kérelem egyetlen lépésből áll, mely 15 napot vesz igénybe.

Székesfehérváron és Pécsen a leggyorsabb, Budapesten és Debrecenben pedig a leglassabb a vízcsatlakozás bekötése

- Előzetes jóváhagyás megszerzése a vízműtől
- Véglges bekötési jóváhagyás megszerzése
- Szállítási és/vagy zöldterület-engedély megszerzése
- Önkormányzati engedélyek és egyéb közművek engedélyeinek megszerzése
- A külső bekötési munkák lebonyolítása
- Szállítási szerződés aláírása

Forrás: Subnational Business Ready

Közüzemi vízszolgáltatás Magyarországon

III. pillér: A vízszolgáltatás működési hatékonysága (4/5)

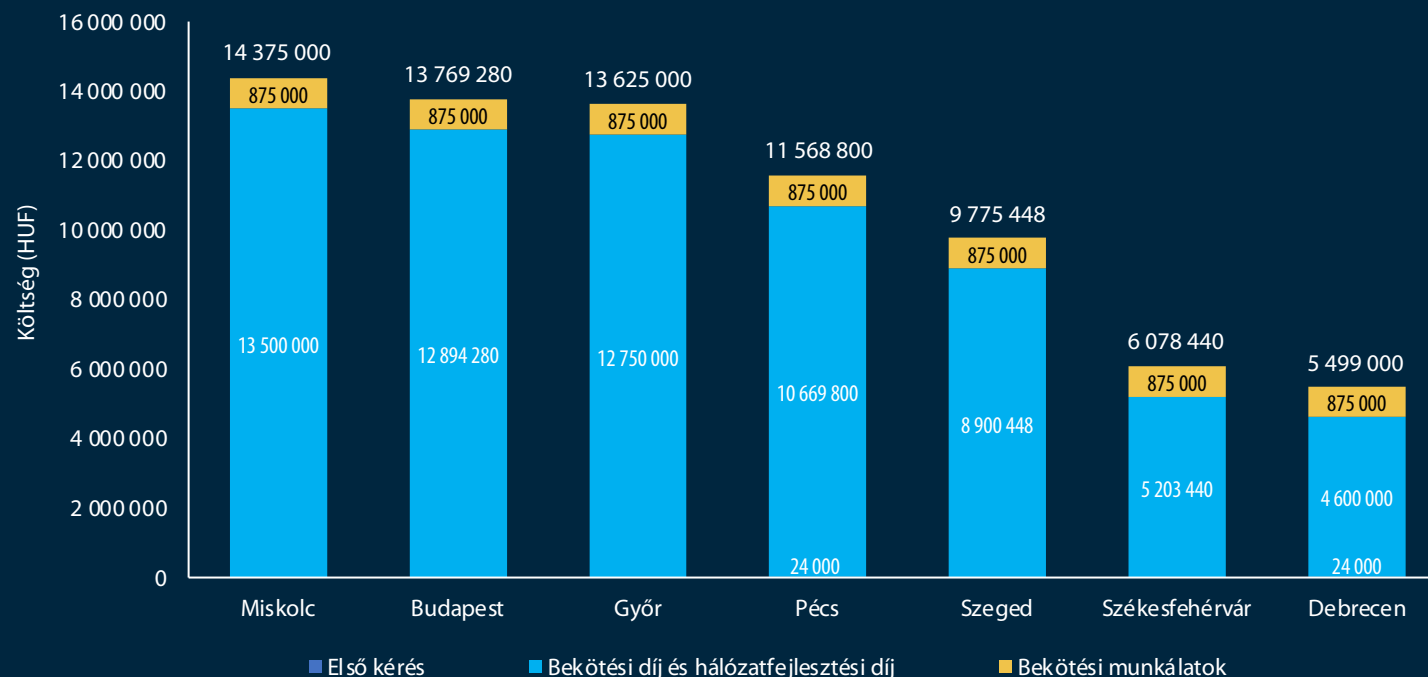
Debrecenben és Székesfehérváron a legolcsóbb a vízbekötés

A vízcsatlakozás kiépítésének költségei Magyarországon belül jelentősen különböznek. A fő költségösszetevőt minden városban két tétel képviseli, amelyet a közműszolgáltatók számítanak fel az ügyfeleknek: a bekötési díj és a hálózatfejlesztési díj. Minden víziközmű-szolgáltató saját díjszabást határoz meg. Ennek eredményeként ugyanolyan típusú csatlakozás esetén a debreceni bekötési és hálózatfejlesztési díj közel egyharmada a Miskolcon alkalmazott azonos díjakkal. Ezek a díjak Budapesten és Győrben is több, mint kétszer annyiba kerülnek, mint a második legolcsóbb városban, Székesfehérváron.

Csak Debrecen és Pécs számítja fel kezelési díjat a kérelmezőknek az előzetes engedélyezési kérelem benyújtásakor.

Magyarországon az ügyfelek jellemzően magánvállalkozót bíznak meg a bekötési munkák elvégzésével. A jelen tanulmányban vizsgálthoz hasonló esetben a munkálatok elvégzésének költsége (a mérőberendezés megszerzésével együtt) országosan körülbelül 875 000 HUF.

Miskolcon a csatlakozási és hálózatfejlesztési díjak közel háromszor olyan drágák, mint Debrecenben

Forrás: Subnational Business Ready
Megjegyzés: HUF = magyar forint

Közüzemi vízszolgáltatás Magyarországon

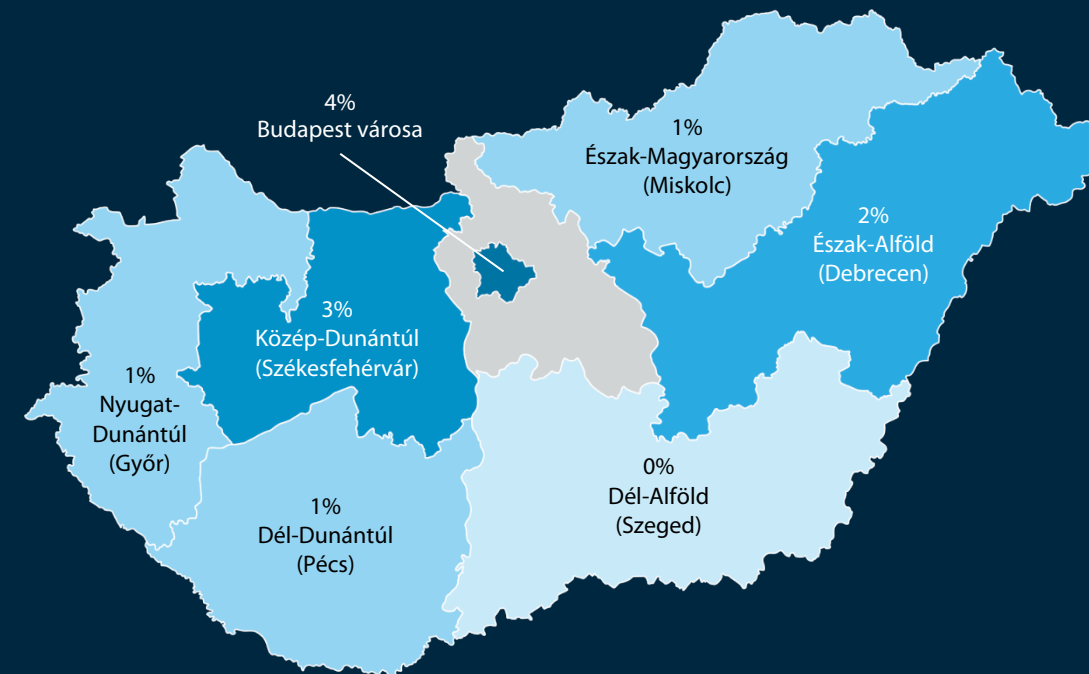
III. pillér: A vízszolgáltatás működési hatékonysága (5/5)

A vízszolgáltatás megbízhatósága: a helyszíntől függően a vállalatok 4%-a vagy annál kevesebb tapasztal kimaradásokat a vízszolgáltatásban

A magyarországi régiókban a legtöbb vállalatnál nem, vagy csak kisebb mértékben tapasztalható kimaradás a vízellátásban. Ugyanakkor vannak regionális különbségek. A dél-alföldi régióban (beleértve Szegedet is) szinte egyetlen vállalat sem számolt be ilyen problémáról, szemben Budapesttel, ahol a legmagasabb a vízellátásban kimaradásokat tapasztaló vállalatok aránya (lásd a térképet).

A vízszolgáltatásban kimaradásokat tapasztaló vállalatok százalékos aránya régióként*

Forrás: A Világbank 2023-as vállalati felmérése

*NUTS (Statistikai célú területi egységek nomenklatúrája), <https://ec.europa.eu/eurostat/web/nuts/overview>

Közüzemi vízszolgáltatás Magyarországon

A vízszolgáltatás javítandó területei

Az új vízcsatlakozás kiépítési folyamatának felgyorsítása a jóváhagyási lépések számának csökkentésével

Az új vízbekötés kétlépcsős engedélyeztetési eljárása országosan átlagban egy hónapot vesz igénybe, Győr esetében viszont akár 45 napot is. Szeged olyan megoldást kínál, amelyet más városok is követhetnének, hogy felgyorsítsák és leegyszerűsítsék az igénylési folyamatot. A Szegeden működő közműszolgáltató, a Szegedi Vízmű Zrt. az első és egyetlen szükséges kérelem beérkezése után megküldi a jelentkezőknek a bekötési ajánlatot. Ez az országban egyedülálló lépés az *e-kozmu* platformon történik. Az átfutási idő országos szinten szabályozva van, a közműszolgáltatók pedig 15 napon belül kötelesek válaszolni a kérelmezőknek. A szegedi megközelítés országos szintű átvétele nemcsak gyorsabbá és hatékonyabbá tenné a folyamatot, hanem országszerte egységesítést és kiszámíthatóságot is biztosítana.

Érintett felek: vízművek; Építésügyi és Közlekedési Minisztérium

Lehetőséget biztosít az ügyfeleknek arra, hogy a teljes csatlakozási folyamatot a közüzemi szolgáltatóra bízzák

A magyarországi városokban jellemzően az ügyfél felelőssége beszerezni az új vízcsatlakozás kiépítéséhez szükséges engedélyeket. A tényleges munkálatokat is az ügyfél vagy egy vállalkozó végzi (kivéve a külső csatlakozás azon részeit, amelyek kifejezetten a fő vízvezeték-infrastruktúrához kapcsolódnak, valamint a mérő felszerelését, amelyeket mindig közvetlenül a közműszolgáltatók végeznek). A pályázati folyamat felgyorsítása érdekében a városok tanulmányozhatnák a Fővárosi Vízművek által alkalmazott megoldást. Budapesten az ügyfelek felár ellenében dönthetnek úgy, hogy a teljes bekötési folyamatot a vízműre bízzák. Ha az ügyfél ezt a lehetőséget választja, az úgynevezett „Privát prémium ügyfélkezelés” keretében a közműszolgáltató kezeli a teljes bekötési folyamatot, beleértve a tervezést és a szükséges engedélyek megszerzését.

Érintett felek: vízművek

A vízdíjak átláthatóságának és szabályozásának növelése

A magyarországi fogyasztók számára gyakran kihívást jelent a vízdíjak és az azok kiszámítására használt módszerek ellenőrzése. A tarifák nem nyilvánosak, és a gyakorlatban a nemzeti szabályozó hatóság, a Magyar Energetikai és Közmű-szabályozási Hivatal (MEKH) nem ellenőrzi azokat. Ha a szabályozó hatóságnak lehetővé tennék a fogyasztási díjak ellenőrzését, és minden vízszolgáltató számára kötelezővé tennék azok online közzétételét, az hozzájárulna az átláthatóság növeléséhez, és még magasabb szintre emelné az ország szabályozási keretét és az elérhető közszolgáltatások színvonalát.

Érintett felek: vízművek; Magyar Energetikai és Közmű-szabályozási Hivatal (MEKH)

4.3 Közüzemi internetszolgáltatás Magyarországon

 <p>I. pillér: Szabályozási keret</p>	<p>Pontszám (minden város): 95/100</p>	 <p>III. pillér: Működési hatékonyság</p>	<p>Pontszám: 4 – 53/100 Budapest Debrecen</p>
 <p>II. pillér: Közzolgáltatások</p>	<p>Pontszám (minden város): 79,4/100</p>	<p>Idő (napokban): 7 (Győr) – 12 (3 város)</p>	<p>Internetkimaradást tapasztaló vállalkozások a vállalatok %-ában: 15% (Debrecen) – 69% (Budapest)</p>

Főbb megállapítások

- Az internetes szabályozás minősége (I. pillér), valamint az irányítás és az átláthatóság minősége (II. pillér) Magyarországon belül egységes. A pontszámok közötti különbségről az internetszolgáltatás gyakorlati hatékonysága tehet (III. pillér), mivel a városok eltérő várakozási időkről számoltak be az internetkapcsolatok kiépítésével kapcsolatosan, valamint eltérésekről az internetkimaradások terén.
- A bevált nemzetközi gyakorlatnak megfelelően a Nemzeti Média- és Hírközlési Hatóság (NMHH) felügyeli a nagykereskedelmi csatlakozási díjakat. Az illetékes hatóságok versenyellenes gyakorlatok miatt is vizsgálatot kezdeményezhetnek.
- Magyarország szabályozási kerete rendelkezéseket tartalmaz a közös tervezésre és építésre („egy ásás” politika), valamint az infrastruktúra megosztására vonatkozóan. A biztonsági előírásokra vonatkozó rendelkezések szintén jelen vannak, viszont hiányoznak az elektronikus kommunikációs hálózatok és az adatinfrastruktúra kibocsátására vagy energiahatékonyságára vonatkozó nemzeti célkitűzések.
- Magyarországon online ellenőrizhető, hogy az internetszolgáltató (ISP) rendelkezik-e lefedettséggel az ügyfelek címén. Lehetőség van arra is, hogy az internetkapcsolat kiépítésére vonatkozó kérelmet online nyújtsák be és kövessék nyomon. Az internet havi díjai online elérhetők, és az internetdíjak változásairól tájékoztatják a nyilvánosságot. Hiányoznak azonban az (online közzétett vagy az ügyfélszámlán szereplő) képletek, amelyek előírják a végfelhasználói tarifaszintek kiszámításnak módját.
- A magyarországi internetszolgáltatók közzéteszik az interneten a tervezett kimaradásokat, és a szolgáltatásnyújtás fő teljesítménymutatói (KPI-k) szintén elérhetők nyilvánosan.
- Magyarországon átlagosan 10 napot vesz igénybe az internetkapcsolat kiépítése. Győrben ez 7 napot vesz igénybe, míg más városokban, például Pécsen, Miskolcon és Szegeden akár 12 napot is várniuk kell a vállalkozásoknak. A magánszektor válaszádoi szerint a késedelmeket az okozhatja, hogy egyes városokban alacsony a verseny, és kevés a technikus.
- A vállalati felmérések szerint országszerte a magyar vállalatok mindössze 44,7%-a nem tapasztalt internetkieséseket. A kiesések száma régióként különbözik. Budapesten a vállalkozások közel 70 százaléka számolt be kiesésekről, míg az észak-alföldi régióban (beleértve Debrecent is) ez az arány 15 százalék volt.

Általános internetszolgáltatási pontszám városonként*

Forrás: Subnational Business Ready *Skála 0-tól 100-ig (magasabb = jobb)

Közüzemi internetszolgáltatás Magyarországon

Miért fontos a közüzemi internetszolgáltatás?

- Az internet támogatja az üzleti tevékenységeket, és a vállalatoknál termelési tényezőnek számít.⁴⁷
- A megbízhatatlan hálózatok és a széles sávú kapcsolat kiépítésének magas költségei megakadályozhatják a vállalatokat abban, hogy az üzleti tevékenységükhöz alkalmazzák és fejlesszék a digitális technológiákat.
- A jó szabályozási keretek kulcsfontosságúak a megfizethető és jó minőségű internetszolgáltatások nyújtásához. Emellett a gazdasági növekedéshez elengedhetetlen az ilyen szolgáltatásokhoz való időszerű, ésszerű költségek mellett történő és környezeti szempontból fenntartható hozzájárás elősegítése.⁴⁸
- Az ösztönzőrendszerrel párosuló teljesítményszabványok rákényszerítik az internetszolgáltatókat a nagy sebességű, széles sávú internet megfelelő szolgáltatására.⁴⁹

⁴⁷ World Bank, 2016.

⁴⁸ World Bank, 2017.

⁴⁹ Foster and Rana, 2020.

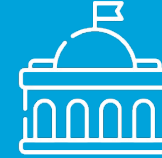
Mit mér a közüzemi internetszolgáltatás témakör?

I. pillér: Szabályozási keret

Az internetre vonatkozó szabályozás minősége

- Az internetkapcsolat hatékony kiépítésére (pl. az infrastruktúra megosztására) és a szolgáltatás minőségére vonatkozó szabályozás
- Az internetszolgáltatás biztonságára vonatkozó szabályozás (pl. kiberbiztonság)
- Az internetszolgáltatás nyújtásának és használatának környezeti fenntarthatósága

II. pillér: Közszolgáltatások

Az internetszolgáltatások biztosításának irányítása és átláthatósága

- A szolgáltatásnyújtás megbízhatóságának és fenntarthatóságának, valamint az internetkapcsolat biztonságának nyomon követése a gyakorlatban
- Átláthatóság a szolgáltatáskiesések, tarifák, csatlakozási követelmények, panaszkezelési mechanizmusok és ügyfélszolgálat tekintetében
- Átjárhatóság más közművekkel (pl. áram)
- Elektronikus alkalmazások és kifizetések megléte

III. pillér: Működési hatékonyság

Az internetes szolgáltatásnyújtás működési hatékonysága

- Az internetkapcsolat megszerzéséhez szükséges idő
- Az internetkapcsolat és a szolgáltatás költsége*
- Az internetszolgáltatás megbízhatósága (pl. az internetszolgáltatás megszakadása)

*Az EU-ban az internetkapcsolatra nem vonatkozik a telepítési költség, mivel az a régióban általános gyakorlatnak számító hűségprogramok részét képezi. A havi szolgáltatási díjakról nem sikerült megbízható adatokat gyűjteni.

Kérjük, további információért olvassa el a *Business Ready módszertani kézikönyvet*: <https://www.worldbank.org/en/businessready>

Közüzemi internetszolgáltatás Magyarországon

I. pillér: Az internetre vonatkozó szabályozás minősége (1/2)

Magyarország
pontszáma
(minden város): **95** 100
pontból

A tarifák és a szolgáltatás minőségének szabályozási felügyelete és Közműinfrastruktúra-megosztási és minőségbiztosítási mechanizmusok

25/25

A tarifák és a szolgáltatás minőségének szabályozási ellenőrzése

- ✓ Az internetes tarifák ellenőrzése: a nagykereskedelmi csatlakozási tarifákat a szabályozó ügynökség, az NMHH felügyeli. Az illetékes hatóságok vizsgálatot kezdeményezhetnek és bírságot szabhatnak ki a versenyellenes gyakorlatok miatt.
- ✓ Az internetszolgáltatás minőségének ellenőrzése: a szabályozó hatóság a szolgáltatás minőségének és az internet megbízhatóságának biztosítására teljesítményszabványokat állapít meg, és azok betartását ellenőrzi

40/40

Közműinfrastruktúra-megosztási és minőségbiztosítási mechanizmusok

- ✓ A szabályozási keretrendszer azon rendelkezései, amelyek közös tervezést és kivitelezést írnak elő (pl. közös földmunkák vagy „egy ásás” politikák)
- ✓ Jogsabályi rendelkezések, amelyek a passzív vagy aktív infrastruktúrával rendelkező üzemeltetők számára az utolsó mérföldhöz való hozzáférés megosztását írják elő
- ✓ Az állami tulajdonú infrastruktúrához való egyenlő hozzáférést biztosító jogi rendelkezések
- ✓ A digitális infrastruktúra-szolgáltatók számára szolgalmat megállapító jogi rendelkezések
- ✓ Az infrastruktúra megosztására irányuló partnerségeket lehetővé tevő szabályozási keret
- ✓ Az új digitális infrastruktúra kiépítésében részt vevő ügynökségek számára határidőket megállapító jogi rendelkezések
- ✓ A szabályozási keret pénzügyi visszatartó erőt (például az internetszolgáltató által fizetett büntetések vagy az ügyfeleknek fizetett kártérítések formájában) és az internetszolgáltatás kiesésének vagy lassulásának megelőzését célzó ösztönző mechanizmusokat ír elő

✓ A nemzetközileg elismert bevált gyakorlatokkal összhangban szabályozott szempontok ✗ Nem a nemzetközileg elismert bevált gyakorlatokkal összhangban szabályozott szempontok

Közüzemi internetszolgáltatás Magyarországon

I. pillér: Az internetre vonatkozó szabályozás minősége (2/2)

Magyarország
pontszáma
(minden város): **95** 100
pontból

A közműszolgáltatások biztonsága és Környezeti fenntarthatóság

25/25

A közműszolgáltatások biztonsága

- ✓ A szabályozási keret meghatározza a felelősséget és a személyes adatok védelmének megsértése esetén a kártérítés követelésének jogát, valamint az adatvédelmi incidensek bejelentésére vonatkozóan egyértelmű rendelkezéseket tartalmaz
- ✓ A nemzeti szintű kiberbiztonsági koordinációért felelős Nemzeti Kibervédelmi Intézet (NKI) kockázatértékelési stratégiákat, kiberbiztonsági ellenőrzéseket, kiképzéseket, gyakorlatokat és oktatásokat biztosít, valamint érvényre juttatja a kiberbiztonsági törvényeket és rendeleteket
- ✓ A szabályozási keretrendszer előírja a minimális kiberbiztonsági védelmet, illetve a minimális kiberbiztonsági szabványokat és biztosítékokat, valamint meghatározza a súlyos kibertámadás vagy a szolgáltatás rendelkezésre állásának veszélyeztetése esetén az incidensekre való reagálás módját

5/10

Környezeti fenntarthatóság

- ✓ A digitális kapcsolódási és adatinfrastruktúrára vonatkozó önkéntes környezetvédelmi jelentéstételi vagy közzétételi szabványokat megállapító rendeletek
- ✗ Az elektronikus hírközlő hálózatok és az adatinfrastruktúra károsanyag-kibocsátására vagy energiahatékonyságára – például az energiafelhasználás hatékonyságára, a megújulóenergia-felhasználásra vagy a teljesítmény-együtthatóra (COP) – vonatkozó nemzeti célkitűzések hiánya

✓ A nemzetközileg elismert bevált gyakorlatokkal összhangban szabályozott szempontok ✗ Nem a nemzetközileg elismert bevált gyakorlatokkal összhangban szabályozott szempontok

Közüzemi internetszolgáltatás Magyarországon

II. pillér: Az internetszolgáltatások biztosításának irányítása és átláthatósága (1/3)

Magyarország
pontszáma
(minden város): **79,4** 100 pontból

Digitális szolgáltatások és Átjárhatóság

3,1/6,3

Elektronikus kérések Internetsatlakozás kiépítésére

- ✓ Kereskedelmi célú új internetkapcsolatok elektronikusan is igényelhetők
- ✗ Online megoldások az igénylés nyomon követésére

6,3/6,3

Infrastrukturális adatbázis és a tervezett munkálatokat tartalmazó platform

- ✓ Létezik az internetszolgáltatók (ISP-k) hálózatainak beazonosítására szolgáló infrastruktúra-adatbázis, valamint egy több közműszolgáltató hálózati vonalait tartalmazó közös adatbázis, ideértve az áram-, víz- és internetszolgáltatást is
- ✓ A közműhálózatokon tervezett munkálatokra vonatkozó információk online elérhetők

6,3/6,3

Elektronikus fizetések

- ✓ Lehetőség van az új vezetékes széles sávú kapcsolat és az internet havi díjainak elektronikus úton történő fizetésére

6,3/6,3

Koordinációs mechanizmusok földmunkaengedélyek kibocsátásához

- ✓ Online rendszer az földmunkaengedélyek kezelésére

✓ A nemzetközileg elismert bevált gyakorlatoknak megfelelő szempontok ✗ A nemzetközileg elismert bevált gyakorlatoknak nem megfelelő szempontok

Közüzemi internetszolgáltatás Magyarországon

II. pillér: Az internetszolgáltatások biztosításának irányítása és átláthatósága (2/3)

Magyarország
pontszáma
(minden város): **79,4** 100 pontból

Az információk hozzáférhetősége és Átláthatósága

5/5

A bekötési követelmények átláthatósága

- ✓ A nagy sebességű, széles sávú internetkapcsolat csatlakozási követelményeinek közzététele, beleértve a szükséges dokumentumokat, eljárásokat, bekötési költségeket és a bekötési időre vonatkozó előírásokat

5/5

A tervezett kimaradások átláthatósága

- ✓ A tervezett internetkimaradások közzététele és bejelentése

5/5

A szolgáltatásminőségi mutatók átláthatósága

- ✓ Az internetszolgáltatás megbízhatóságát és minőségét nyomon követő fő teljesítménymutatók online elérhetősége

0/5

A tarifák és tarifabeállítások átláthatósága

- ✗ Bár az internetes havi díjak online elérhetőek, és a díjszabások változásairól tájékoztatják a nyilvánosságot, a díjszintek meghatározásának módjára vonatkozó képleteket nem teszik közzé az interneten vagy a fogyasztói számlákon

5/5

A panaszkezelési eljárások átláthatósága

- ✓ Az internetszolgáltatás nyújtásával kapcsolatos problémák bejelentésére szolgáló panaszmechanizmus. A mechanizmus elérhető az internetszolgáltatóknál, de tőlük függetlenül használható a panaszok eskalálására.
- ✓ Az online elérhető információk, amelyek az ügyfeleket a panaszok benyújtásához segítik, többek között a következőket tartalmazzák: a panaszok kezeléséért felelős szervezet megjelölése, a panasz benyújtásához szükséges dokumentumok, a panaszmechanizmus kritériumai és a panasz benyújtásához szükséges lépések

✓ A nemzetközileg elismert bevált gyakorlatoknak megfelelő szempontok ✗ A nemzetközileg elismert bevált gyakorlatoknak nem megfelelő szempontok

Közüzemi internetszolgáltatás Magyarországon

II. pillér: Az internetszolgáltatások biztosításának irányítása és átláthatósága (3/3)

Magyarország
pontszáma
(minden város): **79,4** 100 pontból

A szolgáltatásbiztosítás nyomon követése (beleértve a nemek közötti egyenlőséget és a környezetvédelmet) és A biztonsági előírások és a fogyasztóvédelmi mechanizmusok betartatása

12,5/12,5

Az internetszolgáltatás megbízhatóságának és minőségének nyomon követése

- ✓ Léteznek az internetszolgáltatás megbízhatóságára és minőségére vonatkozó kulcsfontosságú teljesítménymutatók (KPI-k)
 - Letöltési/feltöltési sebesség
 - Késés
 - Átmenő teljesítmény
 - Jitter
 - Helyreállítási idő

0/12,5

A női vállalkozók közüzemi szolgáltatásokhoz való hozzáféréseinek nyomon követése

- ✗ A magyarországi internetszolgáltatók nem végeznek nemek szerinti bontású ügyfélfelméréseket, hogy a női tulajdonú vállalkozások szemszögéből mérjék a szolgáltató által biztosított szolgáltatások minőségét:
 - A fogyasztói elégedettségi felmérésekre válaszoló személy neme
 - A minőséggel, megbízhatósággal és a közüzemi szolgáltatásokkal kapcsolatos panaszt tevő személy neme

12,5/12,5

Kiberbiztonsági protokollok a gyakorlatban

- ✓ A gyakorlatban alkalmazott kiberbiztonsági protokollok, mint például:
 - A kiberbiztonsági ügynökség által a magánszektorban bejelentett kiberbiztonsági jogsértések
 - Számítógépes incidensekre reagáló csoportok vagy számítógépes vészhelyzeti készenléti csoportok, melyek a bejelentett kibertámadásokra vagy a kiberbiztonság megsértésére reagálnak
 - Kiberbiztonsági incidensek elhárítására irányuló gyakorlatok, képzések és oktatások gyakorlati végrehajtása a kibertámadások vagy a kiberbiztonság megsértésének megelőzésére, felderítésére, elhárítására és/vagy helyreállítására irányuló képességek tesztelése céljából
 - A kritikus infrastruktúrák üzemeltetőinek kiberbiztonsági ellenőrzése a sebezhetőségek felderítése, illetve a kibertámadások vagy a kiberbiztonság megsértésének megelőzése céljából kialakított korrekciós intézkedések ajánlása vagy kikényszerítése érdekében

12,5/12,5

Független panaszkezelési mechanizmus

- ✓ Független panaszkezelési mechanizmus: a panaszok felsőbb szintre továbbításának mechanizmusa független az internetszolgáltatóktól

✓ A nemzetközileg elismert bevált gyakorlatoknak megfelelő szempontok ✗ A nemzetközileg elismert bevált gyakorlatoknak nem megfelelő szempontok

Közüzemi internetszolgáltatás Magyarországon

III. pillér: Az internetszolgáltatás működésihatékonysága (1/3)

Magyarország
pontszáma: **4 – 53** 100 pontból
Budapest Debrecen

Az internetkapcsolat kiépítésének folyamata Magyarországon

1. lépés

Az ügyfelek az internetszolgáltatók weboldalain keresztül kérvényezik az új internetkapcsolat kiépítését. Az internetszolgáltatók döntenek arról, hogy teljesíthető-e a kérés. A végső döntés az épület elhelyezkedésétől és az épületben található infrastruktúrától függ.

A magánszektor arról számolt be, hogy a városokat a helyileg aktív internetszolgáltatók zónákra osztották fel, ami alacsony szintű versenyt eredményez. Így az ügyfelek csak az adott zónát lefedő szolgáltatótól szerezhetnek internetszolgáltatást.

2. lépés

A kérelem elfogadása után az internetszolgáltató elküldi a szerződést. Ha az ügyfél egyéves/kétéves szerződést köt, a telepítés ingyenes. A szerződés aláírását követően az a bevett gyakorlat, hogy az internetszolgáltatók technikusai (vagy az internetszolgáltató által megbízott magánvállalkozók) végzik el a telepítést.

Amennyiben az ügyfél nem kíván határozott idejű szerződést kötni, az internet telepítése költségekkel jár.

3. lépés

A telepítés befejezése után a technikusok elvégzik a rendszer ellenőrzését és tesztelését. Az internetszolgáltatás a tesztek befejezésének és a kapcsolódás zökkenőmentes megvalósulásának pillanatától kezdve minősül elérhetőnek.

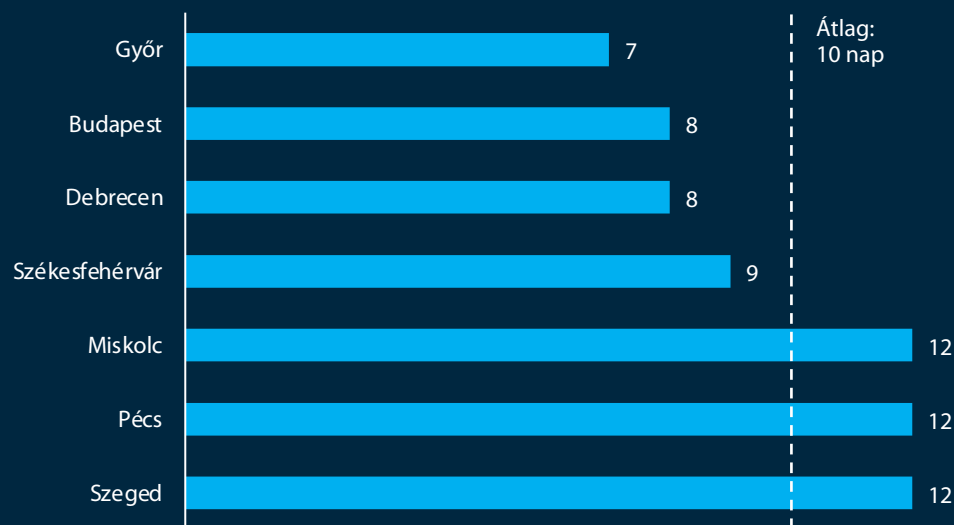
Közüzemi internetszolgáltatás Magyarországon

III. pillér: Az internetszolgáltatás működésihatékonysága (2/3)

Idő: 7 – 12 nap

Az internetkapcsolat megvalósításához szükséges idő Magyarországon

Forrás: Subnational Business Ready

- Az internetkapcsolat kiépítése átlagosan 10 napot vesz igénybe. Győrben ez 7 napot vesz igénybe, míg más városokban, például Pécsen, Miskolcon és Szegeden akár 12 napot is várniuk kell a vállalkozásoknak.
- A magánszektor válaszadói szerint a késedelmeket az okozhatja, hogy egyes városokban alacsony a verseny. Az internetszolgáltatók működési zónákra osztották fel a vezetékes széles sávú internet piacát, mely zónákban az ügyfelek általában csak egy internetszolgáltatóhoz férnek hozzá, lakóhelytől függően.
- A késedelem másik oka, amelyről a magánszektor is beszámolt, a csatlakozást végző technikusok hiánya, ami miatt az internetszolgáltatók gyakran ugyanazokat a technikusokat alkalmazzák.

Az internetkapcsolat megvalósításához szükséges idő napokban (országos átlagok)

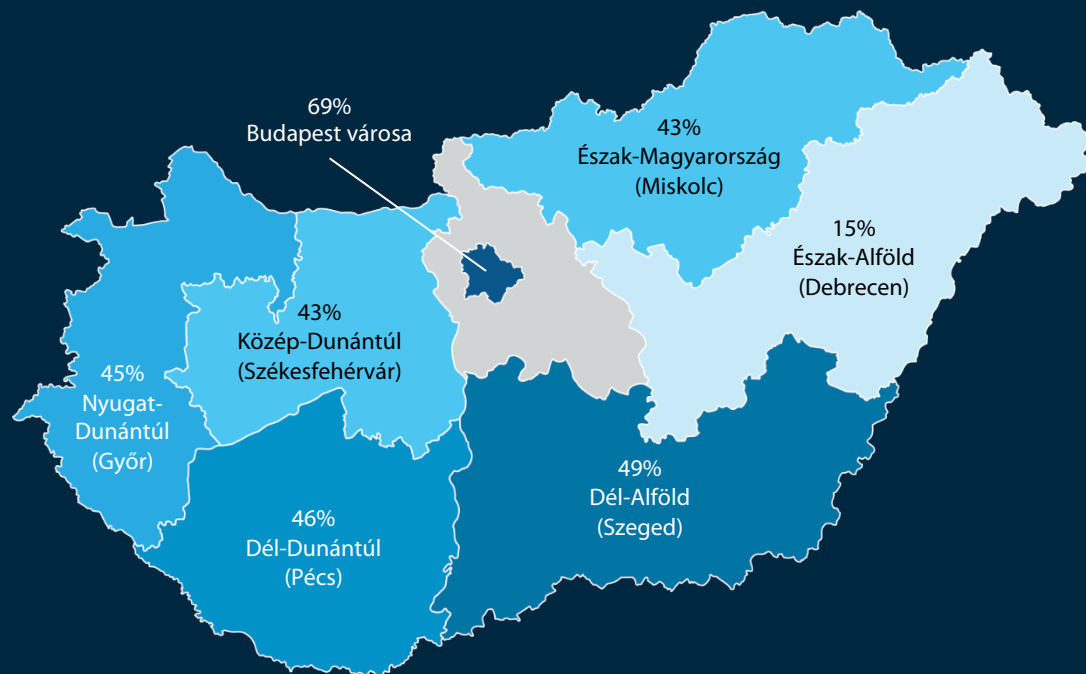
Forrás: Subnational Business Ready

Közüzemi internetszolgáltatás Magyarországon

III. pillér: Az internetszolgáltatás működésihatékonysága (3/3)

Az internetszolgáltatásban zavarokat tapasztaló vállalatok aránya régióként*

Forrás: A Világbank 2023-as vállalati felmérései

*NUTS (Statistikai célú területi egységek nomenklatúrája), <https://ec.europa.eu/eurostat/web/nuts/overview>

- Összességében a magyar vállalatok 55%-a számolt be kimaradásokról az internet elérhetőségében. Ez a szám az észak-alföldi régióban 15% volt, mely ezáltal az egyetlen olyan magyarországi régió, ahol ez a mutató összhangban van a szomszédos országokkal, melyek esetében átlagosan a vállalatok 14%-a számolt be az internetszolgáltatás zavarairól.
- Ezzel szemben Budapesten a vállalatok csaknem 70%-a számolt be az internetszolgáltatás zavarairól.

Az internetszolgáltatásban zavarokat tapasztaló vállalatok aránya (országos átlagok)

Forrás: A Világbank 2023-as vállalati felmérései

5. A vitarendezés részletes bemutatása

Vitarendezés Magyarországon

I. pillér:
Szabályozási
keret

Pontszám (minden város):

82/100

III. pillér:
Kereskedelmi jogvita
megoldásának
hatékonysága

Pontszám:

72,5 – 96,7/100

Pécs

Miskolc

II. pillér:
Közzolgáltatások

Pontszám:

59,3 – 64,9/100

5 város

Budapest, Debrecen

Idő (napokban):

Bírósági peres eljárások: **420** (Szeged) – **605** (Győr)

Ítélet érvényre juttatása: **30** (Miskolc, Pécs) – **60** (3 város)

Költségek (a követelés
értékének %-a*):

Bírósági peres eljárások: **8,2%** (Miskolc) – **13,7%** (Budapest)

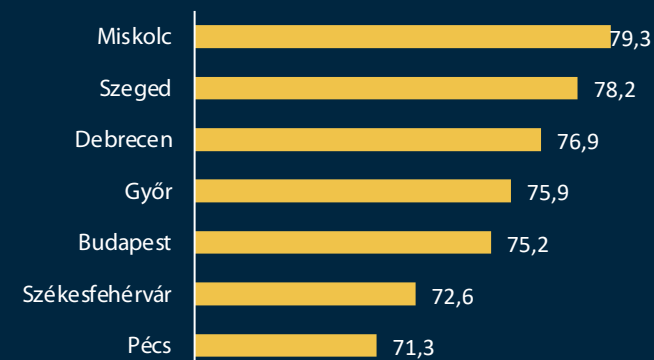
Ítélet érvényre juttatása: **0,5%** (Debrecen) – **2,3%** (Pécs)

*107 554 370 HUF értékű követelés esetén, ami a 2021-es egy főre jutó GNI 20-szorosának felel meg. Magyarország 2021-es egy főre jutó GNI-je 5 377 718 HUF

Főbb megállapítások

- Magyarországon az egész országban ugyanazok a jogszabályok érvényesek (I. pillér).
- A végrehajtásban és a vitarendezéshez használt közzolgáltatások elérhetőségében (II. pillér) regionális különbségek vannak. A tanulmányban vizsgált hét város közül csak Budapesten és Debrecenben van kereskedelmi ügyekre szakosodott osztály (gazdasági kollégium) a regionális bíróságokon. A virtuális tárgyalásokat minden helyszínen igénybe lehet venni, viszont csak sürgős ügyekben alkalmazzák, kivéve Pécs, ahol a bíróságok a felek kérésére bármilyen ügyben tartanak virtuális tárgyalást.
- A kereskedelmi jogviták rendezéséhez Magyarországon különböző városokban eltérő hosszúságú idő szükséges (III. pillér). Szegeden a leggyorsabb, míg a győri bíróságon a leglassabb a kereskedelmi ügyek elbírálása. Az eltérés fő oka a tárgyalások közötti idővel függ össze, amennyiben a tárgyalást elhalasztják, valamint azzal, hogy hány tárgyalásra van szükség a jogvita elsőfokú rendezéséhez.
- A bírósági költségek nemzeti szinten szabályozva vannak és országszerte azonosak (III. pillér). Az ügyvédi díjak városonként eltérőek, főként az ügyfelek pénzügyi kapacitásával, a városok gazdasági fejlettségével és az ügyvédi irodák méretével kapcsolatos tényezők miatt.

Összesített vitarendezési pontszám városonként*

Forrás: Subnational Business Ready *Skála 0-tól 100-ig (magasabb = jobb)

Vitarendezés Magyarországon

Miért fontos a vitarendezés?

- A magánszektor fejlődéséhez erős igazságszolgáltatásra és hatékony vitarendezési eljárásokra van szükség.
- Ha a bíróságok időben és költséghatékonyan zárják le a vitarendezési eljárásokat, a vállalkozások több kölcsönt vesznek fel és többet fektetnek be.⁵⁰
- Az igazságszolgáltatás megbízhatósága ugyanilyen fontos: az erős bírósági rendszerek több befektetőt vonzanak, és elősegítik az üzleti tevékenységeket.⁵¹

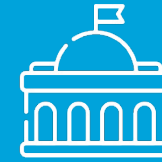
Mit mér a vitarendezés témakör?

I. pillér: Szabályozási keret

A vitarendezési szabályozás minősége

- A kereskedelmi peres eljárások főbb eljárási cselekményeire vonatkozó határidők
- A tárgyalás előtti konferencia, a mulasztási ítélet és a környezetvédelmi jogvitákban alkalmazott szabványok rendelkezésre állása
- A bírák visszahívása, valamint a bírákra és a végrehajtókra vonatkozó etikai kódex
- A választottbíráskodáshoz való hozzáférés, valamint a választottbírák és közvetítők függetlensége és pártatlansága

II. pillér: Közszolgáltatások

Vitarendezési közszolgáltatások

- A bíróságok szervezeti felépítése és a bírósági integritást támogató felülvizsgálati mechanizmusok
- Az ügykezelés és a bíróságokkal való kommunikáció digitalizálása
- Az ítéletek közzététele, valamint a bíróságok összetételére és teljesítményére vonatkozó tájékoztatás
- Választottbírói és közvetítői közszolgáltatások

III. pillér: Kereskedelmi jogvita megoldásának hatékonysága

A bírósági és választottbírói eljárások működési hatékonysága és megbízhatósága

- A bírósági pereskedéshez szükséges idő és költségek (elsőfokú, közvetítői és fellebbezési eljárások)
- A jogerős belföldi ítélet végrehajtásához szükséges idő és költségek
- A választottbírói eljáráshoz szükséges idő és költségek
- A külföldi ítéletek és választottbírói határozatok elismeréséhez és végrehajtásához szükséges idő és költségek

50 Moro, Maresch, and Ferrando. 2018; Koutroumpis and Ravasan, 2020.

51 World Bank, 2004; Staats and Biglaiser, 2011; World Bank, 2019.

Kérjük, további információkért olvassa el a *Business Ready módszertani kézikönyvet*: <https://www.worldbank.org/en/businessready>

Vitarendezés Magyarországon

A legújabb reformok és változások a vitarendezésben

- **A polgári perrendtartásról szóló 2016. évi CXXX. törvény** 2018. január 1-jén lépett hatályba, és jelentős változásokat írt elő a polgári perrendtartásban. A törvény bevezetett egy előkészítő szakaszt a bíróságok előtt folyó valamennyi polgári eljárásban. A kötelező előkészítő szakasz olyan ügykezelési technikát jelent, amelynek során a magyarországi bírák kiértékelik az ügy tárgyát és a kereset jogalapját, valamint a megjelölt bizonyítékokat. Az előkészítő szakasz után a felek nem javasolhatnak új bizonyítékokat, illetve nem módosíthatják a keresetet, kivéve nagyon korlátozott körülmények között, és a fő tárgyalási szakasz az előkészítő szakaszban meghatározott terv szerint zajlik.
 - A törvény emellett bevezette a jogi személyekre és képviselőikre vonatkozó követelményeket, amelyek szerint a bíróságokkal való kommunikációhoz a bírósági eljárás előtt és alatt kizárólag digitális eszközöket lehet használni.
 - Végül a törvény lehetővé tette a digitális kommunikációs megoldások használatát a meghallgatások és tanúvallomások távoli lefolytatásához országszerte.
- Az Országos Bírósági Hivatal (OBH) bevezette a 2017 májusa és 2019 júniusa között megvalósított **Digitális Bíróság projektet**. A projekt a nagyobb *Széchenyi* 2020 program része volt. A projekt: (i) bevezette a papíralapú bírósági dokumentumok digitalizálását és egy olyan elektronikus aktarendszer létrehozását, amelyben valamennyi bírósági eljárás digitalizálva lett; ii) kezdeményezte az anonimizált bírósági ítéletek digitalizálását és közzétételét; és iii) kezdeményezte a bírósági rendszerek összekapcsolását, hogy lehetővé tegye a kormányzati intézmények hitelesített adataihoz és szolgáltatásaihoz való közvetlen hozzáférést.
- Az OBH 2018 szeptemberében mutatta be a **VIA VIDEO projektet**, amelynek célja országos bírósági videó- és hangrögzítő rendszerek létrehozása. A projekt lehetővé tette a virtuális tárgyalásokhoz szükséges digitális infrastruktúra létrehozását, és 202 bíróságot szereltek fel a szükséges eszközökkel és platformokkal.
- **A 2021. évi XXVII. törvény** változásokat vezetett be a bírósági végrehajtók felügyeletét illetően. 2021. október 21-től a bírósági végrehajtókat a Szabályozott Tevékenységek Felügyeleti Hatósága felügyeli, ami a korábbi öngazgatási modellhez képest független felügyeletet biztosít.
- **Az Igazságügyi Minisztérium 13/2021-es rendelete** további szakszerűsítést vezetett be a bírósági végrehajtókra vonatkozóan azáltal, hogy minden bírósági végrehajtó számára kötelezővé tette a speciális jogi képzést és vizsgát.

Közelgő reformok

- Az OBH **változtatásokat** vezetett be a **dokumentumok bíróságokhoz történő elektronikus benyújtásának jelenlegi rendszerében**. Az iFORM elektronikus űrlapbejelentő rendszer 2023 januárjától lehetővé teszi az elektronikus benyújtást, a jelenleg használt Általános Űrlapkitöltő (ANYK) programmal párhuzamosan. Tekintettel arra, hogy az iFORM űrlapokhoz használt interfész még fejlesztés alatt áll, az iFORM használata szünetel. A 717/2021. Korm. rendelet bevezetésével 2024. június 30-ig engedélyezték az ANYK program használatát, melyet követően kötelezővé válik az iFORM űrlapok mint digitális eszköz használata az elektronikus dokumentumok beadására.

Vitarendezés Magyarországon

A vonatkozó jogszabályok és a főbb érdekelt felek

A vonatkozó magyarországi jogszabályok

- **A polgári perrendtartásról szóló törvény (2016. évi CXXX. törvény):** a polgári eljárásjog szabályait szabályozó törvénysszöveg.
- **A bírósági végrehajtásról szóló törvény (1994. évi LIII. törvény):** a végrehajtók hivatását, magatartását, jogait és kötelezettségeit szabályozza a végrehajtási eljárásban.
- **A választottbírókról szóló törvény (2017. évi LX. törvény):** a magyarországi választottbírók működését és eljárását szabályozza.
- **A fizetési meghagyásos eljárásról szóló törvény (2009. évi L.):** a közjegyzők hatáskörébe tartozó, kis összegű pénzügyi követelésekre vonatkozó, gyorsított fizetési meghagyásos eljárást szabályozza.
- **Díjtörvény (1990. évi XCIII. törvény):** szabályozza az egyes kormányzati és igazságügyi szolgáltatásokért fizetendő díjak összegét.
- **Az Igazságügyi Minisztérium rendelete az ügyvédek bírósági eljárásokban fizetendő díjairól (32, 2003. VIII. 22.):** az ügyvédeknek a bírósági peres eljárásokban való közreműködésükért járó díjat szabályozza, abban az esetben, ha az ügyfél és az ügyvéd között nem jött létre magánjogi szerződés.

Hatóságok és vitarendezési szolgáltatások

- **Járásbíró:** elsőfokú bíróságként jár el, amely 30 millió forintig terjedő követelésértékű kereskedelmi ügyekben jogosult eljárni.
- **Törvényszék:** elsőfokú bíróságként jár el, amely jogosult a 30 millió forintot meghaladó követelésértékű kereskedelmi ügyek elbírálására, valamint fellebbviteli bíróságként a járásbírók ítéletei elleni fellebbezések elbírálására.
- **Gazdasági Kollégium:** a budapesti és debreceni regionális bíróságok speciális osztályai, úgynevezett gazdasági kollégiumok, amelyek kizárólag kereskedelmi ügyeket tárgyalnak.
- **Végrehajtók (bírói végrehajtók):** magánvégrehajtók, akik jogosultak a közjogok és közkötelezettségek gyakorlására.
- **Választottbírói intézmény:** Állandó választottbírók a Magyar Kereskedelmi és Iparkamara mellett.
- **Közvetítés / mediáció:** alternatív vitarendezési eljárás, amelyet közvetítők végeznek a helyi regionális bíróságokon, illetve magánjelleggel magánszemélyek.

Vitarendezés Magyarországon

I. pillér: A vitarendezési szabályok minősége (1/2)

Magyarország
pontszáma
(minden város): **82** 100 pontból

Bírósági peres eljárások

30,8/40

Az eljárások biztonsága

- ✓ A kérelem benyújtásának időbeli szabályai
- ✓ Az ítélet meghozatalára vonatkozó időbeli szabályok
- ✓ Az ideiglenes intézkedés iránti kérelemről való döntés meghozatalának időbeli szabályai
- ✓ Új bizonyítékok előterjesztésének határideje
- ✓ A mulasztási ítélet elérhetősége
- ✓ A végrehajtók lefoglalják az adós pénzügyi eszközeit és pénzkövetelését egy harmadik féllel szemben
- ✗ Nem vonatkozik felső határ az elnapolások számára
- ✗ Az első panaszok kézbesítésére nem vonatkozik határidő
- ✗ A szakértői vélemény kiadására nem vonatkozik határidő

- ✓ A nemzetközileg elismert helyes gyakorlatokkal összhangban szabályozott szempontok
- ✗ Nem a nemzetközileg elismert helyes gyakorlattal összhangban szabályozott szempontok

21,3/26,7

Bírói integritás

- ✓ A bírácoknak összeférhetetlenség esetén fel kell menteniük magukat
- ✓ A felek vitathatják a bírác pártatlanságát vagy függetlenségét
- ✓ A bírácra és a végrehajtókra etikai kódex vonatkozik
- ✓ A nők nincsenek korlátozva a bírói pályára lépés tekintetében
- ✓ A nők a férfival azonos jogokkal rendelkeznek a kereskedelmi peres eljárásokban
- ✗ Nincs éves közzététel a bírác vagyonáról

A bírác vagyonának közzététele

- Magyarország, egy kivételével, valamennyi nemzetközi bevált gyakorlatot végrehajtja az igazságügyi integritásra vonatkozó szabályozási keret tekintetében. A bírác vagyonának éves közzétételét a magyar szabályozás nem írja elő.
- A bírác jogállásáról és javadalmazásáról szóló 2011. évi CLXII. törvény előírja, hogy a bírác kötelesek vagyonnyilatkozatot tenni, számot ad vagyonuknak az előző nyilatkozathoz képest bekövetkezett növekedéséről, valamint jövedelemforrásaikról. A törvény azonban csak háromévente írja elő a bírác számára, hogy vagyonnyilatkozatot tegyenek.

Vitarendezés Magyarországon

I. pillér: A vitarendezési szabályok minősége (2/2)

Magyarország
pontszáma
(minden város): **82** 100 pontból

Alternatív vitarendezés

15,3/16,7

Jogi biztosítékok a választottbíráskodásban

- ✓ Ingatlanokkal és szellemi tulajdonnal kapcsolatos viták eldönthetősége
- ✓ Jogi tanácsadó kiválasztása szakmai képzettségtől, állampolgárságtól, bírósági vagy szakmai szervezetbe való felvételtől függetlenül
- ✓ A választottbírák kiválasztása szakmai képzettségtől, nemtől és állampolgárságtól függetlenül
- ✓ A választottbírák összeférhetlenségének nyilvánosságra hozatala
- ✓ A feleknek joguk van megkérdőjelezni a választottbírák függetlenségét és pártatlanságát
- ✓ A bíróság ideiglenes intézkedéseket rendelhet el a választottbíráskodás támogatására
- ✓ Az állami tulajdonú vállalatokkal és állami szervekkel folytatott kereskedelmi viták választottbírói rendezése további feltételek teljesítése nélkül
- ✗ Nincs kifejezett rendelkezés a harmadik fél általi finanszírozásról a befektető és az állam közötti választottbírói eljárásban

14,6/16,7

Jogi biztosítékok a közvetítésben

- ✓ A kereskedelmi közvetítés nem kötelező
- ✓ A közvetítők kötelesek az összeférhetlenséget nyilvánosságra hozni
- ✓ A közvetítők nem járhatnak el választottbíróként ugyanabban vagy hasonló szerződésben vagy jogviszonyban
- ✓ A közvetítés során nyilvánosságra hozott bizonyítékok nem használhatók fel más bírósági eljárásokban
- ✓ A közvetítői egyezségekre különleges végrehajtási rendszer vonatkozik
- ✗ Nincsenek külön szabályok a bírósági jóváhagyás nélküli nemzetközi közvetítői egyezség elismerésére és végrehajtására vonatkozóan

✓ A nemzetközileg elismert bevált gyakorlatokkal összhangban szabályozott szempontok ✗ Nem a nemzetközileg elismert bevált gyakorlatokkal összhangban szabályozott szempontok

Vitarendezés Magyarországon

II. pillér: Vitarendezési közszolgáltatás (1/3)

Magyarország
pontszáma: **59,3 – 64,9** 100 pontból
5 város Budapest, Debrecen

Budapest,
Debrecen:

11,1/22,2

5 város:

5,6/22,2

A bíróságok szervezeti felépítése

Minden város:

- ✓ A bírák kötelelességzésével szembeni panaszok felülvizsgálati mechanizmusai
- ✓ A végrehajtók kötelelességzésével szembeni panaszok felülvizsgálati mechanizmusai
- ✓ A bírák kinevezésére és előléptetésére vonatkozó határozatokkal szembeni panaszok felülvizsgálati mechanizmusa
- ✗ Nincs automatikus ügykiosztás
- ✗ Nem létezik kis értékű követelésekkel foglalkozó bíróság vagy gyorsított eljárás
- ✗ Nem létezik önképviselő a kis értékű követelésekkel foglalkozó bíróság előtt vagy gyorsított eljárásban

Budapest, Debrecen:

- ✓ A bíróság rendelkezik kizárólag a kereskedelmi ügyek elsőfokú tárgyalására szakosodott részleggel

Győr, Miskolc, Pécs, Szeged, Székesfehérvár:

- ✗ A nem bíróság rendelkezik kizárólag a kereskedelmi ügyek elsőfokú tárgyalására szakosodott részleggel

- ✓ A nemzetközileg elismert helyes gyakorlatokkal összhangban szabályozott szempontok
- ✗ Nem a nemzetközileg elismert helyes gyakorlattal összhangban szabályozott szempontok

Bírósági specializáció

- Magyarország hét vizsgált városa közül csak a Budapesten működő Fővárosi Törvényszék és a Debreceni Törvényszék rendelkezik gazdasági kollégiummal mint kereskedelmi ügyekre szakosodott részleggel. E bíróságok bírái kizárólag kereskedelmi jogi ügyek elbírálására szakosodtak.
- Ezzel szemben Győrben, Miskolcon, Pécsen, Szegeden és Székesfehérváron a bírák polgári, kereskedelmi és munkaügyi ügyekkel egyaránt foglalkozó osztályokat vezetnek.
- A bírósági részleg létrehozását a jogi keret a bíróságok elnökeinek belátása szerint engedélyezi. A kereskedelmi ügyekre szakosodott részleggel rendelkező városi bíróságokon, nevezetesen Budapesten és Debrecenben van a legtöbb ügy, a polgári és a kereskedelmi ügyeket egyaránt beszámítva. Ugyanez vonatkozik a kizárólag kereskedelmi ügyekre is (Budapesten 2943, Debrecenben 228).* Győrben és Szegeden a regionális bíróságok 2023-ban mindössze 25, illetve 24 kereskedelmi ügyet tárgyaltak.

Bírósági ügyek kiosztása

- A bírósági ügyeket nem osztják ki automatikusan a bírák között – a bíróság elnöke osztja ki.
- A bíróságok szervezetéről és igazgatásáról szóló 2011. évi CLXI. törvény alapján minden bíróság rendelkezik ügyelosztási szabályokkal. Az ügyelosztási szabályok kialakításakor és felülvizsgálatakor a bíróság elnökének figyelembe kell vennie *többek között* az ügyek fontosságát és munkaigényét, az arányos munkaterhelés biztosítása érdekében az ügyek számáról szóló statisztikákat, valamint az egyes bírák speciális szakértelmét.
- A bíróságok igazgatásának szabályozásáról rendelkező 6/2015. OBH utasítás szerint az ügyek kiosztásának előre meghatározott elvek szerint, átláthatóan kell történnie.

Vitarendezés Magyarországon

II. pillér: Vitarendezési közszolgáltatás (2/3)

Magyarország
pontszáma: **59,3 – 64,9** 100 pontból
5 város Budapest, Debrecen

21,3/22,2

A bírósági eljárások digitalizálása

Minden város:

- ✓ Az eredeti kérelem elektronikus benyújtása
- ✓ Az eredeti kérelem elektronikus kézbesítése
- ✓ Dokumentumok küldése elektronikus platformon keresztül
- ✓ Elektronikus kommunikáció a bíróságokkal és a végrehajtókkal
- ✓ A bírósági díjak elektronikus fizetése és az ügyek elektronikus nyomon követése
- ✓ Online aukciók érhetőek el
- ✗ Nincs online hozzáférés a bírósági tárgyalási rendhez

Pécs:

- ✓ Virtuális tárgyalások lefolytatása minden ügyben, a felek kérésére

6 város:

- ✓ Virtuális tárgyalások lefolytatása sürgős ügyekben a felek kérésére

Virtuális tárgyalások a kereskedelmi peres eljárásokban

- A tanulmányban vizsgált valamennyi város tart virtuális tárgyalásokat. Bár vannak különbségek a virtuális tárgyalás alkalmazását illetően, minden város pontszáma megegyezik. A polgári perrendtartásról szóló törvény módosítása jogi keretet teremtett a digitális platformok támogatásával történő tárgyalások lefolytatásához. E rendelkezés végrehajtása érdekében az OBH 2018-ban bevezette a VIA VIDEO projektet, amely országszerte segítette a bíróságokat a virtuális tárgyalásokhoz szükséges digitális infrastruktúra kialakításában.
- A magánszektorból érkező közreműködők, valamint a jelen tanulmányhoz megkérdezett bírósági képviselők szerint a Pécsi Járásbíróság a felek kérésére bármilyen ügyben virtuális tárgyalást tart. Más bíróságok csak sürgős ügyekben tartanak virtuális tárgyalásokat, amennyiben a bírósági körülmények ezt szükségessé teszik.
- A VIA VIDEO rendszer viszonylag új fejlemény a magyar bírósági rendszerben, és a tanulmányhoz megkérdezett magánszektorbeli munkatársak szerint a bírák és a felek még csak most kezdik megszokni a rendelkezésre álló digitális eszközöket. Sok bírósági bírósági még mindig a papíralapú dokumentumokat és a bírósági tárgyalások lebonyolításának régi módszereit részesíti előnyben.

Magyarország a bíróságok digitalizálására vonatkozó valamennyi nemzetközi bevált gyakorlatot alkalmazza, kivéve a bírósági tárgyalási rendhez való online hozzáférést.

- Magyarországon előrehaladott állapotban van a bírósági eljárások digitalizálása (www.magyarorszag.hu). A felek az ANYK programot használhatják az eredeti keresetlevél és a bírósághoz benyújtott védekezési nyilatkozat benyújtására. 2024. június 30-tól az ANYK programot felváltja az iFORM platform, amely a dokumentumok elektronikus benyújtásának kötelező digitális eszközévé válik.
- Magyarországon a bírósági eljárásban részt vevő felek a dokumentumokhoz és információkhoz a digitális Ügyfél Irathozzáférési Rendszeren (ÜIR) keresztül férhetnek hozzá (eakta.birosag.hu).
- Az eredeti panaszok és az ügghöz kapcsolódó dokumentumok kézbesítése a magyarországi jogi személyek számára létrehozott *cégkapun* keresztül történik. A bírósági ítéleteket elektronikus formában kézbesítik az elektronikus postafiókba.

✓ A nemzetközileg elismert bevált gyakorlatokkal összhangban szabályozott szempontok ✗ Nem a nemzetközileg elismert bevált gyakorlatokkal összhangban szabályozott szempontok

Vitarendezés Magyarországon

II. pillér: Vitarendezési közszolgáltatás (3/3)

Magyarország pontszáma: **59,3 – 64,9** 100 pontból
5 város Budapest, Debrecen

10,6/22,2

A bíróságok átláthatósága (beleértve a nemek közötti egyenlőséget)

- ✓ Nyilvános hozzáférés valamennyi jogi eszközhöz
- ✓ Nyilvános hozzáférés a személyes bírósági tárgyalásokhoz
- ✓ A legfelsőbb és fellebbviteli szintű ítéletek közzététele
- ✗ Nincs biztosítva az elsőfokú bíróságok összes ítéletének közlése
- ✗ Nincsenek statisztikák a rendelkezési arányról, az engedélyeztetési arányról és a bírák számáról nem és bíróság szerinti bontásban
- ✗ Nincsenek statisztikák a végrehajtási eljárások hatékonyságáról

Az elsőfokú bíróságok ítéleteinek közzététele

- Az OBH bevezette a Digitális Bíróság projektet, amelyet 2017 májusa és 2019 júniusa között építettek ki. A projekt egyik kezdeményezése a bírósági ítéletek digitalizálása és közzététele volt országwide.
- Magyarország eleget tett ennek a kezdeményezésnek, és létrehozta az E-akta portált, amely *többek között* ingyenesen elérhetővé teszi a nyilvánosság számára a közzétett bírósági határozatokat: <https://eakta.birosag.hu/anonimizalt-hatarozatok>.
- A portál nem tesz közzé minden elsőfokú kereskedelmi ügyekben hozott ítéletet, mivel csak korlátozott számú ítélet érhető el nyilvánosan.

10,8/16,7

Választottbírói közszolgáltatások (a nemek közötti egyenlőséget is beleértve)

- ✓ A kereskedelmi választottbíráskodás elérhető
- ✓ A választottbírók teljes körű névsora közzététele
- ✓ Virtuális tárgyalások a választottbíráskodásban
- ✓ A választottbírói határozatok összefoglalóinak közzététele
- ✗ Nincs online platform a választottbíráskodáshoz
- ✗ Nincs biztosítva a választottbírói díjak elektronikus aláírása
- ✗ Nincsenek nyilvánosan elérhető statisztikák a választottbírói ügyekről

11,1/16,7

Közvetítési közszolgáltatások (a nemek közötti egyenlőséget is beleértve)

- ✓ Kereskedelmi közvetítést magánközvetítők is végeznek
- ✓ A közvetítői névjegyzék nyilvánosan elérhető
- ✓ Pénzügyi ösztönzők léteznek a közvetítés igénybevételére
- ✓ A közvetítéshez virtuális meghallgatások is választhatók
- ✓ A közvetítői megállapodást elektronikusan alá lehet írni
- ✗ A közvetítéssel kategóriánként megoldott ügyek számáról nem állnak rendelkezésre statisztikák
- ✗ A közvetítők számáról nemek szerinti bontásban nem állnak rendelkezésre statisztikák
- ✗ Közvetítés iránti kérelem elektronikus úton nem nyújtható be

- ✓ A nemzetközileg elismert helyes gyakorlatokkal összhangban szabályozott szempontok
- ✗ Nem a nemzetközileg elismert helyes gyakorlattal összhangban szabályozott szempontok

Vitarendezés Magyarországon

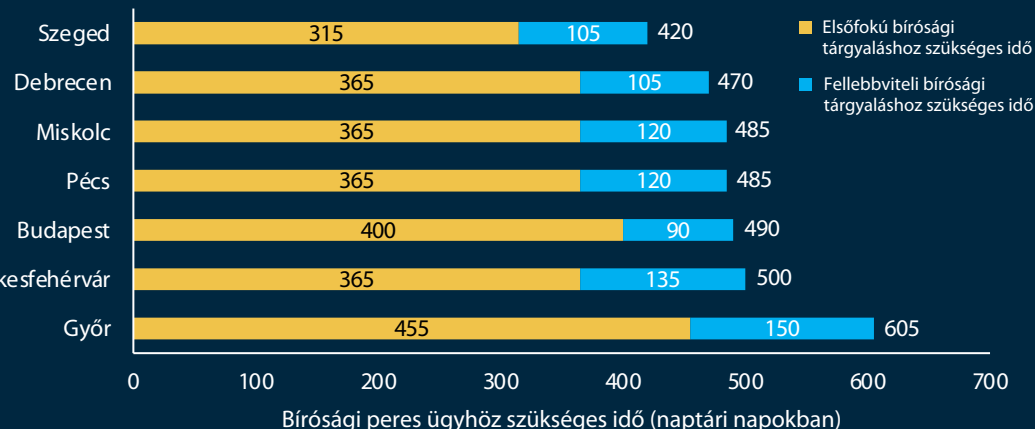

III. pillér: A bírósági és választottbírói eljárások működési hatékonysága (1/5)

Magyarország pontszáma: **72,5 – 96,7** 100 pontból
Pécs Miskolc

- Az elsőfokú eljárás ideje Győrben a leghosszabb 455 nappal, melyet Budapest követ 400 nappal. Az olyan városokban, mint Székesfehérvár, Miskolc, Pécs és Debrecen, az elsőfokú bírósági eljárás lefolytatása egy évig tart. Szegeden a legrövidebb az elsőfokú kereskedelmi ügyek elbírálásának ideje (315 nap).
- A tanulmányban vizsgált városok közötti időbeli különbség oka halasztott tárgyalások esetében a meghallgatások között eltelt idő. Az új tárgyalások kitűzésének ideje Győrben 60 nap, Szegeden pedig 35 nap. Emellett a győri bíróság átlagosan négy tárgyalást tart egy kereskedelmi ügy elbírálásához, míg Szegeden ugyanehhez két tárgyalásra van szükség. A tanulmányhoz megkérdezett magánszektorbeli közreműködők szerint a helyi bíróságon a kereskedelmi perek befejezéséhez szükséges időbeli különbség leginkább a bírák időbeosztásának, nem pedig a bírósági szervezetnek köszönhető. Budapesten és Győrben, Magyarország két pénzügyileg vezető városában tart a leghosszabb ideig az elsőfokú kereskedelmi ügyek elbírálása.

A bírósági peres eljárások átlagosan 420–605 napig tartanak

Forrás: Subnational Business Ready

A polgári eljárásjogi reformról szóló 2016. évi törvény hatása

- A polgári perrendtartásról szóló 2016. évi törvény 2018. január 1-jén lépett hatályba, jelentős változásokat vezetve be a polgári eljárásban. A törvény bevezetett egy előkészítő szakaszt, amely a feleket arra kötelezi, hogy az eljárás korai fázisában ismertessék állításait, jogi érveiket és bizonyítékait. A reformot megelőzően a felek a főeljárás során módosíthatták állításait és javasolhattak új bizonyítékokat, ami meghosszabbította a kereskedelmi ügyek elbírálásához szükséges időt. Ennek következtében a reform csökkentette az ügyvédek késleltetési taktikájának mozgásterét, mivel a kezdeti követelés több előkészületet igényel, és a későbbi módosítások lehetősége korlátozott. A tanulmányhoz megkérdezett magánszektorbeli szereplők szerint ez a reform hozzájárult a bírósági eljárások hatékonyabbá tételéhez. A kereskedelmi perek gyorsabbá és technikai jellegűvé váltak, mivel a felek csak a folyamat során korábban felmerült kérdéseket vitatják meg.
- A reformnak köszönhetően a bírósági ügyek száma jelentősen csökkent. Ennek oka a magasabb előkészítési akadályok és az új törvény bíróságok általi szigorú alkalmazása volt, ami számos kereset elutasításához vezetett. A kereskedelmi ügyek száma a reform bevezetése után 2018-ban 40%-kal, 4 098-ra csökkent, szemben a reform előtti időszakot képviselő 2017-es évvel, amikor 6 780 ügyet regisztráltak.* Bár a kereskedelmi ügyek száma 2023-ban 5 335-re nőtt,** ez a szám még mindig alacsonyabb, mint a reform előtti számok.

*OBH: A bírósági ügyforgalomra vonatkozó 2018-as éves adatok

**OBH: A bírósági ügyforgalomra vonatkozó 2023-as éves adatok

Vitarendezés Magyarországon

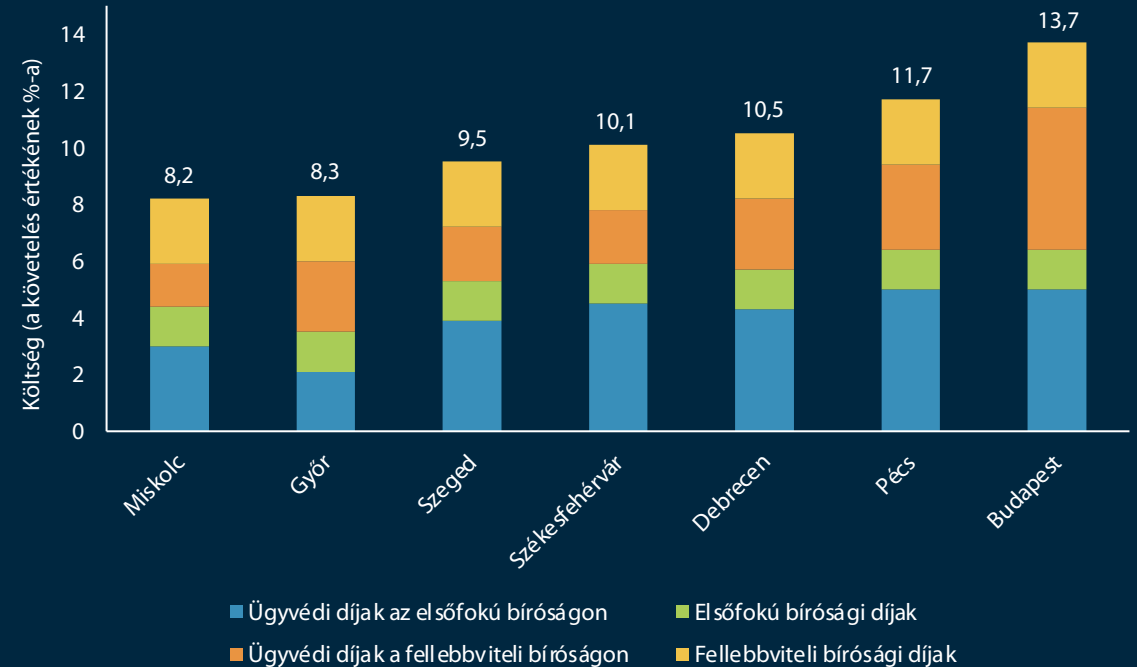
III. pillér: A bírósági és választottbírói eljárások működési hatékonysága (2/5)

A bírósági peres ügyek költségei:
8,2% – 13,7% a követelés értékéből

- Magyarországon minden bíróságon ugyanazokat a díjakat számítják fel. Ezeket nemzeti szinten szabályozzák. Az elsőfokú eljárásért a bíróságok a követelés értékének 1,4%-át, míg a fellebbviteli bírósági eljárásért a követelés értékének 2,3%-át számítják fel.
- Az ügyvédi díjak Magyarországon eltérőek. Elsőfokon a követelés értékének 2,1%-ától (Miskolcon) 5%-áig (Budapesten és Pécsen) terjednek. Ugyanez vonatkozik a fellebbezési eljárásra is, ahol a miskolci ügyvédek a kereset értékének 1,5%-át, míg a budapesti ügyvédek annak 5%-át számítják fel. Az ügyvédi irodák mérete, a városok gazdasági fejlettsége és az ügyfelek pénzügyi lehetőségei nagyban befolyásolják az ügyvédi díjakkal kapcsolatos döntéseket.
- A tanulmányhoz megkérdezett ügyvédek szerint az ügyvédek által felszámított előzetes díjak növekedéséhez vezetett az a munkaterhelés és felelősség, hogy a törvény követelményeinek való megfelelés érdekében az előkészítő szakaszra vonatkozóan kezdeti igényt kell megfogalmazni. A 2016-os reformot megelőzően a követelés megfogalmazása általában két-három oldalas volt. A reform által előírt szigorúbb szabályok miatt azonban az eredeti kérelmek ma már nyolc-tíz oldalasak. Ez a változás megdrágította a bírósági eljárásokat. Több megkérdezett ügyvéd is megemlítette, hogy a bírósághoz fordulás küszöbe megemelkedett, és hogy 1 000 000 forint alatt nincs anyagi értelme pereskedni.

A bírósági peres ügyek költségei

Forrás: Subnational Business Ready

Vitarendezés Magyarországon

III. pillér: A bírósági és választottbírósi eljárások működési hatékonysága (3/5)

Hogyan működik a jogerős belföldi ítélet végrehajtása a gyakorlatban?

A hitelező a végrehajtási kérelmet az illetékes bírósághoz nyújtja be (általában ügyvéd útján), a díj megfizetésének igazolásával együtt.

A bíróság végrehajtási lapot állít ki a hitelezőnek, és azt automatikusan megküldi a végrehajtói kamarának.

A végrehajtói kamara (véletlenszerűen) kijelöli az ügyet a területileg illetékes végrehajtónak.

A végrehajtó a VIEKR rendszeren keresztül valamennyi magyarországi banknak megküldi a bankszámlákon lévő eszközök feltárására irányuló kérelmet.

A kereskedelmi bankok automatikusan lefoglalják az eszközöket, és jelentik a megállapításokat a végrehajtónak.

A kereskedelmi bankok átutalják a pénzt a végrehajtó számlájára, aki a költségek levonása után előkészíti a hitelezőnek történő kifizetést.

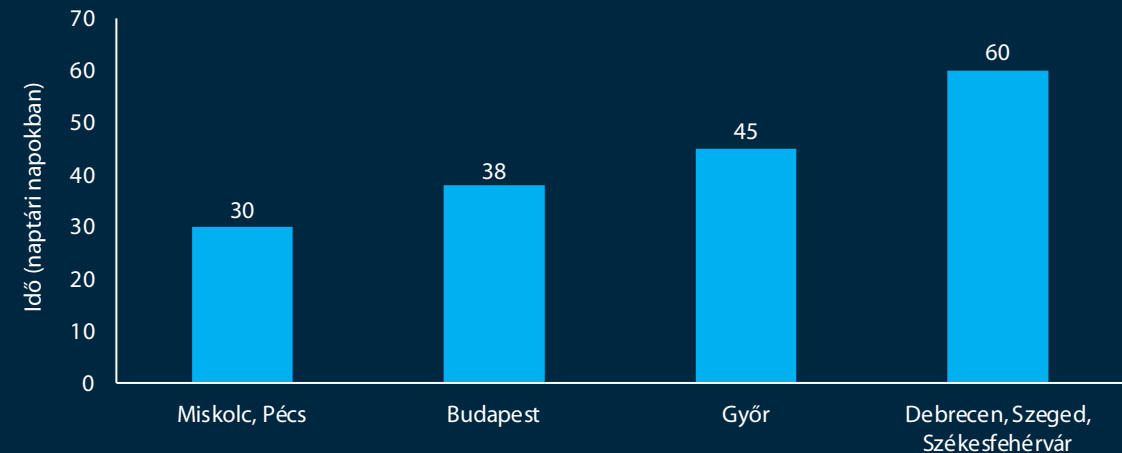
Forrás: Subnational Business Ready

Az ítélet végrehajtásához szükséges idő (napokban):
30 (Miskolc, Pécs) – **60** (3 város)

- Magyarországon a jogerős belföldi bírósági ítélet végrehajtásának határideje 30 nap (Miskolc és Pécs) és 60 nap (Debrecen, Szeged és Székesfehérvár) között változik.
- A tanulmányhoz megkérdezett válaszadók szerint a folyamat késedelmének fő oka a végrehajtási ügynökök és a bankok között a végrehajtási dokumentumok elektronikus kézbesítési rendszerén (VIEKR) keresztül történő kommunikáció nehézsége. Minden banknak nyolc napos törvényi határidő áll rendelkezésére az adós bankszámláiról szóló jelentés elkészítésére, de a kisebb kereskedelmi bankok esetében ez az időszak néha akár két héttel is meghosszabbodhat. Végül az adósnak joga van 15 napon belül panaszt benyújtani a lefoglalás ellen, ami tovább hosszabbítja az eljárást.

Az ítélet végrehajtásához szükséges idő

Forrás: Subnational Business Ready

Vitarendezés Magyarországon

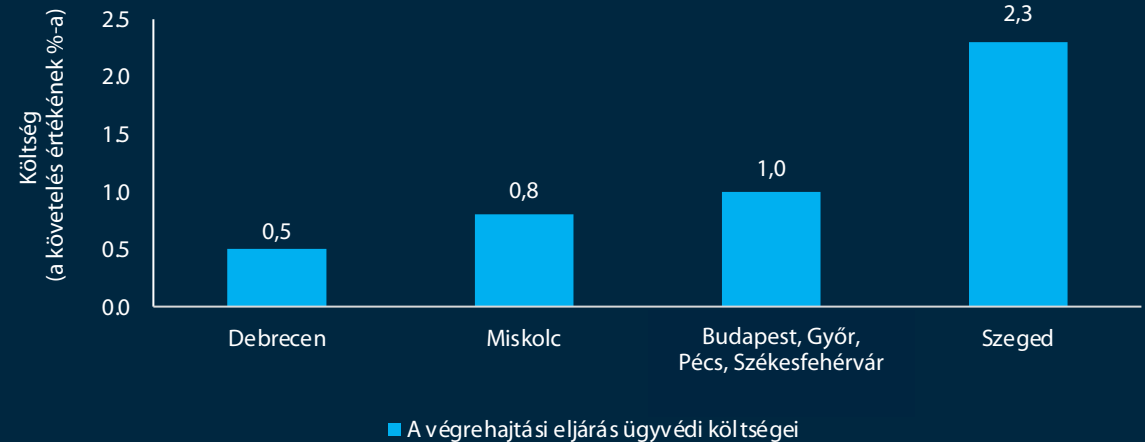
III. pillér: A bírósági és választottbírói eljárások működési hatékonysága (4/5)

Az ítélet végrehajtásának költségei:
0,5% – 3,3% a követelés értékéből

- A végrehajtási költségek ügyvédi díjakból állnak. Ezenfelül a hitelezők díjat fizetnek a végrehajtóknak a végrehajtási kérelemért. Ezt a 350 000 HUF összegű díjat előre kell megfizetni, ami a követelés értékének 0,33%-ának felel meg. Ezt a díjat azonban visszatérítik, amint a vagyontárgyakat lefoglalják az adósnál, ezért nem számítják végrehajtási költségnek.
- Az ügyvédek Debrecenben a követelés értékének 0,5%-át, Miskolcon 0,8%-át, Budapesten, Győrben, Pécsen, Székesfehérváron 1%-át, Szegeden pedig 2,3%-át számítják fel. A hatályos rendelet szerint a bírósági végrehajtási eljárásban részt vevő ügyvéd a követelés értékének legfeljebb 1%-áig terjedő díjat számíthat fel. Egyébként az ügyvédi díj a hitelező és az ügyvéd közötti szerződéses megállapodás tárgyát képezi.

Az ítélet végrehajtásának költségei

Forrás: Subnational Business Ready

A végrehajtási iratok archiválási kötelezettsége

- A tanulmányhoz megkérdezett végrehajtók megemlítették, hogy a dokumentumokat 40 évig kell fizikai formában tárolniuk. A bírósági végrehajtási ügyvitelről és pénzkezelésről szóló 1/2002. (I. 17.) IM rendelet 46/B. és C. cikke szerint a végrehajtók felelősek a végrehajtási eljárással kapcsolatos valamennyi dokumentum 40 évig történő archiválásáért. A megkérdezett végrehajtók megemlítették, hogy ez a kötelezettség jelentős költségekkel jár, mivel sokan közülük raktárhelyiségeket és egyéb helyiségeket bérelnek az összes dokumentum fizikai formában történő tárolására.
- Ugyanez a rendelet (22/C/1. cikk) előírja az összes dokumentum digitalizálását, ami duplikált archívumokat hoz létre.

Vitarendezés Magyarországon

III. pillér: A bírósági és választottbírósági eljárások működési hatékonysága (5/5)

A bíróságok és az alternatív vitarendezés megbízhatósága

- A vizsgált magyarországi régiók közül Dél-Dunántúlon (Pécset is beleértve) a legnagyobb azon vállalatok aránya, amelyek nem tartják a bíróságokat függetlennek és pártatlannak, továbbá ebben a régióban a legnagyobb azon vállalatok aránya, amelyek nem tartják megbízhatónak az alternatív vitarendezési mechanizmusokat.
- Országosan a magyar vállalatok 27%-a nem tartja a bíróságokat függetlennek és pártatlannak.
- Országosan a magyar vállalatoknak csak 3%-a tartja a bíróságokat az üzleti tevékenységet korlátozó tényezőnek.

Forrás: A Világbank vállalati felmérései, <https://www.enterprisesurveys.org/>

*NUTS (Statistikai célú területi egységek nomenklatúrája), <https://ec.europa.eu/eurostat/web/nuts/overview>

Vitarendezés Magyarországon

A vitarendezés javítandó területei (1/2)

Kis értékű követelésekkel foglalkozó bíróságok vagy kis értékű követelésekkel kapcsolatos eljárások bevezetése

A kereskedelmi viták idő- és költségigényesek lehetnek a kisvállalkozások számára. A jellemzően viszonylag kis értékű jogvitákat előterjesztő kis- és középvállalkozók túlterhelésének elkerülése érdekében az országok kis értékű követelésekkel foglalkozó bíróságokat vagy kis értékű követelésekkel kapcsolatos eljárásokat hoznak létre. Magyarországon ezek közül egyik sem áll rendelkezésre. Magyarországon vannak ugyan szabályok a kis értékű követelésekkel kapcsolatos eljárásokra, de ezek nem peres ügyekre vonatkoznak. A magyarországi fizetési meghagyásos eljárás ugyanis egy egyszerűsített, elektronikus, de nem peres eljárás a 3 millió forintot meg nem haladó értékű pénzkövetelések érvényesítésére. Az eljárás közjegyzők előtt, bíróságok részvétele nélkül zajlik.

A kis értékű követelésekkel foglalkozó bíróságok vagy eljárások rövidebb határidőket és egyszerűbb szabályokat írnak elő, mérsékelve a kereskedelmi jogviták költségeit a felek számára. Horvátország kis értékű követelésekre vonatkozó eljárásokat vezetett be minden 6 630 euróig terjedő követelésre, és egyszerűsített szabályokat ír elő (pl. nincs külön tárgyalás az ítélethozatalhoz, az eredeti követelésben minden tényt és bizonyítékot fel kell tüntetni), amelyek célja a peres eljárások hatékonyabb lezárása. Magyarország követheti ezt a horvátországi jó gyakorlatot, és az adott küszöbérték alatt minden követelésre vonatkozóan bevezetheti a kis értékű követelésekkel foglalkozó bíróságokat vagy a kis értékű követelésekkel kapcsolatos eljárásokat egyszerűbb eljárási szabályokkal.

Érintett érdekelt felek: Igazságügyi Minisztérium; Országos Bírósági Hivatal

Az elnapolásokra vonatkozó jogi korlátozások bevezetése

A magyarországi jogi keret nem írja elő a kereskedelmi perekben az elnapolások maximális számát. A halasztások engedélyezésének jogi korlátozása olyan ügykezelési technika, amelynek célja a szigorú határidők betartatása a kereskedelmi peres eljárásokban.

Az Európa Tanács Miniszteri Bizottsága azt ajánlja, hogy legfeljebb két tárgyalást (előkészítő és tényleges tárgyalás) tartsanak, és csak új tények vagy kivételes körülmények felmerülése esetén engedélyezzenek halasztást. Az elnapolásra vonatkozó törvényi korlátok bevezetése növelné a magyarországi kereskedelmi perek hatékonyságát és fokozná a bírósági eljárások jogbiztonságát.

Magyarország megismételheti a görögországi példát. Görögországban a kereskedelmi peres eljárásokra vonatkozó szabályozási keret szigorú szabályokat tartalmaz az elnapolások maximális számára vonatkozóan. A görög bírák az ügy tárgyalása előtt legfeljebb egy alkalommal rendelhetnek el halasztást.

Érintett érdekelt felek: Igazságügyi Minisztérium; Országos Bírósági Hivatal

Vitarendezés Magyarországon

A vitarendezés javítandó területei (2/2)

Minden bírósági ítélet közzététele

A bírósági ítéleteknek egy kereshető adatbázisban való ingyenes közzététele erősíti az igazságszolgáltatás átláthatóságát. A kereskedelmi ügyek kimenetelére vonatkozó információk láthatósága javítja a közösség és a befektetők bizalmát a törvények gyakorlati alkalmazásával kapcsolatban.

A Legfelsőbb Bíróság és a fellebbviteli bíróságok határozatai nyilvánosan hozzáférhetők Magyarországon. Az elsőfokú bíróságok kereskedelmi tárgyú ítéletei azonban még mindig nem állnak rendelkezésre az interneten a vállalkozók és a jogalkalmazók számára.

Magyarország előrelépést ért el a kereskedelmi ügyekben hozott egyes határozatoknak az E-akta portálon való közzétételével. Ahhoz azonban, hogy más európai uniós tagállamok – például Románia és a *ReJust* portál – bevált gyakorlatát követhesse, Magyarország nyilvánosan hozzáférhetővé kell tennie az elsőfokú bíróságok valamennyi kereskedelmi tárgyú ítéletét.

Érintett érdekelt felek: Igazságügyi Minisztérium; Országos Bírósági Hivatal

6. A vállalati fizetésektelenség részletes bemutatása

Vállalati fizetéseképtelenség Magyarországon

I. pillér:
Szabályozási
keret

Pontszám (minden város):
73,5/100

III. pillér:
Működési
hatékonyság

Pontszám:
68,8 – 90,3/100
Budapest Miskolc

II. pillér:
Közszolgáltatások

Pontszám:
80 – 90/100
6 város Budapest

Idő (hónapokban):

Felszámolás: **24** (3 város) – **33** (Szeged)

Csődeljárás: **8,5** (Székesfehérvár) – **12** (Győr, Miskolc)

Költségek (a fizetéseképtelen vállalat piaci értékének %-a*):

Felszámolás: **5%** (Pécs) – **18%** (Budapest)

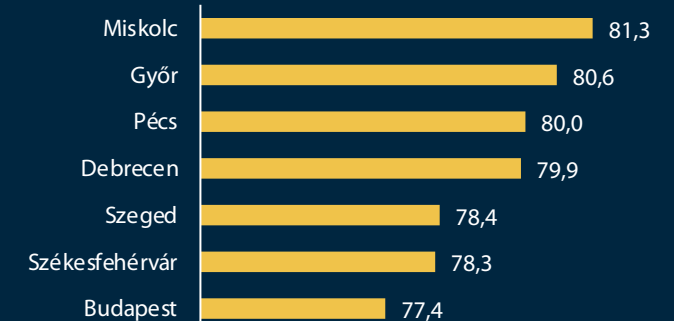
Csődeljárás: **2%** (3 város) – **10%** (Budapest)

*Egy 806 657 700 HUF piaci értékű fizetéseképtelen vállalat, ami a 2021-es egy főre jutó GNI 150-szeresének felel meg. Magyarország 2021-es egy főre jutó GNI-je 5 377 718 HUF

Főbb megállapítások

- Magyarországon a fizetéseképtelenségi eljárásoknak 3 típusa van: felszámolás (a fizetéseképtelen vállalat végleges felszámolása), csődeljárás (a vállalkozás aktíváinak és passzíváinak átszervezése) és szerkezetátalakítás (ebben a tanulmányban nem mérik). A szerkezetátalakítási eljárást a 2021-ben elfogadott és 2022 júliusában hatályba lépett (EU) 2019/1023 irányelv végrehajtásának részeként vezették be, az adósok pedig gyorsan elfogadták. Csődeljárás keretében történő átszervezésre ritkán kerül sor.
- A magyar fizetéseképtelenségi rendszer nagy hangsúlyt fektet a felek közötti megállapodásra, és a bírák lehetősége a feleket a közvetítés és az alternatív vitarendezési mechanizmusok felé irányítása. A bírakat az eljárás több szakaszában is arra ösztönzik, hogy megkönnyítsék az adós és a hitelezők közötti megállapodást. A városok között nem voltak tapasztalható szabályozási különbségek (I. pillér).
- A bíróságok jelentős mértékben digitalizáltak. A budapesti bíróság technológiailag teljesen fel van szerelve. A válaszadók kisebb infrastrukturális nehézségekről számoltak be helyi szinten (a széles sávú internet alacsony teljesítménye, elavult informatikai berendezések).
- A budapesti bíróság egyedülálló a fizetéseképtelenséggel kapcsolatos sajátos szervezetével, beleértve a fizetéseképtelenségre szakosodott bírákból álló gazdasági kollégiumot, amely kizárólagos hatáskörrel rendelkezik a szerkezetátalakítási eljárásokban. Bár messze a legtöbb esettel kell szembenéznie, a jelentések szerint jobban felszerelték a szakképzettség, az oktatási programok és a technológiai berendezések tekintetében is. Ez indokolja Budapest magasabb pontszámát a II. pillérben. Ezzel szemben az összes többi bíróságon nincsenek fizetéseképtelenségi eljárásokra szakosodott bírák.
- Az eltérő munkaterhelés és a belső szervezeti problémák miatt időbeli különbségek merülnek fel, különösen a felszámolási eljárások tekintetében. A költségek tekintetében eltérések adódhatnak az ügyvédi díjakból, amelyeket a piac határoz meg. A bírácoknak csak akkor van mérlegelési jogkörük az ügyvédi és a felszámolói díjak újbóli megállapításában, ha azt túl magasnak ítélik.

Összesített vállalati fizetéseképtelenségi pontszám városonként*

Forrás: Subnational Business Ready *Skála 0-tól 100-ig (magasabb = jobb)

Vállalati fizetéseképtelenség Magyarországon

Miért fontos a vállalati fizetéseképtelenség?

- A hatékony fizetéseképtelenségi rendszer elősegíti az új vállalkozások létrehozását és ösztönzi a vállalkozói tevékenységet.⁵²
- Egyúttal a termelékenységet növelő tőke átcsoportosításának ösztönzésével, valamint a vállalkozásalapítás és a finanszírozáshoz való hozzáférés előmozdításával lehetővé teszi a nem életképes vállalatok hatékony kivonulását a piacról, hogy a vállalkozók átalakíthassák a tevékenységüket.
- Biztosítja a gazdaságilag életképes vállalkozások túlélését pénzügyi szerkezetük átalakításával, ösztönözve a dinamikusabb vállalkozói tevékenységet és a munkahelyteremtést.
- A pénzügyi rendszer stabilitása a hatékony fizetéseképtelenségi kerettől is függ. A befektetők csak akkor hajlandóak elkötelezni magukat, ha a nem életképes vállalatokat gyorsan fel lehet számolni, és az életképes vállalatokat át lehet szervezni.⁵³

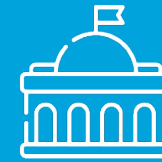
Mit mér a vállalati fizetéseképtelenség témaköre?

I. pillér: Szabályozási keret

A bírósági fizetéseképtelenségi eljárásokra vonatkozó szabályozás minősége

- Jogi és eljárási normák
- Eszközök és érdekelt felek
- Speciális eljárások

II. pillér: Közszolgáltatások

A bírósági fizetéseképtelenségi eljárások intézményi és működési infrastruktúrájának minősége

- Digitalizáció és online szolgáltatások
- bírók és fizetéseképtelenségi eljárók

III. pillér: Működési hatékonyság

A bírósági fizetéseképtelenségi eljárások lebonyolításának működési hatékonysága

- Egy felszámolási eljárás lebonyolításához szükséges idő és költség
- Egy csődeljárás lebonyolításához szükséges idő és költség

Kérjük, további információért olvassa el a *Business Ready módszertani kézikönyvet*: <https://www.worldbank.org/en/businessready>

⁵² Cirmizi, Klapper, and Uttamchandani, 2012.

⁵³ Menezes, 2014.

Vállalati fizetésképtelenség Magyarországon

A szerkezetátalakítás irányába történő magyarországi elmozdulás – alternatív vitarendezési mechanizmusok alkalmazása a fizetésképtelenségi eljárásokban

Magyarországon a fizetésképtelenséget megelőző *szerkezetátalakítási* eljárásokat a Fővárosi Törvényszék Gazdasági Kollégiumának 10 bíróból álló csoportja felügyeli, akik speciális képzést kapnak, többek között a Budapesti Gazdasági Egyetemen szerzett számviteli szakirányú diplomát. Ezek a bírák kizárólagos joggal rendelkeznek a határon átnyúló ügyekben való döntéshozatalra, és felelősek az információs rendszer teszteléséért. A *szerkezetátalakítási* eljárás olyan előnyökkel jár, mint a titkos eljárás, a hitelezők közötti pánik elkerülése és az adós jó hírnevének megőrzése érdekében. A csődeljárásokban alkalmazott szigorú határidővel ellentétben több időt hagynak a feleknek a megállapodás elérésére. A bíró arra ösztönzi a feleket, hogy maguk állapodjanak meg, és a jogszabály előírja a bírák számára, hogy közvetítést vagy más nem hivatalos megállapodást javasoljanak a követelések lezárására. Összességében csökkenő tendencia figyelhető meg a „kis értékű” ügyek bíróságokon történő jogerős ítélethozatalában, ami az alternatív vitarendezési módszerek felé való elmozdulást jelzi. Ennek az új szerkezetátalakítási mechanizmusnak a sikerét a még mindig létező csődeljárásokkal szemben – amelyek száma rohamosan csökken – a statisztikák is alátámasztják: míg az egész országban jelenleg mindössze 15 csődeljárás van folyamatban, addig csak az elmúlt másfél évben 23 szerkezetátalakítási eljárás indult.* Az új eljárás teljes mértékben megfelel a magyar fizetésképtelenségi rendszer természetének is, amely általában „nem peres jellegű”, és a bírák az eljárás több szakaszában proaktívan elősegítik az adósok és a hitelezők közötti megállapodást.

*Forrás: Tárgyalás a Fővárosi Törvényszék Gazdasági Kollégiumában, 2023. november.

A vonatkozó magyarországi törvények és rendeletek

- **1991. évi XLIX. törvény a csődeljárásról és a felszámolási eljárásról:** eljárásokat és határidőket ír elő a felszámolási és csődeljárásokra vonatkozóan.
- **2007. évi XXVIII. törvény a nemzetközi magánjogról:** szabályozza a két vagy több különböző államból származó feleket érintő nemzetközi szerződéseket és kereskedelmi kapcsolatokat szabályozó jogszabályok alkalmazhatóságát.
- **1994. évi LXVI. törvény a bérgaranciaalapról:** biztosítja a munkavállalók pénzügyi védelmét a munkáltató fizetésképtelensége vagy nehéz gazdasági helyzete esetén.
- **2021. évi LXIV. törvény a szerkezetátalakításról:** végrehajtja a megelőző szerkezetátalakítási keretekről, az adósságmentesítésről és a kizárásokról, valamint a szerkezetátalakítási, fizetésképtelenségi és adósságmentesítési eljárások hatékonyságának növelését célzó intézkedésekről szóló 2019/1023/EU irányelvet.
- **14/2021. (X. 29.) SZTFH rendelet:** rendelkezik a felszámolók listájának egységes szerkezetbe foglalására és a felszámolók kinevezésének módjára vonatkozó szabályozásról.
- **75/2018. (IV. 20.) Korm. rendelet:** szabályozza a fizetésképtelenségi nyilvántartás létrehozásával kapcsolatos feladatokat.
- **263/2022. (VII. 27.) Korm. rendelet:** elhalasztja a csődeljárásról és a felszámolási eljárásról szóló 1991. évi XLIX. törvény átmeneti szabályainak alkalmazását a COVID-19 világjárvány miatt kihirdetett szükségállapot idejére.

Vállalati fizetéseképtelenség Magyarországon

I. pillér: A bírósági fizetéseképtelenségi eljárásokra vonatkozó szabályozás minősége

Magyarország
pontszáma
(minden város): **73,5** 100 pontból

A fizetéseképtelenségi eljárások eljárási normái és a tájékoztatás

22,5/30

Jogi és eljárási normák

- ✓ A társaság vezetőségének kötelezettségei a fizetéseképtelenség előtti időszakban a gondossági kötelezettségen alapulnak, a károkért való felelősségvállalás szabályai mellett
- ✓ A hitelezők hivatalos eljárást indíthatnak, kivéve a csődeljárást
- ✓ Az csődeljárásból felszámolássá történő váltást a törvény lehetővé teszi
- ✓ A fizetéseképtelenségi eljárává válás követelményeit a törvény határozza meg
- ✓ A fizetéseképtelenségi eljárók kiválasztására és felmentésére vonatkozó mechanizmusokat a törvény írja elő
- ✗ A tartózkodó hitelezők védelme az átszervezés során nincs biztosítva
- ✗ Nincsenek hatékony bíróságon kívüli szerkezetátalakítási mechanizmusok

41/50

Az adós vagyona és a hitelező részvétele

- ✓ Az eljárás automatikusan felfüggesztésre kerül, ami megakadályozza a hitelfizetés végrehajtását
- ✓ A meglévő alapvető fontosságú szerződések az üzleti életképesség érdekében fenntarthatók
- ✓ A terhelt szerződések elutasíthatók az üzleti életképesség érdekében
- ✗ Az eljárás megindulása után nem áll rendelkezésre hitel
- ✗ Az eljárás automatikus felfüggesztésére vonatkozó kivételek vagy enyhítések végrehajtása nem történik meg

10/20

Speciális fizetéseképtelenségi eljárások és nemzetközi fizetéseképtelenség

- ✓ A külföldi fizetéseképtelenségi eljárásokat szabályozó és elismerő keret megléte
- ✓ A külföldi bíróságokkal való együttműködés jogi keretének megléte
- ✗ Nincs a mikro-, kis- és középvállalkozásokra (KKV-k) tervezett speciális fizetéseképtelenségi eljárás

✓ A nemzetközileg elismert bevált gyakorlatokkal összhangban szabályozott szempontok ✗ Nem a nemzetközileg elismert bevált gyakorlatokkal összhangban szabályozott szempontok

Vállalati fizetésképtelenség Magyarországon

II. pillér: A fizetésképtelenségi eljárások intézményi és működési infrastruktúrájának minősége (1/2)

Magyarország
pontszáma: **80 – 90** 100
6 város Budapest pontból

40/40

Digitális szolgáltatások (e-bíróságok) a fizetésképtelenségi eljárásokban

- ✓ A fizetésképtelenségi eljárások benyújtása, az értesítések, a díjfizetés és a fizetésképtelenségi eljárók, ügyvédek és bírák közötti kommunikáció teljes mértékben elektronikusan, a *Cégkapu* platformon keresztül történik, így nincs szükség nyomtatott másolatokra vagy fizikai interakcióra
- ✓ A kötelező jogi képviselést biztosító ügyvédek minden értesítést és határozatot elektronikus úton kapnak meg
- ✓ A hitelező elektronikusan nyomon követheti a fizetésképtelenségi eljárást akár személyesen a bíróságon, akár ügyvédjén keresztül
- ✓ Az árverések elektronikusan történnek, a fizetésképtelenségi eljáró szervezésében. Az ajánlattétel elektronikusan is történhet, és az eljárás teljes mértékben nyomon követhető az interneten.
- ✓ Lehetséges virtuális meghallgatást tartani, bár ezt nem túl gyakran alkalmazzák, mivel sok helyi bíróságon nincs meg a szükséges infrastruktúra

30/40

A fizetésképtelenségi eljárásokban nyújtott szolgáltatások átjárhatósága, a fizetésképtelenségi eljárásokra vonatkozó nyilvános információk és a fizetésképtelenségi szakemberek nyilvántartása

- ✓ Átjárhatóság külső rendszerekkel
- ✓ A fizetésképtelenségi eljárásokban hozott ítéletek minden szinten nyilvánosan elérhetők (bár technikai hibákról is beszámoltak)
- ✓ A fizetésképtelenségi eljárások számáról és típusáról szóló adatok nyilvánosan elérhetők (ugyanakkor gyakoribb frissítésekre volna szükség)
- ✓ A fizetésképtelenségi szakemberek nyilvántartása nyilvánosan elérhető (bár a válaszadók szerint ez a nyilvántartás nem naprakész, ami aggályokat vet fel a véletlenszerű sorsolási rendszer működésével kapcsolatban)
- ✗ Nincs összeköttetés az ügyviteli rendszer és az elektronikus iktatórendszerek között

A vállalati fizetésképtelenséggel kapcsolatos közszolgáltatások egy kivétellel általában egységesek a magyar városokban.

- A *Fővárosi Törvényszék* egyedülálló infrastruktúrával rendelkezik a fizetésképtelenségi ügyekben. Nagyobb szakértelemmel rendelkező, szakosodott bírakkal rendelkezik.
- Más régiók bíróságai azonban a kisebb ügyteher miatt gyorsabban lezárhatják a fizetésképtelenségi eljárásokat. A szakértők beszámoltak arról, hogy a helyi bíróságokon az informatikai eszközök korlátozottan állnak rendelkezésre, ami aggodalomra ad okot az online platformok folyamatos működésével és elérhetőségével kapcsolatban.

✓ A nemzetközileg elismert bevált gyakorlatokkal összhangban szabályozott szempontok ✗ Nem a nemzetközileg elismert bevált gyakorlatokkal összhangban szabályozott szempontok

Vállalati fizetésképtelenség Magyarországon

II. pillér: A fizetésképtelenségi eljárások intézményi és működési infrastruktúrájának minősége (2/2)

Magyarország
pontszáma: **80 – 90** 100
6 város Budapest pontból

Budapest:

10/10

6 város:

0/10

10/10

A csőd- és felszámolási eljárásokban illetékes bíróságok szakosodása

- Budapest az egyetlen város, ahol a fizetésképtelenségi ügyekre szakosodott bírák működnek
- A szakosodott bíróság fizetésképtelenségi szervezete egyedülálló, és kizárólagos hatáskörrel rendelkezik az új megelőző szerkezetátalakítási eljárásokban
- Ezenkívül speciális továbbképző tanfolyamokat is tart bíráknak

A fizetésképtelenségi eljárók szakértelme a gyakorlatban

- A jogszabályok meghatározzák a fizetésképtelenségi eljáróvá válás kritériumait, beleértve a díjakat, a feladatokat és a felelősséget
- A magyarországi fizetésképtelenségi eljárók olyan társaságok, amelyek a társaságon belül kijelölik az ügyben aktuálisan eljáró felszámolót / vagyonkezelőt, aki a felszámolási vagy csődeljárásban az ügy szakmai vezetője lesz - beleértve az eszközök értékelését és a műszaki értékelést is. A bíróság által kirendelt szakértők igénybevétele nem általános gyakorlat
- A fizetésképtelenségi eljárók országos illetékességgel rendelkeznek, a kinevezések pedig sorsolási rendszerben történik
- A bírák felelősek a kinevezés megerősítéséért, valamint az esetleges felmentéséért is

Fővárosi Törvényszék Gazdasági Kollégiuma

A Fővárosi Törvényszék Gazdasági Kollégiuma jelentős szerepet játszik a fizetésképtelenség területén Magyarországon, mivel kifejezetten fizetésképtelenségi ügyekre szakosodott bíráknak is otthont ad. A Kollégium feladatának tekinti a fizetésképtelenségi ügyeket kezelő bírák képzését, speciális ismereteik biztosítását, lehetővé téve a tárgykör mélyebb megértését. Ezt elősegíti a Magyar Igazságügyi Akadémia, a bírák továbbképzéséért felelős intézmény is. Aktívan részt vesznek kísérleti projektekben, új programok és kezdeményezések tesztelésében. A Kollégium azt is támogatja, hogy a bírák az ügy összetettségétől függően rugalmasan dönthessenek az időbeosztásról és az alkalmazott eljárásról, biztosítva ezzel a tisztességes és megalapozott döntéshozatali folyamatot. Emellett támogatja az alternatív vitarendezési módszereket, például a közvetítést, hogy a feleket bíróságon kívüli megegyezésre ösztönözze. A Kollégium mediációs teremre is pályázott, melynek kialakítása megkönnyítené a folyamatot.

Vállalati fizetéseképtelenség Magyarországon

III. pillér: A bírósági fizetéseképtelenségi eljárások működési hatékonysága (1/3)

Magyarország pontszáma: **68,8 – 90,3** 100 pontból
Budapest Miskolc

Idő

IDŐ	Felszámolás	Teljes idő (hónapokban)	Átszervezés	Teljes idő (hónapokban)
Leghosszab	Szeged	33	Győr/Miskolc	12
Legrövideb	Budapest/Győr/Miskolc	24	Székesfehérvár	8,5

- A magyarországi fizetéseképtelenségi jog szigorú határidőket ír elő a fizetéseképtelenségi eljárók kijelölésére irányuló eljárás főbb szempontjait illetően. A törvény szerinti felszámolást két éven belül, a csőd után átszervezést pedig egy éven belül le kell zárni. Míg azonban a válaszadók szerint az átszervezési határidőket az igen korlátozott ügyszámnak köszönhetően az egész országban betartják, a hét bíróságból négynek a jelentések szerint több időre van szüksége a felszámolási eljárások lezárásához.
- Általánosságban elmondható, hogy azok a bíróságok, ahol gazdasági kollégiumokat hoztak létre, mint például Budapesten, a gazdasági ügyekben való nagyobb szakértelemnek köszönhetően a jelentős ügyszám ellenére is képesek lerövidíteni a szükséges időt.

Költségek

KÖLTSÉGEK	Felszámolás	Teljes költség (a vállalat értékének %-a)	Átszervezés	Teljes költség (a vállalat értékének %-a)
Legmagasabb	Budapest	18	Budapest	10
Legalacsonyabb	Pécs	5	Debrecen/Pécs/Szeged	2

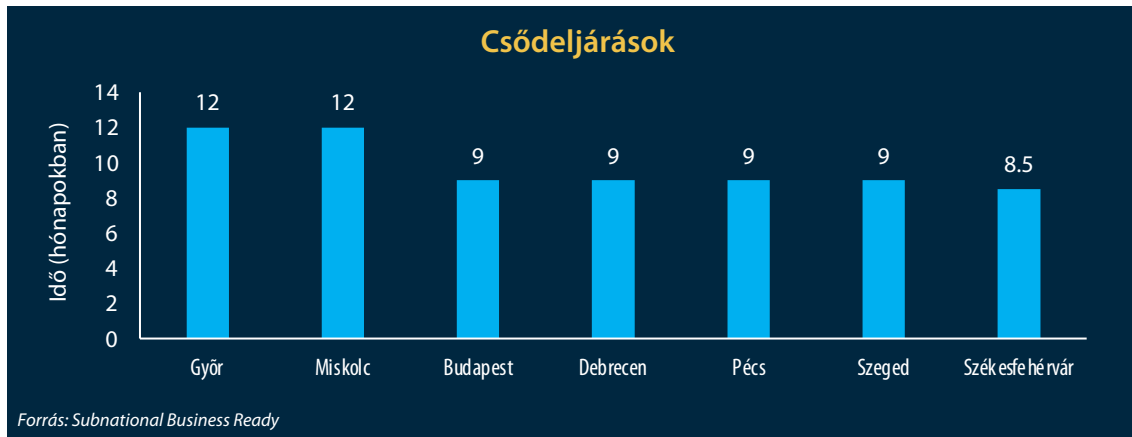
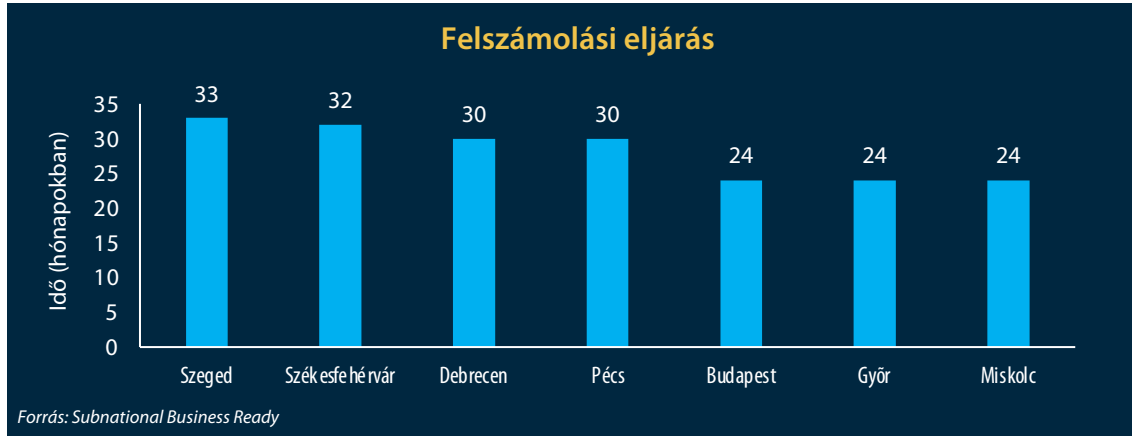
- A költségek közötti eltérések többnyire piaci alapúak. Az ügyek (és ezáltal az ügyvédek és fizetéseképtelenségi eljárók tevékenységei) nagymértékben Budapestre koncentrálnak. Ez magyarázza a főváros és az ország többi része közötti igen jelentős költségkülönbséget.

Vállalati fizetésektelenség Magyarországon

III. pillér: A bírósági fizetésektelenségi eljárások működési hatékonysága (2/3)

A felszámolási és csődeljárásokhoz szükséges idő

A csődeljárásokról:

A regionális különbségek minimálisak, ahogyan minimális a bíróságok előtt jelenleg folyamatban lévő átszervezési eljárások száma is az országban (amely 15). Az új megelőző szerkezetátalakítási eljárások bevezetése óta a csődeljárások iránti érdeklődés jelentősen csökkent. Az eljárások többsége még mindig a Fővárosi Törvényszék elé kerül, amely elegendő kapacitással rendelkezik a hatékony lebonyolításhoz. Minden város tiszteletben tartja a csődeljárás befejezésének kötelezően előírt egyéves határidejét.

Országos kiemelések a felszámolással kapcsolatban:

- A fizetésektelenség előtti szakasz meglehetősen gyors (a kezdeti díj megfizetésétől a hivatalos eljárás megindításáig legfeljebb 180 nap).
- A felszámolási eljárás során a fizetés felfüggesztését (45 nap) lehet kérni, ha a felek párhuzamosan tárgyalásokat folytatnak a szerkezetátalakítás megkísérlése érdekében.
- Bírósági meghallgatásra nincs szükség, de azt mindkét fél bármikor kérheti. A rendelkezésnek köszönhetően a távollévő fél nem tudja mesterségesen meghosszabbítani az eljárást.
- A fizetésektelenségi eljáró kinevezését követően egy év áll rendelkezésére a hitelezők valamennyi követelésének kezelésére.

A felszámolással kapcsolatos regionális különbségek:

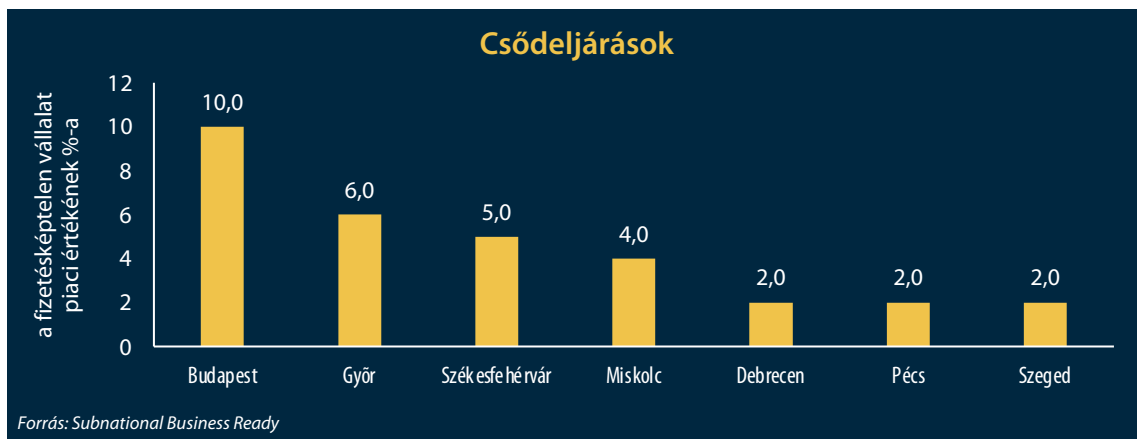
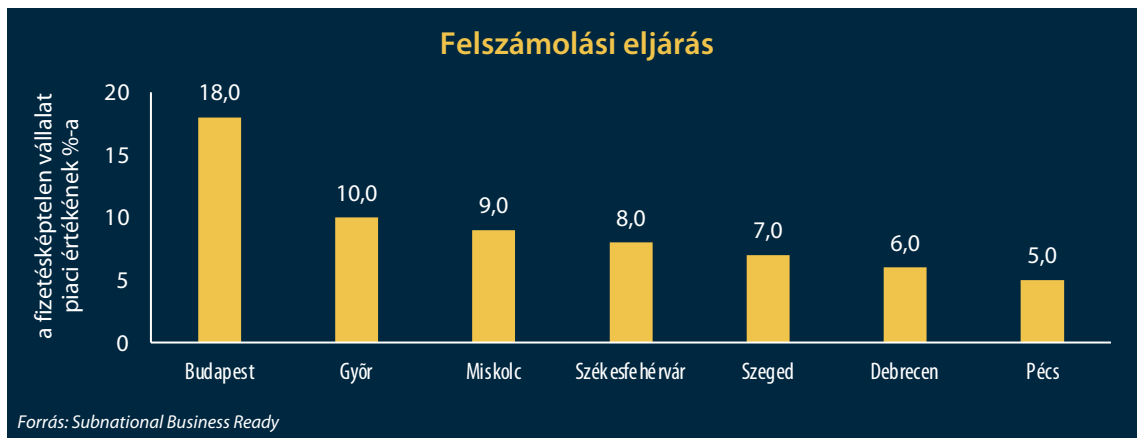
- **A jelentések szerint a Fővárosi Törvényszék a leterheltség ellenére hatékony,** és képes a legtöbb felszámolási ügyet a törvényes kétéves határidőn belül lezárni. A Fővárosi Törvényszék jól felszerelt tárgyalótermekkel és hatékony informatikai eszközökkel rendelkezik, valamint számos lehetőséget biztosít az ügyvédek és az érintett felek számára. Ezenkívül a törvényszéken kizárólag a fizetésektelenségi ügyekkel foglalkozó, jogi és gazdasági kérdésekben jártas bírói csoport dolgozik. Minden bíróságnak saját tárgyalási naptárt állíthat össze, és köteles azt megosztani a törvényszék elnöki irodájával, amely beavatkozik, ha egy ügy késik, vagy ha átfedések vannak a napirendek között.
- **A gazdasági kollégiumokkal rendelkező bíróságok, mint például Debrecen, jobb munkaterhelési képességről és kapacitásról számolnak be.**
- **Több helyi szakértő szerint azonban a kisebb bíróságokon általános bíró- és kapacitáshiány van,** ami megmagyarázza a bírósági késedelmeket olyan városokban, mint Szeged és Székesfehérvár.

Vállalati fizetésképtelenség Magyarországon

III. pillér: A bírósági fizetésképtelenségi eljárások működési hatékonysága (3/3)

A felszámolási és csődeljárások költségei

Messze Budapest az a város, ahol az ügyvédek a legmagasabb díjakat számíthatják fel.

A legtöbb gazdasági tevékenység a fővárosban koncentrálódik, és a legtöbb összetett, sok potenciálisan értékesíthető vagyontárgyat tartalmazó ügy a Fővárosi Törvényszék Gazdasági Kollégiuma előtt van folyamatban. A szakértők arról számoltak be, hogy a budapesti ügyvédi irodák többet számítanak fel ügyfeleiknek. A többi városban a népesség (mindegyik 100 000 és 200 000 fő között van) és a gazdasági feltételek homogének. Még a kisebb városok között is van olyan, ahol kisebb a verseny a rendelkezésre álló ügyvédi irodák tekintetében – ez magyarázza a kissé magasabb díjakat az olyan városokban, mint Győr, Miskolc és Székesfehérvár.

A felszámolói díjak kiszámításának módszere egységes, és mivel a fizetésképtelenségi eljárásokat országos sorsolással választják ki, e költségelem tekintetében nem lehetséges érdemi helyi összehasonlítás. Mivel a díjak szigorúan az eladott vagyontárgyakhoz kapcsolódnak, a budapesti ügyek messze nagyobb díjakkal járnak.

Az átszervezési eljárásokban a különbségek leginkább az ügyvédi díjak és a sikerdíj összegének függvényei (megjegyzés: a gyakorlat nagyon korlátozott).

Bírósági díjak

- A felszámolási eljárás bírósági díjai: 80 000 HUF illeték az eljárás megindításáért + 25 000 HUF közzétételi díj.
- A csődeljárás bírósági díjai: 50 000 HUF illeték az eljárás megindításáért + 25 000 HUF közzétételi díj.
- Fizetésképtelenségi eljáró díja felszámolás és csődeljárás esetén: A sikerdíj az értékesített eszközök és behajtott követelések értékének százalékában kerül kiszámításra, 0,25 % és 2 % között. Minden esetben legalább 500 000 HUF díjat kell elismerni (2024. január 1-től 300 000 HUF-ról megemelve). A bíróságok saját mérlegelési jogkörükben csökkenthetik a független szakértők díját erre a minimális értékre, bár ez a gyakorlatban ritkán fordul elő.

Vállalati fizetésképtelenség Magyarországon

A vállalkozások fizetésképtelenségi eljárásaival kapcsolatos javítandó területek

- **Az átláthatóság növelése az aktív fizetésképtelenségi eljárók tekintetében.** Nincs naprakész lista, ami számos aggályt vet fel a kiválasztási kritériumokkal és a véletlenszerű sorsolási rendszer hatékony működésével kapcsolatban.
- **A helyi bíróságok technológiai infrastruktúrájának javítása** (Budapesten kívül) mivel a virtuális tárgyalásokat csak nagyon korlátozottan használják, a válaszadók közül többen is az informatikai berendezésekkel és a korlátozott széles sávú internetkapcsolattal kapcsolatos problémákról számoltak be.
- **Az ítéletek naprakész közzétételének biztosítása,** mivel a válaszadók késedelmekről és a rendszer technikai hibáiról számoltak be. Az átláthatósági követelmények és a titoktartási aggályok közötti egyensúly megteremtése érdekében megfontolandó az ítéletek anonimizált változatainak publikálása.
- **A statisztikák átláthatóságának biztosítása minden szinten.** Habár a statisztikák rendelkezésre állnak, a részletes adatok a helyi bíróságok szintjén korlátozottak. A legtöbb statisztika csak összesített szinten érhető el az Országos Bírósági Hivatal honlapján.
- **A fizetésképtelenséggel kapcsolatos képzési programok végrehajtása helyi szinten,** a Fővárosi Törvényszék példáját tekintve, a Magyar Igazságügyi Akadémia keretén belül már eddig is sikeresen megvalósított programokkal megegyező jelleggel.
- **Méltányos és egyenlő bánásmód biztosítása minden hitelezővel szemben.** Szakértők arról számoltak be, hogy több esetben a csődeljárás fő célja a vállalat felszámolásának késleltetése lehet. Ezenkívül az átláthatósággal kapcsolatos problémákról is beszámoltak (az adósok a fizetésképtelenné nyilvánítás előtt megpróbálják mesterségesen eladni/ ajándékozni eszközeiket a hitelezők egy kiválasztott csoportjának, nem betartva a *par condicio creditorum* elvét). A korai figyelmeztető eszközök hatékonyabb rendszere és az adósok visszaélésszerű magatartásának szankcionálása hasznos lehet.

Érintett érdekelt felek: Igazságügyi Minisztérium; Országos Bírósági Hivatal (OBH); Országos Igazságszolgáltatási Tanács; Reorganizációs és Fizetésképtelenségi Szakértők Egyesülete (RFE)

Hivatkozások

- Armour, J. 2006. "Legal Capital: An Outdated Concept?" *European Business Organization Law Review* 7 (1): 5–27.
- Carlson, V. 2000. "Studying Firm Locations: Survey Responses vs. Econometric Models." Mid-Continent Regional Science Association, *Journal of Regional Analysis and Policy* 30 (1): 1–22.
- Cirmizi, E., L. Klapper, and M. Uttamchandani. 2012. "The Challenges of Bankruptcy Reform." *World Bank Research Observer* 27 (2): 185–203.
- De Soto, H. 2000. *The Mystery of Capital: Why Capitalism Triumphs in the West and Fails Everywhere Else*. New York: Basic Books.
- Elkind, G. 2007. "Minimum Capital Requirements: A Comparative Analysis" U.S. Agency for International Development, Washington, DC.
- Field, E. 2007. "Entitled to Work: Urban Property Rights and Labor Supply in Peru." *Quarterly Journal of Economics* 122 (4): 1561–602.
- Foster, V., and A. Rana. 2020. *Rethinking Power Sector Reform in the Developing World*. Sustainable Infrastructure Series. Washington, DC: World Bank.
- Green, A., and C. Moser. 2013. "Do Property Rights Institutions Matter at the Local Level? Evidence from Madagascar." *Journal of Development Studies* 49 (1): 95–109.
- Johnson, S., J. McMillan, and C. Woodruff. 2002. "Property Rights and Finance." *American Economic Review* 92 (December): 1335–56.
- Klapper, L., A. Lewin, and J. M. Quesada Delgado. 2011. "The Impact of the Business Environment on the Business Creation Process." Chapter 5 in *Entrepreneurship and Economic Development* (Studies in Development Economics and Policy), edited by W. Naudé, 108–23. London: Palgrave Macmillan.
- Koutroumpis, P., and F. R. Ravasan. 2020. "Do Court Delays Distort Capital Formation?" Working Paper No. 2020-4, Oxford Martin Working Paper Series on Economic and Technological Change, University of Oxford, Oxford, United Kingdom.
- Kubler, F. 2004. "A Comparative Approach to Capital Maintenance: Germany." *European Business Law Review* 15 (5): 1031–35.
- La Porta, R., and A. Shleifer. 2014. "Informality and Development." *Journal of Economic Perspectives* 28 (3): 109–26.
- Medvedev, D., and A. M. Oviedo Silva. 2015. "Informality and Profitability: Evidence from a New Firm Survey in Ecuador." *Journal of Development Studies* 52 (3): 1–25.
- Menezes, A. 2014. "Debt Resolution and Business Exit: Insolvency Reform for Credit, Entrepreneurship, and Growth." World Bank Group Knowledge Note, World Bank, Washington, DC.
- Moro, A., D. Maresch, and A. Ferrando. 2018. "Creditor Protection, Judicial Enforcement and Credit Access." *European Journal of Finance* 24: 250–81.
- Mülbert, P., and M. Birke. 2002. "Legal Capital—Is There a Case against the European Legal Capital Rules?" *European Business Organization Law Review* 3 (4): 695–732.
- OECD (Organisation for Economic Co-operation and Development). 2015. OECD Policy Guidance for Investment in Clean Energy Infrastructure. OECD, Paris.
- OECD (Organisation for Economic Co-operation and Development). 2021. OECD Regulatory Policy Outlook 2021. OECD, Paris.
- OECD (Organisation for Economic Co-operation and Development) and IDB (Inter-American Development Bank). 2021. Building Effective Beneficial Ownership Frameworks: A Joint Global Forum and IDB Toolkit. Global Forum on Enhancing Government Effectiveness and Transparency, OECD, Paris, and IDB, Washington, DC.

Hivatkozások

Rand, J., and N. Torm. 2012. "The Benefits of Formalization: Evidence from Vietnamese Manufacturing SMEs." *World Development* 40 (5): 983–98.

Simon, J. 2004. "A Comparative Approach to Capital Maintenance: France," *European Business Law Review* 15 (5): 1037–44.

Staats, J. L., and G. Biglaiser. 2011. "The Effects of Judicial Strength and Rule of Law on Portfolio Investment in the Development World." *Social Science Quarterly* 92 (3): 609–30.

UNCITRAL (United Nations Commission on International Trade Law). 2019. *UNCITRAL Legislative Guide on Key Principles of a Business Registry*. UNCITRAL, Vienna.

World Bank. 2004. *World Development Report 2005: A Better Investment Climate for Everyone*. Washington, DC: World Bank.

World Bank. 2016. *World Development Report 2016: Digital Dividends*. Washington, DC: World Bank.

World Bank. 2017. *Connecting to Water and Sewerage in Mexico*. Doing Business. Washington, DC: World Bank.

World Bank. 2019. "Moldova: Rekindling Economic Dynamism." Country Economic Memorandum, World Bank, Washington, DC.

World Bank. 2020. *Enhancing Government Effectiveness and Transparency: The Fight against Corruption*. Washington, DC: World Bank.

World Bank. 2024. *B-READY 2024 Report*. Washington, DC: World Bank.

